



W. D. Miller Field Ch: Ch:
1854.

32685
BR2/67

Oliver Pl. 76

12/6/30

E246



LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY
OF ILLINOIS

x808.81

Or13a

Emblems

Rare Book & Special
Collections Library







MYSTA CHRISTI

MYSTA PHOEBI



Æreoplastes Theo-Sophicus,

SIVE

EICONES MY- STICÆ,

Rarâ solertiâ, ac sagacitate
singulari efficta, eaq; æt incisa: Integram
veræ Θεοσοφίας Rationem mirâ dexterita-
te adumbrantes: Euolutione Latinâ ex Sa-
cris Scripturis, Sanctis Patribus, Philoso-
phis, Oratoribus, Historicis ac Poëtis tam
Græcis quàm Latinis Christianis iuxta
atq; Gentibus nunc illuminatâ,
ac Bonorum bono editâ

AB

HENRICO ΟΡΕΟ ASSNHMS.

WEDDERAVO, AD RADIC.

Montis S.Ioann.

Πάντα σύμφωνα ταῖς γραφαῖς.

Acutior calumnia. Theorid.

FRANCOFVRTI.
Apud
Jacobum de Zetter
Anno. MDCXX

S. Hieronym. Proœm. Lib. XIII. Commentar. in
Ezechiel.

Æ Mulorum maledicta prœuenio, qui non quid ipsi possint, sed quid ego non possim, considerant, & cum nostra dyjudicent, sua iudicanda non præbent, nunquam in agone pugnantes, sed de pugnantibus otioso, imò superbo animo iudicantes.

S. Augustin. de Blasphem. in SS. Liter. F.

I N omni copia Sanctarum Scripturarum pascimur apertis, exercemur obscuris: Illic fames pellitur, hic fastidium.

S. Hieronym. Epist. ad Nepotian.

C Aue ne Hominum rumusculos aucuperis, ne offensam Dei populorum laude commutes: Per bonam enim & malam Famam à dextris & à sinistris miles CHRISTI graditur, **NEC LAVDE EXTOLLITVR, NEC VITUPERATIONE FRANGITVR.**



PERILLVSTRI AC GENEROSISS. CO-
 miti ac Domino,

DN. ALBERTO-OTTONI

POSTHVMO, COMITI IN SOLMS,
 Domino in Mänkenberg/Wildenfels/Sonnenwalde/
 Baruth & Pouch. Domino suo clementissimo.

Υπαυειν & Omnium Bonorum Corporis atque Animæ salubria
 Incrementa per singula momenta.



OS ILLE COELESTIS, quem III. ab Orbis primordiis An-
 norum Millenario, XXV. seculo. A.M. 2454. in E'g'ido ex Agy-
 pto cœlitus deplutum Israelita ex re præsentī Manna, quod Do-
 num sonat, dicebant, diuersarum rerum fuit Typicus, PERIL-
 LVSTRIS AC GENEROSISSIME COMES, DO-
 MINE Clementissime, propterea spiritualis Alimonia ab A-
 postolo vocatus, quod spiritualem ac Mysticam haberet significa-
 tionem. Nam quod & quomodo D.N.I.C. per eum figuratus fuerit, haud obscure bre-
 uiterve ipse exponit, Iohan. 6.c. inquit: Amen, Amen dico vobis: Non Mo-
 ses dedit vobis panem de cœlo, sed Pater meus dat vobis panem de cœ-
 lo verum. Panis enim DEI est, qui de cœlo descendit, & dat Mundo vi-
 tam. Ego sum Panis vitæ, qui de cœlo descendi. Patres vestri manduca-
 uerunt Manna in Deserto, & mortui sunt. Hic est Panis de cœlo descen-
 dens, vt si quis ex ipso manducauerit, non moriatur. Ego sum Panis vi-
 uus qui de cœlo descendi, si quis manducauerit ex Hoc PANE, viuet in æ-
 ternum, &c. Similiter interpretatur S. Martyr CHRISTI Cyprianus Cartha-
 ginensium Præsul in Epistol. Si dies, inquit, æqualiter nascitur OMNIBVS, si
 Sol super omnes æquali ac pari luce diffunditur, quantum magis Christus
 Sol & dies verus in Ecclesia sua lumē vitæ æternæ pari æqualitate largitur.

MANN.A.
 I. Cor. 10. v. 3.
 Iob. 6. v. 32.
 ibid. v. 33.
 ibid. v. 35.
 vers. 41.
 vers. 48.
 vers. 50. 51. 58
 Cyprian. Epi-
 stolar. lib. 4.
 Epist. 7.

lit. Extr de
Con. c. r. Di-
stinct 4. C Nec
quinqum.

Cuius Æqualitatis Sacramentum videmus in Exodo esse celebratum, cū de cælo Manna deflueret, & futurorum præfiguratione alimentum Panis cælestis cibum CHRISTI venientis ostenderet. Illic enim sine discrimine sexus vel ætatis Gomorà singulis æqualiter colligebatur; Vnde apparebat, CHRISTI indulgentiam & cælestem gratiam postmodum secuturam, æqualiter omnibus diuidi sine sexus varietate, sine annorum discrimine, sine Acceptione Personæ, super omnem Dei populum, spiritualis muneris gratiam infundi. Et B. Ambrosius *Medilaneñsis*. Non iste Panis est, ait, qui vadit in corpus, sed ille PANIS Vitæ Æternæ, qui animæ nostræ substantiam fulcit. *Beatus etiam Hieronymus*. Nec Moyses, inquit, dedit panem verum, sed Dominus IESVS, ipse conuiuia & conuiuium, Ipse comedens & qui comeditur.

Ambros. lib.
5. de Sacram.
cap. 4.
Hieronym.
Quæstion. ad
Hedebiam.
quæst. 2.

Job. 6. v. 49.
ibid. v. 51.

verf. 55. & 56

Cyrill. Alex.
lib. 4. in Job.
cap. 6.

Id. ibid. c. 22.
Conf. Ambros.
lib de huius
institantur. c.
8. & 9.

Origenes Com-
ment. in Nu-
mer. Homil. 7.
Idem in Psal.
30.

Exod. 16. v. 20
Ioseph Anti-
quit. lib 3. c. 11.

Deinde ROS ille cælestis speciatim signabat Corpus Carnevæ Domini SALVATORIS nostri; Eo ipso asseuerante: Patres vestri manducauerunt Manna in deserto & mortui sunt, si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Et Panis quem EGO dabo CARO MEA est, pro Mundi vita. Caro enim mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Qui manducat carnem meam, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Ita B. Cyrillus. Mannæ (inquit) alimentum non æternam vitam, sed breue famis remedium adferebat, non ergo erat verus cibus, hoc est, panis de cælo. Sanctum verò CHRISTI corpus ad immortalitatem & vitam æternam nutriens, cibus est. *Plura huiusmodi apud eundem Sanctum Patrem CYRILLUM ALEXANDRINVM leguntur ibi. cap. XXII.* Si putatis carnem meam vitam vobis adferre non posse, &c. Si præter Naturam caro mea in cælum adscender, quid prohibet, ne præter Naturam viuificet? Nam qui terre stre hoc corpus cæleste efficit, is etiam viuificum reddit. *Magnus quoque Origenes Adamantius*: Tunc, inquit, in ænigmate Manna erat cibus; Nunc autè in specie caro VERBI DEI verè est cibus. Sicut & ipse dixit: Caro mea verè est cibus. *Similiter in Psalm. XXXVI, commentatur. Dabatur autem: Manna ad manducandum, non ad seruandum, hoc enim modo computrescebat, fætebat, vermes gignebat: Ita nec corpus Dominicum in ciborio adseruari, sed à fidelibus manducari debet, vt fiat ipsius Panis vite aterna, &c.*

Exod. 16. v. 14

Psal. 78. v. 23

Verum, quæ inter Rorem illum cæl. stem, MANNA, & verbum Dei saluificum, cælitus manifestatum, & in Sacro Prophetarum, Euangelistarum atque Apostolorum Codice comprehensum, instituitur Allegoria, vere grauißima iuxta atque suauißima est, & hinc Nostro instituto proprie conueniens. Nam. ¶ Manna summum erat Dei, tametsi exiguum nimis videre: ur donum ac beneficium. quod denominatione planum faciebant Pij, & Regius Psaltes in Psalm. prædicat: Mandauit Nübibus desuper, & ianuas

& ianuas cœli aperuit (IEHOVAH,) Et pluit illis Manna ad manducandum, & panem cœli dedit eis. Panem Angelorum manducavit homo, cibaria misit eis in abundantia. Talia & in Psalm. 105. & 106. leguntur. Ita Verbum Dei coram oculo Mundi vile atque contemptum apparet, & est instar grani Sinapis; Coniunctio eius Sulta prædicatio est, Stultitia est, Scandalum est, sed reuera tamen POTENTIA DEI ad salutem OMNI CREDENTI. Et malleo conterente saxa ac petras potentius, ac quouis acinace penetrantius. ¶ Erat rotunda ac orbicularis figura. Huius autem figuræ res facile in quamvis partem voluuntur, ut per se currant, ut citò currant, ut longissime currant. Nimirum, Verbum DEI currit velociter, adeoque ad omnes fines Terræ. ¶ Saporem † habebat dulcissimum, similæ instar melle mixtæ: Tale quid & de verbo diuino PSALTES prædicat: Desiderabile super Aurum verbum Tuum: Et dulcius super mel ac fauam. Spirituale Manna, (inquit B. Ambrosius) est pluuia spiritualis Sapientiæ, quæ in genios & quærentibus de cœlo infunditur, & irrorat mētes piorum, & obdulcat fauces eorum. * Melle dulcius est Manna, est sermo, quem ordinauit Deus, hæc alimonia alit animam sapientis, & illuminat atque obdulcat, mulcetque tanquam fauo quodam diuersarum virtutum & sermone Sapientiæ, &c. ¶ Summo mane quærendum erat, nam ab exoriente sole colliquefiebat. Summo itidem mane quærendus DEVS, quærendum DEI VERBUM, quærendum regnum & iustitia eius, dum inuenitur, dum dies est, dum propè est. Mane, ait Prophetæ, adtabo tibi. Qui enim clamantem in plateis sapientiam non audit, ille ipse quandoque clamabit, & non exaudietur. Aduertendum igitur Tempus gratiæ. ¶ Diuersos Manna habebat effectus vermes aliis procreans aliis victum præbens salutarem. Ita Verbum Diuinum, aliis scandalum, aliis stultitia est, alios saluat, iudicat alios; aliis est odor vitæ ad vitam, alii odor mortis ad mortem: Illud per se, hoc per accidens, nempe, Incredulitate ac culpa Hominum. Quam in rem pie admodum & grauius B. Origenes scribit: Manna, quia secundum tempus illud, si quis ita sumpsisset, nutr. retur ex eo. Si quis verò contra præceptum Dei, & contra statutum diuinitus modum, voluisset assumere, non frueretur eo, ut vitali cibo, sed vermes ebullirent ex eo. Et ita fiebat, ut vna eademque species Mannæ aliis vermes & putredines generaret, aliis verò salubrem cibum conferret. Igitur & nostrum Manna verbum Dei est, & apud nos ergò sermo DEI aliis efficitur ad salutem, aliis ad pœnam. Et propter hoc arbitror, quod DOMINVS, qui est viuum Dei Verbum, dicebat: In iudicium ego veni in mundum istum, ut non videntes, videant; & videntes cæci fiant. ¶ Sexta die tantum colligebatur, quantum binis diebus sufficiebat, quod quid signârit, melius non possumus declarare quàm Origenes, is scribit: Sicut in deserto sex diebus colligebant Manna, in sexta autem die non vnus diei modium, sed quantum sufficeret & in

ibid. v. 24. & 25.
Psal. 105. v. 40.
Psal. 106. v. 15.
Matth. 13. v. 31.
1. Cor. 1. v. 21.
ibid. v. 23.
Rom. 1. v. 16.
1. Cor. 1. v. 24.
Jerem. 23. v. 29.
Hebr. 4. v. 12.
* Exod. 16. v. 14.
Psal. 148. v. 15
Rom. 10. v. 18
† Num. 11. v. 8.
Psal. 19. v. 11.
Ambros. Epistolæ. lib. 7.
Epsi. 44.
* Iosiph. Antiquit. Iudæicar. lib. 3. c. 1.
Suauiate ad mellis dulcedinem accedebat.
Exod. 16. v. 21
Esaï. 55. v. 6.
&c.
Matth. 6. v. 33
Psal. 5. v. 4.
Prou. 1. v. 20.
& 28.
Esaï. 49. v. 8.
2. Cor. 6. v. 2.
Exod. 16. v. 20
&c.
1. Cor. 1. v. 21.
Ioh. 5. v. 39.
& c. 12. v. 47
2. Cor. 2. v. 15.
16.
Origen. Comment. in Numer. Homil. 3.
Ioh. 9. v. ult.
Exod. 16. v. 22
Origen. Hom. 3. in Psal. 36.

craftinum, colligebant, & vnusquisque edebat in die Sabbathi, quæ collegerat in die sexta: Ita etiam nunc velut sexta quædam dies putanda est, D. N. I. C. Aduentus, & Tempus hoc Dispensationis eius, quam Passione sua hoc seculo procurauit. Et iccirco dum in sexta die sumus, colligamus

Mannam dupliciter, vt sufficere nobis possit, dum aduenerit vera Sabbathi obseruatio populi DEI. Si autem non collegerimus duplices cibos, qui nobis & in præfenti & in futuro seculo sufficiant, in duobus futuris non saturabimur. ¶ *Cælestis ille ros seruabatur in Sancto Sanctorum in Aurea vrna: Hoc verò Verbum Diuinum seruatur in Sancta Catholica atq; vera Apostolica Ecclesia, quæ est domus Dei viuientis & columna ac Firmamentum Veritatis in Aurea Sacrosancti Ministerij vrna, vnde Ministri Verbi illius saluifici Mysteriorum Dei & Christi Dispensatores vocantur.* ¶ *Ab ingressu Israëlitarum in Terram Repromissionis Canaan cessabat Mannæ: Ita externa Verbi Diuini predicatio, postquam in tromisi fuermus in realem cælestis Canaan possessionem, cessabit: Non enim opus erit, vt doceant ibi Ministri, discant Auditores, quæ sunt aduincula Hominis mortalis de DEO ac rebus Diuinis erudienti, nec enim, quando Christus tradet regnum Deo Patri Tempus vifetur in cælesti Hierosolyma,*

sed omnes erunt Θεοδιδάκτοι à minimo vsque ad maximum: Nam DEVS erit omnia in omnibus. ¶ *Ceterum vt perueniamus demum ad id, cuius gratia hæc collatio potissimum instituta est, quo Israëlitis omnis nauſea fastidiumq; tanti tamq; pretiosi cibi abstergereetur, singulari Dei sibi Prouidentiæ ac Dispositione, vt cuiusvis palato ac voluptati esset aptus, & vt omne delectamentum in se haberet, vt loquitur SAPIENS, & omnis saporis suauitatem; Nam secundum propriam voluntatem in ore cuiusque sapiebat, vt ait B. Augustinus Hipponens. aliis frangentibus mola, aliis terentibus in mortario, aliis coquentibus in olla, facientibusque ex eo tortulas, saporis, quasi Panis oleati, melle mixti. An eundem plene modum VERBUM DEI cuiusque appetitui satisfacit, & quisque, prout vulg, ex eo sibi conficere edulia potest. Famelicis est cibus sapidissimus, Siticulosis est potus pretiosissimus: Egrijs præstat præsentissima Φάρμακον, infirmis robur ac sanitatem dat: Errantibus est via, obtinebratis est Lux: Languentes confirmat, contritos consolidat, rudes docet, tristes exhilarat: Tentatis est solamen, Depressus dat releuamen; Verbo dicam: Α παξάτων ὡς κενὸν ταμείον ἐστὶν ἀγαθῶν διδ' ἀγαμάτων, καὶ ἐκὰς ὡς πρὸς Φορον κατὰ τὴν ἑπιμέλειαν ἐξενείκεται, vt D. Basilus pronunciat.*

Ex hoc Ταμείῳ Theologi concipiunt Sermones suos. Si quis enim habet prophetiam, fidei sit analoga oportet: Et si quis loquitur, loquatur ὡς λόγια Θεοῦ. Ex hoc Iure consulti excipiunt Legum Cynosuram, quæ est IVSTITIA. Iustitia enim thronus Regis firmatur. Iustum, inquit Dominus Saluator, iudicete iudicium. Ex hoc Medici recipiunt; Altissimus creauit de terra Medicinam, & vir prudens non abhorrebit eum. Disciplina Medici exaltabit

D E D I C A T O R I A .

caput illius, & à Rege accipiet donationem, in conspectu Magnatum col-
 laudabitur. A Deo est omnis melior, &c. Philosophi hinc veram Θεοσοφίαν ibid. v. 2.
 suscipiunt. Nam quicumque sine huius præeunte luce σοφίαν sese addiscere posse spe-
 rant, na illi abludunt longiss me, & pro σοφία ψευδοσοφίαν ἢ μάθησιν μωρίαν, pro
 Thesauris, carbonibus, proq; corpore fumos captant. Hoc Verbum Dei apprehendens, Prou. 1. v. 2.
verf. 3.
 discet sapientiam & disciplinam, ad intelligenda verba prudentiæ, & sus-
 cipiendam eruditionem Doctrinæ, iudicium, iustitiam, atque æquitatem.
 Vt detur paruulis astutia, & adolensenti scientia acintellectus. Audiens ibid. v. 4.
ibid. v. 5.
 sapiens sapientior erit, & intelligens gubernacula possidebit. Hoc penuriam Genes. 1. v. 14.
 suppeditat Historicis solidam cognitionem discriminationemq; Temporum. Informat
 Mathematicos. Erudit Chorographos. Inprimis Poëta quoque, diuino quodam spiritu
 adstrati, id tractant, & ex eo apta parant fercula. Testis David Psalmographus. Testis
 Paræmiastes Salomon. Testis in N. T. ARATOR Subdiaconus Ecclesiæ Vixit circa
A. C. 400.
Vixit circa
A. C. 400.
 Romanæ, qui Actus Apostolicos carmine reddidit. Testis IUVENCVS Presbyter
 Hispanus, qui totam Euangelicam Historiam carmine descripsit. Et testis ante hos
 PRUDENTIVS Poëta Nobilis Hispano-Cæsar Augustanus, qui eruditissimis Vixit circa
A. C. 380.
 suis carminibus partim Doctrinam Christianam in genere, partim refutationes varia-
 rum atq; intricatarum Hæreseōn, partim etiam Historias Martyrum libr. quem Θεο-
 σεφάων inprimis inscripsit, complexus est. Non iam dicam de SEDVLIO celeberrimo
 illo Scoto & Poëta felicissimo; Non de Francisco Bonnado Angeria Pres-
 bytero; Non de Helio Eobano Hesso; Non de Lauten: & Rosa: Pachiis, aliisq;
 qui nostra patrumq; nostrorum memoria vixerunt, Neotericis. ¶ Denique ex cælesti
 hoc Rore Tragemata conficiunt & Bellaria exquisitissima Eiconoplasta Θεοσοφεί, Em-
 blemata, nimirum, pictas ac Hieroglyphicas Literas, quod ex Editis libris hoc incoante Schaw-
Essen.
 & superioribus seculis exemplis pluribus compertum est. Quod sane Institutum, vt An-
 tiquissimum est, ita est & vtilissimum, & cum maxima suauitate dulcedineq; con-
 iunctum. Optume Clarissimus Theologus D. DANIEL CRAMERVS in sua socie-
 tate IESV & Rosea crucis VERA praludit: Etiam Nobis (inquit) in Sacrosanctis
 nostris Bibliis hæc seges est. Putabunt profani, in profanis tantum suis
 scriptis extare Emblemata, Flosculos, Pictas sententias, Hieroglyphica.
 Corrigan demum mentem. Nostrum agrum ne vllius fac sis sterilitatis
 arguas. Te potius Mundi q; oscitantiam corripe, qui minus lectionem Bi-
 bliorum curatis, &c. Hactenus Dn. D. D. Cramer. Quare nullo modo improban-
 dum est eorum studium, qui exemplo Sanctorum Dei Hominum per Emblemata, Hier-
 oglyphica, Eicones areas, Picturas, virtutem commendare, vitia emendare sat agunt:
 Maxime verò, cum multorum fastidium erga cælestem illum rorem Manne saluifica,
 Verbi diuini siue lecti siue predicari ed vsq; pcesserit, vt tatum non aperto rictu nauca-
 bandi cum illis conclament: Fastidit Anima nostra MAN: nihil enim ob oculos
 nostros est, nisi MAN. quoniã tanto fastidio saltem suauis simul atq; vtili hoc institu-
 to quodammodo succurritur. Cōmendat istud studij & operis etiã Poëta: Omne Nun. 11. v. 6.

Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dolci,
Lectorem delectando, pariterq; monendo, &c.

*Horat. de Art.
Poet. quæ Pla-
stic. Propla-
stic. & Criptic.
maximè co-
gnata est.*

Negari autem non potest, hoc studium maximopere adficere ac percellere mentes gra-
ues, & singularem quandam oblectationem, vsusque multiplicem in sese continere,
adeo, vt negare qui id aufit, Solem in Meridie lucere eadem facilitate negaturus sit.

Huc igitur collineat etiam EICONOPLASTES hic noster THEO-SOPHICVS,
qui mediante ante omnia saluifico Dei Verbo per virtutes ac vitia, per omnes fere Sta-
tus atque Ordines, Artes, Disciplinas, Studia, Artificia etiam Opificiaq; Orbis Chri-
stiani discurret, cursum τὸ τὸ αἰῶν & considerat, Fidei, Dilectionis, reliquarumq;
Virtutum nitorem pristinum restituere, & vitiorum maculas asflegere conatur,
vt si

Horat. de Art.

Segnius iritent animos demissa per Aures
Nunc hæc sint oculis commissa fidelibus, &c.

Non dubitamus etiam, quin Plastices, Proplastices, & incisoria huius Artis, cripticaq;
præcipuus iam inde à suis incunabulis vsus is sit, quæ Plastes hic noster Theo-Sophi-
cus opere ipso nicitur exhibere. Testantur istud vetustissimi Ægyptij. Testatur Am-
mianus Marcellinus Scriptor Romanus, dum scribit: Formarum innume-
ras Notas Hieroglyphicas appellatas, quas vndique incisas videmus, INI-
TIALIS SAPIENTIÆ vetus insigniuit Authoritas. Testatur & Lucanus ca-
nens:

Phœnices primi, Famæ si creditur, ausi
Mansuram rudibus vocem signare figuris:
Nunquam Flumineas Memphis contexere Bib'los
Nouerat, & faxis tantum volucresque, feræque
Sculptaque seruabant magicas animalia linguas.

Testantur denique pluscula hæc incoante & superioribus seculis edita opuscula Emble-
matica & Hieroglyphica, non à Politicis tantum, sed & ab Ecclesiasticis viris, quorum
Nomina hic intimare nihil attinere arbitramur.

Tua verd, Generosissime Comes, Clementissime Domine, Illustriss.
Celsitud. hanc meam Opellam & Euolutionem Hieroglyphicam vt deuouerem, & ad
Illustr. & Potentis Tui Patrociniij curam deponerem, plures sane me perpulerunt
causa. Principio enim gloriosos illos Generosissimi Dn. Parentis Tui Beatissima
Recordationis Cineres hæc Inscriptione debita gratitudinis ergo concelebrare volui, De-
bui sanè. Is enim tot tantisq; beneficiis, in me tam gratiose tamq; copiose congestis ita
de me meruit, vt Ingratissimus ipse mihi viderer, (sed quantum, quamq; inuisibile hoc
esset crimen!) si non aliquod saltem grati animi τερψιχρον ad puluinaria T. Illustr.
Celsitud. deponerem. Præterquam autem, quod de Me Illius Celsitud. Augustæ me-
moria tam benè meruit, Fuit quoq; tali ac tanta Virtute HEROS, vt verè ANTIQVA

*Lucan. Phar-
sal. seu de Bell.
ciuil. lib. 1.
p. 67.*

*Ammianus
Marcell. lib.
17. Et lib. 22.*

DEDICATORIA.

GERMANICA VIRTUTE AC FIDE COMES *meritissimo iure celebretur. Verum-*
enimvero cum quatuor precipue cardinales Virtutes in Principe aut Magnate requi-
rantur: PIETAS, IUSTITIA, TEMPERANTIA, FORTITUDO. vnde Regibb.
*Perficis quatuor morum Rectores adiungebantur: * Piiſſimus. Iuſtiſſimus. Tem-*
perantiſſimus. Fortiſſimus. Omnes ille Virtutes in Ipſo, Heroë Germano,
perſpicue relucebant. Erat in Ipſo vera Pietas, & Verbi Diuini, cœleſtis illius Man-
na, ardens ac avidum ſtudioſum. Miniſtros Verbi Diuini ſingulari clementia ac beni-
gno ſauore ſemper complectebatur. Sed ò quanta & quàm rara hodie alicubi virtus!
Concionatori Ipſ. Celſitud. Dn. M. Georgio Fladungo ſemper erat (ſcio) integra ac li-
bera facultas ad Ipſ. Celſitud. accedendi, quem non minus libenter quàm clementer
audiebat, ſi quid, quod in Ipſ. Celſitud. ſinum humiliter deponeret, haberet. Atque
adeo erat inter aequales ſuos Fax quaſi coruſca & Decus ſummmum. IUSTITIÆ præ-
tere germanus & γνήσιος Alumnus, & quod non vltima laus eſt, PATER PA-
TRIÆ, quod de ſe aliquando dici Auguſtiſſimæ memoriæ IMPER. AVGVSTVS
ſummo gaudio percepit, adè, vt præ ſummo gaudio etiam illacrymaretur. Et quod in
conuerſatione Ipſ. Celſitud. primum ac princeps, ſummus erat in Ipſo CANDOR:
Artes, ac præſtigia Hetruſci illius Florentini Rabula (maledicta & in omne æuum da-
mnata memoria) longiſſime ab Ipſ. Celſitud. aberant, Piam hanc Animam in eſcãre
aut intoxicare non poterant. Temperantia talis erat, qualis Talem ac Tantum He-
roa, tamq̃ Generoſum Pectus non dedecet, neque committeret, quod Ipſius Celſit.
poſtmodum puderet, pigeret, pœniteret ve ſobriam. De Fortitudine iſtius Glorioſi-
ſimi Herois, & Conſtantiſſimi Athletæ Chriſti quid attinet dicere? quam ad extremũ
uſque ſpiritum intrepide retinuit, dum in acie contra Hoſtes ſuos, in ò CHRISTI, pro
CHRISTO ſtans fortiiter occubuit, illud VESPASIANI IMP. opere ipſo comprobans:
Imperatorem ſtantem mori oportere. Et laudatiſſimi Arragonum Regis
ALPHONSI Apophthegma reape ſe complens: PRO LEGE & PRO GREGE. Equi-
dem, ſi ſecundum Hominem loqui fas eſſet, alio fato erat digniſſimus, ſed quis peſſulum
obderet SORTI? Sortes autem noſtræ in manu Domini, &c. inquit Regum in ò
Mortalium omnium Sapientiſſimus. Verum non amiſit ille hoc modo, ſed ſerua-
uit Vitam; Salus ac Veritas hoc dicit. Perdiſſe poterat vitam, niſi perdidiſſet; &
profundere, niſi profudiſſet propter CHRISTVM. Perire poterat, niſi periſſet: Sed ò
quàm pretioſa mors talis in conſpectu Dei. Multi ac magni viri ardenſer opta-
runt propter CHRISTVM, proq̃ eius Gloria ac Veritate ſanguinem fundere, vitam
ponere, quod illi optarunt, hoc diuino Heroi, Parenti Tuo, diuino munere conſe-
ſum eſt, vnde cum quouis etiam glorioſiſſimo CHRISTI Athletæ ac Martyre compara-
ri iure poteſt, quare eò maiori nunc, (quis dubitaret?) gloria ac claritate in cœleſti re-
gno CHRISTI in omnem æternitatem ſplendescit.

Hæc verò dum apud Illuſtr. Celſitud. T. commemoro, non refrico vulnus ſa-

):():(

lem

Herodot. in
 Thalia. Plav
 in Alcibiad.
 Xenoph. item
 & Philoſtrat.
 * Zoſim. tra-
 t. & i. e. Sa-
 pientiſſimus:
 Vera Sapien-
 tia eſt Pietas.

C. Sueton.
 Tranquil. in
 D. Octan.
 Auguſt. c. 38.

Sueton. in D.
 Veſpaſ. cap. 24

Ref. Abb. Pa-
 normitan.
 Aneas Syll.
 Dau. Chytra.
 Eraſm. & al.
 Prou. 16. v. 35
 Ioh. 12. v. 25.

Pſal. 116. v. 15

lem indignissimum esset!) non tam apud Illustr. Celsitud. T. quam apud omnes Bonos villo vnquam tempore intercidat aut interrioriatur. Merito autem hac memoria à Me conseruatur, de quo Heros ille planè diuinus tam benigne ac prolixè meritis est. Quare vt Nemo cordatus Asseruationis (quam à me longissime abesse nouit is, quem nihil latet, nõdunt & omnes, quibus non penitus sum ignotus) labem adspargere mihi potest, dum laudes Tanti Herois delibo, & gloriosos ac beatos manes hoc honore mactos; Ita neque apud Illustr. T. Celsitud. eam me gratiam initurum arbitror, quam apud Alexandrum Magnum Macedona CLITVS paternarum (Philippi Macedonis dico) laudum apud filium Alexandrum præco retulit, quinimò Gloriam Patris, vt Sapiens monet, in propriam Gloriam deputabis atque conuerteres. Quinetiam in toi tantarumq; Virtutum ac Laudum paternarum emulationem Tuam Generositissimam Indolem pellicere satago, vt qui nominis ditionisq; Sedis & Aedis Paternæ Hæres extas, eiusdem etiam Pietatis ac Virtutum γυνήτι & hæres elucas. Sed ò vitium mitiori fato ac longiori vita!

Ex Trogo Lu-
sin lib. 12. p.
97.
Syrach 3. v. 13

Deinde non fugit me, quod excoelsa mentes ac sublimia Ingenia Emblematis ac Hieroglyphicis Lueris singulariter capiuntur, mirificè blectentur, vtiliter erudiantur: Et multum refert, vt exempla ac typi morum, & virtutum iis, qui ad gubernationem aliquando accepti sunt, ob oculos ponantur, quibus ad omnis generis virtutes incitentur: ait M. Lucas Geyerberg in Orat. quam scripsit de vita & obitu Illustris Herois Dn. PHILIPPI Senioris Comitiss in Solms, Abauis T. C. laudatissimi. Quis igitur potui aliter, quam vt Excelsissimam Indolem Tuam, de qua cerid testantur ij, qui Celsitud. T. propius nouerunt, hac submississimul atque partheftastica appellatione ornarem? fœuetq; ad id certam atq; indubitata Spes, fore, vt Hieroglyphicum isthoc Ignitabulum Virtutis fauillas in Te magis magisq; sit resuscitaturum. Habes quidem, habes proficid, Generosissime Comes, Virtutum Domesticas tam Illustras tamq; luculentas Maiorum Tuorum Facies, inprimis D. Parentis, Magni illius ALBERTI-OTTONIS, Pientissimi quoq; atque grauissimii Aui D. IOANNIS-GEORGII, cuius mihi quoque nota virtus, perspectaq; constantia fuit, & clementia; nec non Proauis FRIDERICI verè MAGNI, Abauis Tui bellicosissimi Dn. REINHARDI: Inprimis autem ATAVI & Antiqua Virtute Herois Dn. PHILIPPI SENIORIS, Comitiss Solmensis, & Comitatus Solmensis quasi AVGVSTI, quem Augustissima Memoria IMP. CAROLVS V. summi Honoris ergò PATREM vocare solitus est, eiq; cum iam Grandæuus ad Imp. in Gallias exercitum ducentem in castra veniret, præ multis Principibus primo dextram dedid: Cuius sapientiam ac moderacionem Sureniss. Saxonia Dux & Elector FRIDERICVS (iudicio Billius Anima Philippi Melanchthonis in Epist. ad M. Lucam Geyerbergium) eo loco habuit, vt Neminem ex Consiliariis pluris fecerit, eiusque consilium in re omnium maxime ardua & singulari sit secutus. Sed quid vetera hac Ego

Maiorum

D E D I C A T O R I A .

Maiorum T. Celsitud. exempla : quis nescit Virtutē & Gloriam Inclyci, ac Magnificentissimi Herois Nostri huius Ævi & Anni Dn. FRIDERICI à Solms, T. Celsit. Patruī, in quo ita sibi diuinitus congesta virtutes, Pietas, Fides, Integritas, Sapientia, Fortitudo, Moderatio, Clementia, &c. certant, vt omnes sint in Ips. Celsit. plane eximia ac rara, vt de alteris illis T. Celsitud. Patruis Generosissimis ac Fortissimis Heroibus Dn. HENRICO-GVILIELMO, & Dn. IOHANNE-GEORGIO nunc non amplius dicam: Has, inquam, tam Illustrēs tamq̃ longe ac late micantes Ma-iorum suorum prævias Faces habet Celsitud. Tua, vt ad cumulum ac splendorem illum ab exteris parum adijci posse videatur, quid autem impedit, quod minus tanta & tam Generosa Tua indoles etiam aliunde illustreret, & virtuti per se comitata subdatur calcar.

Insuper atq̃ illa Tua viridissima ac florentissima, Grammaticalibus gryphis, Syntactis constructionibus, & similibus Scholasticis strophis non ita plane deteri debet, ad altiora nunc atque grauiora allecanda atque ad su. facienda venit, ad qua Theophriscus hic noster Plastes haud parum forte profuturus est.

Denique in animo est, ostendere hac Deuotissima Nuncupatoria Θεοφωήσει, quanti Laupacia illa Tua à me fiat, quàm ea mihi semper in oculis sit, & dum spiritus hos reget artus, futura est. Certe tantum me illi obstrictum ac deuinctum esse agnosco, quantum vel Natali solo Patria ASSENHEMIÆ. Hæc enim viuere mihi diuina gratia, Illa bene-viuere dedit: In Hac natus sum, in Illa verò n. agis magis, renatus: Hæc Genetrix mihi fuit, Illa verò dulcis suauisq̃ Nutricula. Ausim dicere, atque adeo vere dicere: Plura ac maiora Illa mihi quàm Hæc præstitit benefacta: Dedu Hæc aliqua Natura Bona, Fortune atque Gratia Illa plura: Auxit quoque ουζυγία & multis oculis, Necessarius, perpetuum mihi cum obseruandis tum amandis, quorum, dum non morior, non morietur apud me dulcis Recordatio & constantis Amicitia. His igitur de causis Delicium est meum manetq̃ LAVPACYM: & Illustr. Celsitud. T. vnà cum Illustrissima ac Pientissima Principe Domina Matre Celsitud. Tuæ, Summum ac Ordinarium eius (imò Assenhemij ratione & meum adnatum) Magistratum votis piis, ardentibus, & cotidie ad DEVM fufis, seruitiisque, si qua à me infima conditionis Homine vllò modo proficisci poterunt, fidelissimis prosequi in D O M I N O nunquam intermit- tam.

Accipe igitur, Generosissime Comes, Clementissime Domine, HE-ROVM GERMANA SOBOLES, Accipe, inquam à Cliente Tuo munus papyraceum illud quidem ac leuidense, sed ab animo pio, Humilimo, ac candido, Tuæq̃ Celsitud. ad omnia Pietatis Probitatiq̃ officia vltro addictissimo, profectum, gratissima ac paratissima mentis indubitatum Indiciu. m, illudque vna mecum is
) : () 2 Tuam

EPISTOLA DEDICAT.

Tuam Tutelam, Protectionem & Assertionem *vindex suscipe, Meq;* Tuo Illustri Fauore *non dedignare.* DEVS *Opr. Max. Generosiss. Celsit. T. vnà cum Illustrissima Principe Domina Matre, & Tota Illustri Domo quàm diuissimè incolumem seruet ac sospitet, & omnis generis Benedictione Corporis & Anima abundè cumulet. AMEN. Praefestinabam Nauhaimij in Muscolo postrid. Eidibus Maij, (quo die Deus ante Annos 3130. MANNA primum de caelo depluit Israëlitis in deserto, &c.) Anno 16. 16. c. xx.*

Illustr. ac Generosiss. Celsitud. T.

Humili ac deuoto adfectu colens

HENRICVS ORÆVS.





I N H A S C E
E I C O N E S M Y S T I C A S

Programma.

Virtutum ad viuum exsculptas simul ac vitiorum
Ecquis es, E I C O N A S, qui non mireris, amesque ?
Ingenij qui non laudes solertis acumen ?
Quis non fila manus doctæ deprædicet ? Et quis
Hæc Hieroglyphica [& ceu viuida grammata Zeuxis
Peniculo depicta, stylôve incisa Tabellis
Phidiaco] quis non diuinis laudibus ornet ?
Aspectu informant, ac prouida pectora mulcent,
Atque animis odium Vitij, & Virtutis Amorem
Instillant, menti que semel concedita seruant
Fortiter, vnâ operâ indocto & prostantia docto.

Certè peritis rerum id afferent boni,
Vt vel tuendo imaginum effigiem, illicò
Historiam, vel quò digitum autor intulit,
Reuocent sibi, & menti imprimant fideliter.
Vt quando opus retexere illam calleant
Pulcro ordine, ad stuporem inaudientium..
Sed & imperitum & implicitum in Artibus
In Attica, aut Latina in Eloquentia
Docere possunt non minus veraciter,
Quàm si vocâsser quicquid omnes Ethici
Cumulo librorum edisseruere maxumo..

Indoctos, sed enim, quia tantum Emblemata forsan
Vermiculata, adytis imisque petita Sophorum
Inruitu ista iuuare queunt, [quantum autumo] quantum
Vel lippum pictæ tabulæ, aut fomenta podagram:
Dic, quem TE memorem, TE HENRICE ORÆE, loquentes:

Eicones mutas qui facis arte graui ?
Nuncque ORE Ausonio inducis, nunc ORE Pelasgo
Argutè immiscens vtile dulciloquo.

Vt dubites, docto an mage demirere recisa
Æra stylo, an docta scripta notata manu.
Dum sæpè historias remotiores
Dumque Emblemata rara & erudita,
Quæ sculptor penitissimis figuris
Excudit, scholiis refers disertis?
Quæ si tollere quis velit figuris
Vix sensum tibi Delius natator
Vix neruum Oedipus explicabit. Ergò
Ma&ti agite ingenio ! ma&ti calamoque styloque
Laus [crepet Inuidia !] attribuetur VTRIQUE BONOTUM.
Quod vobis vouet & spondet mea Musa. VALETE.

ARTVS VIGELIVS HEIGERAN. NASSOV.
Ecclesiæ Rhodheimens. Pastor: & Capi-
tuli Fridbergenf. Hanoicus DEFINITOR.
Amic. F. Calend. VIIbr. Anno cIo. Io. c. xx.



IN

IN ÆREOPLASTEN THEO-SOPHICVM

R. DN. HENRICI ORÆI

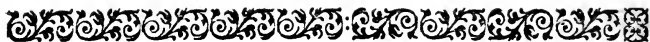
Fr. ac vicini honorandi.

Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α.

A Stripotens quondam cupiens sacra Teſta parari,
Ædem quò ſacram conderet ipſe ſibi.
Talia per Moſen lectis ſibi iuſſa ferebat
— Ifacidis, ſummis collibus in Sinai:
Vi ductus Nemo, ſed ſtet ſua cuique voluntas,
Quilibet arbitrio ſacrificet proprio.
Immolat hinc alius magnum Auri atque Æris aceruum,
Taxorum pelles immolat hinc alius.
Caprarumq; pilos alius, pellesq; rubentes,
Coccum alius tinctum. Viſtina grata Deo eſt.
Tempore ſic noſtro ſtat adhuc Diuina voluntas,
Quilibet vt Templis immolet atque Scholis.
Huius nunc ORÆE memor, venerande Πάριος,
Iam promiſ, cudit que Tua Muſa domi.
Ligna ſetim ſint hac, Onychis lapides, Hiacynti,
Sint Byſſus, ſint & linea veſtis Ephod.
Perge ita, mi Frater, Spartam, quam es naſtus, adorna,
Et preſta officij munia digna Tui.
Promiſ ſubinde, rogo, plures ORÆE libellos,
Sic Te poſteritas omnis in ore feret.

Hildebrand. æfferus appoſuit
Calend. Maij.

SYLLA-



SYLLABVS AVCTORVM

qui in hoc Opusculo allegantur.

Aëtius Sannazarius.	Budouvecius.	S. Hieronymus.
Ælianus.	Bullingerus.	S. Hilarius.
Æl. Lampridius.	Casparus Peucerus.	Historia Ecclesiastica.
Æsopus.	Carus.	Homerus.
A. Gellius.	B. Cæsarius Arelatenfis.	Horatius.
Alcoranus.	Claudianus.	Ioannes à Münster.
Alexander Alexandri.	S. Clemens Alexandrin.	Ioan. Baptista Egnatius.
Aluarus Scholastic.	Christoph. Binder.	S. Ioan. Chrysoftomus.
Alardus Franciscus.	Conradus Celtes.	Ioannes Stobæus.
Amandus Polanus.	S. Cyprianus.	Iosephus Historicus.
S. Ambrosius.	S. Cyrillus.	Iosephus Passus Rauen-
Ammianus Marcellin ⁹ .	Damhouderus.	nas.
B. Anshelmus.	Diodorus Siculus.	S Irenæus.
Apuleius.	Diogenes Laërtius.	Isoocrates.
Aratus vel Arator.	Dion Cassius Nic.	Iulius Capitolinus.
Aristoteles.	Dioscorides.	Ius Canonicum.
B. Arnobius.	Eobanus Hessus.	B. Iustinus.
Arrianus Nicomedienf.	Euripides.	Iuuenalis.
S. Athanasius.	S. Eusebius Cæsariensis.	B. Laëtantius Firmian ⁹ .
Athenæus.	Fl. Vopiscus.	Lambertus Danæus.
S. Augustinus.	B. Fortunatus Venatius.	Leonardus Aretinus.
Aufonius.	Franciscus Hottoman.	Leonclauvuius.
Balæus.	S. Fulgentius.	Liuus.
S. Basilius.	Funcius.	Loffius.
Baptista Fulgosius.	Georgius Remus.	Lucanus.
B. Beda.	Georgius Sabinus.	Lucas Pollio.
B. Bernhardus.	S. Gregorius Magnus.	Lucretius.
SS. Biblia.	S. Gregorius Nazianz.	Ludouicus Viues.
Bibliotheca Patrum.	S. Gregorius Nyssen.	Lutherus.
Bodinus.	Henricus Buntingius.	Macrobius.
Bruno Seidelius.	Herodotus.	Martialis.
Brufonius.	Hesiodus.	M. Tullius Cicero.

Maximus Tyrius.
Molinæus.
Nicephorus.
Nicolaus Bersius.
Nicolaus Machiauell⁹.
B.Origenes.
Ofiander.
Otto Melander.
Ouidius.
Palladius.
Panormitanus.
Paulus Diaconus.
Paulus Iouius.
Persius.
Petrus Crinitus.
Petrus Bembus.
Pezelius.
Philemon.
Philipp. Melanchthon.
Philostratus.
Platina.
Plato.

Plautus.
Plinius.
Plutarchus.
Pindarus.
Pomponius Lætus.
Propertius.
B.Prudentius.
Quintilianus.
Q. Curtius Histor.
Regulæ Societat. Iesu.
Roterodamus Erasmus.
Ruffinus.
Salomon Neugebauer.
Salustius.
Selneccerus.
Seneca Philosophus.
Seneca Poëta.
Sext. Arel. Victor.
Strabó.
Socrates.
Sözomenus.
Suetonius.

Suidas.
B. Taulerus.
Tacitus.
B. Tertullianus.
Terentius.
Theognis.
Theologi Wittemberg.
S. Theodoretus.
B. Theophylactus.
Thomas Aquinás.
Thomas Stapletonus.
Thucydides.
Thyrtæus.
Tibullus.
Trebellius Pollio.
Trogus Historic.
Valerius Maximus.
Varro.
Virgilius.
Vitæ Patrum.
Xenophon.





I.

CVNCTA REGIT SERVAT QVE DEVS
qui cuncta creauit.



Mundi Auriga suas Noctemq; Diemq; Caballos Aptis sunt comites Aqua, Tellus, Ignis, et Aer.
Assiduo gyrum Tempus inire iubet. Cumq; Euro Zephyrus cumq; Aquilone Notus.
Der welt Fuhrman, die Zeit treibt pferd, Bey diesem vffzug Gifahrtten sindt,
Nacht vnd Tag Feuer, Wasser, Lust, vnd Erd Samt Sud, Ost, West, vnd Nortem windt.
Le chartier de ce Monde, c'est le temps qui conduit En compagnie sont le Fay, l'Air, l'Eau, la Torre,
Ses cheuaux qui ont ailes, ceux sont le Jour et la Nuit, Aussi les quatre vents, qui se font sorte guerre.

CREATIO-
ni causa, effe-
Ha, vsus.
Genes. 1.*
Iob. 1. v. 3.
Coloss. 1. v. 13.
Genes. 1. v. 1.
ibid. v. 2.
Psal. 33. v. 6.
* Virgil lib. 6.
Æneid.
Spiritus intus
agit.

CREATIONEM, CONSERVATIONEM, & GVBERNATIONEM rerum
omnium hac Tabella prefigurari intelligimus. Causa efficiens est DEVS,
qui est PATER, FILIVS, & SPIRITVS SANCTVS. Deus Pater principium a-
gendi. Filius causa δημιουργικη. Spiritus sanctus foris & instar Gallinæ ex-
cludens, adeoq; cuiq; creaturarum formam & esse dans. Sicut scriptū est:
In principio creauit Deus cælum & terrā. Et: * Spiritus Domini ferebatur super aquas.
8C DIXIT

& DIXIT DOMINVS: *Fiat Lux, &c. Verbo Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis exercitus eorum. Neq; enim corporalibus modis loquitur diuina natura, nec quoties dicitur: DIXIT, totiens verba formauit. Vnum enim VERBUM genuit coæternum & consubstantiale sibi, in quo omnia ineffabiliter & inscrutabiliter dixit. Sic Augustinus.*

Augustin. Enucleat. variat. Quæst. ad Orosi. q. 23.

Primum, Princeps ac præstantissimum Operum Dei & LUX, quam primo die creauit, cum dicit Scriptura: *Et dixit Deus: Fiat Lux, & facta est lux.* Atque ita secreuit lucem à tenebris, imò è tenebris iussit splendescere lucem. Fuit autem Lux illa primigenia, non Angelica natura, vt opinatus est Augustinus, sed massa lucida, quæ se mouit ab Ortum ad Occasum, & ita diè perfecit, donec quarta die in orbem Solis omnis lucis materia compingeretur, vnde reliqua astra, Luna & Stella lucem suam mutuarentur. In hoc opere primo naturam suã declarauit Deus, qui *Lux est, & tenebra non sunt in ipso, lucemq; adeo habent inaccessam, & nos filios lucis, lucis opera vult facere.* Secuta sunt diebus subsequentibus reliqua opera Dei; Quatuor Elementa: *Ignis, Aër, Aqua, Terra*, vt hoc nostrum Εμβλημα primum demonstrat. Etiam *VENTI: Euræ, Austri, Nothi, Aquilo;* Nam ex angulis suis laceffit ventos Deus, &c. Aurigam *Tempus volatile*, nam Deus cuilibet creaturarum indidit sua semina, & cursum suum εμφύτον, quem naturaliter retinet, donec ipsi videtur; *Vt cunctis diebus terra sementis & mensis, frigus & æstus, æstas & hyems, nox & dies non requiescant.* Ipse autem Opt. Maximus Deus, non discedit ab opere suo, quem admodum architectus ab exstructa domo, sed *semper operatur, & verbo potentia sua omnia gerit*, mouet & retardat cursum, prout ipsius *Sapientia, cuius non est numerus*, videtur, semper operans. Hæcque adeo omnia facit, secundum beneplacitum voluntatis suæ, **PROPTER SEMETIPSVM**, ad laudem gloriæ & gratiæ suæ, quod vel Ethnicum illum agnoscere & celebrare oportuit, quando ita canit:

*Hæc cum depositi cernebam fœdera Mundi
Prescriptosq; maius fines, anniq; meatus,
Et lucis Noctisq; vices, tunc omnia rebar
Consilio firmata Dei, qui Lege moueri fœdera, &c.*

Hactenus Claudianus. Nec infelicis Xenophon in Α' πομνημονεύμασι: *Ταῦτα σφῆ πνθ' δημύργης καὶ φιλοζώε τέχνημα εἶναι* sc. οἶδα. At nostra cognitio multo firmior, tanquam ex verbo Dei hausta, quæ tamen nobis credentibus diuina Sapientia.

Lux præstantissimum Operum Dei. Genes. 1. v. 3. 2. Cor. 4. v. 6. Augustin. Sententia. c. 8.

Luther. Cyprian. Cant. in Genes. c. 1. fol. 14. 15. Genes. cap. 1. per tot. 1. Job. 1. v. 5.

1. Tim. 6. v. 16. Rom. 13. v. 12. Ephes. 1. v. 8. 9. 10. & seqq. Philip. 2. v. 15. Job. 36. v. 9.

TEMPVS
Ind. Tempus productum non ager.

Genes. cap. 9. vers. vii. Irenæus lib. 3. cap. 4. 2.

Job. 5. v. 17. Hebr. 1. v. 3. Conf. Job. c. 10. Job. 27. 2. Reg. 20. v. 11.

Ephes. 1. v. 5. Provs. 16 v. 4. Luther. lib. de fern. arbitri.



2.
INGENS DIVITIÆ DONVM, TAXATVR
abusus.



*Auriga hic Dolus est, veliturq; Opulentia rheda Dextrum Vsurus tenet; cum Proditiōe Sinistræ
Gloria Equi currus Frausq; Rapinâq; sunt. Omne Voluptatis Latitiâq; genus.
Reichthumb vnd güter vbermaas Ihu gewüns'ter vortrab voran Zücht
Zu Stoltz vnd hochfahrt gibt anlaas, Gleech gfeischaffe hinden nacher schlecht.
Tromperie conduit le char de l'Opulence, Et Fraude bien fort tiret: Vsure au costé droit.
Icelle engendre Orgueil; Rapine sans cōscience Plaisir charnel au gauche ses compagnars cognoit.*

OPULEN-
tia carnalu.

OPULENTIÆ carnalis & improbæ effigiem secundum causas, adiuncta, effecta, &c. heic habemus illustrissimam. Modus ditescendi turpis seculi hominum: per Equos rhedam carnalis Opulentia trahentes præfiguratus est. Nempe: Rapina & fraus. Qui enim ditescere cupiunt, lus, & has, susq; deq; habent: Bonus odor lucri ex re qualibet. Dum Ius violandum est, regnandi gratia violandum est. Videas ditescere cupientes nullo plane humanitatis, nedum honestatis adfectu duci. Hi tales sunt, qui apud Prophetam aiunt: Quando transibit mensis, & venundabimus merces, & Sabbatum, & operiemus frumentum; vt im-

minuamus:

minuamus mensuram & augeamus siclum, & supponamus stateras dolosas, ut possideamus in argento egenos, & pauperes pro calciamentis, & quisquiliis frumenti vendamus. Quia aliquo honestatis studio capiuntur, per fraudes & cuniculos

agunt, quod per alterum Equum FRAVDIS nomine significatum est. Hi insidiantur proximi bonis sub titulo licitorum commerciorum, sed adulerantur bona quæ vendunt, aut plus iusto intendunt pretia, aut vtuntur falsis stateris, vlnis, metretis & similibus, de quibus sæpe in Sacris, quod sint *abominatio coram Deo*. Accedit *Vsura*, quæ plane obarietatur Charitati Christianæ, quæ *mutuum dare iubet & nihil inde sperare*, & talibus promittitur *mansio in monte sanctitatis diuina*. Sed de vsuris Luther. & Selnecc. Bullingerus, Danæus, Theolog. Wittemberg. latè. In primis autè Francisc. Hottomannus sui seculi lumen lib. de vsur. hæc omnia & eruditiss. & copiosiss. explicauit. Cicero sane pro Q. Nullum esse officium, putat, tam sanctum, tamq. solemne, quod non Auaritia atque Vsura comminuere ac violare soleat. Aurigam Doolus agit: *Dolose enim agit improbus, Diues in omnibus actibus suis*. Stipantur rhedam ponè retróque *Superbia*. Fortunæ enim huius seculi inflant & extollunt oculos, vt diues † *os in cælum ponat, & Deum ipsum non curet*: Sæpe tamen Idolum suum contingere non potis, quo vel * *abortiuus præstat: & irridet Poëta: Si quis emat cytharas, cytharas comportet, &c.* Libido non deficit, vt enim Opulentus alias tenax nimis sit nec sibi beneficus, in libidines tamen profusissimus est, exempla odiosa sunt. Hisce se iungit *Proditio* seu verius *Assentatio*: Diuiti enim propter offam vel sacrum nummum assentantur, † *saluam eius lingunt, dicta eius pro oraculis prædicant. Vana voluptas in diuitiis; quemadmodum de Domitiano referunt, quod in aureis suis pro voluptate inambulare solitus sit. Denique vana fiducia gyrum claudit.*

Opulentus enim *sacrificat auro; cor apponit. Spem ponit in caducis diuitiis Deo vero detractam; atq. adeo Auaritia Idololatria fit & radix omnium malorum.*



FR A V D S.
Leuit. 19. v. 35. 16.
Deut. 25. v. 17
Hos. 12. v. 8.
Mich. 6. v. 11.
Prout. 20. v. 16
V S V R A.
Deut. 15. v. 8.
Luc. 35. v. 5. 6
Psal. 15. v. 4.
** P a d o g o g i n*
7. p r a e.
T r a c t a t. s i n g u l a r. E t h i c. C h r i s t i a n.
C o n s i l. p e c u n i a r.
P s a l. 10. v. 4.
† P s a l. 73. v. 9
P s a l. 10. v. 4.
S y r. 14. v. 4.
5. 6.
** E c c l e s. 6. v. 3*
H o r a t. S a t y r. l i b. 2. S a t y r. 3.
N B.
P r a d i g a l i t a s d i u i t i u i n L i b i d i n e m.
† A d u l a t o r. D i o n y s i.
V i d e S e l n e c c. è D i o d o r. S i c u l. L u c. P o l l. l i b. d e v i t a a t e r n. S y r. 31. v. 7.
P s a l. 62. v. 17.
1. T i m. 6. v. 17
E p h e s. 5. & i t.
1. T i m. 6. v. 10

FORTVNIS TVIS NE INSOLESCAS.



Invidiam gignit fœcunda Superbia; curram Oris Equus auri currus non audit habend:
Dans à contemtu filsolâmq regi. Hic nulli cedens per placet ipse sibi.
Hochfahrt gebiert Mißgönsügkeit, Will vorn dran stehn: acht niemand nicht:
Sie hast die Leüt vnd Wird geneidt: Daher oft großer Schad geschicht.
Qui veut estre Orgueilleux donne lieu à l'Envie La Desobissance, l'Opinia strete,
Aciriosité Mepris et Moquerie: Et la folle Vantance il n'a point raicté.

SVPERBIA.
 Diuitiarum
 ratio.

Prov. 10. v. 22
Augustin. Epist. ad Hilarium. 39.

Matth. 8. v. 11
Matth. 13. v. 22.

Luc. 8. v. 14.
Matth. 19. v. 22. 23. & seqq.

SVPERBIAM gignit opulencia, Illa **INVIDIAM**. **Sue** machi **Matth.** Diuitiarum quidem corporales per se nec malæ sunt nec noxiæ, sed bonum Dei donum: Nam *Benedictio Domini diuites facit*. Tum quoque Sancti Dei homines, cum quibus vel nos in regno caelorum discumbemus, circa pietatis salutisq; iacturam magnas opes facultatesque huius æui possederunt. *Spinis* tamen assimilat Dominus Saluator, periculosum esse eas tractare innuens. Quare quibus diuitia affluant, opus esset summa cautione, vt ita vtantur, vt ne abutantur. Quid igitur in opulento improbo homine maximè taxatur? **PRIMUM: Superbia**, quod hisce suis fortunis tanquam suis superbit, gloriose effert

fert, supercilia alta gerit, non pens habens illud Apostolicum: *Quis te prætulit?* SECUNDVM. *Inuidia*, quod aliorum bonis inuidet, & vel dimidium bonorum suorum poneret, vt ne quidquam proximo superesset, adeo que alterius rebus marcescit opimis, quo maius tormentum reperiri non potest. Adde *laſtantiam*, quod bonis suis tacitus frui non potest, iactat insuper & gloriatur, instar felis os rodentis, quale erat illud *Nabuchodonosoris*: *Nonne hac est Babylon, ciuitas magna, quam ego adificauit in domum regni in robore fortitudinis meæ, & in gloria decorus mei*: Itidem *Rex Ægypti*: *Meus est stultus, & ego feci*, &c. quando *ex abundantia cordis os loquitur Magnifica*, &c. *Quibus accedit Curiositas*, quod opulentus ac superbus omnia rimatur, nihil se vult latere, & in omnium consiliorum adyta inuolare vult. Et *Pertinacia*, num se omnia iura præuertere posse præsumens, se cundum illud: *Pecunia obediunt omnia*, ac proinde *Deum non timens, nec curans homines*, quemadmodum de illo *iniquo Iudice* Euangelica historia testatur; & tale quid sonant superba & impietatis plenissima verba *Pharaonis* Regis Ægypti, dicentis: *Quis est Dominus, vt audiam vocem eius, & dimittam Israël? Nescio Dominum, & Israël non dimittam*. O blasphemum ac superbum furorem! *Inobedientia* etiam comitatur hunc currum, non enim bonis monitis audit *Diues ac Superbus*, q̄ vel ex vnico *Epulonius* in inferno existentis responso liquet; Aienti enim *Abrahæ*: *Habent Moſen & Prophetas, audiant illos*; ipse regerit: *Non Pater Abraham, sed si quis ex mortuis resurgens ipſos acceſſerit, reſiſcent & ad frugem redibunt*. Sed moderatrix omnium actuum opulenti ac superbi est *Contemptus ac Derisio*: *Es ist ihnen niemand gut genug*; Omnes tranſuerſis tuerentur oculis, nec dignos habent qui corrigias calceamentorum suorum soluant, in corde & ore versant illud Pharisaicum: *Neg, etiam vt publicanus iſthic! Magnum hoc crimen est: Qui enim fastidit Pauperem, dehonestat creatorem ipsius.*

1. Cor. 7. v. 31.
Abusus dimittiarum.
Bernhard. Epist. 42.
1. Cor. 4. v. 7.
Timoth lib.
Salutiano ad ioh. 1. ad Eccl.
Cathol.
Horat. Sermon. lib. 1.
Anst. in Ep. ad Rom.
Luc. 12. v. 12.
laſtantia.
2. Tim. 3. v. 4.
v. 6. τειτυφωδιε
Dav. 4. v. 27.
b. arx splendida.
Pharao Necho.
Ezech. 29. v. 3 & v. 9.
Matth. 12. v. 34.
Psal. 12. v. 4.
Luc. 18. v. 12.
Exod. 5. v. 2.
Diues impius non auscultat boni moniti.
Luc. 6. v. 29
ibid. v. 11.
Psal. 31. v. 19.
Luc. 18. v. 11.
Pron. 17. v. 5.



4.
SVPERBVS SIBI BENE ESSE, MALE
vult ceteris.



*Invidia proles Bellum est, ubi regnat iniquum. Auriculas falso sermone Calumniæ poplet,
 Selectos satagit flectere Livor equos, Perturbat mentes Inquietudo mala.
 Misquis erraget Krieg und Streit: Mit vnder Vnrul, falsch Geschrey,
 Da laufft viel Vngerichtigkeit Bitterkeit, Bösheit mancher Ley.
 La ou regne l'Envie la Guerre n'est pas loin Ne mangiez Mais Mesdit l'un, l'autre Calumnies,
 Aupres est malveillance des cheuaux qui du sein Troublement sans Repos accompagne l'Envie.*

INVIDIA.
 Lucan. lib. 1.
 de bell. civil.
 Thom. Aquinas
 in secund.
 2. quæst. 36.
 Bernhard.
 Serm. 33. in
 Psalm. 15.
 1. Cor. 13.
 Cyprian. lib. de
 livor. & invid.
 Joseph A.
 μηχαρον [ἀ-
 δύνατον] ἐν
 ἀπεργίας
 φθόνον ἀφ-
 φυγείν.

Superbia patit Invidiam, hæc Bellum. Dū enim sola aliquid esse, sola regnare appetit, rivalem ferre non potest. Vt nec Pompeius parem, nec Caesar priorem ferre sustineat. Quantū hoc! sed heu! quā commune crimen! Oculū amittere velle, vt proximus vtroq; priuetur. Hoc scelus Charitatē planē pellit & extrudit: Illa enim ἐζηλοῦ, ἢ ἀπειθεῖσθε τοῦ σὸς ἀρχηγῶν, ἢ ζητεῖτε τῆς ἑαυτῆς, ἢ λογιζέσθε κακόν, ἢ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, &c. Invidia autem proprium cor edit. Excitat BELLA. Nam quæadmodum ἰσότης & ἴσότης ἰσότης, ita vbi invidia regnat, quies & pax superesse non possunt. Equos impellit LIVOR, fidus Invidiæ administer. Invidus enim, quibus penes se bene esse videt, hos flammanti persequitur odio, & felicitati proximi, quoquo modo potest, contrauenit. Egregia est Invidiæ Prosopographia apud Ouid. qua mores & peruersum ingenium Inuidorum abundē describuntur in hunc modum:

Pallos

5
 EX INVIDIA CONTENTIONES.
 dissidia, 7 BELLVM.



Hæc mala quot Bellum comitantur, quanta sequuntur Perditio certa est; agitur crudelibus armis;
 Curram ubi Vindictæ flagra Furoris agunt; Rixa, blasphemans Lingua, Famisq; comes.
 Krieg Zu mangel bald gibt Vrsach: Da ist Grim, Marter, Zorn vnd Fluchen,
 Wo man sich fleisigt eigner Rach, Samt Hunger vnd Kummer Zu suchen.
 La Guerre puis apres Pauvreté nous engendre, La Faim suit la Furie conduit Perdition,
 Et Noise et Cruauté. Le Blasphème si songendre, Qui le chariot tire avec Destruction.

BELLVM INVIDIA parit BELLVM, Bellumque INOPIAM. Bellum faneres
 Ibella non est. Nec enimerant bella, cum omnia adhuc essent bella.
 Tortura mala sunt bello, rutilo quot sidera czelo, qui arenam maris, ille etiam
 incommoda belli percensere poterit. Non sentimus cum fanaticis spiri-
 tibus, qui ad arma conclamare omnino improbum ac illicitum esse sta-
 tuunt: Omnia tamen prius verbis ac sapienti consilio tenenda erant, quam ad ar-
 ma procurreretur. Quemadmodum non adhibetur sectio, dum alia adhuc
 supersunt media: Ita dum alio mitiori modo res transigi poterat, ad ar-
 ma non erat prouendum, ne merito obiiciatur illud: Futur arma minis-
 tras.

BINDER in
 Theob. de
 Bello,
 Incommoda
 belli.
 Sen. 7.
 Terent. in En-
 nuch. Act. 4.
 Sen. 7.
 Improbio-
 res huius
 Sen. 7.

frat. O quam nullo omnino deliberatu arma suscipiuntur! & fraternus funditur sanguis! quanto rectius sentiebat Imp. ille: Malle se (dicens) vnum ciuem seruare, quam mille hostes perdere. Laudabiliter sane & gloriose Dux ille Saxonæ, cui, cum vrbe Erphurdianam quidem Pyrgopolynices promitteret, si quinque viros deponeret, respondit: *Nvnum quidem.* (*Es were mit einem zu viel! &c.*) Charior nobis humanus imo fraternus sanguis esse debet, quam illis apud Agell. lib. 3. c. 7. eoque non tam temere ducendus, vt fundatur, vt & Dauid 2. Sam. 11. & 12. c. Inprimis autem constringenda erat petulantia militum, per fines amicorum transeuntium, exemplo *Israelitarum*, transitum per Idumæos petentium. Recte sane *Aurelianus Imp.* qui militem (hospitiæ suæ vitium per vim offerentem) duabus arboribus illigavit, quæ postmodum solutæ, medium disceperunt nebulonem, quæque ipsius in seruanda militari disciplina æqua seueritas fuerit, ex oratione eius ad tribunum, quæ apud Vopiscum reperitur, videre est. Et *Alexand. Imp.* qui cum aniculam quandam iniuria adfectam à milite audisset, exauthoratum eum militia, seruum ei dedit, quod artifex carpentarius esset, vt eum pasceret. *Causa efficiens belli Aurigæ* titulo notatur *Furor*, pauca enim bella deliberato instaurantur, plerumque fit verum: *Furor* arma ministrat. Et rixa, ob ræm sæpissime leuiusculam. *Lepus captus est: Ceruus cuspide confossus: Limes latum vngue præterit;* & quæ sunt similia. Huc accedit libido dominandi, quam etiam poeta reprehendit ac deplorat, de qua sæpissime. *Modus* agendorum bellorum sæpe peruersissimus est, & non nisi execrationibus, blasphemis belligeratur, illi sæpe pro Veteranis & fortissimis habentur, qui multa vulnerum & sacramentorum millia eructare perdidicerunt, quod inprimis præsens nostrum *ἡμεβλημα* perstringit. *Finis* siue Exitus, Euentusue gesti bellitandem est: Perditio, Vastitas, Inopia, Fames, & turpissima malorum lerna, vt *videtur fletat, & victor doleat.* Abacta armenta. prostratæ segetes. trucidati coloni. exustæ villæ. excisæ vrbes. adempta bona omnia. omnia adhuc lingua metu. omnia sanguine tepent. omnia plena consternationis, luctus, quærelarum, lamentorum. constupratæ virgines. vim passæ honestæ matronæ. iuuentus ad seruituram abrepta. facti orphani ac viduæ.

Nihil enim tam turpe, nihil tam crudele, nihil tam horrendum aut immane, quod non effrenis militum petulantia designare aufit.

Ex Ital. Cæsar. totum in Anton. Pto. Philip in Chronice 1.0.3. in eod. Hist. Dux Saxon. Erphurd. Tom. Vill. Inens German. Motum omnium maxime necessarium. Numer. 20. v. 17. Philip. in Chron. in Aurel. AEL. Lamprid. in Alexand. Seneca. Furor belli causa. Frangit Et tollit vires in milite causa. August. lib. 2. contra Faust. c. 4. Seneca de Ira lib. 2. c. 24. Quis hic expectandus euentus. Euentus bellorum, vt h. vid Chilian. Erasim August. de ciu. Dei lib. 1. cap. 5. Ex li 3. c. 18. Ex August. Pezel. in Genesis.

6
 CVNCTA VORAT BELLVM VA-
 stoque absumit hiatu.



Manfucti hinc, humiles, tolerantes atq; modesti *Si desint vires, vana est sine veribus ira,*
Reddimur, ex alto vertice Christa cadit, *Majus, quam valeas ferre, relinque iugum.*
Mangel lehrt sein Demütig seyn : *Sein eigea unvernögn betracht,*
Wo man nicht Weis Wo aus noch eijn, *Aus Noth ein Tugend wirt gemacht.*
La plus docte Maisresse des hommes Orguallay *Ici tirent son char Maladie et foiblesse,*
C'est Pauvreté qui humbles fait tant ianos que viaux : *Patience conduit Servitude qu'on blesse.*

NOPIA.

BELLVM parit INOPIAM, hæc humilitatem : finito bello omnia sunt subruta & exhausta. Exhaustus est fiscus. Exhaustæ priuatorum opes. Subuersæ vires & oppida, succensa granaria, protritæ segetes. Et nil nisi vastitas apparet & perditio. Vere enim Maro:

Virgil. lib. 11.
 idemque lib.
 2. Æneid.

NULLA SALVS BELLO. Et iterum:

Vna salus velleis, nullam sperare salutem.

Ælian lib.
 7. variat.
 histor.

Tum habentæ porriguntur Tortori, cui FRAGILITAS famularur. Et subsequitur ÆGRITVDOR animi inprimis, vt quid, faciasue, aut occæptes, ignores. Egregie me hercule videntur hæc omnia in Pompeio, post-

postquam à *Iul. Cesare* in pugna Pharsalica victus est Veniens enim Athenas ad Cratippum, disputat cum eo: Qui factum sit, quod in bona causa succubuerit. Quid fuit istud, quod mucronem *Sauli* in viscera adegit, certe vna & sola ægritudo animi, indeque nata desperatio. Eloqueretur *Xerxes*, qui exercitu & copiis suis etiam maria exsiccare posse dicebatur, cum amissa vniuersa Armatura vix scapha elaberetur, & turpi fuga salutem vitæ quæreret, præque animi anxietate & ægritudine demum sentiret, vnius Democratis consilium fuisse optimum ac fidissimum. De *Francisco I. Galliarum*, quanta animi ægritudine laborarit post amissam pugnam ad Ticinum, nemo in historiis tam hospes est qui ignoret. *Item ex Sicid. refert in Epitom Histor. Sæcl. O. siand.* *Albertus ille Marchio Brandenburgico Onoltzbacensis*, tametsi semper inuicti animi ac roboris Princeps fuerit, & dolori hand facile succubuerit, non ignotum tamen est, quanta animi ipsum ægritudo cæperit, cum post amissam victoriam in agro Lunæburgensi apud adfinem Durkacensem Marchionem exularet. Paucissimos similes reperies gloriosissimo superioris seculi Imp. *Carolo V.* qui in qualibet fortuna sibi semper similis & constans fuisse prædicatur. Talis etiam animorum magnitudo fuit captiuorum gloriosissimorum principum *I. Friderici electoris Saxoniae & Philippi Hassi*, quod in perpetuitatem laudis, si non splendidissimi Martyrii gloriam de ipsis latere nullo modo debet. Soboles animi Ægritudinis est *Debilitas corporis*: quemadmodum enim *animus hilaris iuge conuiuium* est, ita *ægritudo animi consumit medullas*, & ægritudinem debilitatemque corporis accersit. Tum demum addiscitur *Patientia*, quæ si à capite belli adhibita fuisset, & non nihil concessum Paci ac Tranquillitati, plurima euitari mala potuissent. Vere enim sapientissimus: *Patiens robusto præstat.* *Refultat etiam inde pretiosissima Humilitas*, de qua in sequentibus plura. Sequitur sapiuscule etiam turpis *seruitus*, vt in exemplis atque historiis videre est. Nam *quid* (alias) *intressit, quod alii victi sunt, omnino non video, sup. Genes.* præter illum *gloria immanissimum factum, in quo ceperunt mercedem suam, qui eius ingenti cupiditate arserunt, & ingentia bella gesserunt.* Cum homo ab homine superatus iure belli posset occidi, seruatus est, vnde *seruitus corporalis & mancipia.* *Prom. 14. v. 30. c. 18. v. 14* *Prom. 15. v. 30* *August de cin. Dei. libr. 15. cap. 6. Ex li. 1. quæst. sup. Genes.*



Discordans raro faciunt aequalia Bellum: Ipse Auriga Metus nunc hui, nunc dispuatibus
 Majori paruum cedere sepe juvat. Accedunt comites Spes Amor atq; Fides.
 Demütigkeit bald Frieden schafft: Wo Forcht ist andre Zu bezejden,
 Wan Glaub vnd Lieb bey samen hafft, Das macht verträglich vnd bescheiden.
 Humbles les ayant faits, la Paix ne peut que suivre; Modestie est conjoincte à d'esprit la Douceur,
 Crainte conduit Douceur, l'Espérance fait vière, Et la Foy est ouvrante par Charite de coeur.

HMILITAS.

Gregorius, "

Lauds Humi-

litas Chilon.

Lacedem.

Psal. 113. v.

f. 6.

Augustin.

Epl. III. ad

Julian. vid.

in sign. loc.

Es. 6. v. 2.

Luc. 13.

v. 11. 12.

1. Pet. 5. v. 5.

IN OPIA parit HMILITATEM. hæc Pacem. Quos deficit virtus, de-
 stituit & vrs. Nam superbus animus sine facultate vanus est. Humilitas
 virtutum Regina est, & propria bonorum electorumque nota, quemad-
 modum superbia propriissima reproborum nota est. Est hæc omnino
 Diuinitatis amula virtus. Deus enim, vtut excelsus sit super omnes Deos, humilia
 tamen respicit. Ipsi * Ageli huius maxime virtutis sunt studiosi. Namque
 velut Superbis resistit Deus, eosque humiliat, ita Humilibus dat gratiam, eosque ex-
 rollit. Et columbis vt accidit, quando pennarum fulgorem ostentant, ab
 accipitre in insidiis capiuntur, quem recto volatu facile præuerrere ele-
 gitate sua ac superare poterant: Ita superbi omnibus Satanæ tentationi-
 bus exponuntur, atque adeo facile superantur & deiiciuntur.

Dum

Dum Deus ad celsos humiles exollit honores,

Qui sua commendant fata regunda Deo.

Vbi vera Humilitas habitat, ibi hospitant aliæ pulcherrimæ virtutes
pluræque: Pax, in primis: Humiles enim *seclantur pacem, & quantur in ipsa*
est, cum omnibus pacem colunt. Sunt tractabiles, & irritari se haud facile per-
mittunt, *semper pauent, vt ex Auriga nostro, qui M E T V S est, perspiciuntur.*
Ancillatur Spes, Anchora firmissima, & ad adipsendam benedictionem omnino
necessaria. Rhedam trahunt Mansuetudo, Mansueti enim possidebunt terrã Et Mo-
destia, quæ docet *μη ὑπερφρονεῖν*, sed ex vera charitate sibi quousus præferenti
Stipat Fideles dulcis genetrix & nutricula Humilitatis, Charitasque: qui e-
nim toto corde humiles sunt, sefeq; demittunt, amant etiam. Dicam ver-
bo: Humilitas inter Virtutes palmam obtinet. Dico autem de vera humi-
litate, non illa humilitatis Larua, quam multi forinsecus præ se ferunt,
intinsecus autem turpissimum Superbiæ & effiontis Fastus monstrum
alunt. Quæ eo turpior superbia est quo magis se sub Humilitatis nomi-
ne venditare gestit. Concludam Hieronym. dicto illo illustrissimo ad
Celantiam: Nihil, inquit, habeas humilitate præstantius, nihil amabilius. Hæc est
enim præcipua conseruatrice, & quasi custos quadam virtutum omnium: nihilque est,
quod nos ita & Hominibus gratos & Deo faciat, quam si vita merito magni, Humili-
tate infimissimus. Propter quod scriptura dicit: Quanto maior es, humiliat te in o-
mnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Veruntamen humilitatem sequere, non
qua ostenditur aut simulatur gestu corporis, aut fracta voce verborum, sed qua puro
adfectu cordis exprimitur. Aliud enim est virtutem habere, aliud virtutis similitudi-
nem, aliud est rerum ymbra sequi, aliud est veritatem. Multo deformior est
illa superbia, qua sub quibusdam humilitatis signis later; Nescio enim
quomodo turpiora sunt vitia qua virtutum specie
celantur.

H
Humilitas
ind omnium
virtutum.
1. Pet. 3. v. 11.
Rom. 12. v. 18
1. Corin. 13.
v. 5.
Prou. 28.
Heb. 6. v. 19.
Matth. 5. v. 5.
Rom. 12. v. 3.
Phil. 2. v. 3.
Humilitas.
distinã. in
veram Fidẽ.
,, Bernhard.
,, in Cant.
,, hic regnat.
Hieron. Epl.
ad Celant.
frat pie vi-
uendi.
Syn. 7. v. 20.

Humilitas

HVMILITAS CORONA VIRTV-
sum, genetrix opulentias.



Has ubi coniunctas inter se cerno Sorores, Pax vigente vigent artes, agrisq; coluntur,
Aurea Saturni secla redisse puto. Et lætus fruitur quisq; labore suo.
Wan Erød regiert, isē alls vollauff, Die Warheit, samt Gerechtigkeit
Die Lieb schreit fort in vollem lauff; Genüßē ihrs Fleis in Eynigkeit.
En sur Paix Opulence rendre vient aux humains, Vorite va d'auant, et Profit et Concorde:
Quis sur Amour couronne presente de ses mains, Et puis Sedulité a Justice s'accorde.

PAX. **H**V MILITAS parit PACEM. Pax OPVLENTIAM. Hic claudii-
turgyrus. Ordien dum enim erat à primo. Pax parit opulentiam. Et
1. Reg. 4. v. 15 vere hoc quidem. Nihil enim Pace opulentius, quando quisque sub sicu
Zach. 2. v. 10 & vinea sua, quemadmodum spiritus Sanctus loquitur, secure habitare
Pax est potest. Ibi arantur & conferuntur agri. Exercentur artificia & opificia.
xiegas A' Deus secure colitur. Clamant Leges. Exercetur Iustitia, & bona sua Deus
μαλθείας. diuine effundit cornu. Vnde recte Pax Aurea, Pax opu'enta, &c. denomina-
Concordia res tur. Estque adeo pacis profusus inestimabile bonum. Vt Poeta exclamat:

Quas homini nouisse datum est: Pax vna triumphis

Innumeru melior, pax custodire salutem

Et ciues aquare potens. Et iterum

Pacem te poscimus Omnes.

Vt *Paci* etiam nomen suauis sit, quemadmodum *Hilarius* alicubi loquitur: *Ibi aurea florent secula: Quando Misericordia & Veritas obuiant sibi: Iustitia & Pax osculantur sese: Vbi Veritas de Terra oritur, & Iustitia de caelo profficit. Ibi Dominus dat benignitatem, & terra dat fructum suum, vt Psaltes loquitur. Quare Paci, qua nihil habet insidiarum, semper consulendum est.* ait *Phænix* eloquentiæ Latæ. Et recte ad *Cyrum Croesus*, *Nemo*, inquit, *ita amens est, vt bellum quam pacem præoptet. Nam in pace filii Patres, in bello patres filios sepeliunt.* Vtinam igitur omnes obseruarent illud gloriosiss. *Imp. Martiani: Donec licet Principi in Pace viuere, non decet eum arma sumere.* Plane beluinum est, bellum velle, respuere Pacem. Opulentia excussa & proscripta accersere Inopiam & omnium rerum egestatem. *Tantum enim est Pacis bonum, vt etiam in rebus terrenis atque mortalibus nihil gratius soleat audiri, nihil desiderabilius concupisci, nihil postremo melius possit inueniri, vt August n. loquitur.* Propter quod vnumquodque tale est, aiunt, illud magis est tale. Bellum propter pacem suscipitur. Pax igitur bello præstet oportet. Pax opulentiam parit. Pax est instar pluuiaë aureæ, seu eius quæ per iridem delabatur, & omnium est fructuosissima atque optima, quemadmodum autor est *Plinius*, Naturæ intimus mystes. Et *Ouid.* in *Metamorphos.* Pax parit *Amorem.* Amori famulatur *VERITAS.* *Rhedam* trahit *Concordia*, ubi promittit *Dominus benedictionem, & vitam vsque in seculum.* Quanta igitur Pacis Utilitas? vt cum *Poeta* merito libeat exclamare:

Frondebis Actiacis comptos redimite capillos,

Pax ades, & toto mitis in orbe manet!

Dum desunt hostes, desite quoque caussa triumphis,

Tu Ducibus bello gloria maior ades!

Nobis vero, qui Christiani cluemus, eo maior Pacis cura incumbit, quo alacrius sub Pacis Principe Domino Salvatore nostro Iesu Christo mereamus. Plane enim contra professionem nostram venimus, quando non necessariis bellorum tumultibus, vt *Iofias*, implicamur. Votum vltimum nostrum esse debet: *Da pacem*

Domine in diebus nostris, quia non est alius qui pugnes

pro nobis, nisi tu Deus noster.

*in bello Iu-
gurtin. 100
statut.
Virgil. AE-
neid. lib. 11.
Hilar. lib de
Trinit.*

*Ouid. lib. 1.
fab. 3. 4. & c.
Psal. 85 v. 11.
12. 13. 14.
Et Psal. 133.
v. vltim.*

*Cicero lib. 1.
Offic. ibi. 18
que in Rep-
Herodot. li. 1.
Pompon.*

*Lat. in Mar-
tiau.*

*Lucan lib. 2.
Excessit me-
dicina mo-
dam, & c.*

*August de
Ciu. Des lib.
19. c. 11.*

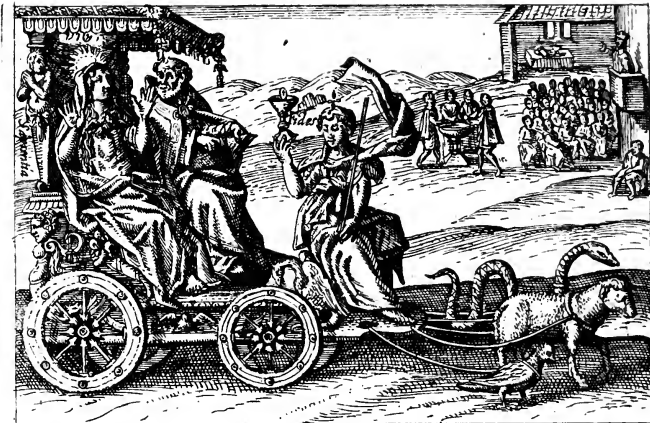
*August. lib.
19. de ciu. Do
cap. 12.*

*Psal. 133. v.
3. vlt.*

*Ouid lib. 1.
Fastor.
Pax trium-
phis possor.*

*Esai. 9. v. 6.
2. Reg. 23.
v. 29.
2. Chronic. 35.
v. 20.
Esai 39. v.
vlt.*

9
 VERÆ SAPIENTIÆ HYPO-
 typosis.



Verbum trade Dei: da Sacramenta Popallo: *Astus* sicut *Serpens*: sicut *Simplicitate* *Colamba*;
 Assiduas puro pectore funde preces: *Gratus* et accepta dote *Minister* eris.
 Lehr Gottes Wort, und beth mit fleis, *Die Schlang* und *Daub* Zu sammen fûg,
 Geb Sacrament nach Christi gheis: *So bist* ein *Knecht* des *Herrn* ohn trug.
 Administre de Dieu au peuple la parole *Prudence* serpentine, *colombine* rondeur
 Les Sacraments auf's, prie Dieu, fuy l'Idole: *Conjoin*, si tu v'aux estre *fidele* *Seruiteur*.

Epistol ad
 Celant. de re-
 ctia ratione
 viuend.
 Distinct. Sa-
 pient.
 Ierem. 9.
 v. 24.

REcte B. Hieron. Aliud est Virtutem habere, aliud Virtutis similitudinem: a-
 liud est rerum vmbra sequi, aliud veritatem. De Sapiencia diu multum que-
 à multis disputatum, sed pauci veram sapientia substantiam sunt adsecu-
 ti. Scultitiam simulare loco sapientia summa non est: ramet si etiam Da-
 uidi profuerit. Artem arte deludere, vera sapientia non est. πολυπραγμων, quam
 vsus gignit, vt Afranius vetustissimus loquitur; Sapiencia saluifica non
 est. Effectus vera sapientia est, Columbina simplicitas. Serpentina pru-
 dentia. Et agnina mansuetudo atque patientia, vt tabella monet: Vera
 autem Sapiencia est agnitiu Dei, docente id ipso Domino Deo Opt. Maximo
 apud

Thales Mi-
 lesius.

apud Prophetam: Ne gloriator Sapiens in sapientia sua, neque gloriator potens in potentia sua, neque gloriatur diues in diuitiis suis: sed in hoc gloriatur quod gloriatur, se intelligere & cognoscere me, me esse Iehouam exercentem benignitatem, ius & iustitiam in terra, quia illis delector, dictum Iehoua: Moderate quidem Thales Milesius, cui cum (iussu Apollinis) mensa aurea tanquam (πρὸς φῶτος) daretur, respuit ille, & ipsi Apollini dari iubebat, sed larua tantum sapientiae & moderationis illa fuit. Principium sapientiae est reuereri Dominum. Plenitudo sapientiae, reuereri Dominum. Corona sapientiae, reuereri Dominum, progerminans pacem & incolumitatem salutarem. Radix sapientiae reuereri Dominum. Si cupis sapientiam, obserua mandata, & Dominus eam suppeditabit tibi. Sapientia enim ac eruditio est reuerentia Domini. Improbitas autem scientia non est sapientia, neque est prudentia, vbi consilium peccatorum est. Cognoscere Dominum absoluta est sapientia, & nosse potentiam eius, est radix immortalitatis. Ea ipsa autem sapientia, datur à Deo, quare si quis ea indiget, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei. Regibus olim Persarum adiungebatur preceptor sapientissimus, vt inde sapientiam disceret, re&ius autem Regum sapientissimus & sapientissimorum Rex Salomon, à Deo petebat sapientiam ad recte regendum populum Domini. Medium adipiscenda sapientia est **VERBUM Domini, quo sapientiores efficiuntur omnibus aliis, vt Regius Pfalter moner. *Illi sapientia foris recantat, (id est, publice prædicatur, est sicut Lux in candelabro, ac ciuitas in monte, sonatq; in verbo ac sacramentis: auditur de suggestu: cernitur in baptismo ac S. Eucharistia. Talis est, quæ neminem fugere potest, si spiritui veritatis velit obsequi: in plateis edit vocem suam. In summo turbarum proclamatur, ad fores portarum, in ciuitate quoque sermones suos eloquitur: Accedite ad me qui cupitis me, & fructibus meis, quos gigno, implemini. Nam memoria mei dulcior est melle, & hereditas mea, fauo mellis. Qui comedunt me, ad huc esuriens, & qui bibunt me, adhuc erunt sitientes mei. Qui ascoltatur mihi, pudore non adficietur vnquam, & qui colunt me, non aberrabunt. Iesus Christus est nobis factus à Deo sapientia. Illa est sapientia nostra coram omnibus populis. Quicquid sapientiae nomine extra hunc venditur, damnabilis stulticia est. Quare concludimus cum B. Augustino: Non aliam putes esse sapientiam, nisi veritatem. [Et Iesus Christus est **VERITAS**] in qua tenetur & cernitur summum bonum. Nullo loco abest, nusquam deest, foris admonet, intus docet, in se omnes in melius commutat, à nullo in deterius commutatur: nullus de illa iudicat, nullus sine illa bene iudicat. Hactenus Augustinus: Et optima sapientia est: Prudentem esse sicut serpenterem, simplicem sicut columbam, mitem sicut agnellum ac patientem.***

Solon! O mi
 nunquam
 sapientem!
 Syr. 1. v. 13.
 Sap. 15. v. 3.
 ibid. v. 18.
 ibid. v. 20.
 ibid. v. 26.
 ibid. v. 27.
 Syr. 19. v. 19.
 Sap. 15. v. 3.
 Iacob. 1. v. 5.
 Herodorus &
 Itero.

Plato in Al-
 cibiad.

1. Reg. 3. v. 9.
 Syr. 6. v. 37.
 Psal. 119. v.
 97. 99. 100.
 & seq.

Proverb. 1. v.
 20.
 Syr. 24. v. 26.
 ibid. 27. 28.
 ibid. v. 29.
 ibid. v. 30. 31.
 1. Corin. 1.

v. 11.
 ibid.

August. de
 lib. arbit.

Iohan. 14.
 v. 6.
 August. de
 cin. Det.
 Math. 10.
 v. 16.

IVSTITIA EST ANIMA POLITI- cae conuersationis,



<i>Si Sapiens habitu munitum pectus habebis:</i>	<i>Criminibus poenas; iustis da præmia factis,</i>
<i>Iustitiâ prudens si duce cuncta geres:</i>	<i>Munia sunt verè Principes ista boni.</i>
<i>Nach Weisheit trachten: Gerechtigkeit</i>	<i>Das böß straffn; Guts belohnen gern,</i>
<i>Handhaben: nach gelegenheit</i>	<i>Sieht sehr wol an Fürsten vnd Herrn.</i>
<i>Sois orné de Prudence; la Iustice maintien</i>	<i>N'oublie de punir gens de mauuaise vie:</i>
<i>De Douceur tempérée loué ceux qui sont bien</i>	<i>(Fidèle Magistrat) ne fay rien par muise.</i>

Roman. 13. v.
1. & seq.
plurib.

Magistratus
ad quid in-
stitutus sit.

NB.

D Apostolus, Gentium Doctor, dum & Magistrum Principatumque omnem à Deo esse scribit, & munia legitimæ potestatis describit, inter alia sic inquit, *Principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vus autem non timere potestatem; Bonum fac, & habebis laudem ab ea. Dei enim minister est, tibi in bonum, si autem malum feceris time: Non enim sine causa gladium gerit, Dei enim minister est, vindex in iram ei qui malum agit. Nimirum duplici fini ciuilibus societatis seruit magistratus: Protectioni bonorum: Iustaque animaduersioni in malos. Hunc sibi propositum scopum habeant, Dicundo qui iuri, excedendæque iustitiæ sunt præfecti: Nam eam ob rem etiam ipse Deus non*

men

men cum ipsis suum participat, vt *Dios* vocet. Ipseque adeo in omnibus
 ipsorum confessibus primos captat accubitus, vbi non minus pie quam
 prudenter suos iudices monet rex *Iosaphatus*. Quare quemadmodum bo-
 ni omnino contra iniustam vim tutandi sunt, ita malis nullo modo par-
 cendum, *Boni enim nocet, qui malis parit*, vt minus recte. Verum cum duæ
 capitales iustitiæ pestes sint: *Prosopolepsia* & *Dorophagia*, ab vtraque stu-
 diose, pie ac sollicitè cauendum pio iudici. *Prosopolepsia* seu *acceptio per-
 sonarum* sæpissime in sacris prohibetur: *Non assumes personas. Oculus tuus non
 parceret. Ab ara mea tolles, vt interficias. Maledictus qui gladium cohibet, ne effundat
 sanguinem.* Sic inquit *Spiritus*. *Dorophagia* etiam & *acceptio munerum* cum per-
 dicta tum per exempla damnatur, vt inprimis in *filiis Samuelis* videre.
*Qui autem quoquo modo aut quauis de causa iustificat impium & conde-
 mnat iustum, abominatio est coram Deo.* *Δωροφάγία* etiam natura detestandum
 vitium imo scelus ac flagitium est, vt videre est in exemplo *Cambysis*
 (monstri alioquin *Homini*) qui *Δωροφάγος* *Sisamnem* excoiri, cutem in
 tribunal: expandi, & filium eiusdem *Sisamnis* *Otanem* in tribunali con-
 stitui iussit, vt pellem patris intuens recte iudicaret. Curandum tamen
 piæ potestati, ne iustitia degeneret in iniustitiam: *Pia quidē Seueritas non
 est crudelitas*: sæpe tamen *summum ius summa fit iniuria*. Quare cum *Augustino*
 concludimus: *Iustitia regis (qua thronus eius stabilitur) est, neminem per poten-
 tiam opprimere, sine acceptione personarum inter virum & proximum suum iudica-
 re, adueni & pupillis & viduis defensorem esse: furti cohibere: adulteria punire: ini-
 quos non exaltare: Impudicos & histriones non nutrire: Impios de terra perdere: par-
 ricidas & peierantes viuere non sinere: Ecclesias defendere: Pauperes elemosinis ale-
 re: Iustos super regni negotia constituere: Senes & sapientes & sobrios consiliarios
 habere: magorum & hariolorum pythouissarumque superstitionibus non inten-
 dere: Iracundiam suam d'ferre: patriam fortiter & iuste contra aduer-
 sarios defendere, per omnia Deo confidere, &c.* Et
 quæ sequuntur.

*Exod. 21. v.
 1. v. 28.
 Psal. 82. v. 6.
 Iohan. 10. v.
 34.
 2. Paral. 20.
 v. 6. 7. 8.
 Sic Mimius a.
 pud Agellii.
 Dua pestes
 Iustitiæ ca-
 pitales.
 Deut. 16.
 v. 19.
 Exod. 23.
 v. 7.
 Deut. 16.
 v. 19.
 1. Sam. 8. v.
 1. & seq.
 Prouer. c. 17.
 v. 18.
 Apud Herod.
 lib. 3.
 Et Valer.
 Maxim. lib.
 6. cap. 3.
 Refert Selnecc.
 in Pædag.
 August. de
 XII. abus.
 gradib. grad.
 Non.
 Pron. 20.
 v. 28.
 Deorum vo-
 cabulum mi-
 rum quam
 ipsos strillas,
 verbum a-
 mant, rem e-
 derunt. Lu-
 ther. in Psal.
 LXXXII.*

II
OBEDIENTIA HOLOCAV TOMATE
Potior.



Nempe Magistratus subiectum legi esse, Spontèq; mandato et patienter munere fungi; Promtâ mente Ducum iussa sequi: Conveniunt Patriâ Cuius ista bonis.
Gehorsamen der Obrigkeit, Zur arbeit unverdrassen seijn;
Thun, was Sie rechts wegen gebèit: Gehührt der vnderthanen Gemein.
Aux subiects il convient en toute reuerence Portant on Patience les charges et travaux.
Faire aux Princes honneur avec Obeïssance Tandis qu'ils sont au monde valée de tous maux.

*Oppositio obedi-
 entia &
 Inobediencia.
 1. Sam. 15. 23
 v. 23. 23.
 Distinguitur
 obediencia in
 Caca & ra-
 tional.*

Magna laus est **O B E D I E N T I Æ** in sacris, & turpissimum **I N O B E D I E N T I Æ** vituperium, quod vel ex sola oratione Samuelis ad Saulem videre est, quæ exstat 1. Sam. 15. *An delectatur Iehoua holocaustis & sacrificiis, ve cum auscultatur voci Iehoua? Ecce auscultare est melius sacrificiis, attendere, adipe arietum. Quin sicut peccatum diuinationis est rebellio & sicut superstitio & idola est repugnantia.* Est autem duplex *Obedientia*. *Rationalis & Caca.* Hæc quæ nullo nititur fundamento pietatis aut iuris: Illa quæ nititur fundamento pietatis ex verbo Dei haustæ & euidentis iuris, æquitatisque. Illa

Inrica

Turcica est obedientia: à qua non multum abludivit hodierna Iesuitarum **Ca-**
sa obedientia. Sed hæc prorsus nullo nititur fundamento neque pietatis,
 neque iuris, neque honesti, neque **Æqui:** Talis erat **Scipionis Maioris,** de
 quo **Plutarch.** Et illius **Assasini Syriae Praefecti,** de quo **Fulgos.** rerum memora-
 bil. lib. 1. c. 1. quorum uterque non tam verbis prædicabant, sed etiam o-
 pere ipso comprobabant, se tantam apud suos habere obedientiam, ut
 cuicunque suorum iuberent se ex alta turri præcipitem dare, id confe-
 ssum & absque contradictione moræ facerent. **Dictum! factum!** Et
 laudat **Stapleton.** in **Promptuar. Moral.** prolixissime. **Veræ** autem **obedi-**
entia nititur **VERBO** Dei: **Pietate:** atque **λογος** seu prudenti ratione. Et
Consistit in Observatione Mandatorum Dei: * **Non enim Auditores sed Factores**
legis iustificantur. Servus autem sciens voluntatem Domini, neque preparans se vt fa-
ciat, duplo vapulabit. In primis autem requiritur obedientia in **Operibus voca-**
tionis, ut **Minister verbi diuini potens sit ad exhortandum, & redarguendum con-**
tradictentis. Ut qui ad clavum admori sunt, **solicite gubernent.** **Agricolæ,** in
 colendo, conferendoque agro, sint seduli, patientesque durorum labo-
 rum. Et quicquid denique cuiquam iniunctum, ut studiose in id incum-
 bar & exsequatur. ¶ Deinde requiritur etiam **obedientia in Cruce,** ut ne
 murmuremus nec recalcitemus, sed **sileamus, Commendantes vias nostras**
Domino. **Lactantes in ipsum curas nostras, vt ipse faciat.** Illius & huius obedi-
 entia illustrissimum exemplar habemus ipsum **Dominum nostrum Iesum**
Christum, qui non venit, vt solueret legem, non, inquit, venit vt solueret, sed impleret,
qui non arbitratus est rapinam, esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit forma
serui assumpta, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo, hu-
miliavit semetipsum, factus obediens Patri vsque ad mortem, mortem autem crucis.
Propter quod & Deus exalauit illum, & donauit illi nomen, quod est supra omne no-
men, vt in nomine Iesu flectatur omne genu, caelestium, terrestrium & infernorum.
Angeli nobis in exemplum sunt, facientes mandata Dei. Imo & creatura
 ἀλογα. Est autem **persistendum** in eo obedientia cursu, ne iure nobis im-
 properari possit, quod **Paulus** suis **Galatis:** **Currebatis bene, quis vos impediuit**
veritati non obedire? Nam omnes quidem in stadio currunt, sed vnus tantum τὸ Βε-
βαιον reportat, nec coronatur, nisi qui fortiter & constanter pugnaverit. **Quare**
cum Paulo oblitiscamur, quæ retro sunt, & ad ea quæ præterita sunt extendamus ad
destinatum brauium supernæ vocationis Dei in Domino Iesu Christo, vt vnusquisq;
nostrum aliquando cum eodem dicere possit: Bonum certamen certavi,
cursum consummaui, fidem seruauit. In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ,
quam reddet mihi Dominus in illa die, iustus iudex: non solum autem en-
mibi, sed & iis qui diligunt aduentum

*Regul. Societ.
Ies. Londin.
excus.
Bonauent.
Specul. No-
uit. Part. 1.
cap. 4.
Probat. Tho-
mas Staple-
ton Prompt.
Moral. in 1.
Domin. E-
piphan.*

** Iacob. 1.
v. 23. 24. 25.
& c.
Luc. 11. v. 47
Tit. 1. v. 9.
Rom. 12. v. 8.*

*¶ Obedientia
in Cruce.
Matth. 26.
Non sicut ego
uolo.
Psal. 37. v. 3.
& seqq.
Psal. 55. v. 23
Matth. 5.
v. 17. 18.
Phil. 2. v. 6.
ibid. v. 7.
ibid. v. 8.
ibid. v. 9.
ibid. v. 10.
Augst. in
Epist. ad Lipi-
tulan. & c.
Psal. 103.
v. 21.
Perseueran-
tia
Gal. 1. v. 7.
1 Cor. 9. v. 24
2. Tim. 2. v. 5.
Philip. 3.
v. 13. 14.
Perseueran-
tia enim co-
ronatur
Bernhard
2. Tim. 4. v. 7.
v. 8.*

cius.

CHARITAS MAXIMA VIRTUS.



Hac dum quisq; viâ graditur, dum propria quisq; Almus Amor Iehouæ certo nos federe iungit,
 Munera tranquillo pectore fides obit: Spes nos atq; Fides ducit ad astra poli.
 Wan ieder geht uff rechter bahn Als dan die Lieb uns Zu Gott bringt,
 Vnd verricht, was ihm wol steth ahn: Glaub, Hoffnung uns in Himel erschwingt.
 Quand vn chascun s'efforce de suivre ses sentiers, L'Amour de Dieu nous joint en tresbelle alliance,
 La vocation sienne exercent volontiers, Et nous menent aux cieux la Foy et l'Esperance.

CHARI-

T. A. S. Eius

Distinctio.

Obiectum.

Deut. 6 v. 5.

Luc. 10. v. 27

Augustin.

lib. 1. de do-

ctrina Chri-

stiana c. 22.

Et Hieron. in

Eugl. Matth.

Ration.

Actor. 17. v.

27. 28.

* Ioan. 3. v. 16

CHARITATIS heic habemus effigiem. Est autem ratione obiecti multiplex Charitas, & distinctos habet gradus. Primum ac princeps Charitatis obiectum est Deus. Diligendus Deus est super omnia. Ante omnia. Et propter eum ipsum etiam reliqua. Diligendus quoq; Deus est toto corde, tota anima, tota mente, & totis viribus; adseuerante iplo Domino Seruatore ex Mo- se. Quum autem dicit: Toto corde, tota anima, tota mente, nullam vita nostra partem re'inquit, qua vacare debeat, & q. locum dare, vt aliare frui velit: sed quicquid aliud diligendum occurrit, illuc rapiatur, quo totius dilectionis impetus currit, quem- admodum B. Augustin. in libr. de doctrina Christiana exponit. Et merito diligimus Deum, in quo viuimus, sumus, mouemur. * Patrem, qui dedit filium:

Filium

Filium qui semetipsum sanctificauit pro nobis, atque adeo dilexit, vt vitam eternam pro nobis poneret, vt recte **Bernhardus**: Sic, inquit, *amantem diligite, Amoris vicem reddite, in hunc odorem currite, & vota votis reddite. Spiritum sanctum, qui habitat in nobis, & pro nobis interpellat gemitibus inenarrabilibus.* Quare pie iuxta atque eleganter **Augustinus**: *Deus, inquit, charitas est, quod ex Deo procedit, in Deum redundat: quod in Deum non redundat, ex charitate non procedit.* & quæ sequuntur. Proxime Deum proximus diligendus est. Proximus tibi Tu, Proximus, alij: Certe & Te odisse non debes: Nemo enim propriam suam carnem odit, vt * **Iudas Achitophel**. **Herodes Nero**: alij. Porro, Proximus aut **Domesticus** est aut **Extraneus**. Vtrumque diligere debes sicut teipsum, seruatō tamē gradu & ordine, vt fodiens rostro pectus, elicitōque pullos sanguine refocillans **Pelecanus** hęc ostendit. **Domestici** aut **liberi** sunt, aut **serui**. **Liberi** diligendi tanquam **propria caro**. Horrendum & inhumanum est, **Liberos**, propriam carnem odisse, persequi posse, vt **Saul**, vt **Herodes**: de quo recte **Augustus Imper.** *Melius esse, Herodis esse porcum quam filium*: in communi, **Domesticos**, qui non diligit, curatve, **Ethnico** deterior est, fidemq; abnegauit. **Proximus extraneus** aut **profelytus** est, aut **exoticus**. Ille certe omnino diligendus, subleuandus, monente **Apostolo**: *Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem* **οικειους μακρος**. Nec tamen deserendus **exoticus**, quemadmodum **parabola Domini Seruatoris** de homine in latrones incidente diuinitus hortatur. Hęcque adeo dilectio ita conglutinata est, vt Deum diligere non possit dici, nisi qui & proximum diligit, sicut seipsum. Nam cum **Dei charitate** (**Chrysostomus** ait:) *simul intrat & dilectio proximi. Vnaq; & eadem charitate* (inquit **B. Augustinus**) *Deum ac proximum diligimus. Fidesq; per Charitatem efficax est, & diligimus proximum, qui eandem nobiscum spem habet.*

Quare hęc trahunt.



D

S I V-

Gal. 2. v. 20.
21.
Ioh. 17. v. 19.
Bernhard. in
Iubil.
1. Cor. 6. v. 19
Rom. 8. v. 26.
Descent. B.
Iacob.
Apol. ad Hieronym. lib. 2.
c. 4.
Proximus
quid?
Matth. 27.
v. 5.
2. Sam. 17. v.
23.
Ioseph. lib. 17.
c. 9.
Suetonius in
Neron.
Lent. 19. v.
18.
Matth. 22.
v. 37.
1. Sam. 10.
v. 33.
Ioseph. lib. 17.
c. 8. 9. 10. 18.
ante & post.
Macrob. Sa-
turnal. lib. 2.
c. 4.
1. Tim. 5. v. 8.
Enprim. Ex-
tran.
Galat. 6. v. 10
Syr. 13. v. 2.
Luc. 10. v. 36
17. 15.
1. Ioh. 4. v. 19.
20. & c.
Chrysost. Ho-
mil. 34. ad po-
pul. A. 1. v. 11.
Aug. 1. lib.
8. de Trinit. c.
Galat. 5. v. 6.
Ephes. 4. v. 3.

STVDIVM MEI ET TVI EXCVTIT
concordiam, charitatem, &c.



Heu pietas, heu prisca Fides! Concordia, quis te Quis te sanctus Amor, quis te Timor ille IEOHVAE!
Cedere, quis te Pax, cedere cogit humo? Vana Cupido MEI, vana Cupido TVI.
Wo ist Eintracht und Liebe geblieben? Galt dein begierde zu dem Meinem,
Wer hat Fried und Gottsforcht vertrieben? Und mein Begierde zu dem Deinem.
Concorde, Charité, Paix, et de Dieu la Crainte, Ce sont deux mauvais hommes, qui nous chassent.
Pourquoy suijes ainsi icteans cris de complainte MIEN et TIEN ils s'appellent, ayans armes au poing

Abusus verus
vsus non sol-
lit.

Anabaptista.

Distinctio
MEI & TVI
licita.

ABVSVS alicuius rei per se bonæ, sanctæ, licitæ vsus tollere non posse, plane compertum habemus. Quare cum possessio bonorum propriorum per se res sit bona, sancta, licita: Tolli ea propter abusum nec potest nec debet. Anabaptista cum videât propter possessionem propriorum bonorum, excitari iurgia, rixas, processus, & similia incommoda, possessionem propriorum bonorum omnino damnant, & omnes facultates in commune conferri debere volunt. Verum, si nos edocuerimus, possessionem propriorum bonorum esse rem bonam ac per se licitam, **crimina-**

criminatio ipsorum per se intercidet. *Lex moralis est perpetua norma ac regula* Ration.
voluntatis diuina: Quæ cum distinctionem bonorum, atque adeo MEVM &
 TVVM constabliat §.8. Consequens est, distinctionem bonorum esse
 rem per se bonam ac licitam. Distinctionem bonorum, atque adeo MEI
 & TVI *Christus atque Apostoli nec sustulerunt, nec in commune facultates conferri*
iuferunt. Verumenimvero plane extraordinarium ac singulare fuit, quod
 in primitiua Ecclesia factum est. In qua tamen ipsa distinctio bonorum
 licita fuit, vt perspicue apparet ex verbis *Petri ad Ananiam: Nonne manens*
sibi, manebat: & venundatum in tua erat potestate, &c. Cæterum & hoc con-
 stat, qui de sua *affluentia* alios iuuare possunt, inter illos concessum est
 MEVM ac TVVM. Collatio facultatum in commune, statim primitiua in
 Ecclesia desuit. Sed liquidior est hæc res, quàm qua de multa verba fieri
 debeant. Sed, *inquis,* interim propter propria bona & commoda concuti-
 tur concordia. Exsulat charitas: Patitur pax: Proscribitur timor Domini?
 Fateor, proh dolor! sed nôris id fieri non vitio propriæ possessionis, sed
 accidentis & Φοβίας & impietatis. Non opus erat cum *Cratete Thebano* om-
 nes facultates in vnam æris massam conflare, & in mare demittere, sal-
 tem abusus caueretur: nec propter gallinæ pullum: fœni manipulum:
 terræ vnam atque alteram glebam rumpenda aut dissuenda inconfutiles
 Christianæ charitatis atque concordie tunica erat. Pax multo charior
 nobis esse debebat, quam vt propter rem nihili illam turbaremus cum
 proximo. Qui Dominum vere & ex animo timet, auri argente massæ
 non *sacrificabit,* nec in perniciosos *laqueos* intricari se facile sinet, verum
 audiet Apostolico monito: *Hoc itaque dico, fratres, tempus breue est, reliquum*
est, vt qui habent vxores, sint tanquam non habentes: & qui snt, tanquam non stent-
tes: & qui gaudent, tanquam non gaudentes: & qui emunt, tanquam non possidentes.
Et qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur, præterit enim figura & cupiditas
huius mundi. Considerent diuites huius mundi illud Prophetæ: *Vt perditix*
colligit oua, sed non excludit: ita comparans diuitias, mediis diebus suis relinquet eas,
& tandem erit stultus. Aiunt enim (inquit Hieronymus) naturalis historia prin-
 cipes, perditix hanc esse naturam, vt oua alterius furetur, hisq; incubet. fouea q; cumq;
 factus adoleuerit, auolare ab eo. Huiusmodi diuites sunt, qui aliena diripiunt, & absque
 cogitatione iudicij Dei faciunt diuitias non cum iudicio, quas in medio tempore relin-
 quunt, subita morte substructi. Nihilq; insipientius quam non providere no-
 uissima, & breuia putare perpetua. Hæc tenus Hiero-
 nymus.



AVREIS ET ARGENTEIS HASTIS
pugnare, stultum est.



Lixarum cupidus veniat loculatus oportet, Ille pudore vacet, Patientia repleat istum,
Fac triplices loculos, litigiose, ferar. Hinc Nummi Dabitur, si prius ipse dabis.
Der sich in Rechtshandel läßt ein, Mit unverschamt der erste sey gefult,
Muß allenthalb geseckelt seyn: Der andr mit Geld, der dritt mit G'dult.
Qui les Proces veut suivre, doit contempler ceci; L'un d'eux soit d'Argent bien plein, de Patience
Trois sacs il faut qu'il aye, imitant est lui-ci: Soit l'autre, et puis le tiers soit farci d'Impudence.

Adian. l. 9.
variar. histor.

RECTissime equidem Themistocles: Si dua sibi monstrarentur via, altera ad
Orcum, altera ad Processum, quem vocant, Iuris, se illam pra hac electurum.
PROCES. Quod ipsum praesens etiam Tabella nostra monere viderur. Ostendite-
SVS. nim, quae ad Processum Iuris requirantur. Principio turgens requiritur auro
Requisita ad Processu. Iur. argentoque erumena, vt semper argentea pugnes hasta: Ius enim aureum
Erasmi. in est & aurei caudidici. Deinde requiritur ingens Impudentia, vt absq; fron-
Chiliad. te instes, vrgeas, iterum, iterumque, vbi non procedit, nam de industria
prorogatur processus, vt eo plus erogetur extorqueaturque æris, instru-
ctus.

Etum te summa oportet esse *patientia*: vt *patiari* & *adhuc*, secundum Sapi-
 entem, *agas gratias*. Denique nihil aliud maiusve requiritur, quam *pecunia*:
 ab hac facienda vtraque pagina: hęc auspicetur, hęc trahat, hęc finiat o-
 portet. Quare qui inutilibus, imo improbis sumptibus parcere conten-
 dit, vt non tantum se hęc honeste alat, sed etiam soboli potius se aliquid
 relinquat, bonam famam, bonamq; ruetur conscientiam, cum aut pro-
 cessu iuris omnino fugere, aut summa pietate, prudentia, cautione per-
 sequi, quod fere tam possibile est, quam ex arena funiculos necere, aut
 Ponto Annales inscribere, aut deniq; Æthiopem ad niuis alborem deal-
 bare. Quod ipsum probe intellexit ille, de quo *Erasmus*, cuius historiam,
 cum huic rei propositoq; vel maxime quadret, integram adscribam: *Pa-
 rum conueniebat inter duos quosdam cognatos de re diuidenda. Cumq; neuter alteri
 vellet concedere, res eo spectabat, vt iretur in Ius, & Iudicum sententiis controuersia fi-
 niretur. Adibantur aduocati, parabantur dica, res erat cum Iurisconsultis. Aditi Iu-
 dices, contestata lra, cepit agi causa, hoc est, bellum susceptum est. Ibi alter mature resi-
 piscens, aduersarium priuatim accersitum his verbis alloquitur. I. Principio parum
 decorum est, vt quos natura copulauit, pecunia dissociet. II. Deinde incertus est litis
 euentus, haud minus quam belli. Suscipere nobis in manu est, finire non est. De centū
 aureis tota lis est. Eius summa duplum in Notarios, in Promotores, in Aduocatos, in
 Iureconsultos, in Iudices, in Iudicum amicos expendetur, si legibb. experiamur. His erit
 inferuendum, adulandum, dandum: interim taceo curas ambiendi, cursitandiq; la-
 bores. III. Denique vt maxime vincam, plus tamen est incommodi quam comodi.
 Quin potius ipsi nobis sapimus, quam istis pradoxibus, & in hos male collocandam pe-
 cuniam, inter nos partimur? Concede dimidium de TVO, ego tantundem de MEO cō-
 cedam. Ita & amicitiam alioqui perituram lucrifaciamus, & tantam molestiam effu-
 giemus. Quod si recusas quippiam concedere, ego vel vniuersum negotium tuo permit-
 tant iudicio. Modo penes amicum sit hac pecunia, quam: penes insatiabiles illos prado-
 nes. Abunde magnum fecero lucrum, si & fama pepercero, & amicum seruauero, &
 tantum effugero molestiarum. Mouit aduersarium tum rei veritas, tum cognati festi-
 uitas. Rem inter se transfegerunt, iratis Aduocatis Iudicibus, quos coruos deluserant
 biantes. Quid, quæso, festiuus, imo quid honestius & æquius dici fieri ve-
 poterat? ô sanctum pectus! ô piium caput! Vtinam hęc prudentia mul-
 torum hodie animos imbueret, sic non tantum Deo constaret ho-
 nos, sed & concordia atque charitatis flos huius in-
 temeratus permaneret!*

Syr 11. v. 4.
 Id. Passor.
 Mattisf.

Ex Erasmo
 recit. Otho
 Melander in
 Iocoser.

Histor. notā-
 bil. vnde di-
 scas
 ΦΕΥΓΕ
 ΔΙΚΗΝ.
 ΠΙΕ!

VERE!

OPTIME!

CORDATE!

Iustum &
 Equum!
 V. ius.

15.
LITIGIOSVS ꝬPSE SIBI SOMNIA
fingit.



Ecce Meum atq; Tuum lucrosa negotia Liti Testamenti Error, vel mentis Opinio priua
Committunt, vncas Lis habet unca manus: Sunt comiter tu dux, cæce Cupido, præs:
Mein und Dein fängt Rechtshandel an, Auch blind Begierd, finst'r Testament;
Da Zu rath viel der eigne Wahn: Vnd komit dor strot langsam Tu ordt.
Ha'Procs malheureux auec tes mains crochues, Les Testaments te menent suruans l'Affection
Tu marches lentement avec iambes tortues, Auugle, mais de MIEN, TIEN te suit l'Opinion.

OPINIO. „ CAusæ, quibus Litigatores ad contestandam litem inducuntur, hoc
„ Emblemate scite vereque perstringuntur. Prima est opinio, qua tanquã
Multis sibi somnia iuris fingunt.
Dñ sunt soli.
fascino ita dementantur litigiosi, vt quicquid sit fiat, iurè se alterca i
arbitrentur. Haben das Recht mit den beyden Z'pffeln/vt nos Germani Pro-
uerbio dicimus, sed sæpe falluntur miseri, ita, vt, quibus ipsa Iustitia an-
tea humeris insidere putabatur, eos non nisi iniustam causam fouisse sæ-
pe compertum sit, ——— Fallunt oculi persæpe videntem,
Proq; alio monstrant aliud; dicit Poëta.

Non

Non dicam quomodo iusta causa supprimatur, & fauoris vna vncia multa iuris pondolance vincat. Ideoque quiduis potius ferendum, quam litigandum, aut ad asperos & iniquos Iudices deueniendum. Diu igitur deliberandum, voluendum, reuoluendum, de quo semel statuendum est. Deinde multi nituntur *Codicillis Testamentorum*, & magna sane vis est talibus in Iure Codicillis: Verum æquitate ne ea nitantur, nec ne, pie ac prudenter tecum considera. Non enim semel iniqua testamenta rescissa, & bona ad legitimum hæredem deuoluta sunt. De *inofficiosis testamentis* Iurisconsulti disputant. Plurimos dementat *cæcus amor* & *Cupido habendi*, nõ penſi habentes, quantum contra sit erogandum, vt expensæ etiam ipsam sortem, de qua controuertitur, longissime sæpe superent: quibus idem sane contingit, quod *Canis Æſopico*, qui *fluuium tranans, rictu carnem vehit. Splēdente autem sole vmbra carnis lucet in aquis, multo sane amplior, quam ipsa portio erat, quam rictu gerebat. Quare visam in aqua auide captans, & aperto rictu tam quoderat, quam quod videbatur, amittebat.* * Tanti certe spes, imo & pœnitere non erat emendum. Absterre merito debebat, horridum processum spectrum. Anne vides, *lupinum rictum*, qui, quicquid arripit, abglutit? Anne *vincas, pro manibus ferreasq; subscudes*, quibus raptat, trahit, ducitque, quicquid vsipiam valet arripere. Denique *lignipes* est, & crura fasciis circumuoluta gerit, quibus tardissima eius tarditas notatur, vt, quam facile sit contestari litem, tam non facile sit finire, noris. Occipere penes te est, ad vmbilicum, perducere, non item. Maxime vero si Iudex iniquitatis nõ ignoret, quam non curta tibi domi tuæ supellex. Quare facies, exclamabis, seruabis:

*Este procul lites, & amara prælia lingua,
Dulcibus est verbis mollis alendus amor.
Candida pax homines lis decet arcta feras.*

Ne esto immemor: *Στέγε τὸ πρῶτον*

*Tranquille vt videas mediocria tempora vita,
Hæreat hac animo regula fixa tuo:
Viue tua semper contentus sorte, nec vltra
Quam fortuna dedit progrediare locum.
Si tibi sunt nec opes, nec splendida fercula Cræſſi,
Exiguo poteris te satiare cibo.
Præclari titulos si non es adeptus honoris,
Proderit in tenui delituisse loco:
Tu solum Domini committas omnia cura,
Euentus captis hoc Duce prosper erit.*

cc Γνωμον.

TESTA-
MENTA.

Vide Valer.

Max lib. 7.

c. 7.

CUPIDO ha-
bendi.

Æſopum in
Fabul.

* Erasmi in
Apopth.

A. Gell. in no-

ctib. lib. 1. c. 2.

Effq; Demo-

sthen. Apoph-

theg.

Ref. & Phro-

cion. Philo-

soph.

Monstrum

Processus &

eius significa-

tio.

¶

Quid. lib. 2. de

Art. amandi.

Id eod. lib. 3.

Pronerb.

Græc.

locof Narrat.

573.

INTER INSTITORES VERSATUR
fraus ac dolus.



Certa soloꝝ, saloꝝ, vigent commercia, Vita Fraus tamen atq; Dolus involvunt omnia damnis,
Quæ licet humanæ commoda multa ferant: Nec non scribaci cura neglecta manūs,
Beijdes zu Wasser vnd zu Land. Wan Falschheit, Birug, List, nicht kām drein,
Dreibt man Geu ärbe allerhand, Solt der handel Wol tragen eyn.
Combien que le Traffique et par Terre et par Mer Fau setz, et le Dol, et l'ignorant Noïaire,
Aux humains soit utile, si font souuent armer, Ruseurs qui autrement seroyent de bon affaire.

COMMER-
CIA.

Vide Hieron.
Tom. 7. in Ep.
ad Ephes. c. 4.

Bibliothec.
Patr. 3. colu-
mna 145.

SI distinctio bonorum atque adeo MERI & TVI per se res bona est ac licita, consequens est etiam commercia per se bona ac licita esse; non tantum terra, sed etiam mari, vt exemplum Salomonis edocet. i. Reg. 5. c. Id vero vel maxime interest curare, vt commercia nostra nitantur pietate, æquoque & bono. Ne malum pro bono, paleam pro tritico vendamus: Ne dimidium pro toto metiamur, ne species mutemus, ne minuiamus mensuras, neque summam dati & accepti peruertamus X pro V scribentes, quemadmodū imperitus hicce facit at Notarius, & quæ sunt similia: hoc enim

hoc enim est mandatum Domini: *Ne exerceo peruersitatem in vilo munere, in dimensione, in pondere, in mensura. Trutina iusta, pondera iusta, Ephraïstum, & Hin iustus esto vobis.* Eadem repetuntur in Deuteronomio: *Ne esto tibi domus tua diuersum Ephraï, magnum & paruum: Nec esto tibi in loco tuo diuersum pondus, magnum & paruum. Pondus integrum & iustum esto tibi: Ephraï, egrum & iustum esto tibi, vt prolongent dies tuos in ea terra, quam Iehoua Deus tuus dabit tibi. Nam abominatiō est Iehouae Deo tuo, quisquis fecit ista, &c. Lances dolosa, inquit Salomon, abominatiō sunt Iehouae: Pondus vero integrum accipimus est ei. Scapus & lances iudicij Iehouae sunt, opus eius sunt omnia pondera locuti. Diuersa pondera, diuersaq; mensurae abominatiō sunt Iehouae vtraque. Neminem quidem pudere debet de accusatione trutinae ponderumq; frans tñ & falsitas omnis abesse debet: Ne merito obiiciatur, quod Dominus populo tuo per Prophetam iure obiicit. Mercator est, in manu eius sunt lances dolosa, opprimere amat. An purum haberem ego te, cum lancibus improbitatis, & inditis loculo ponderibus dolosis? Neque eo prouehamur impietatis atque impudentiae, vt dicamus cum illis: Quando transfibus Nouilunium, vt vendamus commeatum: & Sabbathum, vt aperiamus frumentii horrea, minuendo Ephraï, & maius faciendo pondus, ac peruertendo lancibus dolosis. Comparando pecunia tenues & egenes pari calcorum, vt denique quisquilias frumentii vendamus; iurat Iehoua per excellentiam Iacobi, Ne viuam si obliuiscar in aeternum operum illorum. Et quidem concedunt aliquae Leges humanae, vt in contrahendo ad dimidium vsque iusti pretij sese contrahentes ἐμπόρων ἕως ἡμισίου cumuenire possint. Interim tamen falsi ponderis erimē puniunt, & puniri iubent. Nos vero qui Legibus diuinis adstringimur, non tam quid politiae Leges concedant, quam quid Sacrosancta Lex Dei, perpetua atque immutabilis Norma obedientiae nostrae erga Deum videndum est. Inter bonos, aiunt, bene agere oportet, vt de quaesitis tertius habeat gaudere haeres. In primis Timor Domini iustitiam persuadebit, vt qui interest nostris commerciis, & quae in tabernis, portibus, officinis, emporiis, &c. geruntur, attendit. Fraudes autem videt, odit, punit. Constringere etiam & inhibere debebat lex naturae à Christo renouatae: *Quicquid vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos facite illis.* Sed cor mercatoris est clausus inter hostium & cardinem, & pressuræ expis difficillime euadit.*



Leu. 19. v. 35.
ibid. v. 35.
Deut. 25. v. 4.
ibid. v. 13.
ibid. v. 15.
ibid. v. 16.
Prou. 1. v. 11.
Prou. 16. v. 11.
ibid. c. 20.
vers 10.
& 23.
Syr. 42. v. 4.
Hof. 12. v. 8.
Mich. 6. v. 11.
Amos. 8. v. 5.
ibid. v. 6.
ibid. v. 7.
a Vipsian in l.
in caus. cog-
nit. §. senile.
ff. de minorib.
Molin de u-
sur. q. 14.
Caus. obseru.
c. 18.
b Lex Cornel.
d. Fals.
Damhoud.
prax. criminis.
c. 123.
Clar. §. Fal-
sum.
Cic. in Ep. fa-
miliar. lib.
VIII.
Vltus.
Hic hodie
maxima ex-
ercetur iniu-
stitia.
Marth. v. 12
Luc. 6. v. 31.

PROCESSVS MONSTRVM IMMANI
vorat omnia rictu.



Vinea fundus, ager Lites consumitur ore Tempora decedunt, et tecta neglecta fatiscunt
Gignitur et Soboles pernicioſa magis: Cuj trades Animam, Litigioſe, tu am!
Auch haas und hoff geht endlich druff, Die Zeit ſchleicht hin: das Dach Zerbricht,
Will doch der Streit nicht hör en uff. Der armen Seelen achſtu nicht.
C' mange le Proceſ, l'ardans Maiſon, et vignes, D'un tel pere qui perdre fait le temps, et Maiſon,
Et enfante nouveaux Proceſ, enfans bien dignes Et ſur un baſton pendre l'Âme, contre raiſon.

Prov. 30. v. 15.
16.

NB.

Voracitas
Prociſſus ſeu
ſum pium pra-
digendi in ius
à litigatorib.

Recte equidem & vere Agur quatuor ἀπλῶς statuit, dicens: Tri sunt
insaturabilia, & quartum quod nunquam dicit: sufficit. Inf: rnu, & os vulvae,
& terra, quae non satiatur aqua. Ignis vero nunqu. m dicit: ſufficit. Verum ô sapi-
entissime hominum, si mores eorum nostri ævi vidisses, qui dicendo iuri
præfati sunt, adieciſſes quintum, nempe: i recessum, quem nos vocamus,
Iuris. Vere enim barathrum est, atque vorago, hiatusve, qui impleri po-
teſt NVNQVAM. Principio enim abigitur, quicquid superest flauicanden-
tise æris. Deinde si quæ sunt κερμηλια, & quæ dudum fuerunt in delitiis
gemmæ,

gemmæ, monilia, inauratæ catenæ, lapides pretiosi, splendide vestes, byssina sarmata, & quicquid est huiusmodi, id omne oppignorat, vendit, alienat improbus processus. Cære, um id ubi exhaustum omne, sequuntur bona immobilia, feudi, agri, horti, vineæ, pomaria, & quicquid huiusmodi superest, ex quo æs conflare vlllo modo potest, id omne in processum infumitur. Si ne hæc talia sufficiunt, vænet domus, conflat æs alienum, & eo prouehitur Litigator, vsque dum non bona tantum omnia, sed & animam debeat ipsam. Vt iam non dicam, quomodo lis ex lite feratur, & processus processum gignat, vt processum in infinitum, & talem extrahi Labyrinthum contingat, ex quo, quomodo te extrices, quomodove euadas, nullo modo inuenias. Ibi non tantum tempus, cuius *tamen pretiosissima iactura est*, sed etiam ipsa anima atque conscientia perditur. O pandoræ Pixida! ô malorum lernam! ô exitij ipsiusmet caput! ô homo Dei fuge! quis non hic vsurpet illud *Plautinum*: vt processus litigatori dicat:

Sequere me mea Gnata, vt munus fungaris tuum.

Litigator autem respondeat:

Sequor, sed finem fore quem dicam; nescio.

Quisquis igitur es, qui sapis, ausculta sapienti: Φεῦγε δίκας. Memento verum esse illud nostrum Germanicum:

Ich hab manchen gekandt!

Der Gold kaufft vnd Kupffer sandt.

Iterum alius *Græcus* monet: Φεῦγε δίκην: Φυγο δίκην. Et pius est, & honestum, atque imprimis vile, præsertim si possis salua conscientia & saluo honore. Concede de iure tuo partem potius quam litiges, maxime si agatur de lana caprina, de tribus capellis, de friuolis nugis, de paucis numulis, ubi sumptus ipsam sortem longe erant superaturi. Turpe est Epitaphium, quod vere ponitur huic vel illi: *Iohannes-Iacobus Trisaltius qui nunquam quiescit, nec alios quiescere permittit, hic tandem quiescit ipse. Iniuria potius, iuxta Pauli monitum, sufferenda, quam ἀεργετώσ litigandum.* Deniq; nores velim finem litis, qui est vel expressa vel tacita saltem ignominia notatio. Quicumque igitur fortunis, quicumque famæ, quicumque denique conscientia consultum vult suæ, processus & lites, quantum potest fugiet,

hoc modo & exercitiis pietatis, precibus, dico, auditui verbi & similibus eo melius vacabit, & amicos lucrifaciet, & hilarem animum secum circumgestabit.

Δίκη δίκην
ἐπικτε.

Erasm. in Chilian. Adag.
Lii ex Lito.

Εὐχὰς ἔλα
ἀντιφύ-
σιον.
Temporis iactura, ex Bernard.
1. Tim. 6. v. 11

Plant. in Trinummi Prolog.

“ NB. Auct.
“ auct. per-
“ mutare.

Causa processuum futiles.

Hominii imperitissimi
αὐτοῦ Φίλο
Mediolani.
1. Cor 6 v. 7.
Georg Rem.
Spicillog. in
Pron. Salom.
p. 309.

“ NB.
“



ΑΝΤΙΠΝΙΑ ΛΙΤΙΓΑΤΟΡΥΜ ΑΛΕΚΤΟ.



*Litibus implicitis temeraria somnia ludunt Inquietudo vagi sevisima cordis, aboret
Litibus implicitis anxia cura coquit: Somnum nocte die non datur ulla quies.
Wer sich mit eim ins Recht ein legt, Da ist kein Ruh, bey nacht bey dag,
Ihm selbst viel ungemach erregt: Kein schlaff ihm nie gebühren mag.
Si de ton esprit perdre tu voux Tranquillité, Ne veoux tu pas à qui d' esprit l'Inquietude
Precede fort et ferme en hiver et été: Lume, et de qui Somnil chafse Sollicitudo*

*Augustin. de
verbu Domini
secū d. Matth.
serm. 19.*

*Athenas
lib. 6.*

Vide Erasmi.

MOres huius ævi B. Augustinus tam graphice depinxit, ac si præsens coram vidisset. *Vsque adeo autem inoleuit, inquit, hoc malum, ut iam quasi ex consuetudine vendantur leges, corrumpantur iura, sententia ipsa venalis sit, & nulla iam causa possit esse sine causa.* Ita necesse est aureis piscantur hamus qui ius persequuntur: Α χρὸ πολλὰ κίς καὶ πικρὰ λώσαντες τὰ φανερά τῶν ἀδύλων ἐνεκα, ἀ μὴ ἐμμελεν σὸκ ἑλαβον ἀ δὲ εἶχεν ἀπέλαβον. Aurea arvis permittant, ut est in Proverbio; & argenteis hastis pugnans. Verum quando defecit aurum & argentum, quando cum mobilia tum immobilia omnia processus voravit, ut quod des non habeas amplius; quid tum fit? Aspice hanc Emblematicam.

maticam tabellam, ea penitus te docebit. Vigilantur noctes, anxie atque sollicita cura conquiruntur rationes, quibus litem moueas ac promoueas: nec dulci declinat lumina somno litigator, priusquam inueniat, vnde litem alere ac sustentare possit. O malorum caput! Non est bonum corporale, quod cum suavi, tranquillo, bonoque somno in bona conscientia & parata comparari possit: Namque

*Carminis
nam!*

Suavis somnus.

Quod caret alterna requie durabile non est.

Seneca noster in Hercul. Oeno Act. 2.

Cestres Tyrio mollior ostro

Solet impavidos ducere somnos.

Verum heus tu, vbi manet pietas; vbi preces; vbi charitas; Non sane permittitur ibi causa cum causa certare, sed atra bilis in aduersam partem concipitur, liuor fouetur, odium exercetur, vt de illo traditur, qui in iudicio superatus erat, & inuentus reus, conuersus enim ad suum aduersarium, inquit: *In aquis cuperem te videre genu tenens stantem: Quid, inquit ille, noceret id mihi;* Respondit alter: *At sub vndis sit caput.* Talia sunt cogitata tam carnalium litigatorum. Quare transferendum huc erat illud Poëta:

*Historia
stabil.*

Principiis obsta, sero medicina paratur

Cum mala per longas inualuere moras.

*Pœnitentia
non præcedit,
sed sequitur.*

Wann der Kern im Roth steckt, vnd man weder hinder sich noch vor sich kan/so ist viel zu lang gewartet. Quæ tamen omnia non huc trahi volumus, quasi omnes in vniuersum actiones forenses prohibitas censeamus, sed saltem *ὄργνην* inhibemus, & deliberate agi suademus, ne præcipitanti damnum & pœnitentiam nimis seram gignat. ¶ Vos autem iudices qui præestis, iustissime iudicate: nihil in iudicio iniuste agatis; nec munera super innocentes accipiatis, non ad personam attendatis, nec res alienas rapaci fronte accipiatis ac diripiatis: quia de vestris quid vel supra noctem agatis, nescitis. Pauperes vel aduenam nullatenus in iudicio opprimatis, timentes illud quod veritas dicit: Quia in quo iudicio iudicaueritis, iudicabimini, & qua mensura mensi fueritis, metietur vobis. Cauete ne de vobis Propheta dicat: *Va qui potentes estis in hoc mundo, qui iustificatis impium pro muneribus, & iustitiam iusti aufertis ab eo. Va qui dicitis bonum, malum, & malum, bonum;*

*August. lib.
de veritud.
Cathol. con-
uers.*

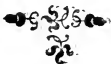
Luc. 6. v. 38.

Esai. 5. v. 10.

Labia vestra loquuntur mendacia, manus vestra plena sunt iniquitate, facta

est vobis veritas in obliuionem, & iustitia fugit à vobis.

Haectenus B. Augustinus.



MVLTA FERAT CERTVM EST, PRIVS,
ac bona causa triumphet.



*Si bona causa boni fruereetur sorte patrom, Non tam fessa diu feret Victoria Palmam,
Et non longi-petis transadigenda feret: Cum iuste fient singula finis erit:
Wan gut Sach allr ihrs gleichen sind, Wird offte geholffen bald Tu recht;
Vnd kãm nicht an das Loos Gofind: Aber nun klagt manch armer knecht.
Bonne Cause souuent passe parmi les periques, Les faux Testmoins ne perdent aux choses a venir;
De Mauuais Procureurs, et de Iuges sinques, Partant Victoire est laisse de la Palme tenir.*

Triumphus
Victoria bona
causa.

Esai. 5. v. 13.

NB.

Tandem bona causa triumphat. Sed multa prius experiri oportet, patiq;
dum palmam obtineat, referatve herbam: A falsis testibus: à Procuratori-
bus negligentibus: Ab Aduocatis imperitijs: & à Iudice iniusto. Causa est, quod
plerique respiciunt personas, & captant munera, quod præsens hæc no-
stra Tabella perstringit. Vide & aduerte, transcurrit bona causa per testes
veraces, Procuratores fideles, Aduocatos peritos, Iudices iustos, horumque omnium
calamos, sed hos cernere est in vestibus detritis: pileis vetustate de tonsis,
& in habitu profusus vili. Ratio est, Non captant munera, sed cõtenti sunt
stipendijs

stipendiis suis, iisque non excedentibus modum, sed æquitati commē-
 furatis. Vicissim tranſcurrit per calamōs *Testium falſorum: Procuratorum ne-*
gligentium: Aduocatorum Imperitorum: & Iudicum iniuſtorum. Verum hi emi-
 nent in ſplendido habitu toto. Namque accipiunt munera ſuper innocentes, Pſal. 15. v. 9.
 & peruertunt cauſas iuſtorum: Deut. 16. v. 9.
 Protrahunt lites, & ſtipendia æquitati nullo Trouerb. 2. 4.
 modo commēſurant, ſed duplum, triplum, &c. extorquent, vnde fors ip-
 ſorum opima, & in veſtimentis luxuriantur; v. 23.
*Geben nicht vñ der Gemetn/
 wie die andern treuen; / Gottſeligen / Gerechte vñ vfrichtigen.* Quæ non mini-
 ma eſſe cauſa debebat fugiendarum litium ac proceſſuum: vt ut enim iu-
 ſtam tueare cauſam, *Nemo tamen eſt qui audiat,* & pro ea pronunciet. Tum
 quoque *eminus ſtat victoria,* & in lubrico poſita eſt. Velim autem curent
 Iudices, Aduocati, & quicumque adminiſtrandæ iuſtitix præfecti ſunt, vt
 munia ſua in timore Domini conſiderent, & hoc agant, quod agere vi-
 dentur, hoc eſt, Ius & Iuſtitiam exerceant, nam *Dominus ipſe cum ipſis eſt in*
iudiciis, ſtulto ſe non ſubſternant, nec ſuſcipiant perſonam potentis: Vt enim concupi-
ſcentia Eunuchi de viſianda puella, ita eſt quiſquis vi exercet iudicia. Ne igitur per-
 uertant iudicium, nec accipiant perſonam, neque ſuſcipiant munus, quia munus ex-
 cacat oculos ſapientum, & peruertit verba iuſtorum. Iuſtiſſimam autem iuſtitiam ſe-
 ſtentur, vt viuant, & hereditario iure poſſideant terram, quam Iehoua tribuit. Me-
 lius eſt parum cum iuſtitia, quàm ampliffimus prouentus cum iniuria. *Teſtis falſita-*
rum non erit impunis, & conſtator mendaciorum peribit. Recte conſtitutum eſt,
 vt falſus teſtis luat id, quod reus luere debebat, ſi fuiſſet conuictus. Qui corruptus
 pretio per fraudem male iudicat, infamatur ipſo iure. Coniudemus au-
 tem cum Auguſtino: *Non ideo debet iudex vendere iuſtum iudicium, aut teſtis ve-*
rum teſtimonium, quia vendit Aduocatus iuſtum patrocinium, & Iur. ſperitus verum
conſilium. Vi enim inter veramque partem ad examina adhibentur, iſt: ex vna par-
te conſiſtunt. Cum autem iudicia & teſtimonia, qua nec iſta nec vera venden-
da ſunt, iniqua & falſa venduntur, multo ſceleratius vrique pecunia
ſumitur, quia ſclerate etiam, quamuis à volentibus, da-
ſur. Haec enus Auguſtin.

HORRENDVS LITIGATORIS EXITVS ac interitus.



*Ecquid de regido fuerit tibi iure relictum, Singula non referam: sunt ornamenta sepulchri.
 Ancipites casus cum peragratus eris: Conscia mors prauis pauperiesq. grauis.
 Was hülfst, nun wan du lang gedackst? Du must doch endlich seyn, schabab:
 Dem Richter umb sein arbeit danckst! Armut, Bockwism, leit dich Zu Grab.
 Quand Potes, o pauvre homme: l'aura reduit à rien, La fosse te feront mauuaise Conscience;
 Tu mourras, et ton ame Satan trouuera bien: Avec la Pauvreté, lors auras Patience.*

*Catastrophe
Litigatoris.*

EX inextricabili litium ac litigatorum Labyrintho nos fere extricauimus, & ad Catastrophen processus incommoda deduximus, iacet nunc in letifero stramine litigator, iam iam infelicem & litigiosam exhalans animam, quam foedum processus monstrum, hoc est, ipse Satanus rapit, & secundum Poëtam :

Vita heic cum gemitu fugit indignata sub umbras:

I nunc, & ventis animam committit. Iuuenal. Satyr. 12.

Atque adeo nouissima Litigatoris hinc nobis describuntur, quæ sunt:

PRIMUM.

*Virgil. lib.
 AEnid.
 In ual. Sa.
 57. 11.
 N. 11.
 Et. 6. 11.*

PRIMUM. *Extrema paupertas, qui enim fieri aliter poterat, cum processu*
αὐτῆς monstrum omnia vorauerit. Dixit fortasse litigator, cum res eius
adhuc essent integræ, cum Leonisillius Ruffi Pragens. vxore, Deus vt ma-
xime omnes suas in me conuertat vires, ad pauperiem tamen redigere non potest, at
 nunc euentus aliud docet. Alterum nouissimum litigatoris est *mala consci-*
entia. Impossibile enim est inter tot procellas liuidi & inquieti litigato-
 ris saluam retineri conscientiam posse. Sed quantum *bona conscientia* bo-
 num! quantum vicissim *mala conscientia* malum! Certe si fama, fides, ocu-
 lus, multo minus conscientia lusum patitur. Exemplis compertum est,
 quam atrociter mala conscientia sæuiat expergefata, vt vel mille morti-
 bus deterior sit ac crudelior: Non de nihilo est, quod Poëta canit:

Selnecc part.
3. Homil. re-
fert Histor.

Bona confes-
entia, bonum,
mala consci-
entia, pgsima.
 “
 “

— *Quos dici conscia facti*
Mens habet attonitos & surdo verberare cadit
Occultum quatiente animo tortore flagellum!
Pœna autem vehemens & multo sauior illis
Noctē dieq; suum gestare in pectore testem.

Iuuenal. Sa-
tyr. 13.

In eundem sensum recte D. Luther. *Conscientia vox, vere est malorum lerna*
& ilias. Est Cacus, Cerberus, Furia, Erynnis, & quicquid est istiusmodi Poëticorum
monstrorum. Quare sicut lumen candela vel lucerna ponitur in domo, vt pateant &
discernantur ea que in domo sunt: Sic Deus posuit conscientiam in medio cordis, vel a-
nima rationalis, tanquam lumen, quo videat anima atque discernat, quid facere vel
non facere debeat. Conscientia, aiunt, mille testes. Quid igitur prodest recondere se, &
oculos hominum auresq; vitare, cum tute scias? ô te miserum, si contemnisti hunc testem!
Fugit impius nemine persequente, quem persequente nemine fugit? Intus habet agen-
sem conscientia accusatorem, & hunc ubique circumfert: & sicut seipsum non potest
fugere, sic nec intrinsecus se agitantem, sed quocumq; abeat, flagellatur; & vulnus ha-
bet immedicabile. ô beatum illum quem conscientia propria non cond. mnat! & qui
non decidit de spe sua in Dominum. Bona conscientia nullius oculos fugit. Intrat intre-
pidus, securus exit qui tali fruitur. Hanc tueatur quicumque animam suam di-
ligit, ac vitam. Vltimum nouissimum est infamis sepultura, maledicta re-
cordatio, & mors itidem maledicta coram Deo, & inhonesta coram homini-
 bus. At quantum, bona fama, bonum! imo vero quantus, æternus
 ignis, cruciatus, vt recte Augustinus: *Quacunque ibi mitiora tormen-*
ta sunt, peiora sane sunt, quam qua formidas in
istò seculo.

D. M. Luther.
in 38. c. Esaiæ.

Ante libri
plantus Ec-
clesiæ Alua-
rum.

Seneca Philo-
soph. Epist. 43

Prov. 28. v. 28

Chrysol. Hom.
8. ad popul.

Antioch.

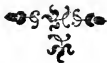
Syr. 14. v. 2.

Hieron. Epist.
de vitand. su-
spicit. contu-
bern.

Prov. 22. v. 1.

Marc. 9. v. 44

Augustin. de
verb. Apostol.
Serm. 10.



ADOLESCENTIA VERSATILIS ET
flexanimis.



Impiger est Satan, sua passim Retia tendit, Mille voluptates animus objectaq; nulla
 Vi fallat Juvenem Decipiaturq; Virum: Ingerit, ut nestat vincula Lenta pedi.
 Der arge Feind, die alte Schlang; Gibt manchen ein und boß begierd;
 Treibt sein betrug, wie von Anfang: Durch welch er sehr betrogen wirt
 Satan non negligent commence de bon heure Volupte de leuuse tient le pied fermement
 A tenter les humains, c'est une chose seure: Mais lui s'employe a peindre le coeur dili-
 gemment

ADOLE-
SCENTIA.

Simil.

Horat. in Epi.
ad Lollium.

Prov. 22. v. 6.
Vfus.

ADOLESCENTIA & iuventus quam facile in quamvis partem trahi
 possit, hæc Emblematica Tabella potè edocet. Aiunt esse mentem
 adolescentis similem *ceræ*, quæ quomocunque velis, formari, seu in
 quamlibet formam ficti possit. Similem itidem esse *vacua Tabella*, in quâ
 quidvis imprimi & inscribi possit. Et sane à teneris *adsuescere multum est*. Et:
Quo semel est imbuta recens servabit odorem, testæ diu, &c. Ut recte monuerit
 Sapiens: *Instrue puerum pro ratione vita ipsius, etiam cum valde senuerit non rece-
 des ab ea.* Quod considerare oportebat omnes, quibus informandorum
 puerorum

ALTIORA TE NE QUÆSIERIS.



Cœca Voluptatum plenas, avidosq; Coronæ Ascensus faciles animoq; Volente parantur
Et nummum, tenero fune Cupido trahit: Euccti lapsu sed graviore ruunt
Wer nûr strebet nach gut vnd gelt, Kan bald hoch werden an gebracht
Vnd wie er groß sey in der welt, Sems fallis aber mancher gar nicht lacht
Cupidon est bien Fort, outune peses quere, Tu seras bien tost riche xourage, monte auant,
Pus qu a soy t esleuer il peut, sans se mal faire: Car Cupidon n'est foible & tu n'es pas pesant.

Φιλοδξία. **V**ides hominem, summa industria ad diuitias, honores, & clauum gubernaculi enitentem.

Virgil. Eclog. 2
 Martial. Epigram. libr. 41.
 Luc. 8. v. 14.

O Corydon, corydôn, qua te dementia capit!

Quod sis, esse velis, nihilq; malis.

Matt. 19. v.

24.

Seneca Epist.

16.

η πνία τῶ

Diuitiæ, ipso ipsiusmet πῦ Σωτήρου effato, spinae sunt, quas nisi quis cautissime tractauerit, lædunt ipsæ, non delectant. An non audiisti, Tam difficile, atque adeo difficilior esse ingredi diuitem in cœlorum regnum, at qui camelum per foramen acus? Vel illud Senecæ audi: Multis ad Philosophiam (Pietatem, Honorem, Salutem,) oblitere diuitiæ, paupertas expedita est, securæ est. Ad honores adspiras,

adspiras, & emerent vis in hoc mundo; An nescis:

Ima tenent pacem, perflant altissima venti.

Gloria & honores huius seculi sunt instar Crocodili, vt fugientem persequantur; persequentem fugiat. Qui seipsum exultat, humiliabitur, inquit Dominus Saluator.

*Seruat placidos obscura quies,
Præbet somnos casa securos.*

Audi monito Sapiens: Fili, opera tua humiliter ad finem perduc, & ab homine accepto diligeris. Quo maior es eo magis te ipsum abijce, & coram Domino consequeris gratiam. Multi sunt excelsi & gloriosi supra modum, sed mansuetis reuelantur arcana. Nam magna est potestas Domini, sed ab humilibus gloriam adipiscitur. Ambitiosi autem & arrogantes tolluntur in altum, vt lapsu grauiore ruant, quod &

Horatius monet:

*Sapius ventis agitatur ingens
Pinus & celsa grauiore casu
Decidunt turres, feriuntq; summos
Culmina montes.*

Ego sane dicam cum Seneca:

*Stet quicumque volet potens
Aula culmine lubrico
Me dulcis saturet quies:
Obscuro positus loco
Leni perfruar otio.*

De regnandi cupiditate rectissime Prudent. $\omega\epsilon\delta\ \sigma\epsilon\phi\acute{\alpha}\nu$.

*Quid ista dignitatum culmina
Censem: us esse; nonne cursim transeunt
Fasces, secures, sella, prætextæ, toga,
Lictor, Tribunal, & trecenta insignia
Quibus timentis, moxq; detumescentis.*

Porro de gubernaculis audi Sapientem: * Ne queras fieri Iudex, nec requiras principatum, neque à rege cathedram gloria. Damoclis hæc infania est: Augustinus. Hoc vitium malum, & vitium primum esse dicit: Nam primus homo dominari voluit; quod recte intelligens rex Antigonus, cui cum diadema imponeretur, indueretur chlamys Imperatoria: O nobilem (inquebat) magis quam felicem pannum, quem si quis penitus cognoscat, quam multis sollicitudinibus, & periculis & miseris sit r. f. r. u. ne humi quidem iacentem tollere vellet. Sed aulce bellum in xpertis, & $\omega\upsilon\theta\acute{\iota}\delta\ \epsilon\tau\alpha$ huius seculi plane est Gigantia & Phæthonica, cæcaque cupidine feruntur multi.

$\eta\phi\iota\omega\ \nu\text{-}$
 $\lambda\alpha\chi\alpha\upsilon$. vide
Eras. Chiliad.
cc

Luc. 14. v. 11.

Flin Natural. Hist. lib. 8.

cap. 25.

Simil. ad com-
modiff.

Senec. in Hip-
polyt.

Act. 4. Scen. 2

Syr. 3. v. 19.

ibid. v. 20.

ibid. v. 21.
Claudian.

Horat. O. lar.

lib. 1. Oda 10.

Hanc Oden om-
nes regni-
petæ ascuratè

legant.

Seneca in
Thyest. Act.

3. Scen. 8.

* Syr. 7. v. 4.

5. 6. & c.

Plutarch in

Dionys. Syra-
cusiano.

August. Epi-
stol. 111. ad

Julian.

Stob. serm. 47

Valer. Maxi.

lib. 7. cap. 2.

Obsecr. vid.

A. Elian. var.

histor. de Dio-
nys. 11.

Syracus Tyr-
ann. qui sit

finis; &
Fl. V. pisc. in
Saturnin.

SI DIVITIÆ AFFLVANT, NOLI COR
appondere.



*Sed cum jam pleno Saccus tibi turgeat ore; Fallax vestri cautus fuge demonis astus.
Cum jam possideas, mens tua quicquid amat, Ponitur in nitido Spes male-tuta luto.
Wan nun Kist vnd Kast ist gefüllt! Bewahr dich wol: der ist ein Geck.
Vnd hast alles was du nur wilt! Der sich verlässt uff gelben Dreck
Puis qu' amassé tu as de riches grand nôbre, Sois donc joyeux. & plante sur doublem ton esp.
Il ne t'est de besoin de craindre aucun encombre: Jacoit que Satan t'aide si ne le peux tu voir.*

*Fiducia in di-
uitiis est apo-
stasia à Deo.
Ephes. 5. v. 5.
Coloss. 3. v. 5.
Matth. 6. v.
24. 25.*

*Luc. 16. v. 13.
Iob. 31. v. 24.*

**Luther. recte
vertit: Du*

*bist mein
Gott.*

Spem ponentes in corporalibus diuitiis heic prolixè perstringuntur. Et quidem multa illi faciunt mala. Nam primo apostatant à Deo, quem abnegant, & ex fortunis suis εἰδωλον faciunt, vnde Avaritia ab Apostolo per expressum εἰδωλολατρεία appellatur. Et Dominus Saluator: impossibile esse, ait, vt quis Deo ac Mammona seruiat, quoniam aut vnum odio habeat, oporteat; & alterum diligat; & aut vnum sustineat, & alterum contemnat. Quod ipsum piè intelligens Iob, de semetipso ait: Si posui spem meam in auro, aut in signi auro dixi: *Fiducia mea. Sapiens itidem Auaros auro sacrificare ait: hoc est. Eum o-
pibus

pibus cultū exhiberē, qui vni soli ac vero Deo debeatur; qui est: super omnia confidere: spem fixam in ipso habere. Deinde ab Apostolo describitur, esse omnium malorum radicem, ponere spem in diuitiis, & certe ad multa scelera detestanda impellit, quod vel ex vno Iudæ Ischarioris exemplo perspicuum est, qui hac peste infectus prodidit Magistrum ac Dominum suum: vt recte Augustinus exclamat: *Insatiabilis est sola auaritia diuitum, semper rapit ac nunquam satiatur, nec Deum timet, nec hominem reueretur, nec patri parcat, nec hominem cognoscit, nec fratri obtemperat, nec amico fidem seruat. Viduam opprimit, pupillum inuadit, liberos in seruitium reuocat. Testimonium falsum profert. Res mortui occupantur: quare & qui faciunt, non moriuntur? Quæ est illa animarū insania, amittere vitam, appetere mortem, acquirere aurum, & perdere cælum, &c.* Iterum insatiabilis plane est eorum auri, argentiq; & fortunarum sitis, qui spem in diuitiis ponunt; Nam auarus tam non habet id, quod habet, quam quod non habet, idemque plane euenit illi, quod hydropico :

Quo plus sunt pota, plus sitiuntur aqua.

Non enim modum habet Auaritia, nec capiendo expletur, sed incitatur, hoc egentior, quo plura quasiuit, semper auarus eget.

Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit.

Succrescunt & opes & opum furiosa libido

Et cum possideant plurima, plura petunt.

Denique certissimam secum trahit pœnam cū temporalem, tū æternam. Annon magna est pœna, instar ignis omnia absumere, & expleri non posse; Annon maxima pœna, vigiliæ, & anxietates perpetuæ sine tranquillitate & remissione: *Vigilia enim diuitiarum causa tabefaciunt carnes, & cura earum amouet somnum. Sollicitudo peruigil postulat dormitionem, & infirmitatem grauem eluit somnus. Defatigatur diues in cogendis pecuniis, & nunquam impletur delitiis suis. Qui amat aurum, non erit iustus, & qui persequitur corruptionem, hinc implebitur ea. Multi fuerunt vincti propter aurum, & perditio eorum occurrit eis. Æternam etiam secum pœnam trahit: Est enim opus carnis. & Idololatra (inter quos auari censetur) non hereditabunt regnum cælorum; Vbi lucrum, ibi damnum. Lucrum in arca, damnum in conscientia, & in anima. Qui enim ditescere volunt in hoc seculo, incidunt in tentationes & laqueos, & desideria multa inutilia & nociua, qua mergunt homines in interitum & perditionem. Tu autem ô homo Dei fuge.*

Syr. 31. v. 7.

1. Timoth. 6. v. 10.

Matth. 25. v. 14. 15. & seqq.

Augustin. de verb. Domin. Turpissima Auaritia est scilicet.

Publ. Mimius. Ouid. l. b. 1.

Faustor.

Augustin. de interpellatione lib.

Iuuenal. Satyr. 14.

Ouid. lib. 1.

Faustor.

Eccles. 5. v. 10.

Pœna Auaritia.

Proverb. 30.

Syr. 31. v. 1.

ibid. v. 2.

ibid. v. 3.

ibid. v. 4.

ibid. v. 6.

Galat. 5. v. 20

1. Cor. 6. v. 9.

10.

Ephes. 5. v. 5.

August. Serm.

mon. de X.

plag.

1. Tim. 6. v. 9.

11.



STVLTE, HAC NOCTE REPETENT
animam tuam.



Mors aderit tandem, quæ nulli parcat honori. Hæc ubi lethiferis supra caput adstitit armis,
 Quæ cunctos Coecas cogit intrare vias Heu quam tunc nullo pondere nummus erit!
 Wan endlich der Todt Komt Daher Du mußt da von ein ander nit
 So gilt alles Gelt ganzt nicht mehr: Dein Gut, Du weißt nicht wers bekunt
 Mais quec ton Esprit tunc pourras pas viure. Lors que la Mort sa fleche en ton cuer fourrera
 N'offrir a l'éternel rançon que te deliure, Adonc des tes richesses vn autre jourra

Diuiser huius
 seculi.

Psal. 39. v. 5.

ibid. v. 6.

ibid. v. 7.

QUI aurum, argentum, opesque huius æui corradunt, materiam conquirunt, vnde & infelicius & illibentius concedant naturæ, si euocentur. Vnum omnium loco exemplum Dauidis precatio: *Fac vt experiar Iehouah finem meum, mensura dierum meorum quid sit; experiar quam durabilis sum; Ecce palmares distulisti dies meos, & tempus meum vt nihil sit coram te: Profecto omnino vanitas est omnis homo coram te: per imaginem præterit: in vanum perstravit: Congregat, sed nescit quis recepturus sit ea.* Hoc præsens nostrum Emblemata ob oculos nobis ponere satagit. Spem enim ponenti in diuitiis, mors iaculo

culo insidiatur lethifero: Nimirum! vere sapit Syracides: *Est qui ditescit attentione & parsimonia sua: atque hac portio ipsius est à mercede ipsius: Quod cum dicit illi; inueni requiem, & iam comedam indefinenter de bonis meis: Nescit tamen quale tempus prateribit ipsum, vt ea relinquat aliis moriens.* Exemplo rem Dominus Salvatore facit magis perspicuam: *Erat, inquit, homo diues, cuius ager huberes fructus attulit. Et cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos. Et dixit: Hoc faciam, Destruam horrea mea, & maiora faciam, & illuc congregabo omnia, qua nata sunt mihi. Et dicam anima mea: Anima habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte, Hac nocte repetent animam tuam à te: qua autem parasti, cuius erunt? Sic est, qui sibi thesaurizat, & non est in Deum diues. Sane diues cum dormierit, nihil secum auferet, aperiet oculos suos, & nihil inueniet. Atque adeo vere,*

Haud vllas portabis opes Acherontis ad vndas

Nudus ad infernas stulte vehere rates.

Vt perdix, ait Propheta, colligit oua, sed non excludit, ita comparans diuitias, sed iniuria, mediis diebus suis derelinquet eas, & tandem erit stultus. Quod ipsum etiam prophanus Martialis in Tibullum irridet his verbis:

Titulle moneo, viue, semper hoc serum est, &c.

Et mane sudas vrbs, osculis vdis, &c.

Curris per omnes tertiasq; quintasq;

Rape, congere, aufer, posside, relinquendum est.

Superba densis arca palleat numis,

Centum explicentur pagina Calendarum

Iurabit hares te nihil reliquisse.

Et Seneca noster plane probe atque eleganter, vt omnia: Nulli, inquit, mortuo terra tam grauis est, quam istis, supra quos auaritia vrgens terrarum pondus iniecit, quibus abstulit cælum, quos in imo, vbi illud malum virus latitat, infodit. Illo descendere ausi sunt, vbi nouam rerum positionem, terrarumq; pendentium halitus, ventosq; per cælum inane experirentur, & aquarum in illis fluentium horridos fontes, & altam perpetuamq; noctem. Deinde cum illa fecerint, inferos metuunt.

Quare thesaurisate in cælo, vbi locus, vrbs, & patria nostra est. Vbi enim thesaurus vester, ibi cor vestrum.

Syr. 11. v. 8.

ibid. v. 9.

ibid. v. 10.

Luc. 12. v. 18.

ibid. v. 17.

ibid. v. 18.

ibid. v. 19.

ibid. v. 20.

ibid. v. 21.

Iob. c. 27. v. 19.

Propertius.

Ierem. 17. v. 11.

Martial. Epi-

grammat. lib.

11. p. 75. edit.

Erascheriana.

na.

Senec. Philof.

Natural.

question. lib.

5. c. 15.

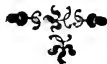
Matth. 6. v.

19. & 21.

Iohan. 14. v. 3.

Gal. 4. v. 26.

Heb. 13. v. 14.



VARIIS DIVITIARVM USVS ET
abusus.



Quis furor est timide terris committere terras: Vire quasitis, comparatis vire rebus,
Ah miser, hac animam confidis arte tuam! Divitia grandis ne tibi damna ferant.
Es ist surwahr des Spottens werth, Brauchs, legs recht an, was Gott beschehrt,
Die Erd begraben in die Erd, Vff das dein Seel nicht wirdt hochwärt.
Condamner les Richeser, qui sont vuides de Dieu, Plus tost se faut chasser, ô maudite Avarice,
Il ne faut, Mais d'icelles faire bien tout lieu: Qui l'Argent ayons; et qui nourris tout vice.

Virgil. lib. 2.
Æneid.

Scinditur incertum studia in contraria vulgus.

Pars è terræ recessibus magna industria, studio atque labore conqui-
runt thesauros, aurum, argentumque, de quibus Poëta,

Ovid. lib. 1.
Metamorph.
fabul. 5.

Itum est in viscera terra,
Quasq; reconderat stygiisq; reconderat umbris
Iamq; nocens ferrunt, ferroq; nocentius aurum
Prodiurat, cuius diraq; cupidine tandem
Omne nephas, fugere procul, verumq; fidesq;

In quo-

*In quorum subiere locum fraudesq; doliq;
Insidiasq; & vis, & amor sceleratus habendi.*

Pars in terra abdita recondunt aurum, argentum, & quicquid thesaurorum habent. Vtra pars rectius sentiat, agarve, dubites! Verum heus tu, qui Deum, Theaurumq; tuum in terram abdis. Anne fugit te istud Saluatoris tui: *Vbi thesaurus vester, ibi cor vestrum?* Nimirum recondis Theaurum tuum, recondis idem cor & animam, & in tempore te præparas ad descensum in terræ ima, hoc est, in ipsum inferni Barathrum. Sed quanta tu, quæso mala. Ita fraudas * Deum necessario numo, quem ad cultum diuinum contribuere debebas: *Non enim vacuo tibi comparere coram Deo licet.* Fraudas Magistratum, cui vectigal debemus atq; tributum. Fraudas domesticos, * *Exod. 23. v. 15.* quos honeste curare teneris. Fraudas pauperes, quibus manum aperire inberis. Fraudas denique teipsum necessario subsidio, vt non tantum naturæ, sed & honori famæque consulas atque satisfacias. Nam *splendido in cibus, benedicunt labia, & testimonium fidele bonitatis illius: At improbo propter cibum obmurmurat ciuitas, & accuratum est testimonium improbitatis illius.* Adde, quod temetipsum fraudas precibus legitimè faciendis, & earum exauditione. *Qui enim obthurat aurem suam à clamore pauperis, etiam ipse clamabit, sed non exaudietur.* Et quid quæso in terræ recessu faciet thesaurus, qui ad nihil vtile erit tibi. Metallario recte adsimilaris, seu ad metalla damnato, qui dum effodiendo auro operam das, nullum tamen inde emolumentum percipis. *Abortiuus sane te longe præstat.* Etiam vanus ac profanus Poëta te sua uiter largiterque deridet:

*Si quis emat cytharas, cytharas comportet in vnum
Nec studio cythara, nec Musa deditus vlli.
Si scalpra & formas non inter: nautica vela
Auersus mercaturis delirus & amens,
Vndique dicatur merito, quid discrepat istis
Qui numos, aurumq; RECONDIT, nescius vii.
Compositis, metuensq; velut contingere sacrum?
Si quis ad ingentem frumenti semper aceruum
Porrectus vigilet, cum longo fuste, neq; illinc
Audeat esuriens Dominus contingere granum
Ac potius foliis parcus vescatur amaris, &c.*

Math. 6. v. 21.

Mula, que recondens in terra thesaurum facit.

** Exod. 23. v. 15.*

Deut. 16. 1 Cor. 9.

Galat. 6. & c. Rom. 13. v. 7.

1. Tim. 5. v. 8. Deut. 15. v. 7.

Syr. 31. v. 28. Ibid. v. 29.

Proverb. 21. v. 13.

Simile appositissimum.

Eccles. 6. v. 3.

Horat. Serm. lib. 2. Satyr. 3.

Horat. Serm. lib. 2. Satyr. 3.





Nobile vincendi genus est Patientia, et Herbae Asperius nihil est, si desit Pauperis horto:
Nobilis hæc virtus nomina iure gerit: Pauperiem fugito; ser patienter onus.
Gedult ist zwar ein Edel kraut, Schtegt Zu der Armut vngedult,
Wirt aber nicht allweg erbaut, Sozß verlohren aller huld.
Ce n'est en Pauvreté que la Vertu consiste: Par belle Patience; Ainsi à le Sauveur
Mais l'Homme vert: eux à tout malheur resisto Emporité la victoire de toute sa douleur.

PATIEN-
TIA.

PA T I E N T I A hæc commendatur, cum in genere, tum in specie. Præ-
 figurat id in sinu *Agnus Patientia hieroglypton*: quod vero cubitu libro
 Evangelij innititur, eo docere vult, ex libro Evangelico Patientiam ad-
 discendam & comparandam. Et sane Codex Evangelicus ostendit fon-
 tes consolationum, atque adeo fundamenta patientiæ in quouis ma-
 lo, siue morbi, siue calumniarum, siue alius cuiusque mali, quod vel cor-
 pus vel animam vel vtrumque comprimit aut prægrauat. Est autem Pa-
 tientia virtus, cum agnitione diuinæ voluntatis, prouidentia, sapien-
 tiæ, bonitatis, iustitiæ, maiestatisque Deo nos subiicimus ad placide fe-
 rendam quamuis ad afflictionem crucemve, ab ipso nobis impositam.

Patientia vn-
de hauriatur.
Psal. 119. v.
97.

Patientia
quid.
Ex Laſtant.
ſere Inſtitut.
lib. 5. cap. 25.

PRIMUM

PRIMUM igitur ac princeps Patientiæ fundamentum est *voluntas diuina*, *Fundamenta & fontes consolationum.* mandatumque ad leniter ferendum malum; *Pro summo gaudio ducite,* inquit Apostolus, *quoties in tentationes varias incideritis. Et Dominus Saluator: In patientia,* inquit, *possidete animas vestras.* In hac voluntate diuina nobis acquiescendum est, maxime vero cum quotidie & semper, vt *voluntas Domini fiat,* Dominum ipsum precemur, *Ne inueniamur tanquam voluntati diuinae repugnaturi.* Deinde quemadmodum in veteri Lege habebant exemplum Patientiæ, *Iobum,* illustre sane speculum, in quod intueri debebant: Ita in Noua nos habemus authorem ac consummatorem Patientiæ atque salutis *Dominum nostrum Iesum Christum,* qui non tantum ad Patientiam euocat, sed etiam Patientiæ prolixam facit promissionem, dicens: *Ο' γὰρ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου: ὡς καὶ γὰρ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τῆς πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτῆς.* * Cæterum nihil proficiemus relictando sub cruce, quam quod iram Dei in nos eo acrius prouocamus atque laceessimus. Vicissim autem Patientia magnum habet usum. Et est certissimus *modus victoriae obtinendæ,* quemadmodum in versu dicitur:

Nobile vincendi genus est Patientia, vincit

Qui patitur, si vis vincere discit pati.

Patientia parit experientiam; experientia spes; spes autem non confundit: Quemadmodum fornax aurum, ita crux patientiam nostram probat: Patientis forti longissime prestat. In primis firmet nostram patientiam, *caussa passionis,* quod non patimur vt si res aut huiusmodi, sed Deum celebramus. Verbo dicam: *Patientia medium est ad ipsius benedictionis.* Vt ex epla *† Abelis, Iosephi, Iobi, Dauidis, Pauli, Laurentij,* & reliquorum, &c. ostendunt. Illam autem in primis adhibere decet sub onere paupertatis, maxime si præter tuum meritum id feras. Paupertatis illius veræ dico, non laruatæ, qua *pauperes sunt sine defectu,* vt D. *Bernhardus* loquitur, *qui paupertatem vili palliolo præferunt, re ipsa autem Cræsi opibus incubant, sed qui reuera pauperes sunt,* & qui vnde se suosque necessario quoad victum & amicum alere ac sustentare possint, non habent, his patientia opus, vt considerent, *Filios se sanctorum esse, & vitam illam expectare, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo:* Eoque alacrius cum *Tobia* dicant: *Noli timere, fili mi, Pauperem quidem vitam ducimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene.* Non dicam, quod corporalis paupertas *thesaurizare* nos docet in *cælestibus.*

Fundamenta & fontes consolationum.
Iacob. 1. v. 2.
Luc. 21. v. 19.
Ex & in Oracione Dominica.
Matth. 6. v. 10.
Luc. 11. v. 4.
Athen. 5. v. 39
Iacob. 5. v. 11.
Heb. 12. v. 1. 2.
3. & seqq.
Apoc. 3. v. ult.

* Vid. exl. Iob. c. 3.
Ierem. e. 10.
&c.

A^{us} ἤλος.

Rom. 5. v. 4. 5
Syr. 2. v. 5.
Prov. 16. v. 32
1. Pet. 4. v. 12.
11. 14. 15. 16.
&c.
Heb. 10. v. 36.
† Gen. 4. & c. 37. 39. 40.
Iob. 1. 2. & 7.
1. Sam. 17. & seqq.

2. Cor. 11. 12.
* Trudent.
Dei 57 φά.
B. Bernhard.
conf. ad Eng.
Hieronym.
Proem. lib. 8.
Comment. in
Ezech. ad Euseb.
lib. 1.
Id. e. 4. v. 23
Matth. 6. v. 19.



INTRATE PER ANGVSTA,



Per duros casus dextrum petit ardua calem Tramite sed læuo crudeles itur ad umbras,
 Virtus et tandem laudis honore beat: Omni vincit ubi gaudia parte malum.
 Die Tugend fuhr't vff rechter seitt Der wollust weg ist wol gebahnt,
 Durch gros beschwerd Zur herrlichkait Vnd bringt Zu auger qual vnd schande.
 D'un costé à soy tire du Monde le Plaisir. Mais de l'autre costé le Labeur honorable
 Ceux trouuent qui le suuent, de l'Enfer Desplaisir. Monstre Felicité et Gloire incomparable.

Binio Christiani.

Vnde desumpta.

Herculis binio.

Hominem Christianum in binio stantem vides, quem ex altera parte sollicitat *Libido & Voluptas* ad delicias atque illecebras huius æui; ex altera *Pietas* ad Virtutes & Bona opera euocat, stimuleturque. Desumptâ esse Tabellam arbitror ex historia *Herculis*, cui, vt *Diodorus Siculus* author est, secundum quietem obuersatæ sunt duæ Diuæ; *Virtus & Voluptas*, quarum hæc pulcram ipsi planiciem ad omnis generis libidines huius æui commonstrârit, & ad iter hoc citandum pellexerit: Illa vero ostensa accliuæ & salebrosa via ad labores & onera, ad hæc incitans: *Illius finis* fuerit *ignominia & perditio*: *Huius, Virtutis*, dico, *callis, finis* *Honos & Gloria*: sed ille postha-

posthabitis voluptatis illecebris, Virtutis callem iniiit ac persecutus est, “
 quo Honorem, Gloriam, & Immortale nomen est consequutus. Quod “
 ipsum Domini Saluatoris monitum est: *Contendite intrare per angustam por-* Matth. 7. v.
ram: quia lata porta est, & spatiosa via, quae ducit ad perditionem, & multi sunt qui 13.
intrant per eam. Quam angusta porta, & arcta via est, quae ducit ad vitam, & pau- ibid. v. 14.
ci sunt, qui inueniunt eam! Hanc muniit mandato & exemplo suo ipse Do-
 minus, & per angusta * perrupit ad angusta: qui in culmine nunc sedens ad
 Patri dextram in excelsis, euocat ad sequelam cunctos perire nolentes. La-
 ctantius Firmianus in hunc modum videtur interpretari: *Dicunt humana vi-* * Mich. 2. v. 13.
ta cursum Y litera esse similem, quod vnusquisque hominum, cum primum adolescen- Ephes. 1. v. 18.
tia limen attigerit, & in eum locum venerit, partes vbi se via findit in ambas, haeat 19. 20.
nutabundus, ac nesciat, in quam se partem potius inclinet. Si Ducem nactus fuerit, 1. Pet. 3. v. vlt.
qui dirigat ad meliora titubantem, honestam ac copiosam vitam disputant peractu- Lactant. lib. 6.
rum. Si vero Doctorem frugalitatis non inuenerit, in sinistram viam, quae melioris de vero cultu.
speciem mentiatur, incedere. Haec tenus Lactantius. Sed hic cuius pio spectan- cap. 10.
 dus est vtriusque tramitis finis. Voluptatis enim trames ad interitum du-
 cit, dicente Propheta: *Auelluntur isti vt oues trahendae ad mactationem, & pra-* Jerem. 12. v. 3.
parantur ad diem mactationis. Et iterum alio: *In lubricis ponis eos, deicijs eos in va-* Psal. 71. v. 18.
stitates. Abeunt in desolationem q. momento, desinunt & consumuntur in terroribus. 19. 20.
 Gloria autem vicissim & Honor & Pax omni operanti Bonum. Nam iustus vt
 palma germinabit, vt Cedrus in Libano crescat. Plantati in domo Iehoua, in atrijs Dei
 nostri germina profundent. Quod ipsum Romanis suo modo visum esse, per
 Virtutem ad Honorem enitendum: per Tempa Virtutis & Honoris contig-
 uia, de quibus B. Augustinus in hunc modum: *Via virtus est, qua nitimur tan-* Rom. 2. v. 7.
quam ad possessionis finem, id est, ad Gloriam, Honorem, Imperium. Hoc insitum ha- Psal. 92. v. 13
buisse Romanos, etiam Deorum apud ipsos ades indicant, quas coniunctissimas consti- ibid. v. 14.
tuerunt Virtutis & Honoris, pro Dijs habentes, quae dantur à Deo. Gloriam ergo & Alexand. A-
Honorem & Imperium, quae sibi exoptabant, & quo bonis artibus peruenire nite- lexandr. lib. 4.
bantur boni, non debet sequi virtus, sed ipsa virtutem. Neq. enim vera Virtus est, nisi c. 16.
quae ad eum finem tendit, vbi est bonum hominis, quo melius nõ est. & quae sequun- Lib. 5. de cini-
tur. Quò pertinet & illud Poëtæ: tate Dei, c. 12.

Felices anima, quibus hac cognoscere primum,
Inq. domos superas scandere cura fuit.
Credibile est illos pariter vi: usq. iocisq.
Altius humanis exseruisse caput.
Non Venus aut vinum sublimia pectora fregit-
Officiuq. fori militiãq. labor.
Nec leuis ambitio, perfusaq. gloria furo
Magnarumve fames sollicitauit opum:
Sic petitur cælum, &c.

Ouid. lib. 1. .
 Faßer.



Maxima pars hominum studio vexatur eodem Lubrica depellunt fuitanti tempora nexu;
Musica, poëta, quies, aëa, somnus, Amor, At bene temporibus qui utitur, ille sapit.
Mit trincken, schlaffen, singen, Der meiste hauff vertreibt die Zeit,
Mit spielen, bulen, springen, Wer acht Drauff hat, der ist geschickit.
Du monde la plus-part passe le Tempir en ioye, Mais cependant le Sage le recoit, et afin
Ne vois tu pas, comment ils le chassent en voye, D'eux le domage, s'en sert iusqu'a la fin.

Omnia Tem-
 pus habent.
 Eccles. 3. v. 1.
 2. 3. & seqq.

Nimirum, hoc sibi vult hæc Tabella, quod *Sapientissimus* Mortalium,
 dicens: *Cuique rei sua est tempestas, & tempus cuius, voluntati sub cælis: Tem-*
pus pariendi, moriendi, plantandi, exstirpandi: occidendi, curandi: rumpendi, adifi-
candi: flendi, ridendi: plangendi, saltandi, &c. Quæ omnia cum certa lege à Deo
 sancita, disposita, & ordinata sint, non decet hominem nexum hunc di-
 uinum rumpere, sed hoc vnice agere, vt quidlibet faciat suo tempore,
 quemadmodum Deum & naturam quiduis suo tempore agere videt:
 Currunt vicissitudines *Veris, Æstatis, Autumni, Hyemis,* & sapientissime Pro-
 uerbio dicitur: *Tempus productis, non ager, Sol, Luna, stella,* seruât suas statas vi-
 ces: *Cico-*

¶ in. 9. v. vlt.

cēs: Ciconia in cœlo nouit sua stat a tempora, & turtur, grus, & hirundo obseruant
tempus aduentus sui: Tempus est omni rei. Adspice ipsam creaturam paulatim ad fru-
ctum promoueri: granum est primo; & de grano frutex oritur, & de frutice arbuscu-
la enititur, deinde rami & frondes inualefcunt, & totum arboris nomen expanditur,
inde germinis tumor, & flos de germine soluitur, & de flore fructus aperitur.

Jerem. 8. v. 7.

Tertull de va-
land. virgin.

— Omnia tempus

Nacta suum properant nasci.

Claudian. lib.
2. in Eutrop.

Quæ cum ita sint, & nos tempus obseruare, & vnumquodque suo tem-
pore facere debebamus. Certe obseruamus Tempora putandis vite, arbores:
obseruamus tempus metendi & inuehendi, & quæ sunt similia. Ad eun-
dem plane modum etiam reliqua nos facere conueniebat, maxime in o-
peribus pietatis. Absurdum & improbum certe esset, tempore fletus, ef-
flatis buccis ridere. Absurdum tempore messis, arare velle, & quæ sunt
huiusmodi: Non minus absurdum & impium est, tempore exercēdi cul-
tus diuini, aliis rebus ludicris insudare, aut boues curare, aut culinæ infer-
uire: quod de illis cœlestis cœnæ contemptoribus Sapiencia Patris refert:

Plin. Natur.
Histor. lib. 17.
cap. 39.

Villam emi, necesse habeo exire. Iuga bouum emi quinque, eo probare illa, & quæ se-
quuntur. Vide turbam hæc prophanam, quàm intempestiue exercet a-
leam. impellit pilam. percutit lyram. aliis epulantibus ac pergræcanti-
bus. intēpestiuas aliis choræas ducentibus, aliis venatui sudantibus, ad-
eoque Tempus testudine, alea, Venere, aliis, fugantibus, fallentibusque

Luc. 14. v. 28.
19. 20. & c.

plerisque quin conuertentes dicimus: Negleximus Luciferum, quæramus tan-
dem Hesperum. Pretiosissima est Temporis iactura. Pudeat nos diem perdidisse.

Bernhard.
Ref. Nobiliss.
Salomon.

Tempori aptari decet; monet noster Seneca. Et iterum: Quædam tempora eri-
piuntur nobis, quædam subducuntur, quædam effluunt. Turpissima tamen iactura
quæ per negligentiam fit. Scientes igitur tempus, quia hora est iam de somno surgere:

Neugebauer.
Symbol. Elecl.
Centur. p. 261.

Nox præcessit, dies aduenit: Abijciamus igitur in tempore opera tenebrarum, & indua-
mus lucis arma, ambulantes honeste tanquam de die, non in comessationibus, non in
cubilibus & impudicitii, non in contentione aut amulatione, sed induamus Domi-
num nostrum Iesum Christum. Seruamus in tempore, vt suo tempore etiam metamus:

Daniel Ar-
chiep. Mogūt.
Medra Aif.
2 Scen. 4.

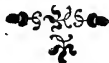
seramus autem in spiritu, vt de spiritu metamus vitam. Tempus sementis tempus est
præsens, & vita quam currimus. In hac licet nobis, quod volumus seminare. Cum ista
vita transierit, operandi tempus aufertur. Vnde & Saluator ait: Operamini
dum dies est, veniet nox quando iam nullus poterit operari.

Senec. Philos.
Epist. 1.
Rom. 13. v. 12.

ibid. v. 12.
ibid. v. 13.

Gal. 5. v. 7. &
Hieronymus in
Epist. ad Gal.
cap. 6.

Haec tenus Hieronymus.



RES AGE.



Sedulus monstrat rationem semper habendam Quisquis es Exerctus, et martis et Artis Alitius
Temporis, hoc tibi ne patiamur iners. Sedulus officio discere vacare tuo.
 Bey dieser Figur das betracht, Wart deins beruffs in deinem stand,
 Wie du der zeit solt haben acht: Nehr dich des arbeit deiner hand,
 Le conseilte aux humains, moy qui suis Diligence, Le pren en ma besoigne ma delectation:
 D'employer bien leur Temps, en fuyant Negligence. Va donc say le semblable en ta vocation.

AGE IV. A.
 Rom. 12. v. 6.

ibid. v. 7.

ibid. v. 8.

A' μετριο
 ἐπισκοπω
 hodie maxi-
 ma turba.
 A' ἡλυ.

CAPUT & summam huius Emblematis, in fasciculum compingit A-
 postolus ad Romanos scribens in hunc modum: Habentes autem Cha-
 rismata, secundum gratiam, quae data est nobis differentia, siue prophetiam secundum
 rationem aut analogiam fidei: siue ministerium, in ministrando: siue qui docet, in do-
 ctina: Qui exhortatur, in exhortando: qui tribuit, in simplicitate: qui praestit in solici-
 tudine: qui miseretur, in hilaritate: quod tritus noster verficulus σὺ δὲ βδελω
 effert:

*Cuique fit in primis magna sua lectio cura;
 Ut domus officii stet bene recta suis.*

Vult

Vult Deus Opt. Max. vnumquemque hoc agere, ad quod ab ipso Deo Antiq. HOC AGE. Seneca. Tit. 1. v. 9. 2. Tim. 2. v. 15. 2. Tim. 4. v. 5.
 vocatus est, ne (vt Seneca loquitur) effluat tempus, quo vel nihil, vel male, vel aliena agamus. Sit igitur Sacerdos seu minister potens ad exhortandum per doctrinam salutis, & ad redarguendum contradicentes: Verbum veritatis sciat ὁρθοτομεῖν, atque adeo tractet opus fidelis Euangelici Pastoris. Magistratus iudicet iuste inter fratrem atque * fratrem. Videant ἄλλοι Iudices quid sint facturi, non enim pro homine iudicaturi sunt, sed pro Iehoua, qui cum ipsis est in Iudicio. Quare paucor Iehoua insit ipsis, obseruent & faciant, non enim est apud Iehouam Deum iniquitas, aut acceptio persona, aut sumptio muneris. In Oeconomia labore manuum suarum fruatur, vt bene sit ipsis: In sudore vultus vescantur pane suo. Faber & architectus noctem vt diem transigat, & vigilia eius in opere consummando. Faber ararius assideat incudibus, & addiscat in operibus ferri, &c. Figulus assideat operi suo, & conuertat pedibus suis rotam. Brachio suo figuret lutum, &c. Colonus teneat aratrum, & gloriatur de hastili stimuli, boues agat & nutriatur inter opera eorum: Nauita de ventis, de tauris narret arator. Magna laus olim erat vocari Bonum ciuem & bonum colonum. * proximum. E. rod. 1. 8. v. 16. 2. Paralip. 19. v. 5. Ibid. v. 7. Psal. 112. v. 1. 2. 3. Genes. 3. v. 19. Syr. 39. v. 4. Ibid. v. 5. Ibid. v. 7. Ibid. v. 1. 2. &c. Varro de re Rustic. cc
 Etiam mulier strenua longe superat carbunculos. Quarit lanam aut lina, conficit ἄλλο pro voluntate manuum suarum. Est similis nauibus negotiatoris, è longinquo aduehit cibum suum. Manus suas inmittit ad verriculum, & manus eius tenent fusum. Cadurca parat sibi, Xylinum & purpureum vestimentum ipsius, synlonem conficit ac vendit, & cingulum tradit negotiatori. Speculatur rationes familiae suae, cibum ἄλλο pigritiae non comedit. Etiā serui & ancilla nōrint faciantque munia sua: Obediant Dominis suis carnalibus cum timore & tremore, in simplicitate cordis sui sicut Christo. Non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes: sed vt serui Christi, facientes voluntatem Dei ex animo. Cum bona voluntate seruientes sicut Domino, & non hominibus. Scientes quoniam vnusquisque, quodcunq; fecerit bonum, hoc recipiat à Domino siue seruum. In alienum officium nemo inuolet, ἀλλοτε ἰοεπιτοκοπ &c. Sed maneat quisque in ea vocatione, in qua vocatus est. Seruiat vnusquisque alter alteri mutuo sicut accepit gratiam sicut bonus dispensator multiformis gratia: Et sit fidelis, in Dispensatore enim non requiritur, nisi vt fidelis sit, quemadmodum Apostolus monet. 1. Cor. 7. v. 17. 1. Pet. 4. v. 9. 10. 1. Cor. 4. v. 1. 2. 3. &c.



MANVS INDVSTRIA DITABI- tur.



*Diuitijs felix resides Opulentia magnis: Scilicet officio qui fungitur et bene cursum
 Copia magna tuum cingit utrinque latus. Temporis obseruat nullus honore caret.
 Wer Ehr wil habn vff d'Erde, Der merck die zeit vnd seh sich für;
 Odr Reich zu werden bald begehrt; Sonst muß er stehen vor der thür.
 Apres la Diligence s'en suit Felicité, Couronnes se verront, & avec assurance
 Le Temps son chef couronne. Ceux qui l'ont: La plénitude auront des ornés Abondan
merite*

Genes. 3. v. 19.

1. Corinth. 15.
v. vlt.

Psal. 28. v. 1. 2

ibid. v. 3.

Epist. 31.

Prov. 12. v. 11

Qui iussit, ut in sudore vultus vesceremur pane nostro, Deus Opt. & Fidelissimus, is idem etiam gratiose permittit, laborem nostrum non fore irritum, sed diuite copiarum cornu se benedictionem erogaturum, iuxta promissionem, omnibus piis factam, qui in vocatione sua fideliter ambulant: Postquam enim in Psalmo dixerat: *Beatus quisque timens Iehoua, qui ambulat in viis eius;* continuo additur: *Labore manuum tuarum fruieris, beatus eris & bene tibi erit.* Vnde natum istud Gentilium esse arbitror: *Deos bona sua vendere laboribus.* Et Seneca: *Generosos, inquit, animos labor nutrit. Manus sedulorum, inquit Sapi-*

cientiss-

pietissimus, *dominabitur*. Qui confisus Deo, benedicente laboribus inuocantium se, hilari animo vultuque aggreditur munus sibi demandatum, is animo gaudente deuorat & exantlat quasuis molestias uocationis, securus de custodia & εὐλογίᾳ Dei Opt. Maxim. in cuius manibus sortes suas esse nouit: & in eius potestate gressus suos: adeoque exitum uiae uitaq; & spiritum, omniaque: anima sedulorum efficietur pinguis, ait iterum Salomon. Et vicissim: *Vidisti virum fortem, diligentem in opere suo, ante reges consistet, non consistet ante obscuros*. Sane industria & dexteritas commendant quemuis:

Nec latet obscurus quem tollit in athera uirtus.

Deus, qui hominem ad laborem tanquam uolucrem ad uolandum creauit, labores etiam compensat, ut ne in vanum laboremus, hoc saltem requiritur, ut in uerbo Christi *laxemus rete*. Oremus & Laboremus, nec paruam piscium multitudinem concludemus. Hinc natum illud *Virgilij*:

O fortunatos nimium bona si sua norint

Agrícolas. Et alterius:

Beatus ille qui procul negotiis:

Paterna rura bobus exercet suis:

Viue bidentis amans & culti villicus horti: inquit *Satyricus*.

Verbo dicam: *Labor est Cornucopia*. In primis apud agrorum cultores etiam, qui hoc nomine & felicissimi & præ mercatoribus, vsurariis & similibus sunt innocentissimi, quod frugibus è terra enatis, Dei munere, uitam sustinent, dediti laboribus, & à maleficiis longe alieni. *Rustica uita, parsimonia, diligens, iustitia magistra est. Ea uita maxime disiuncta est à cupiditate, & cum officio coniuncta.* Εν πάντι μελεμνωσι ἐνεστ ἑλισσόν. *Vbi labor, ibi copia.* Ω' νηπα πένοισιν ἄπεντα. Hinc *odor lucri bonus*: & melior, quàm ille *Vespasiani*. Non iam dicam, quod labores & exercitia corporis conferuent ualitudinem, dicente *Syracide*: *Audi me, fili, ac ne contemnas me, & tandem comperies sermones: In omnibus operibus tuis esto promptus, & vlla infirmitas non obueniet tibi.* Denique etiam fomitem extinguit uitiorum, sicut est in uersu:

Res age tutus eris.

Nullus enim otij fructus, imo magis dispendium. *Otiosus Esau amisit primatus benedictionem, quia maluit cibum accipere quam querere, &c.*



Sophocel. in
lectr.
πό & τῶν χῶ-
ελλε εὐδὲν δῖ-
τι χῶι:
[A. 222]
Prou. 16. v. 37.
Ierem. 10. v. 23:
Psal. 31. v. 6.
Prou. 13. v. 4.
Prou. 22. v. 29.
Fata uiam
inuenient.
Iob. 5. v. 6.
Θεὸς δὲ δὲν ἔσ-
εὐδὲν ἰχῦε-
φθῶν.
Luc. 5. v. 5.
δ' χῶν ἔ-
πῶ-
ν: Θεὸς μὴ
διδόντες,
εὐδὲν ἰχῦε-
πένος.
Georgic. Vir-
gil. lib. 1.
Vt Saul. Sa-
muel. 10. v. 5.
Varro de re
rustic. lib. 1.
Cicero lib. 1.
Offic. ibi: Om-
nium rerum,
& c. agricul-
tura nihil
melius.
Tullius pro
Sext. Rosc.
Amerin.
Prou. 14. v. 23
Vt in Vesp-
asian. recens.
Sueton. Tran-
quill.
Syr. 31. v. 27.
Ouid de Re-
med. Amor.
lib. 1.
Augustin. ad
Virtellenf.

PRODIGI TEMPORIS, RERVM NE-
gligentes suarum.



Tempus abire sinit stertens Sordida multum, si sic munda cohors talisq; Chorūq; gulaq;
Altrix nec curat steti cadatue colus. Indulgens patrat quacūq; lubent.
Eiaullentzerey ruht auff dem beth: Fragt sie nicht nach; ihr schöne rot
Obschon das oberst vnden steth, Komt durch wollust in schand vnd spott
La paresse se suit à dormir adonnée Pendant que le temps vole, si le pot est à resse
Je fay dormir mes gens la graisse matinee Point je ne me soucie, ou si il est renverse.

Homo igna-
nus cloaca.

Genes. 3. v. 19
Ephes. 4. v. 28

Iob. 35. v. 17.
Heb. 1. v. 3.

Psal. 103. v. 31
Heb. 1. v. 14.

HOMO iners ac desidię deditus merito cloaca vitiorum dicetur. Nam primo aperta ac perfricta fronte occurat mandato Dominico, de in sudore vultus vescendo pane suo. Et monito & postolico: labora, manibus suis. id est, faciat officia vocationis. Deinde contrarius etiam exemplo Dei Opt. Maxim. qui Deus est negotiosissimus, & usque modo operatur: omnia sustentat atque gubernat verbo potentia sua. Angelis etiam sanctis obnititur, qui Heroes fortes alacerrimi sunt ad capeffenda, exsequendaq; mandata Domini, vt inde etiam nomē λειτουργικών πνευμάτων obtineant. Amplius etiam in totam

rans rerum naturam occurrunt, quid enim est in rerum natura, quod nō
 cursum suum ἐμφορον obtineat, quoad Deo videtur: *Sol, Luna, Stella, nubes,*
Venti, Terra, animantia, gramina, arbores, herbae, planta, M. et c. et eius incol-
la, Omnia laudant Deum & faciunt voluntatem Domini, in eo cursu, qui
 ipsis omnibus ac singulis est concretus: quibus desides atque inertes de-
 diametro obarient, nec abs re est, quod Sapientissimus *pigrum ad formi-*
cam abire, & eius mores contemplari iubet. Contrarij etiam sunt sancto-
 rum hominum exemplis: *Christus corpore & anima laboravit. Laboravit Apo-*
stolus Paulus. Laborauerunt sancti Dei homines. Vnde Apostolus, *Gentiū*
Doctor exclamat: *Hæ manus meæ mihi seruiuerunt.* Imo ipso stercore, simo,
 lutoque deteriores sunt. Nam & hoc facit, quod potest, nempe, sterco-
 rat, & tellurem fertilem reddit. Et vt de Gentilibus etiam aliquid adiciā,
 certe in Rebus publ. bene constitutis, inertes ac desides publice flagris
 cædebantur, si corrigebantur, manebant: sin minus, aut proscribebantur,
 aut interficiebantur. Dionysius certe iunior Rex interrogatus, an esset o-
 tiosus: *Nunquam in hoc mihi, aiebat, eueniat, vt refert Plutarch.* Apud Persas ex-
 treme ignominiosum erat: *Ignauitorem muliere dici & esse.* Ad hoc apud Roma-
 nos *Censores* instituti, vt non tantum omnes, sed etiam singulos observa-
 rent, an etiam honeste se sustentarent, quod ipsum & hodie in quibus-
 dam Rebus publ. obseruatur: *Norimberga, Argentorati, Florentia, & alibi. Pi-*
sistratus cum ad regnum esset euectus, accessi ad se iussit, qui in * foro de-
 prehendebantur ambulare, otiumque terere, quos causam cum roga-
 set, adiecit: *Si tibi boues aratores mortui sunt, de meo rursus alios accipe, atque ad*
labores te confer, & si genus es seminum, de meo dentur tibi. Rex quidam Ægypti
 peculiarem Magistratum constituit, qui animaduertent in regno, quo
 quisque genere artificij vitam toleraret, ne quis otiosus esset, ne tolerare-
 tur, sed tolleretur è medio, iubereturque solum vertere. Ad eō alienum

esse ab homine censuerunt Gentiles, orium agere. Grauiter *Seneca,*
Generosos, inquit, *animos labor nutrit.* Et iterum: *Nen est viri time-*
re sudorem. Nec est vir virtis strenuus, qui labo-
re fugit.



Psal. 148.

Fronch. 6. 1.

6. 7. 8. 9.

Quid. Meta-

morph. lib. 7.

Ambr. lib. 11.

2. 6. 6.

6. 4.

Esai. 41. 23.

Matth. 2. 6.

Mar. 3. 4.

Luc. 2. 2.

Iohan. 13.

Altor. 20. v.

3. 4.

Ignauum su-

co 1. 6. c.

Virgil. l. 4.

Georgic.

Lacedæmonii

Ælian. Va-

riar. histor.

lib. 2.

Alexand. A-

lexandr. lib. 3.

cap. 33.

Idipsum in

Ægypto olim

usurpatum.

Laudabiliter!

Refert. Ælian-

us lib. 9. Va-

riar. Histor.

** ò tempora!*

ò mores! no-

stros vidisset!

Plato lib. 7.

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

ὄρωμαι:

IGNAVA.

IGNAVA MANVS DEPAVPE-
rat.



Quæ leuiter Tempus quondam neglexit, Egestas, Turba Sotalitij, vindictâ Temporis aucta
 Heu quantis premitur, vix miseranda, mali: Quam varos casus innumerosq, subit!
 Wer saulst vnd die arbeit fleicht; Die Zeit ubt an ihm jhre rath,
 Die armut solten sein erschleucht: Vnd fugt ihm zu viel vngemach.
 Mais apres la Pense la Pourete survient, Mais c'est tout pour neant. Valen d'ocet
 Qui faisant ses complaints, ses deux main jointes tient; Si luy veyx eviter Pourete & Misere.

Otiū Turpita-
 do.
 Theophyl. in 2.
 ad Thesal. c. 3.
 Syr. 33. v. 28.
 Ouid. de Pont.
 lib. 1. Eleg. 6.

Id. de remed.
 Amor. lib. 1.

VT pessimi pigrorum ac desidum mores, verbaque, sic multa incom-
 moda & turpissimæ turpitudines. Otia dant vitia. Otium multa mala do-
 cet, inquit Syracides. Nec abludit Ouidius:

Cernis vt ignauum corrumpant otia corpus!

Vt capiant vitium, ni moueantur aqua.

Etidem iterum:

Otia si tolles periere cupidinis arcus,

Contemptaq, iacent, & sine luce faces.

Q^{UAM}

Quam platanus riuo gaudet, quam populus vnda
Et quam limosa canna palustris humo:

Tam Venus otia amat, finem qui quaris amori
Cedit amoribus, res age tutus eris.

Quod alibi comprobat exemplo Ægypti, quando canit:

Queritur Ægyptius quare sit factus adulter,
In promptu causa est desidiosus erat.

Quid quod desidiosus non tantum ad paupertatem, sed & ad furta atq; per consequens ad restim properat; Vere enim Sapientissimus: *Iuxta agrum viri pigri transiit, & iuxta vineam hominis dementis. Ecce autem assurrexerant in eo toto chamaleones, tegebatur superficies eius vrticis, & maceria eius lapidea destructa erat. Pauculis somnis, pauculis dormitationibus, paucula complicatione manuum cubando: Interea aduenit, ut viator expeditus paupertas tua, & egestas tua tanquam vir clypeatus. Nec immerito: Non enim cuiquam per ventos assa columba venit.*

Theophyl. in Iohan. cap. 6. Omnem malitiam docuit otiositas.

Quid lib. 1. de remed. amor.

Typum habet in Tabella. Prou. c. 24. v. 30. 31.

& cap. 6. v. 9. 10. 11. &c. & iter. c. 24. v. 33. 34. Μίμησις.

Dat Deus omne bonum, sed non per cornua taurum.

Fertilis ad siduo si non renouetur auatro,
Nil nisi cum spinis gramen habebit ager.

Ut maxime cesset lex ciuilis in tales nebulones; Non tamen cessat maledictio diuina. Quare Ascræus exhortatur:

Ἐρχαζευ, Πέρον δῖον γένε, ὄφρα σέ λιμός
Ἐχθαίρη, Φιλεη δέ σ' εὐτέφανο Δημήτηρ
Λιδοίη, Βοήτου δέ τειλὴ πικρὰ λησι καλλιῶ
Λιμός γάρ τοι πάμπαν ἀεργῶ σύμφορος ἀνδρῶ
Τῷ δέ θεοὶ νεμεσῶσι καὶ ἀνέρες, ὅσκειν ἀεργός.

Periand. Μισλήτη πῶντα δὲ νεταί. Virgil. Labor improbus omnia vincit. Hesiod. ἰργ. κῆ ἡμέρ.

Plautus itidem detestatur hoc furum genus, quando ait:

— Nimis homo

Nibili est, qui piger est, nimis id genus male odi.
Vigilare decet hominem, qui vult sua temporis conficere officia.
Nam qui dormiunt libenter sine lucro & cum damno quiescunt.

NB.

Plaut. in Rudent. Scen. Neptiano Act. 4. Scen. secund. Vid. loc. obsecro.

Quare scite Quid lib. 1. de art.

Dum vires, animi quæ simunt, tolerate labores,
Iam veniet tacito curua senecta pede.
Aut mare nauigis, aut vomere scindite terram,
Aut fera belligeras addite in arma manus.

Interim tamen edere, bibere, & pancreaticè viuere volunt pigri nebulones, quid ergo consequi aliud potest, quam furta, rapinæ ac demum ipsa restis, ut nō incongrue cecinerit ille:

Si quis de paruis vult plura absumere rebus,
Querere quàm vigili sedulitate CVFIT,
Is monachæudo victum petet ostia pulsans,
Aut feret huic trist. in crux laqueusq; necem.

Αἰθλα, sed probe! Tabul. doc. V. 111.

Sed Magistratus intererat, eiusmodi inutilia terra poudera coercere, & in ordinem redigere, & si corrigi nollent, quæ multorum est pernicacia, ciuitatibus, & omnitatisque ac pagis pellere, aut ad operas communes damnare.

VIRTUTEM HONOS, MANET SOCOR-
diam ignominia.



Præmia virtutum solars Industria donat; Ad deses flagris et puupertate malignâ
Largitur tacito gaudia multa sinu: Arguitur tentæ crimine Pigritiæ.
Wer in sein Bruff trewlich arbeit, Dem faulfrässigen, müßgen gesind,
Dem wort wol gelohnt mit der Zeit: Armuth, Iräch, spott veräitet sind.
A vaillante Industrie le Temps Biens et Honneur. Le Fouit et Pauvrete aul'arsseux apporte,
Apporte en abondance, dont loue le Seigneur: C'est cela qui conuient aux hommes de sa sorte,

Ridic. Pro-
verb.
Multi sibi so-
mnia fingunt.

Proverb. 22.
v. 13.
Prou. 26. v. 13
ibid. v. 14.
ibid. v. 15.
ibid. v. 16.

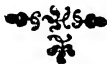
Prouerbio fertur: Α' κερσάις Σελύνη. Et competit in eos, qui facile inue-
niunt caussas hoc vel illud detrectandi. Erat enim ille Aceßzeus Nau-
ta, & Lunam frequenter tanquam navigationi minus commodam cau-
sabatur. Idem fit piger, nam & illi facile fingunt sibi ipsis προρομολύκεια: 2-
iunt enim: Leo foris est, in medio platearum occideret. Et iterum: Immanis Leo est
in via; Leo est inter plateas. Vt ianua circumagitur in cardine suo, ita piger in lecto
suo. Abditam habet piger n: anum suam in sua manica, defetiscitur reducendo eam ad
os suum. Sapientior videtur piger in oculis suis, quàm septem reuocantes ad rationem
ipsum.

ipsum. Quemadmodum Therfites apud Homerum se Nestori, sic piger sapiē- Homer. Iliad. lib. 3.
ti se præfert: quam curiositatem recte Lutherus vocari solebat Germanico
vocabulo Faulwitz: quod enim opere nolunt, id consilio, sed nimis teme- Faulwitz.
rè atque futiliter, præstare conantur. Inculcandum illis erat illud Bern- Bernhard. in Declamat.
hardi: Homo ad laborem natus est, si laborem refugit, non facit ad quod est natus,
ad quod venit in mundum. Quid respondebit ei, qui misit eum, qui instituit, vt labo-
raret; Conuertant oculos in hanc Tabellam, vt videant finem vtriusque «
& solertis industriæ: & inertis desidiæ. Certe industriæ decernuntur & «
offeruntur sceptrum, corona & Codex Iuris: Inerti autem desidiæ flagra, vir- «
gæ, fustes, baculus, imo ipsa mala crux & extremo-turpissimum flagitiū. «
Laboriosi certe & industrij digni sunt, qui præficiantur aliis, & suæ soler-
tix præmia laudemque ferant τὸς ἀτελείας, dignitates & Encomia publi- P: Themisto- cles ad tropas Miltiada.
ca, quorum exemplis alij, qui adhuc altum dormiunt, excitentur. Fauere
itaque æquum est omnes industriis ac solertibus, & felicia cuncta precari,
dignitatibus & opibus augere, labore gaudentes, par est. Verum piger
& ignauo otio deditus, quouis contemptu, supplicio, infamia dignus est,
Nam

Non venit è molli lecta corona iugo. 66

Nucleum esse qui vult, nucem frangat oportet, adagio fertur. Et ideo
Bernhardus: Quid mihi cum victoria, si nec in pralio sui? Impudentissime mihi arro-
go, vel gloriam absque victoria, vel victoriam absq; pugna. Sed non venit sola pi-
gritia, verum comitantur ipsam Futilitas & Detractio, qua concordēs in mutua
odia armantur, quod crimē detestatur etiam Salomon Prouerb. c. 6. v. 19. Prou. 6. v. 19.
 Inprimis indiuiduus q. comes ei hæret *furtum & rapina*, quarum exitus
 cum sit *malacru*x, apparet, quàm turpis radix sit pigritia, ex qua tam tur-
 pia germina stolescant, vnde Germanico Prouerbio, plus satis trito, fer-
 tur:

Wer mehr will verzehren/
 Dann sein Pfug kan (oder will) erehren/
 Der muß zu leze verderben/
 Oder villeich gar am Galgen sterben.



NATURÆ SEQUITUR SEMINA QVIS-
que sua.



Tempus equos pueris binos ostendit et offert, Ille nigrum: hic album, Suada monitricæ, capessit:
Alterut alterutrum seligat inde sibi. Diversis studiis protinus abripimur.
Den Jungen Knaben bringt die Zeit Der nit die Schwartzienner das weis:
Zwey Pferd, das ieder eines beschreit: Ein ieder übt sein eigen fleis.
A deux garçons Saturne de deux chevaux vouloir La Vertu veut le blanc, mais le noir veut Malice;
A de beau present faire: l'un est blanc l'autre noir: L'un de nous suit ainsi vertu, l'autre le vice.

Tria requiri aiunt ad perfectè constituendum hominem virtuosum:
Φύσιν, μὲθυσιν, Ἄσκησιν. Naturam, Institutionem, Exercitationem seu Vsum
atque Consuetudinem, quam alteram Naturam vocant. Φύσιν prædominari
asserit hæc Tabella, iuxta illud: Natura sequitur semina quisq; sua.

Nam duobus pueris coætaneis, simul educatis, & disciplina exercita-
tioneq; simili, duo offeruntur Equi diuersicolores: *Albus* alter, alter *Niger*,
quorum hic hunc, ille illum eligit, prout cuique naturæ semen dictabat.
Scintillæ naturæ tempestiue admodū promicant in pueris, quare in tem-
pore

Plura vide
apud Valer.
Max. lib. 3.
cap. 1.
De ludels.

porè vel confirmandi erant, si naturæ dotes bonæ erant, vel abstrahendi sunt, si malæ. Sic experimentum captaturus ingeniorum & dotum naturæ in Filiis rex quispiam, tres volucres ipsis propinavit, vt quam quisque raperet, naturæ inde dotes colligeret. *Aquilam maior natu capiebat, vnde ferocitatem ac superbam in dolem coniciebat pater: Accipitrem medius, apud quem rapacis inde genij atque ingenij semina esse colligebat. Turdum natu minimus sumens, patri mitioris ac moderati ingenij argumentum præbebat:* Et,

Huic regale dedit rex diadema suum.

Huic committebat fasces. Nam *moderata diu durant.* Adeo verum est, quod *Venusinus canit Vates:*

Naturam expellas furca, tamen vsque recurrit.

Τὸ μὴ ἐμφύες, οὐτ'

αἰθῶν ἀλώπηξ, οὐτ'

Ἐμφρομοὶ Λέοντες

Διὰ καὶ ξάντο ἦθ' ὄ.

Pindarus canit. Et iterum Horatius:

— tolle periculum

Iam vaga proflies franis natura remotis.

Ad naturam autem non parum refert in doles parētum, οἷα γὰρ ὄρνις, τοῦ ὄντος ὄν, aiunt. Et minime à vero abludivit, quod iterum *Horatius:*

Fortes creantur fortibus & bonis

Est in iuuenis, est in equis patrum

Virtus, nec imbellem feroces

Progenerant aquila columbam.

Huc etiam pertinet, quali quis nutrice alatur; Nam sæpissime compertum est, infantes mores ex nutricibus fugere: quemadmodum de *Caligula, Nerone, &c.* tradunt, quod truculentos ac sæuos monstruososque mores vna cum lacte nutricum imbiberit: Quare sollicitè videndum est illis genitricibus, qui suos fœtus (quod sapientissimorum, & minime hallucinantium iudicio sane fieri nullo modo debebat) aliis alendos tradunt, quibus illæ imbutæ sint moribus, ne charissimi liberi lacte Nutricum peruertantur ac pessum eant. ¶ Institutio autem atq; disciplina quantum ad corrigendos mores, naturæ peruersos motus, conferat *Lycurgi* duo canes, iisdem parentibus progeneri, sed diuersa domi suæ disciplina educati & edocti, in forum deniq; producti, abunde confirmare possunt. Est enim *disciplina*, vt *Cyprianus* ait, *custos spei, retinaculum fidei, Dux itineris salutaris, fomes ac nutrimentum bonæ indolis, magistra virtutum.* Hanc sectari salubre est, auersari autem

ac negligere, lethale. Conseruando autem & exercitatio, cum alteram eam vocant naturam, si ad bonam indolem ac disciplinam accesserit, perficit atq; consummat.

Histor. notatū dign.

Sed! Fallitur augurio spes bona saepe sua.

Exl. Nero. Alagabalus. alitq; complura.

Horat. in Epistol. ad fufcū Arustium.

Odor. lib. 4. Od. 4.

Vide Ludouic. Viu. de educatio. Virginis Christianæ ab initio. ubi hæc latiff. deducit.

Tritium. Nutriat qua perierit. A. Gell. lib. 12. c. 1.

Idem lib. 12. de institut. form. Christianæ. p. 466.

diguissim. loc. vifit.

Erasm. Apophthegm. lib. 1. §. Lycurg. Val. Max. l. 2. c. 6.

Cyprian. lib. de disciplin. ac habitu. in princ.

Τὸν πῶς γεν- τοῦ ὄντος. v. Vide Eras. in Chlid.

VIRTUTES CONCATHENATÆ.



*Virtutes stabili sunt omnes federe nexæ, Pectore constanti iunctis ad vincula dextræ
 Alterâq̄ alterius diligit officium. Mutua præstunt, et moderata colunt.
 Kein Tugend ist nicht bald allein, Zu helfen einander seyn bereit.
 Sie wollen gern beyeinander seyn: Halten hoch ob der Mässigkeit.
 Onc spectacle plus beau ne vid on m ce monde, De ces Vertus tant belles: Elles sont ici veoir,
 Quo celui que tu veois en lâssemblée ronde, Comme l'vne de l'autre aime bien le deuoir.*

NEXVS

Virinum.

Vide A. Gell.

lib. 19. No. 8.

Anic. c. 2.

lib. 7. c. 6.

Augustinus

Quæstion. lib.

33. quæst. 31.

Idem lib. 1. de

lib. arbitr. c. 13.

Aristotel. in

Eth. lib. 3. s. 4.

O Sanctum Concilium! ô sacrum Senatum! ô confessum venerandis-
 simum! Viden' quàm sacro ac indissolubili nexu sibi mutuo cohæ-
 reant virtutes, vt qui in vno dissoluat, Deus omnium sit; *Quare non vni vir-
 tuti opera danda est. sed sicut scriptum est: Ibunt de virtute in virtutem, de alia trans-
 eundum est ad aliam, quia hærent sibi, & ita inter se nexa sunt, vt qui in vna corruerit, omnibus careat. Hieron. mans. 38.* Primum se ssum occupauit *Temperantia,*
 Est autem *Temperantia* rationis in libidinem atque alios improbos appetitus animi,
 firma ac moderata dominatio. Seu: Est affectio coercens atq̄, cohibens appetitum ab
 his rebus qua surpiter appetuntur. Vnde Philosophus $\Sigma\omega\Phi\epsilon\sigma\omega\lambda\omega$ q. $\sigma\omega\zeta\epsilon\sigma\alpha\nu$
 $\Phi\epsilon\gamma\eta\tau\epsilon$

φρόνησιν dici arbitrat: & quemadmodum Ἀκρῆσις ἐστὶ καὶ ἐδωδᾶς, πῆ- Platarch.
 τας, Ἀφροδίσια, γεύσιν καὶ ὄφρησιν ἀσχοχασία: Ita è contra *Temperantia* iis om- Symph. lib. 7.
 nibus moderatur, exiit veterem hominem, in q̄ Deo renouat, contemnit omnes c. 5.
 corporeas illecebras, laudemq̄ popularem, totumq̄ amorem ad inuisibilia & diuina Augustin. de
confert. Proximam pone hanc sedem legit sancta fides, quæ est dulcis ge- morib. Eccles.
netrix atque nutricula virtutum omnium per quæ efficax est & operatur, & Cathol. c. 19.
sine qua impossibile est Deo placere, quæ omnia ad Deum refert, & sine qua et- Galat. 5. v. 6.
 iam reliquæ virtutes, nõ tam in simulacra virtutum, quam in peccata de- Heb. 11. v. 6.
 generant. Sinistram stipat *Humilitas*, quam Coronam & Reginam virtu- Augustin. de
 tum appellare soleo, cum propriissima Electorum nota sit; Et in † D.N. ciuit. Dei, lib.
 I.C. luceat tanquam Carbunculus, in reliquis vero Sanctis (Angelis Ele- 19. c. 25.
 ctis &) hominibus maius præter fidem per Charitatem efficacem χάρισμα Gregorius.
 inuenire non detur: Ea dicit vero ac non fucato animo: οἱ ἐπαυθῆντες με, † Math. 11.
 μαστῖγῶσι με. Nam omnia vni, foli, vero Deo accepta refert, recognoscēs: v. 29.
QVID HABES, quod nē accepisti, si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non accepe- Philip. 2. v. 5.
 ris; Sequitur *Innocentia* studium, & *Bona conscientia*, quæ tamen magis con- &c.
 sistit in affectu quàm effectu: Coram Deo enim nemo innocens. Et spes, *sacra* Bernhard.
anchora, qua non confundit. In spe viuit homo filius resurrectionis. In spem viuit, quā- Epist. 42.
 diu hic peregrinatur ciuitas Dei. *VRGINITAS* in signe ornamentum Christia- 1. Cor. 4. v. 7.
 næ pietatis in iis, * quibus datum est capere hoc: Alias enim, quibus non datū Psal. 143. v. 2.
 est, melius est nubere quam vri. *Amicitia*, quæ consistit in idem velle & idem nolle, Augustin. de
 qua sine vnitas consistere non potest; Est enim *vinculum perfectionis*, propter ciuit. Dei lib. 15.
 hærentem lateri charitatem, cum qua si non eadem, tamen quàm cap. 18.
 proximè coniuncta est. *Fortitudo* vera, quæ ab Augustino definitur esse *ani- 1. Cor. 5. v. 6.*
ma adfectio, qua omnia incummoda & damna rerum, in nostra potestate non con- Heb. 6. v. 19.
sistuntur contemnimus: seu est *considerata periculorum susceptio, & laborum per-* Rom. 5. v. 4.
ceptio, quemadmodum idem ex Cicerone & Platone ferè in Nicia, definit. Id * Math. 19. v.
 autem interest inter Fortitudinem Gentilium, quæ larua verius Fortitu- 11.
 dinis quam vera Ἀνδρεία dicenda est, quod illam mundana gloriæ cupi- 1. Cor. 7. v. 9.
 ditas, hanc Dei generat *Charitas*, quæ diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Ex Plauto
 sanctū, qui datus est nobis, non per voluntatis arbitrium, & c. Nec temere audet, Hieron. Epist.
 nec inconsideratè timet. vt idem alibi. *Iustitia* ἀρεμετις, suum cuique tri- ad Demetri- ad
 buens, nititur Christi monito: vt, quod sibi velit fieri, alteri faciat. *Prudentia* triad. de ser- uid. virginit.
Iustitia subseruit. Estque quæ bona à malis discernit, vt in illis appeten- Coloss. 3. v. 14.
 dis istisque vitandis nullus error obre pat. *Facile præst, qui matrem vir-* Augustin. de
tutum discretionem sortitus est, inquit Bernhardus. *Caudit Casti-* liber. arbitri.
tas, quæ puritatem mentis atque corporis secta- lib. 1. c. 13.
 tur secundum Apostolum. Id. Quæst. lib.
quæst. 31.
Id. de vera in-
noc. c. 295.
Et in Epist. ad
Hieron. 29.
Rom. 5. v. 5.
August. Epist.
1. 29. ad.
Hieron.
Matt. 17. v. 12
Luc. 6. v. 31.
Damasus in
Ethic. lib. 3. c.
2 fol. 315. b.
August. de ci-
uitate Dei lib.
19. c. 4.
Sermon. 23. in
Cantie.
1. Cor. 7. v. 34.

EST MODVS IN REBVS.



Rebus in humanis citra peccatur et ultra, Ergo modum prius adde prius metire quod aude
 Hinc illinc media tutius ire via. Fructibus est virtus plena, tenere Modum.
 Zu wenig oder auch Zu viel. Halt Maas in allen d'ingen dein,
 Verhütumpelt und verderbt das Spiel: So Wirt dir's Wol gelingen sein.
 Il faut en toutes choses la Mesure tenir, Car il est tout certain que tout TROP fait dommage
 Qui à bon heur desire de bien tost paruenir. Va donc vers le MILIEU, situ veux estre sage.

Epist. lib. 6.
 c. 26.

Vitia humana
 Nauigiu est.

Charitatis &
 Fidei.

Epist. 29. ad
 Hieronym.

Plaut. lib. 7.

Sympos. cap. 5.

Vitam nostram haud incōgrue Nauigio adsimilat B. Gregorius; nam magna circumspectioe multos scopulos præteruehere oportet peritum Nauclerum, ne imprudens impingat, aut naufragium patiat. Scopuli, à quibus nobis in vitæ humanæ nauigio cauendum est, sunt vitia, in ea qui impingit, heretque, aut naufragium facit, cuius secunda tabula, resipiscencia est, aut omnimodam animæ iacturam patitur. *Plura autem vitia ac scopuli sunt, quàm Virtutes, vt Augustinus monet.* Intemperantia merito primum locum obtinet, quæ est ἀκροσία καὶ ἐδωδὰς, νόττος, ἀφροδίσια, γευσιον καὶ ὀφθειον ἀσοχασία. Immoderatus voluptatum corporis cum adsunt, vel cum haberi possunt, vsus & appetitus: vel nimium, cum absunt, inq; minime fruamur, dolor

dolor ac tristitia. ait Lambert. *Danaus Ethic. Christian.* Proximè hanc pono *In-*
temperantiam Gulae: est enim plane flagitium porcinum, quo *animam pro-*
sale habet, & tramitem virtutis, salutis ac vitæ angustum nec reperire, nec
 penetrare potest. Proxime hanc pono *Luxuriam,* Α' φροδίσια ac libidines,
 pollutionesque carnis, crimen plane ἐκείνου, deliberatum, eoque omniū
 fere turpissimum, quod vbi animum penitus obsederit, dicere non hor-
 ret: *Scortari adolescentem turpe non esse.* Malz, inquit ille, *Milphio, me mulier*
ista amet, quam Diu. Et vt ille ad *Lutherum* dixit: *Se, si sibi perpetuus vni scitu: q*
Veneris vsus concederetur, partem suam cæli libentissimè depositurum. O impiissi-
 mam spurcitiem! Fomentum libidinis est *Immoderatus vsus sumentorum cul-*
tus, vt in historia *Bembi* videre, qui scortillum, ad pelliciendos in sui amo-
 rem adolescentes, sumptuosissimè comptum, & exornatum, acerbissimè
 fleuit, reputans secum, quod in amorem & honorem Christi sponsi sui se
 nunquam ita exornasset indumētis Pietatis; quod & *Salomon* in Prouerb.
 notat, cum *ornatum meretricium* perstringit:

Sed fugitare decet simulacra, & pabula amoris
Absterre sibi atque alio conuertere mentem, &c.
Nam vitare plagas in Amoris ne iaciamur
Non ita difficile est, quam captum retibus ipsis
Exire, & validos Veneris perrumpere nodos.

Hinc nascitur *Superbia propria reproborum Nota.* & *Auaritia* in hoc ordine
 minimè prætermittenda est, quæ vel vna *Omnium malorum radix* à Gentiu
 Doctore nuncupatur. *Ira:* quæ distinguitur in *iustam* & *iniustam,* ait enita
 scientia: *Irascimini & nolite peccare. Non est quarendum, vtrum quis irascatur, sed*
quare irascatur; nec vtrum sit tristis, sed quare; Nec vtrum timeat, sed quid timeat;
Irasci enim peccati vt corripatur, contristari pro adflicto, vt liberetur, timere periculi-
tanti, ne pereat, nullus sane reprehendat. Cauenda autem ex iniusta ira exsur-
 gens *Acidia,* vt *Augustinus* monet: *Lites aut nullas habeatis, aut quam celerrime*
finiatis, ne ira crescat in odium, & trabem faciat de festuca, & animam faciat homi-
cidam: vnde ortum trahit deniq; *Inuidia,* quam qui habet, ipsissimas *Dia-*
boli sordes habet; quare

Medium tenuere beati:
Est modus in rebus sunt certi denique fines
Quos vltra citraq; nequit consistere rectum.

Danaus Ethic. Christian. lib. 3. c. 4. fol. 143

Matth. 7. v. 13

Plaut. in Pœnul. Act. 3. Scen. 2. Negot. iii.

Histor. ex Synopsiastic. D. Lutheri. Vid. Vit. Patr. & Sacrat. Histor. Eccles. lib. 4. cap. 18.

Prou. 7. v. 10. Lucret. lib. 4. Conf. Tertull. de cult. mulier. Clement. Alexand. Pædagog. lib. 3. c. 2.

Gregorius in Moral. 1. Tim. 6. v. 10

Psal. 4. v. 5. Ephes. 5. v. 26 Augustin. lib. 14. de ciuit. Dei.

Regul. Frat. siquidem non supposit. suot. Medio iustifimus ibu. Ex Hieron.





Demens, quid Carnem, quæ vermibus & ca. jacet, Nata Deo mens nuda manet, inultaq; torpet,
 Ex omni cultu versicolore tuam? Tartaræ tenebris iniicienda domus.
 Du Narz den Leib Zierstu mit fleis, Die Seel die bleibt nackt und bloß,
 Der doch den Würmen Wirdt zur Speis: Wird endlich leiden ein harten Stos.
 Le voici l'Inseste, qui a orner s'employe Voi tu bien sa pauvre Ame, comment elle se plaint,
 Sa Chair, qui tost fera de vermine la proye. Estant si mal vestuë, ses bourreaux elle craint.

Homo Carnalis.

Rom. 8. v. 6. 7

1. Cor. 15. v. 50

Galat. 6. v. 8.

Galat. 5. v. 20

21.

Vester emi rei

seruiant?

Genes. 1. v.

ult.

Simil. accom-

mod.

MAGNUM in sacro Codice CARNIS & carnalis hominis vituperium & certa damnatio. Nam τὸ τῆς σαρκὸς φρόνημα ἐχθρὸν εἰς θεὸν καὶ ἰσχυρὰ ἐστὶν. CARO & sanguis regnum Dei non possidebunt. Qui in carnem seminant, de carne metent exitum, & perditionem. Opera CARNIS facientes regnum Dei non possidebunt, & quæ sunt similia. Quare CARNIS cura distinctis aliquot Emblematis hæc perstringitur. Et hac quidem Tabella taxatur nimia carnis cura in vestitu. Et probè! sunt enim vestes signa peccati atq; adeo iuste ira Dei aduersus nosti a peccata, nisi enim peccatum subintroisset in mūdum NVDI absque pudore vnā conuiuere poteramus. Quare qui in vestimentis immoderate se efferunt, idem mihi facere videntur, quod catenam in famis crucis

crucis meritis, & ad hoc damnatus, vt catenam circa collum ad dies vi-
tæ gestet, ille vero inaurari illam catenam curaret; & maximi honoris
loco probrum suum circa collum gestaret. Grauius id prohibet Sapiens:

De amictu vestimentorum ne glorieris, &c. Et Deus non semel pœnam mina-
tur immoderate sese in vestitu effertibus. *Erit autem* (inquit Zephanias)

*die maectationis Iehouæ, vt animaduertam in ipsos Principes, & in filios Regis, & in om-
nes qui induuntur indumento alienigenarum. Sane dum viuimus, & frigoris &
caloris gratia pudorisq; vestibus egemus,* ait Chrysof. Hom. 84. in c. 20. Iohan.

Ideo que honestus atq; adeo etiam sumptuosus vestitus pro ratione vocationis
non est prohibitus, vt in exemplis Salomonis, Estheræ & aliorum
perspicitur, sed excessus damnatur, vt in exemplo diuitis Epulonis videre
est: Et in Israëlitis apud Esaiam cap. 3. *Prætereā, ait Iehoua: Quod al:æ sunt filia*

Tzyonis, & ambulant extento gutture (vides quid damnet Dominus,) & *nu-
tantes oculis, indefinenter minutis passibus incedunt, pedibusq; suis compeditas agunt:*

*Idcirco scabie adficiet Dominus verticem filiarum Tzyonis, & pudendum earum nu-
dabit, &c.* Recte irrisit Solon Cræsum, qui cum se in sumptuosissimo habitu
illi ostentaret, & nunquid tam gloriosum spectaculum vidisset, quære-
ret, respondit: *Gloriosorem se quotidie videre, intuentem volucres diuersicolores,*

quod ipse maximis sumptibus comparasset, hoc ipsas natura possidere. Moderatius
Aurelianus Imp. à quo cum vxor peteret, vt pallio blatteo serico vteretur,
respondit: *Abstine vt auro fila pensentur.* Talis est oratio Catonis apud Liuium.

De Augusto refert Suetonius, quod veste non vsus sit alia quam domestica, ab
vxore & sorore & filia neptibusq; confecta. *M. Cato Prator M. Scauri cæterorum-
que reorum, iudicia nulla indutus tunica, sed tantummodo prætexa a-
mictus egit.* Ex Plutarch. ref. Valer. Max. lib. 3. c. 6. *Herodes contra in sum-
mo suo splendore miserè occumbit.* Act. 12. Et Ioseph. Antiq. Quis au-
tem decentissimus noster amictus sit, ostendit Tertullianus, cum ait: *Ve-
stite vos serico probitatis, bysino sanctitatis, & purpura pudicitia.* Et quidem in fœ-
minis aliquotisque hæc leuitas & curiositas ferri posset; Nam dum molium-
tur illæ & promuntur annus est:

Auferimur cultu, gemmis auroq; teguntur

Omnia pars minima est ipsa puella sui: festiuè admodum canit
Ouid. lib. 1. de remed. amor. Magna autem turpitudine viris in vestitu tam esse
effœminatos ac delicatos, vt etiam Gentilis Poëta id irrideat:

Sint procul à vobis iuuenes vt femina compti,

Fine coli modico, forma virilis amat.

Et iterum:

Munditia placeant. fuscantur corpora campo,

Sit bene conuiciens & sine labe toga,

Nec vagus in laxa pes tibi pelle naset.

Syr. 1. l. v. 4.

Zephan. 1. v. 1.

Mat. 6. v. 29.

Esther 5. v. 1.

Idem de Iose-

pho, Mardo-

chæo, aliu.

Luc. 16. v. 19.

Esai. 3. v. 16.

ibid. v. 17.

Clem. Alex.

lib. 2. c. 12.

Strom.

Solon cū Cræ-

sus, Plutarch. &

Drogen. Laer-

tius lib. 1. c. 2.

In vit. Philo-

soph.

Flau. Vopise.

in Aurelian.

Sueton. in

Augusto. c. 73.

Act. 12. vers.

penult.

Lib. de cult.

fæmin.

Vide August.

Epist. ad Posi-

don. 73.

Ambrosii lib.

1. de Virgin.

Cypr. de ha-

bit. Virgin.

In Ep. Phadr.

ad Hippolyt.

Lib. 1. de arte

amanã.

EDAMVS ET BIBAMVS, CRAS EXIM
MORIMUR.



Optima de primis præbentur fercula carni, Arentes Animas sicca sed fauce fatigat
Vina quies, sedas, et genus omne dapes: Intoleranda sitis et maleuada famēs.
Kein müh, kein kosten, Wirt gespart, Die Seel sur grossem hungri verdirbt,
Das nur dem fleisch Wol Word gawart: Vnd sur vnirglichm durst erstirbt.
Les Enfants de ce monde leur Chair nourrissent bien Et cependant il faut que la pauvre Ame endure
De delicats viandes, et ny espargnent rien: Le froid, la faim, n'ayant qu'un os pour nourriture

GVLE

studium.

A Gell. lib. 7.

c. 16. & 15.

c. 8.

Rom. 13. v. 13.

Sap. 2. v. 6. 7.

3. 8.

Reprehenditur in Homine carnali, Gula studium, & lautitiae in cibo
potuque, quod vitium plane porcinum est, quod animam pro sale
habeat, & ab Apostolo prohibetur: Non in commestitionibus & copotationibus.
Et commodè auoc: tab hoc vitio bestiali Ambros. At tu respice corporis tuæ
formam, & speciem ulsi vigoris assume: si sola animalia pronaspascantur, cur te in e-
dendo sternis ipse quem natura non strauit? Cur eo delectaris, in quo natura iniuria
est. Vide locum Ambros. in Hexaëmer. lib. 6. c. 3. Bibliothec. part. 3. colum. 3. 4. a.
Hominum in carne plane suffocatorum hæc verba sunt: Agite fruamur præ-
sentibus

sentibus bonis: Vino pretioso & vnguentis impleamur, ac ne pretereat nos iucundus
 aer. Coronemur rosarum caliculis, antequam marcescant: Nemo nostrum expers sit
 nostra lasciuia, vbi que relinquamus symbola letitiae: Nam haec est portio nostra & fors
 huiusmodi: * Edamus, bibamus, praesentibus expleamus delicis animalium, cras enim
 morimur, & post mortem nulla voluptas; Sed restringere illam gulę libidinem
 debebant sequentia: Non expiabitur iniquitas ista donec moriamini. Certę
 magna fuit frugalitas veterum, qui ante diluuium tantum terrę nascenti-
 bus vescabantur, & viuebant diutissimę: Post diluuium autem mode-
 rate vescabantur carnibus, lacticiiniis autem & butyro frequentissime, vt
 exempla ostendunt: Etiam inter Ethnicos talis fuit frugalitas,

Tum quoque cum solem nondum prohibebat & imbrem

Tegula, sed quercus tecta cibumq; dabat.

Sylua domus fuerat, cibus herba, cubilia frondes.

De Cyro referunt, quod ab hospite interrogatus, quid in cęnam appa-
 rare deberet, responderit: Solum panem, sperare enim se iuxta limpidum fontem
 cęnaturum! o probam frugalitatem! Talis erat frugalitas Augusti Imp. Fuit
 illa simplicitas antiquorum in cibo capiendo. Nam maximis viris prandere
 & cęnare in propatulo, verecundia non erat: Nec sane vllas epulas habebant, quas po-
 puli oculis subijcere erubescerent. Erant adeo continentiae attentis, vt frequentior apud
 eos pulsus vsus quam panis esset. Hac ad humanae mentis estus leniendos cum aliqua
 vsus ratione excogitata, ceterum salubritatem suam industria certissimo ac fidei-
 simo munimento tuebantur. Bonaq; valetudinis eorum q. mater erat frugalitas, ini-
 mica luxuriosis epulis, & aliena nimia vini abundantia, & ab immoderato Veneris
 vsu auersa. Haec tenus Valerius Maximus. In hanc rem Hilarion ille recte: Ego
 aselle faciam vt non calcitres, nec te herdeo alam sed paleis, fame te conficiam ac siti,
 graui onerabo pondere, per astus indagabo & frigora, vt cibum potius cogites quam la-
 sciuiam. Bene tamen quidem Hilario, nam & haec exercitia saepe ad restin-
 guendum luxuria incendium parum valent, vt laudum tuarum praeco
 Hieronym. de semetipso fatetur: Ille ego qui ob gehennam metum tali me carcere i-
 pse damnaueram, scorpionum tantum sonus & ferarum, saepe choras intereram puil-
 larum. Pallabant ora ieiunius, & mens desideris astuabat in frigido corpore, & ante
 hominem suum iam carne pramortua sola libidinum incendia bulliebant, quare o-
 ptimum institutum

* Si fauces arent vixq; est via vocis in illis,

Haustus aqua mihi: nectar erit, vitamq; fatebor

Accepisse, simul vitam dederitis in vndis.



† Vide Al-
Lamprid. in
vit. Helio-
gal. in p.

* Esai. 22. v.
13.

ibid. v. 14.
Genes. 9. v. 10.

& c. 13. v. 8.

Ouid. de arte
amand. lib. 2.

Ex lib. 27.
Axiom. 7.
Marc. refert
Eras. in Apo-
phthegm. lib.
8. p. 698.

Valer. Max.
lib. 2. c. 5.
Iuuenal. Sa-
tyr. 1.

Quis sercula
septem secreto
cenaui an-
nuis & c.
Phil. Melach-
rion. Dixit
frasser vnd
saussen
vns Arm/
Xranch/
vnd in dis-
hell.

Hieron. in Vir-
Illustrib. 5.
Hilarion.

Frugalitas
mater Virtus-
tum.

Hieronym. in
Epist. ad Eu-
stoch.

Id. in Epist. de
vitand. contu-
bern. suspect.

Quod non li-
cet, dulcius
suscipiantur.

* Ouid. Meta-
morph. lib. 6.

CARNIS CVRAM NE FECERITIS, VT
lasciuat.



Dum miseræ fugitiua Caro solamina vitæ Verberè crudeli pauidam male conscia mentem
Quærit, et ex choreis gaudia mille capis: Terzet et occulto Culpa dolore premit.
Dem fleisch Zu lieb viel ding geschieht, Die arme Seel vom bösen Gwisen
Dem zur freud Wirt der Dantz angriecht: Wert jämmerlich Zerplagt, Zerschmisser
Tandis que son plaisir l'Asne à danser veut prendre, Mauuaise Conscience fait à l'Âme tourment,
Sans penser qu'une fois il faudra conte rendre; En la foustant la chaise au loin cruellement.

Ex Suida: re-
fert Erasmo.
Athenaus in
Dynosophist.
lib. 12.

Quintil. lib. 3.
Maxim. Ty-
rius in differ. 3.
de voluptat.
Vtique decan-
tata est hac
stultitia.

DVM hanc Emblematicam Tabellam intueor, moneor stultitiæ Sy-
baritarum, qui equos suos ad sonitum tiliarum saltare edocebant,
quod in conuiujs maxime ipsos delectauit. Factum est autem, vt talis ti-
bicen à Sybaritis certa de causa ad Crotoniatis Sybaritarum hostes trās-
fugeret, & paulò post Sybaritæ contra Crotoniatis expeditionem belli
susciperent: Ibi Tibicen ille, se ipsis (Crotoniatis) victoriam, ait, in manus
traditurum, si immunitatem libertatemque ipsi pollicerentur; quod fa-
ctum: Ibi tibicen consuetam cantilenam, qua equi Sybaritarum ad saltationem

tionem incitarentur, tibia canit, & confestim equi Sybaritarū in choræas conuertuntur, seffores excutiūt, & Crotonatis certam victoriam in manus tradunt.

Simil. quid apud Gell. lib. I. c. II.

Auditum admissiſiſum teneatis amici.

Horat. de art. Poetic.

Nos Germani dicere ſolemus: Wann dem Eſel zu wol iſt/ſo geht er verſſo *Chſ* *dangen/vnd bricht ein Wein.*

Luxuriant animi rebus plerunque ſecundis,

Quid. in Amoris.

Nec facile eſt aqua commoda mente pati.

Saltat & calcitrat aſinus ante retrōque. Quemadmodum igitur aſellus auena expletus calcitrat, ſaltat, recalitrat, cumque hyeme concreuere flumina, glaciem petit, ac crus fractur⁹ ſaltat: Ita homo CARNALIS quique rebus ſecundis inflatus, intumeſcit, luxuriat, & in omnis generis vitia ac libidines feſe ingurgitat, in æternum animæ exitium & conſcientiæ, quod vel ex vno diuitis Epulonis exemplo perſpicuum fieri poterat. Sed grauis eſt Conſcientiæ læſio: grauiſſima Animæ ac ſalutis iactura.

Eccleſ. 7. v. 14. Tempore bono verſus e in bono. Tempore autem mali uiuere.
Deut. 32. v. 15. P. p. uis iſrael ſc. ar. recalitrat.

Conſcia mens ut cuique ſua eſt, ita concipit intra

Il. dicitur in 010101 021-501.

Pectora, pro meritis ſpernq, metumq, ſuis.

Conſcientia Codex eſt, in quo peccata noſtra quotidiana conſcribuntur. Quare in omni opere noſtro (quod B. Gregorij fideliffimum eſt monitum) tacite recurrere debemus ad mentem & interiorẽ teſtem, conſcientiam. Et quemadmodum conſcientia bene acta vita, multorumq, benefactorum recordatio iucundiſſimum eſt, affirmante Tullio: Sic nulla pœna grauior eſt, quàm interioris vulnus conſcientiæ. Quare maximi eſtimare quemque conſcientiam mentis ſua decet, quàm à Diis immortalibus accepimus, quæ à nobis diuidi non poteſt. Concludemus igitur cum Ambroſio: Nec enim mihi dixeris illum menſa ſumptuoſa frui, veſtibus circumdari ſericis (ut hætenus de Carnali noſtro homine audiuiſimus) mancipiorum greges circumferre, alios ſubmouere in foro: ſed explica mihi iſtius conſcientiam, & videbis intus grauem peccatorum tumultum, iugem metum, tempeſtatem, turbationem, videbis velut in curia mentem ad thronum conſcientiæ conſcendiſſe regalem, & tanquam iudicem quempiam ſedentem, & cogitationes loco carniſcium ad bentem, in equuleo ſuſpendentem, lateraq, conſcientiæ radentem vngulis, pro commiſſis reberenter inclamantem, quum nemo ſciat, niſi quod ſolus Deus hæc videre nouerit. Voluptas quidem temporaria eſt, at dolor perpetuus, timor vndique ac tremor, ſuſpicio, anxietas, angulos metuit, vmbraſ formidat, amarum accuſatorem circumferens conſcientiam, ſuo iudicio damnatus. & quæ ſeq. Talis conſciētia mala præludit mortis animæ, morti peccatorum peſſima. Nam niſi ſanentur talia conſcientiæ vulnera vulneribus D. N. I. Chriſti, fit veſtibulum inferni, & æternorum cruciatuum. Quare conſcientia ante omnia tranquilla eſt, eique cogitatione, verbo, opere parcendum.

Luc. 16. v. 19. P. eſt in Tabella.
Quid. lib. 1. Faſtor.
Auguſtin. in Pſal. 50.
Gregor. Horn. 9. in Ezech. In Caſon. Major.
Ambroſ. in Matth. Cicero pro Cluent.
Ambroſ. Horn. 1. de Lazar.
Sap. 17. v. 11-12, 13.

OPERA CARNIS FACIENTES REGNUM
Dei non consequentur.



*Si Caro pallentis sentiscat spicula morbi, Sed Animæ raros rarissima cura medendi
Accurrit medicus feræ paratus opom: Tangit; at ingenui sata timenda timent.
Wann der Leib nur ein wenig krenckt, Gar selten man ein finden kan,
Als bald man an die cur gedenckt: Der sich der matt en Seel nehmt an,
N'est ce point chose estrange, que les Hommes Charnels Ne veulent point penser Puis qu'a penser leur Ame
Sur la fin de leur vie, aux tourmens eternels S'amusant, a Satan en proye vient leur Ame.*

FINIS homi-
nis carnalis.
Psal. 39. v. 5.
6. 7.
Psal. 90. v. 12

VENIO denique ad catastrophem HOMINIS carnalis, quam vnumquæ-
que prudenter considerare oportet, secundum monitum Psalmo-
graphi. Ea autem est misera, horrenda, tragica; Nam
Felix criminibus nemo fuit diu.

» Dixerat forte Secum: Non dimouetur in æternum: sed nunc plane contrarium
ipso facto experitur. Nam nuntius mortis, letalis morbus pulsat fores cor-
poris atque animi: quid hæc remedijs? Quærentur Medici: tota ebibun-
tur Pharmacopolia. ô factum stultè! Deus primum & ante omnia in vota
accersentur.

accerfendus erat, relifpicendum erat, & ferio ad Deum conuertendum; hoc pij ac fapientis erat! *Prima enim & vna fapientia est in pœnitidine peccatorum præteritorum: in contemptu præfentium commodorum: in defiderio futurorum præmiorum.* Inuenifti plane fapientiam (animæ fanitatem) fi prioris vitæ peccata defleas, fi huius feculi defiderabilia paruipendas, fi æternam beatitudinem toto defiderio concupifcas; vt piè B. Bernhard. quod ipfum Sapiens monet: *Fili, in tua inualetudine ne defpicias, fed ora Dominum, & ipfe te curabit. Abfifte à delicto, & ab omni peccato cor munda. Pinguem offer orationem. Deinde Medico da locum. Et oratio fidei alleuabit.* Sed plane hîc agitur præpofterè: cùm tamen nulla vis fit in Medicina, nifi Deus gratiofe addat: Non iam, ferè dixiffem de Medicorum extrema sæpe ruditate, quibus felicius vitulos quàm homines curare conueniret. Nam multi eius farinæ funt cum illo, de quo nofter Poëta:

Ægroti Medicus cupiens cognofcere morbum,

Infpectat lotium fole micante diu:

Currus in oppofito fœni ftat fortè locatus,

In vitro cuius hæret imago breuis.

Quam Medicus cernens, habet hic, exclamat, in aluo

Cum curru claufos quattuor eger equos.

O Corydon! Corydon! qua te dementia caput! Refert Magnificus vir Otto Melander, quod ad Medicum quendam recens interfecti vituli vrina perlata fit, quam diu contemplans: *Næ, inquit, grauiſſime hic homo ægrotat, & eſt perditæ omnino valetudinis, ad reſtim res rediit, grauiſſimas enim lienis obſtructiones patitur, quod ſi ſaltem nudius quartus opem noſtram imploraſſet, poteramus illum priſtina valetudini reſtituere.* Et talibus concedenda eſt noſtra vita! quis non oraret; *A Medico indocto, à cibo bis cocto, ab amiciſſima reconciliata, & à mala muliere, Libera nos bone Domine.* Dion Caſſius apertè ait: *Turbam medicorum interfeſiſſe Imp. Adrianum.* Et graui hoc *Aſſæ* Iudæ Regi vitio datur, quod Medicos non Dominum in infirmitate ſua quaerierit. Quare etiam exitus plerumque eſt talis, qualeme hęc vides, nempe ſoluta à corpore anima à dæmone portatur in infernum: Hic finis eſt hominis carnalis. *Carnis igitur ita habenda eſt cura, vt ne ferociat.* Salutare documentum eſt Auguſtin. *Semper atque ſemper caro noſtra ſubiecta fit anima, & ſicut ancilla famuletur Domina ſua. Ne præbeamus vices illicitas corpori noſtro, ne committat bellum aduerſus ſpiritum noſtrum, ſed ſemper fit ſubiecta caro, vt obtemperet iuſſus ſpiritui ſui. Neq; increaſſari permittamus ancillam, ne conternat dominam ſuam.*

Bernhard. in
pec. quod ſer-
mon.

Syr. 38. v. 9.
ibid. v. 10.
ibid. v. 11.
ibid. v. 12.
Iacob. 5. v. 15.

Iocoſer. Nar-
rat. 388.
Loſſ. in Epi-
gramm.

Otto Melan-
der Iocoſer.
Centur. 2.

Dion Caſſius
Nicaus in
Adrian.
2. Paralip. 16.
v. 12.
In Piclur.
Embl.
Rom. 13. v.
ult.
Auguſtin. de
ſaluat. docu-
ment. cap. 25.



41.
NE INEBRIAMINI VINO, IN QVO EST
dicitur.



Insidias noctit pedibus luctatq; dolosa
Allidit tremulae cobra Licaeus humo.
Ein kluger kampffer ist der wein,
Wirfft umb vnd rñme die fus est ein.
C'est ainsi que Bacchus emporte la victoire
Des homes, qui tousiours versent qu lieu de boire.

Vtere, sed modice generosi munere Bacchi,
Ne mens cum numbris precipitata ruat.
Trinck so viel als der ist gesund,
Sontst stürtstu die Seel in abgrund.
Parquoy donne l'on gardeboy le vin sobriement.
Tu donneras ton ame et ton corp s autremen.

EBRIETAS.
Terent. in Eunucho Act. 4.
Scen. 5.

AD viuum depictum heic vides illud Chremetis Terentiani, *Atat, inquit, data hercle verba mihi sunt: Vicit vinum, quod bibi: Ac dum accubabam, quam videbar mihi esse pulcre sobrius: Postquam surrexi, neq; pes neq; mens satiu suu officium faciunt.* Non autem Chremetis tantum hic error, seu potius crimen est, sed etiam multorum ac magnorum virorum. Mirum sane:

Taurus habet certas potandi tempore Leges,
Sic equus, & liquidus quem vehit aer auis.
Sed nos diuina qui cum ratione vigemus,
Cur Venus & Bacchus nocte dieq; tenent.

Conrad. Celler
Poeta German.

Sapienter Philemon: Quid iuuat, inquit, hunc viuere, qui vitam nescit suam? Audiendus Ouid.

Certa tibi à nobis dabitur mensura bibendi,
Officium præstent mensuræ pedesq; suum.

Sed nec nouum Chremetis, nec infreqvens huius, quem heic videmus, crimen est, semper fuerunt tales *πολυπότου*. Maximinus Imp. sæpe vno die totam amphoram vini bibisse memoratur. Bonosus Imp. tantum minge-
bat, quantum bibebat; qui cum laqueo gulam sibi fregisset, penderetq; Non hominem, sed Amphoram pendere dicebant. Vitellius Imp. ad perdenda vina natus dicebatur. Milo Crotoniates tres choas bibebat vini. Aegon pugil Crotoniates (Theocritus indicat) ὄγδῶκον τὰ μὲν & κατεδαίσατο μᾶσθας. Phago ad mensam Aurel. Imp. Omam vini bibebat. De Diotimo Infundibulo dicto Atheniensi non dicemus. Midæ Regis Spurius Lityersus metretam vini bibebat. Dionysius Iunior Siciliæ Tyrannus nonaginta dies continuos bibere poterat. Promachus apud Alexandrum Magnum bibendo talentum merebat. Antonius Triumvir ad vomitum vsque in conspectu Quiritum bibebat. Vnde Cadius Biberius Mero appellatus: Sext. Aurel. Victor. in Tiberio. Tiberius Claud. Imp. vt ieiuni biberent, & potus vini cibos antecederet, legem tulit. Nouellus Torquatus Mediolanens. vno impetu tres congios epotabat. Cicero filius duos congios. Thraces, quod ἀκερὸς ποτόντι malè hoc nomine audiebant. De Cimone, Alcibiade, Polemone, Lucio Pisone & Cossio. &c. Mythridate Pontico & aliis non dicam. Res noui ac pessimi exempli fuit, quod Wencislaus Imp. vini tam auidus fuit, vt tamen Bohemix, Hungariæ, adeoque Italiæ vina haberet planè generosissima, Fürstenbergen sit tamen vini Rhenani aliquot Cados à celebri ciuitate Germaniæ efflagitârît, quam etiam à fide & Iuramento propterea, quo sibi deuincta erat, absoluit. Talem bibulum in celeberrimis Comitibus Augustanis Anno cIo Io xxx. gloriosiss. Imp. Carolo V. adfuisse tradût, quod de die vix amplius Oma satisfaciebat. Monstra hæc potius hominum quam homines dicas. Hos nunc tota Germania, magni, parui, medioxi-
mi imitantur, vt est in Versu veteris Poëtæ:

Ebria Germano vitio suffusa laboras,
Nam titubant gressu lingua pedesq; tuo.
Quid iuuat insano pectus lymphare veneno;
Et male composito gutture verba loqui? &c.

Sed prout semper fuerunt qui turpissimum istud crimen detestarentur ac taxarent, ita nec nunc deficiunt tales. Non hoc agimus, vt sitiens adhuc homo ad naturæ satisfaciendum, quæ paucis contenta est, desinat, vt apud Xenophontem Cyrus, sed saltè excessum prohibemus, nimirù

Βάχχῃ μέτρον ἄριστον, ὃ μὴ πολὺ, μὴ δὲ ἐλάχιστον
Ἔστι γὰρ ἡ λύπησ ἀπὸς, ἢ μακρίης.

Exl. πολυ-
ποτόν.
Iul. Capitolin.
in Maximin.
Imp.
Fl. Vopisc. in
Bonos. Imp.
Sueton. in Vi-
telli Imper.
Theocrit. re-
cens.
Recentes talia
& multa alia
Bruno Seyde-
lini lib. 3. de
Ebrietate: vn-
de peti pos-
sunt.

Plin. lib. Nat.
Hisor. 14. c.
vlt.

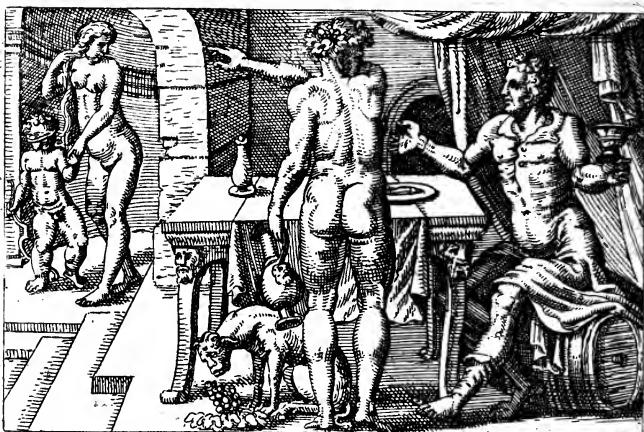
Alex. ab Ale-
xand. lib. 6.
c. 20. pag. 36. b
Wencislaus
Imp.

Philipp. Me-
lanchibst. re-
cens. in Act.

Conradus Cel-
ter. Et Hel.
Euban. Hæssus
de Ebrietas.

Xenophon de
Cyro.
Vetus Epi-
gramm.

CVM CERERE ET BACCHO ÆSTVAT
Venus.



Quæ diam obliueta manent furiosa libido, Non nocent Venereis coeci Cupidinis artes,
Accipit emulso pabula læta moro. Legitimo fuerint vina bibenda modo.
Venus brünst und blind's verzucht Wo du nicht hältst mas vnd Zeit,
Ihr Nahrung bei dem Baccho sucht. Kanstu dir selber schaden viel.
Cérine hôte, et contant ce que Bacchus veut dire, Donne toy donc de garde de trop boire si vous
Regarde vers Venus, qui print ne se retire. Eschaper les embûcher de l'infame Venus.

Didicimus quondam pueri ex Theognide, quod facere nunc conueniebat:

Αὐτοπλῆς
αἰὲ ὄδις
πότ.

Διοσάτοι πόσι κῆρες δειλοῖσι βροτοῖσι
Δίψα λυσιμελής κῆ μέθυσις χελεπή.
Τῶτων δ' ἄν τὸ μέσον σροφῆσμαι, ἔδ' με πείσεις,
Οὔτε π μὴ πίνειν ἔτε λίλω μεθύειν.

Ephes. v. 18.
Τῆς μεθύ-
σις ἰσό-
μυκ.

Sed ubi fant nouè? quis istud obseruat? Paulinum illud quotidie ac magis magisque verum esse experimur, quod in vino sit ἀσωτία. Quod opere (proh

(proh dolor!) comprobant ipso tot deierationēs ac blasphemīæ perin-
gurgitationem commissā, idemque plane Opt. Deo à nobis, quod Icaro
contingebat, qui cum pastorum turbam inebriasset, ab ipsis occisus est,
atque adeo fit vt *Muneribusq; suis ladatur vt Icarus, in quem*

Intulit armatas ebria turba manus.

Ex hoc eodem fonte scaturiunt, conuitia, maledicta & probra in proxi-
mum: Exitus acta probat; Quare Sapiens: *Acerbam animam facit vinum mul-
tum potum, irritatione & aduerso casu. Auget animam ebrietas imprudentis ad offen-
sionem, minuit robur & acquirit vulnera. In conuiuio vinoso ne redarguas proxi-
mum, ne facias eum nihili in letitia: Sermonem probro, sum ne dixeris ei, neque angas
eum obuersantem tibi.* Hinc Ouid. prudentissime lib. I. de art. amand.

Iurgia præcipue vino stimulat a cæueto,

Et nimium faciles ad fera bella manus.

Inter alia mala, quæ ex vino immoderate sumpto proficiunt, est et-
iam *Luxuria, Venus, stupra, adulteria, incestus, & omnis generis A'φροδι-
σια:* Nam *Bacchus Venerem stimulat, quod hæc nostra Tabella Emblemata
in primis perstringere conatur. Est enim in vino luxuria. Vnde Sapien-
tissimus: Ne respicito vinum, cum rubescit, cum exhibet in poculo colorem suum: Tã-
dem velut serpens mordebit, & vt hemorrhous punget. Oculi tui respicient alienas, &
animus tuus eloquetur peruersitatem, & c. Iam verd, ait Plinius, qua vasa adulterij
calata: tanquam per se parum doceat libidines temulentia. Ita vina ex libidine hau-
riuntur, & c. Nimirum tunc auidi matronam oculi licentur, pergit Plinius, graues
produnt marito, & c. quod, absque Baccho immoderato licet, vtique vitari
posset, vt verè Poëta,*

Sum satis illecebras contra munitus Amoris,

Ne solus solum me superare queat.

Nec formido Deum, quamuis mortalis, at ille

Si Bacchi adiungat munera magna sibi;

Non hostes contra geminos contendere possum,

Et spolia ex vno est non graue ferre duos.

Emphatica planè verba sunt, quæ de Holopherne ebrio aduersus sanctam Iuditham
produunt: *Ita exurgens ornauit se veste, & toto mundo muliebri suo, quumquo accedens
ancilla eius strauisset ei coram Holopherne humi eas pelles, & c. Tum obstupescente corde
Holopherne de ea, & COMMOTO ANIMO EIUS fuit CVPIENTISSIMVS, & c. Ita
vinum oculos, oculus oppellu incitat, vt iam siæno abiecto regnet cupiditas, & ad libi-
dinis expletionem rapret, trahat, arctet, adeoque planè ad insaniam pôcat, prout &
Pythagoras ebrietatem τῆς μανίας μελέτην vocitat, & furiosorum plane more ebrius se
ingurgitat in flagitia & scelera, quemadmodum nos Germani historiæ habemus de
quodam qui in placitum Satana se inebriauerat, & simul Adulterium, Homicidiumq;
patrat. Quare vestra corda crapula non grauetur: Meminerimus, γεννησιμι, αεσοδ-
απ. Valde turpe est, vt quem non vincit homo, vincat libido, & obruatur vno, qui non
vincitur ferro. Quemadmodum, ebrietas decepit, quæ Sodoma non decepit. Et flammis mu-
lieri vrisur, quem sulphurea flamma non urebat.*

*Ouidius, Ti-
bullus, Pro-
perius, Aulh.*

*Syr. 31. v. 38.
39. 40.*

ibid. v. 41.

*Venus Tæ-
SAMOCEIAS
comer, sicut
dicitur: sine
Cerere &
Baccho friget
Venus,
Prou. 23. v. 32
33. & c.
Plin. Natur.
Histor. lib. 14.
cap. vlt.*

*Hieronym. in
Epist. ad Eu-
stoch. Si quid
itaque in me
potest esse con-
sili, si experio
credetur, hoc
primum mo-
neo, hoc obte-
stor, vt sponsa
Christi vinum
habeat pro
veneno.
Lib. Iudith
cap. 12. v. 15.
ibid. v. 16.*

*Pythagoras
frugaliss.
Luc. 21. v. 34-
1. Pet. 5. v. 6.
Augustin. E-
pist. 40.
Id. super Gen.
ad Lit. lib. 6.*

CANINA EBRIETAS.



*Iuncta Venus Baccho nil non culpabilo suadent; Quin cum Cor de simul redit Sapiencia Baccho
Cum suprido mentem corpore dedecorant. Hoc ubi membra jacent obruta, nulla salus.
Witz und verstant als bald auffläucht, Der Wein hats hertz in seiner handt,
Wo Wein und Venus lust einkreücht: Ein truncken Mensch bestoh mit schande.
Car Bacchus et Venus n'ont fait chose qui vaille, Vois tu bien ce Satire qui se ri e tout joyeux!
Cepouvre hōme aperdu son cœur en leur bataille, Ainsi fera le Diable de toy, si ne fais mieux.*

Vomitus
Ebriosorum.

Plin. Natur.
Histor. lib. 14.
e ap. ult.
Quotinostrorū
mores melius
describero po-
tuisse?

Pergit Pli-
nium.

Aliud immoderati Bacchi perstringitur vitium, quo Apollines quidē fiunt, Und singen/dass die Noten (saluo honore) auff die Erden fallen. Non iam dicam quā turpe hoc sit nobis Christianis; etiam Ethnici id criminis vel maximē detestati sunt: Lege sis, quæso, Plinium: *Lam vero (inquit) alios lectum expectare non posse, imo vero nec tunicam: Nudos ibi protinus anhelos ingentia vasa corripere, velut ad ostentationem virium, ac plane infundere, vt statim euomant: rur susq, hauriant, idq, iterum tertiumq, tanquam ad perdenda vina geniti: & tanquam illa effundi non possint, nisi per humanum corpus. Huc pertinent peregrina exercitationes, & VOLVTATIO in COENO, ac pectorosa ceruicis repanda ostentatio.* Quanta turpitudine fuerit in vita & moribus Antony Triumviri, semper inter

inter aleatores, scorta, ebriosq; versantis, quiq; in Hippia nuptiis cœnatus tantum vini per vniuersam noctē hausit, vt postridie in concionē vocato, necesse fuerit vomere, quodā ex amicis togam subiiciente, viuis colorib⁹ depingit Cicero, cum aduersus illū exclamat: Tu isti faucibus, istis lateribus, ista gladiatoria totius corporis firmitate tantum vini in Hippia nuptiis exhaustas, vt tibi necesse fuerit in P. R. conspectu vomere postridie. Orem non modo visu fœdam, sed etiam auditu! si inter cœnam in tuis immanibus illū poculis hoc tibi accidisset, quis non turpe duceret? In cœtu verò populū negotiū publicū gerens, Magister Equitum, cui ructare turpe esset, is vomens frustū esculentū, vinum redolentibus, gremium suum & totum tribunal impleuit, &c. Audin' quanta pro turpitudine Cicero reputet vomere; quid nos dicemus? Idem sanè reprehendere voluisse Ouidium Circes fabula, homines in porcos suā μεθύσει conuertentis, quis est sanus, qui vilo modo possit ambigere? Non dicam iam quomodo ebrius incurrat in diuinum interdictum ac pœnam: non dicam de temporali pœna, Paupertate nimirum, nam qui temulentiam καὶ μεθύσιν amat, non ditiſcit. Et lepidè Sabin. in Poëmat. de decoct.

Antonius
Triumvir
gulosus & vomens.

M. Tul. Cicero
Orat. in Antonium Triumvirum.

Ouid. lib. 14.
fabul. 3.
Georg. Sabin.
Comm. in lib.
Metam. ibi.
Front. 21. v. 37

Cum sua decoctor subeuntem limina furem
Quarere speratas nocte videret opes:
Nocte quid in nostris circumspicis adibus, inquit,
Hic ego nil media cernere luce queo.

Et Ignominia, quam vinofus homo contrahit, q̄ omnia pulchrè contrahit Poëta noster, quia ad imitationem Famæ Virgilianæ descriptæ de Ebrietas ita canit:

Ebrietas commune malum, crimenq; iuuenta,
Ebrietas vitium, cladesq; aeterna senectæ,
Ebrietas vitaq; ferax, animiq; Tyrannus,
Turpe malum, quo non aliud damnosius vllum:
Debilitate manet, viresq; exstirpat eundo.
Parua meū primo, mox sese attollit in artus,
Ingređiturq; caput, sensuq; obnubilat omnes.
Hanc peperit mater, Luxu patre, blanda voluptas,
Extremam, vt perhibent, Veneru Morbique, sororem,
Infirmitatē pedibus plumbumq; imitantibus alia.
Monstrum horrendum, ingens, cui quot sunt corpore pluma
Tot putres papula subter, mirabile diu.
Tot somni species, tot sunt sine nomine menda
Noctē furit, siccoq; diem nunquam ore salutat,
Luce serit rixas & magnas commouet urbes
Tam iuris rectiq; tenax, quam nescia veri.
Ebrietas commune malum, crimenq; iuuenta.

Hel. Euban.
Hesius.

Optimum igitur τοῦ ἰατρικῆ Dioſcoridis audiamus, non vinum prohibentis, vt Musfulmannus, nec vt fel Draconis, calumniantis, vt † Manes, sed τὸ μὴ διψῆναι, καὶ τὸ μετέως βραχυλῶσαι τὴν τροφήν: μέθη δὲ πάσα καὶ μάλασι ἢ σωεχῆς ἤπι βλαβήσ. Haec tenus Dioſcorid.

Dioſcorides.
† Vide Auguſt.
ſim. de haerēſ.
& Danaum
Comment. in
Ennd.

VENATVS, PISCATVS, AVCVPIA, CVPE-
dia, pernicies ingenuorum,



Sperne Voluptatem carnalem, ut retia vitæ, Lena, canes, pisces, volucres, Cupidia, porcus.
Quæ certam noxam præ nicioſaq; erant. Quam nullis implicare modis.
Der ublufft Netz vnd Fleiſches garn Fiſch, vögeln, tage vnd ſonſt naſchen,
Fleüch, will nicht ins verderbensfahrn: Hat manchm gelährt ſein hauß vnd taſchen
Chañello volupté ſuij tant qu'il eſt poſſible: La chaffe, & Eriandife, Maquerelle & Éour:
Si tu ne veux tomber en ſa retri tant nuiffible: A pluſieurs ont fait perdre la bourſe:
Ole ceruicau

VENATVS. **M**ulta sunt, quæ hac Tabella & perstringuntur & corriguntur. Primum est studium venandi, quo multi tam insanum in modum tenentur, ut etiam necessaria vocationis opera propterea intermittant. De Nerone certe referunt, quod non tantum piscatui, venationibus & aucupiiis deditissimus fuerit, sed quod etiam aureis ad id retibus fuerit vsus. Venandi studio, inquit de Adrian. Imp. Dion Cass. Nicaus, ad insaniam & periculum tenebatur, nam inter venandum diffracto humero, & crus pene confregit, & insidia ipsi sunt structa. Intemptium etiam venandi studium taxat Historiographus

Sueton. in Nerone Angust.
Dion Cass. Nicaus in Adrian. Imp.

phus in Vero Imperatore: Cum, inquit, interfecto Legato, caesis Legionibus Syriis defectionem cogitantibus, oriens vastaretur, ILLE IN APVLLIA venabatur, & apud Corinthum & Athenas inter symphonias & Cantica nauigabat. Ipse Paulus Iouius Pontificum aliâs Adulator haud obscurus, de Leone X. in hunc modum liberè scribit: Venationibus etiam, Aucupiusq; adeo perditè studebat, vt spurcissimas saepe tempestates, insalubresq; ventos, & frequentia mansionum ac itinerum incommoda obstinate contemneret. Sed de hoc studio in Viridario nostro Hieroglyphico plura diximus. Nos Germani non minus eleganter quàm verè dicere solemus: Fisch fahen/ Schlingen schlagen/ Vögel stellen/ verderbt manchen Gesellen. Quod quidam metricè haud infelicius reddidit:

*Si quis malorum gaudeat commercio,
Rogare qualis ipse sit, nil opus est:
Nam quisque similis est sodalitijs sui:
Vadens ad aucupia cum visco & illice.*

De lenis haud pauciora dicenda erât, sed, Gratia Deo, qui hoc malû publice apud nos exoleuisse voluit. Vtinam autem & clam, inprimis in magnis Rebus publicis æquè defisset: Male sane, si non pessime cum Roma agebatur, cum vrbis Præfectura, atq; adeo q. summa Rei tam infimæ fortis habita est, vt Heliogabalus etiam Lenones ad Præfecturam vrbis prouehere non dubitaret. Inquis; at per publica prostibula lenasque, ædes actori reliqui eo securius in puritatem vindicantur? Non dicam iam, quàm incertum hoc sit, sed saltem Apostolicum illud considerare tales velim: Non esset facienda mala, vt eueniant bona. Interim certum: Occasionem facere fures, & esse talia prostibula perniciem iuuentutis, ἐν τῷ γὰρ εἰσορῶν, γίνεται τὸ ἐρῶν. Cum alias Ignoti nulla sit Cupido. Non dicam de iis qui matrimonio iuncti sunt, & per occasiones facile decipi ac labi possunt. Nota est historia de S. Nicolo, quod parens pauper, occasione talium locorum inhonestorum ad turpem quæstum duas suas filias prostituere voluerit, quod munificentia tanti viri est non tam liberaliter quàm pie interuersum. Non dicam, quod plane etiam contra ciuilem honestatem militet, & nos Gentibus totos æquiparet. Habeant parentes de nubilibus suis liberis in conspectu illud S. Ignatij: Τοῖς νεωτέροις ὅππῃ τρεπε γαμῆν (intellige, qui donû castitatis non habent) πρὶν ἀφ᾽ ἑαυτῶν εἰς ἐπιλογῆς.

*Non vocauit nos Deus ad immundiciem. Imo ab omni specie mala nos abstine-
re oportet. De Cupedia non dicam, nisi: Curam corporis
habere, sed ita vt ne lasciuia.*

Iul. Capitolin.
in Vero Imp.

Paul. Iou. Hi-
stor. in Leon.
X. Pont. Max.

Laudat Ode-
naturum Tre-
bell. Pollio, in
Tyraun.

Αὐτῶν.

De publicis
Prostibulis.

Alex. ab Ale-
xand. lib. 6.
cap. 20. pag.
36. b.

Rom. 3. v. 8.

Taxat Valer.
Max. lib. 9.
cap. 1.

Ext. 3. p. 881.
Niceph. lib. 8.
cap. 14.

Centur. Mag-
deburgens. 4.
c. 10. p. 964.
Herman. Gi-
gas in fascie.
Tempor.
Ignat. di. 7.

1 Thess 4. v. 7.
& c. 5. v. 2.
Rom. 13. v.
vi.



SERA IN FVNDQ PARSIMONIA.



Currite Mortales Regina Pecunia Mundi In Pretio pretium efficit census honorem et amicos.
 Perversi, propero pregit arbitrio gradu: Currite, sed saluo tramite Iustitia.
 Laufft, laufft, ihr teut, das lauffent Gelt Wer Gelt hat, der sitzt oben an: ib
 Regiert ictzunder in der welt Wol dem ders mit recht haben kan.
 Coures pauvres Humains, voila Dame Pecune, Affection de vostre tant desordonné soin: z
 Qui s'en va eschapper de vos mains, sans aucune Le Lusto se contente d'm auoir au besoin.

Proditalitas est nimia & inconsiderata pecunia profusio, qua funestum bonorum
 suorum exitum tandem facit ac furiosum, ait Danæus. Απειροκαλίαν καὶ Βα-

Ethic. Chri-
 stian. lib. 3. c. 5
 fol. 349.
 Amplior
 declaratio.

vauσίαν vocant, quādo nimirum quis nimio luxu facultates suas profun-
 dit, vel nulla vel leui de causa seipsum ita exhaurit, vt non habeat, vnde
 deinceps vel ipse cum suis honeste viuat, vel etiam debitam Liberalitatē
 ” erga alios exercere possit. Turpe & exitiale hoc crimen est, non reputans
 ” dona Dei, nec eo loco habens, quo merito haberi ea conueniebat; vel a-
 ” lias non necessarios sumptus facit, qui melius collocari poterant ac de-
 bebant, vt de illo diuine Epulone Evangelico legitur: Ένεδιδύσκετο πορφύραν καὶ
 βύσσον.

Luc. 16. v. 19

βίωσον, εὐφραίνεσθαι & κατ' ἡμέραν λαμπρῶς. Sic Prodigalitas est, quando Cleopatra unione bis mille aureis æstimatâ semel poculo inijcit, & vno impete exhaurit. Prodigalitas fuit, quod C. Caligula, ille diuinos honores adfectans Imp. impius vno anno sexcentas & sexaginta quinque tonnas auri prodegit. Verbo dicam prodigalitas est

Cum quis de paruis vult plura absumere rebus,

Quære quam vigili sedulitate potest.

Quare Platonis monito, *moderate prandendum, vt eo melius canemus. Recordandum tempore abundantia tempus famis, Paupertatem atque Indigentiam, quando eris diues.* Haud incongrue improperebat Plato Agrigentinis, quod adificarent, quasi semper victuri, & comederent quasi semper morituri. Moderatus Phocion Atheniensium Princeps, oblatam ei à quodam pecuniam remittens, rogatus cur saltem filio sumendam non relinqueret, respondit: *Si filius vitam moresq; composuerit, viuet paterna hereditate contentus, si prodigus fuerit, nec hoc sufficiet.* Quod itidem Crates Philosophus Thebanus fecisse legitur, tamen si ab aliis aliter percenseatur: *Magnam pecunia vim apud numularios deponens mandauit, vt si filij eo mortuo frugalem ac sobriam vitam agerent, eis tota cederet, sin prodige, nihil acciperent.* † Nos multo magis, si vitium & amicum habemus, sufficiat nobis: propter * offam nemini adulemur (vt in viridario nostro Hieroglyphico prolixè diximus.) *Rapinam, Fraudem atque Auaritiam* toto pectore fugiamus, quemadmodum in superioribus sæpissime monuimus. *Alea* exercitium recreationis causa nec malum nec vituperandum est, id saltem cauendum, ne intempestiue eo vtare, nec quæstum ex ea quæras. Optimus quæstus, vectigalque opulentissimum *parsimonia* est: Maxime si accedat debitus *Labor*, & exercitatio operum vocationis, quibus Prodigalitas non tam piè quam honeste restringitur, vt hæc omnia sunt in Tabella nostra Emblematica. *Sera in fundo parsimonia*, ait Seneca noster: In tempore parcendum est rebus necessariis, neque imitandum profusorum vulgus, qui tum denique incipiunt parcere, postquam viderint minimum superesse. Sapientissime certe *Ascræus*:

Ἀρχομύχης δὲ πίθου καὶ λήγοντ' ἄκορεσσοθύ
Μέσθθι Φείδεοθι: δεινὸ δὲ θῆτι πυθμύθι Φειδώ.

Necliberè prodigendum, *Donec deceptus & expertus*
Nequicquam fundo suspiret nummus in imo.

Cleopatra prodig.

Sueton. & alii post eum, si id. perstruunt prodigal. Vitellii.

A. δὲ λ. x. v. με λ. α. γ. θ. ω. 10.

Platonis dictum. Syr. 18. v. 25. 26.

Ælian. lib. 12. var. histor.

Refert Bruffon. lib. 1. c. 9. Vid. A. Gell.

in Noctib. lib. 2. cap. 24.

Diogen. Laert. tim. lib. 3. in vit. Crat.

† 1. Tim. 6. v. 4. 5. & seqq.

* vt Aristippus Dionysio. Laert.

De Alea.

Maximum vectigal parsimonia.

Ex Seneca Erasmi in Chiliad.

Hesiod. in i. g. v.

vt Luc. 15. filius prodigus in fundo respicit.



A MALIS ABSTINET, QVIS QVIS GLO-
ria est cupidus.



Gloria laus et honor dulcissimi premia vite
Humanæ, nulli non cupienda vire.
Ein ieder mag bey seinem loben
Nach lob, ruhm, preis und ehren streben:
Tu ne scaurois atteindre la Couronne d'Honneur
Tu fuyes iour et nuict Parjse et Gourmandise
Que porte iceste femme, si non quede bon coeur
Ne donnant aucun lieu à l'orde Paillardise.
Nemo tamen capiet, nisi mollis stromat a lecti
Et Venerem fugiat dardnâq; certa gula.
Doch wret solchs keinem gebühren,
Der sich Durch Wollust, läst verführen.Ne donnant aucun lieu à l'orde Paillardise.

Περί φιλο-
πρωτίας.
Novimus hæc
distingui, sed
tamen con-
currunt.
Quid sit?
A modestia
quid differat.
Vide Arist.
lib. Ethic. 4.

DE Magnificentia seu Magnanimitate agit hoc ἔμβλημα, quæ Græcis
μεγαλοψυχία; μεγαλοπρέπεια; μεγαλοτιμία seu Φιλοτιμία vocatur: Estq;
adeo eximia virtus, qua honores debitos oblatos non temere recusat, aut si non offeran-
tur, conuenienti modo flagitat, ad Dei gloriam, & humani Generis commodum: In-
debitos autem nec appetit nec exigit. Verbo dicam, regit nos in expetendis, fugien-
disq; honoribus. Et hæc differt à Modestia, non genere, sed gradu, quod hæc in
magnis & eminentibus honoribus expetendis versatur, illa vero in me-
diocribus tantum. Hæc magna appetit dona, honoresque, & adeptos col-
latosq;

latosq; pro dignitate tuetur, nihil vel externe vel interne agens, sentiensque, præclara illa conditione indignum. Expetendam autem esse gloriam, quæ è recte & fortiter factis manat, ad gloriam Dei & commodi proximi, certissimum est. Cum & ipse Apostolus iubeat, *quæcumq; sunt vera, quæcumq; veneranda, quæcumque iusta, quæcumque pura, quæcumque amabilia, quæcumque boni nominis, sectari: si qua virtus, & si qua laus est, ea reputare.* Quum & ipse Deus suis promiserit, in primis *Abrahæ*, quod & præstitit; Nam tanti nominis & gloriæ etiam apud Exoticos ille euasit, vt etiam inter reges sui seculi connumeratus sit. *Disponit Deus suum nomen & laudem in populis terra. Imponit diadema illis, quibus saepe vel minime erat cogitatum. Erigit de puluere pauperem, & exaltat solum ipsius iuxta Reges ac Principes, imo iuxta Reges ac Principes populi sui.* Et de *Salomone* ipse Dominus ait: *Do tibi diuitias & gloriam, adeo vt non sit par tibi vllus inter Reges omnibus diebus tuis.* Adde exempla alia: *Agathoclis* Regis Siciliæ. *Willegisi* Archiep. *Moguntinæ*. *Elisabethæ Angliæ* Regina: & alias sexcenta, quæ ex puluere exque carcere ad diadema exaltata sunt. Et certe

Qua venit ex merito gloria digna venit.

Maxime si radios gloriæ, qui ambiunt capita piorum, ipsi in Deum Opt. Max. datorem atq; exaltatorem reflectunt, eique soli acceptum omnem honorem ferunt, & in gloriam ipsius, populiq; sui commodum gerunt; Dicentes: *Gratia Dei sum, id quod sum.* Vnde adeo exempla piorum promicant: *Iosephi* in primis, quem ad gubernacula regij Nominis ac Numinis admouit exaltauitque. *Moyssis* itidem, quo de Spiritus sanctus: *Quod magnus valde fuerit in terra Ægypti*, ante oculos seruorum Pharaonis & totius populi Ægyptiaci: Tempus me deficeret, si de *† Iobo*: si de *Dauide*: si de ** Daniele* instituerem. Neque superbiæ nomine hæc pulcherrima virtus traduci aut denigrari debet: Cum illa sit *improbis amor propria excellentiæ*, & ab hac virtute tantum distet, quantum supremum cælum ab infima terra, & de hac tam prædicari possit, quam: *Candida de nigris, & de cadentibus atra.* Et cum hac in corpore sit splendor, & fax relucens, decorque optimus: Illa autem (superbia dico) sit tumor in corpore & carcinoma, &c. sit *subtile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris parens, vitiolorum origo, criminum fomes, virtutum arugo, tinea sanctitatis, excacatrix cordium, ex remediis morbos creans, generans ex medicina languorem.* Verum

Non venit è molli pulcra corona thoro.

Et mons decliuus ad Gloriæ templum, quare etiam summa industria ad id enitendum est. *Dua autem sunt alæ, quibus ad id euolatur: Literæ & Arma, quare his mediis insistendum, sic fiet gloriosus.*

Dan. 1. 3. c. 2.
Polan. Syn-
tagm. lib. 10.
c. 28.
Thom. Aquina
2. 2. sec.
Quæst. 119.
An expetenda?
Resp. A.
Philip. 4. v. 8.
Genes. 12. v. 2
Iustin. Mart-
tyr ex Pompeii
Trogi Histor.
lib. 16.
Zephani. 3. v.
20.
Syr. 11. v. 5.
Psal. 113. v. 5.
6. 7. & 8.

Vide 1. Reg. 3.
v. 13.

1. Cor. 15. v. 10
Genes. 41. v.
39 & c.

Exod. 11. v. 3.
† Iob. 42. v.
10 & c.

2. Sam. 1. &
segg.

* Daniel. c. 2.
3. 4. 5. 6. & c.

Augustin. lib.
11. de Genes.
ad liter. c. 14.

Anselm. in
1. cap. ad Ro-
man.

Chrysostr. in
1. Tim. c. 6.

Bernhardus
serm. 6. in
Psal. 15. Qui
habitat.

Nobiliss. Ioan.
à Munst. Prae-
fat. de Choraui.

Nicol. Bersius
1. c. de past. fa-
mil. illustr.



NESCIT CEDERE VIRTVS FORTVNÆ.



*Stare nequit Fortuna loco; mulatur in horas
 Et tantum confans in leuitate sua est.*
*Das Glück, voll vnbeſtändigkeit,
 Will manchen nicht vff seine ſeigt:*
*Patience ſouvent ſemble eſtre ſurmontée
 De Fortune, qui haut ſe voit eſtre montée.*

*Quamvis proſtra diu, tandem Patientia vincit
 Proſtratam victric et pede preſtat humi.*
*Wer nur Konte gedultig ſeyn
 Wird alles vber windt, ſeyn*
*Mais d'ouë Patience, en ſouffrant conſtamment
 Par terre la fortune ſeite finalement.*

FORTVNÆ
comm.

Exclam. „
Pſal. 92. v. 13.

Medea Act. 1.
Scen. 2.

DE Fortuna commentaturus, ego homo tam varia, meo arbitrio, fortunæ, quàm quifquam, vnde exordium ſumam, vix mihi conſto:

Nimirum: *Mirificas ſanctos optime CHRISTE tuos.*

Ita tamen, vt oneri minime ſuccumbant, quinimò vt palma inſtar, contra onus ſemper inſurgant. Grauius Seneca:

Fortuna fortes metuit, Ignauos premit.

Idem vult dicere, quod Prouerbiū: *Audentes Fortuna iuuat.* Videmus hęc à Patientia proſtratam pede preſſari ac conculcari, FORTVNAM. Nimirum Patientia cuiuſcunq; Fortunæ victrix eſt, ſicut dicitur in verſu:

Nobile

Nobile vincendi Genus est Patientia, vincit

Qui patitur, si vis vincere discit pati.

Exemplis res fiet clarior: Quæso te, dum Iosephus à fratribus venditur, & in alienis oris, ædibusq; seruus sua munia fideliter exsequitur: Interim tamen tam multa acerba & aspera indignus sane patitur, constans tamen est manetq; in pietate, castitate, & reliquis virtutibus, nunquid victor est Fortunæ; & calcaneo pressat? Sanè! Nam ad regium fastidium nolens volens Fortuna ipsum admittere cogis; ò impotentem Fortunam! *Fortuna enim ad tempus opes auferre non animum potest, ait Seneca Medea. Scen. 4. Act. 2.*

Iterum Iobus, dum omnia amittit, præter vnam ac solam vitam, inque cinere sedens se fricat, interim vero audenti atque constanti animo exclamat: *Si vel occideret me Dominus. sperabo tamen in illum; scio quod redeptor meus viuut, &c. & in nouissimo die de terra resurrecturus sum, &c. Deum visurus.* Nunquid victorem Fortunæ ipsum tum extitisse, adeoque calcibus pressasse dubitabis; Exitus certe pbauit, cum benedixit Iobo magis quàm à principio, * &c. De *Dauidis decennali exsilio*, & quàm fortiter animoseq; huic contriuit vires, caputque! Audi, quàm de deuicta Fortuna tantum non triumphet ille Asinonæorum cliens! *Tu quidem scelestè ex hac præsentè vita nos eximis, verum rex mundi pro suis legibb. nos mortuos suscitabit asserturus in aternam resurrectionem vitæ, &c.* Etiam *insimus natus*, audi quam alacriter huic intemperiei insultet: *Nos propter maxima peccata patimur, sed tu ò impie & omnium hominum flagitiosissime, ne frustra extollaris fremens, & incertis expectationibus fretus in cæl stes pucros atollens manum; Nondum enim omnipotentis inspectoris Dei iudicium effugisti.* Ignatius cum iam damnatus esset ad bestias, ardore pariendi (vincendiq;) cum rugientes audiret leones, ait: *Fruentum Christi sum, & dentibus bestiarum molar, vt mundus panis Christo inueniar.* ò nobilem victoriam! De S. † *Laurentio*, quomodo Fortunam suam calcarit, & euaserit victor etiam in ipsa craticula positus, ostendunt ac testantur eius verba, quæ vel ad *Decium Imp.* ipsum vel ad *Præfectum* eius impium illum *Olibrium* dixit, & metricè referuntur à *Prudentio*:

Conuerte partem corporis

Satis sreatam iugiter

Et fac periculum, quid tuus

Vulcanus ardens egerit.

De Gentilibus alius erit dicendus locus. Hi certè omnes non calcarunt tantum, sed etiam plane conculcarunt Fortunam, & victores euaserunt non tam gloriosi quàm beati.

*vide Genes. 17
19. 20. 21. 22.
&c.*

*Iob. 1. & 2. ca-
pitib.*

*Iob. 12. v. 15.
Iob. c. 19. v. 25*

** Iob. 42.
1. Sam. 18. &
scq.
2. Sam. 1. &
scq.
2. Machab. 7
v. 9.*

*ibid. v. 32.
ibid. v. 34.*

*ibid. v. 35.
Euseb. lib. 3. c.
36.
Fune. Chron.
fol. 96.*

*Hieronym. in
vir. illustr.
† Ex Histor.
Magdeb.
Osiand. Epit.
Ecclesiast.*

*Prudentius
lib. 57. Quæ.
de Laurent.*



QVO ME FATA TRAHUNT.



Quem sibi delegit fallax fortuna regendam, Nil clypeus gladiusq; juvant, nil corporis artus
 Vel rapit niuitum vniuersa ius, Sed sacra constans cum pietate fides
 Wann das Glück zu Regieren anfaugt, Da thülffst kein macht, kein schwert noch schüt
 Den allerstarcksten sie bezwingt; Der beständig glaub und fromkeit gilt.
 Quand Fortune quelqu'un commence de conduire, Le bouclier & le glaive n'y sont rien: seulement
 Soit par terre ou par mer & qu'elle lui veut nuire; Constante Entience donne soulagement.

Fatis adact.
 Vide Erasmi.
 Chil.

Ex Athanas.
 Serm. 23.

Aureliu literu
 scribenda sen-
 tent.

AVdiuimus, quàm fortiter quamq; gloriose sancti Dei homines For-
 tunæ Victores euaserint, quâ etiam pedibus cõculcârint. Nimirum,
 Traduntur sapenumero iusti in sceleratorum potestate, non ut isti honorem hinc con-
 referret Stob. sequantur, sed ut illi probentur; Deridentur in presens, quamdiu Dei bonitas permit-
 tit, occultantur magna & secreta penetrant alia earum rerum, quæ vrisque sunt reser-
 uata in illud tempus, cum & oratio & actio & cogitatio aquis lancibus pendetur, &c.
 Nunc aliud proponitur, non minus occulta sapientia plenum. Nam ar-
 reptum fortuna virum nolentem volentem secum trahit, impellit, raptat,
 & in scenam producit suam. Nimirum CRINIBVS quis sæpè impetu q. à
 Fortuna protrahitur, qui tamen in corde cum Poëta loquitur:

Crede

*Crede mihi bene quæ latuit, bene vixit, & intra
Fortunam debet quisq; manere suam.*

*Ouid. lib. 3. de
Tristib. Eleg. 4.*

Mirificat enim Deum etiam Sanctos suos. Omnia illa exempla, quæ in superiori Emblemate adduxi, haud in congruè huc reduci possunt pauca adiciemus. Ante omnes autem Ecclesiam illum *OCCELLVMATHANASIVM*, quàm variæ ille Fortunæ, ac quisquam alius, Homo, quomodo ab instanti Fortuna tractus, raptus, raptatus, rotatus, & in quid non effectus est? Legeſis eius historiã, stupebis. Verè ille expertus est, quod *Seneca* ait:

Psal. 4. v. 4.

*Ex Socrum.
Socrat. Ruf.
fin. referens
Centuriat.
Magdeb.
& Osiander
Cent. 4. ubi in
Tabella q. vi.
debu.
Senec. Hippo-
lyt. Act. 4.
Scen. 3.
Aureuſcribe.
c c*

Volat ambiguis mobilis alis.

Hæc, nec vllis præstat velox

Fortuna fidem.

Nimirum Volubilitatem suam alis indicat. Inconstantiam, quod vni ac soli acumini insistit. & Vitro. nempe, vt dicitur: *Fortuna vitrea est, cum splendet, frangitur.* Vnde Sapienter Poëta canit:

Legemodoq; carens multus Fortuna furenter

Imperat, ac dubiis fluctibus acta ruit.

Promouet iniustos, odit virtutis amantes,

Ostentans regni munera caca sui.

*Vt hic in Ta-
b. h.*

Haud absimile exemplum inconstantis Fortunæ est etiam *Gregorius Nazianzenus* ob profundam eruditionem, & eruditam Pietatem Theologus & Magnus dictus, *CRINIBVS*, quod aiunt, ad Episcopatum Constantinopolitanum euectus est, sed quanto tempore mansit? Itidem * *Chrysoſtomus*. Non piget memorare exemplum nouitium, sed memorabile superioris seculi, *D. Casparum Peucerum*, virum opt. & doctiss. quem sibi Fortuna peculiariter exagitandum, sumserat: Eo gratiæ apud Principem Electorem Augustum processerat, vt Princeps etiam in ædibus ipsius conuiuaretur, ipsumque exoraret, qui ad baptismum pro filio Principis sponderet, sed postmodum duodecennali carcere nihil tale meritis à Principe multatus atq; macatus est. Vide Histor. Carcerum. Tiguri impress. vbi prolix. De *Cyro*, vt etiam ex Ethnicis nonnulla libemus. *Themistocle*, *Aristide* & aliis quid dicemus; Nimirum experti sunt, quod Poëta ipsorum canit:

*Ex Gregor.
Nyssean O-
rat. funeb. in
Nazianzen.
recitant Mag-
deburgense &
Osiander.
* Ioan. Chry-
soſtom. vide in
Centur.*

*Hæc Dea non stabili, quàm sit leuis orbe fatetur,
Quæ summum dubio sub pede semper habet.*

Quodlibet est folio, & quauis incertior aura,

Par illi leuitas improbe facta tua est.

Omnia sunt hominum tenuis pendentiã filo,

Et subito casu quæ valere ruunt.

Ludit in humanis diuina potentia rebus,

Et certam præfens vix habet hora fidem.

*Ouid lib. 4. de
Pont. Eleg. 3.*

NESCIS QUID SERVUS VESPER FERAT.



Duïte quem rerū cornu Fortūna beavit, Ut lapsu grauiore ruant. Ex tollit in altum
 Fortūnae dotes has reuerenter habe: Sepe viros, secum quos ruitura trahit.
 Hatt dich der Geluck zu Reichthumb bracht, In höher es dich hatt gesetzt
 So hab vff deine schantz uol acht Le höher ist der fall zu letzt
 Ce brauc homme à recou la corne d'abondance Mais il s'englorifie, ne pensant pas qu'il faut,
 De Fortūne, et ne voit d'icelle l'inconstance, Tant plus haut elle esleue, plus bas faire le faut.

Fortuna Pro-
 uidentia Dei
 nobis est.

Ammian.
 Marcellin.
 histor. lib. 15.
 Ierem. 30. v. 23

Senec. Hercul.
 Octai. Alf. 2.
 Sen. 19. &
 20.

FAtetur alicubi Augustinus, male se habere, quod vocabulis *Fortuna* at-
 que *Casus* vsus fuerit, sed quid faceremus, quibus eo vocabuli nunc
 ex professo vtendum est, sed veniam dabit pius atque doctus Lector. Nā
 si loquimur cum Marcellino, & dicimus: *Fortuna moderatrix humanorum*
casuum; sentimus cum Propheta, qui ait: *Noxi te bona, non esse penes hominem*
vitam ipsius: non esse penes virum ambulancem vel dirigentem gressum. Loquimur
 cum Seneca:

Male pensantur magna ruina:
 Felix a liis magnusq; volet
 Me nulla vocet turba potentem. & seq.

Transit

*Transit tutos Fortuna sinus
Medioq; rates querit in alto
Quarum feruient suppara nubes.*

Sentimus cum Sapientissimo : *Conuertens me animaduvertebam etiam sub sole, non esse leuissimum cursum, neq; robustiorum praelium, nec etiam sapientum cibum, neque etiam prudentum diuitias, neq; etiam scitorum gratiam; sed Tempus & Casum accidere omnibus his.* Videlicet fateri cum Salome & Gilimero *Vandalorum à Bellifario in Triumpho ducto oportet: Ματαιότης ματαιότητος καὶ πάντες ματαιότης*: Omnia incerta, præter ynam ac solam mortem. Eleuat Fortuna cultorem suum, sed vide & aduerte obsecro, in quàm lubrico, incerto, plenoque periculorum loco ponit ipsum ! Ipsa autem ferra præscindere non solum tantum, sed & pontem ipsum conatur. O incertitudinem & instabilitatem ! *Ne glorieris igitur de crastino, quia nescis quid pariturus sit dies. Omnia reseruantur in incertum.* Eoque incertiora, quo etiam certissime mortis incertissimæ circumstantiæ, quando nimirum, ubi & quomodo seu quo genere mortis simus morituri. *Quare in omnibus operibus memorare nobisissima tua, & in æternum non peccabis. Beatus qui semper pauet.*

Nempe dat & quodcumq; libet Fortuna rapitq;

Irus & est subito qui modo Cræsus erat.

*Singula quid referam nil noui mortale timemus,
Pectoris exceptis ingenijq; dolis.*

*Tu quoque, fac timeas, & qua tibi lata videntur
Dum legis fieri tristia posse putes.*

Humanaq; memor sortis, qua tollit eosdem

Et premit, incertas ipse verere vices. Sic

Nunquam Stygias ferris ad umbras

Nec Lethæos sæua per amnes

Te fata trahent, sed cum summis

Exiget horas consumpta dies

Iteer ad superos gloria pandet.

Hæc qui attendit, eum verè sapientem ac fortem virum iudicamus, vt licet *Socrates* ridens cicutam bibat. *Hercules* multa fortiff. facinora edat. *Milo Crotoniatis* bouem humeris feat, *M. Curtius* in hiatu præsentis animo descendat. *M. Scauola* dextram nihil immutatâ fronte amburat. *M. Attilius Regulus* ad omnia tormenta totus obstupescat. *Sicinius dentatus* 120. præliis pugnet, nouemque triumphos triumphet, hic tamen omnibus his & sapientior & fortior censei haberique & posfit ac debeat.

*Plin. lib. 7. c. 42.
Exempla uariantis Fortuna innumerata sunt.*

Ecclesi. 9. v. 11

*Vanitas Vanitatum & omnia vanitas.
Ecclesi. lib. per totum.*

Pauli. Diac. lib. 17.

“ Euiolus.

“ Emblem.

“ Prou. 27.

“ v. 1.

Circa certam mortem aliàs

omnia incertissima.

Syr. 7. v. ult.

Prou. 28. v. 14

Ouid. de Tristib. lib. 1.

Eleg. 7.

A'δ'λ'α.

Ouid. lib. 3. de Tristib. Eleg. 11.

Senec. Heroul.

Oet. Ait. 5.

Scen. 4.

Diogenes in Socrate.

Diodor. Sicul.

Plin. Natur. hist.

Valer. Max.

1. Gell. Attic. Noct. lib. 2. c. 11.

Plin. Natur. hist. lib. 7. c. 28

CAVE SIS, NAM IN PRÆCIPITIO
vitaque honorque est.



Fortuna incertis facile transmutat honores, Quo magis blandis, quos magis quæbet amicam,
Nunc tibi, nunc abis esse benigna solet: Propter blanditias est metuenda magis.
Hat sich das Glück zu dir gewandt, Trav nicht zu viel, die Gefahr ist groß,
Und dich gebracht in hohen Stand, Bald kan sie dir geben ein Stoß.
L'honneur que tu reçois de Fortune incostante Au contraire si, elle te veut magnifier,
N'est pas bien assûre. Par quoy point ne t'en vante. Plus elle te careste, moins tu ty dois fier

Repentinus
interitus eorum
quos Fortuna
subleuat.

Fortuna
darff nur
ein Fuß
hoffen.
Eccles. 9. v. 12
1. Theff. 5. v. 3.

Quisque vere sapit, venustatem & penetrabilem significationem hu-
ius ingeniosi Emblematis mecum attente considerabit. Vides quid!
hominē hunc flore & brauio seu corolla sua gaudentem, sustineat; Equi-
dem viget pulchrè! corollā pulchrè ostentat suam: gestit, auetque bene, sed
momentum, quo pedē leuat Fortuna suū, excidit flore suo, & momento
in imum demergitur. Nimirū: Nescit homo tempus suum, sed sicut nesciunt pisces:
qui capiuntur reti malo, & aues qua capiuntur laqueo, sic irretiuntur filij hominum
tempore malo, cum irruit in eos repente. Quando dicent: Pax & Securitas; tunc re-
pentinus:

penitus eis superueniet interitus, sicut ἐν δὲ ναὶ γυναῖκα μὴ γινώσκουσαν ἑαυτὴν ἔχουσαν, & non euadent. Sed quis melius hoc ex sui Genij hominibus nostro Seneca:

— Quicquid in altis

Fortuna tulit, ruitura leuat:
Modicis rebus longius auum est,
Felix media quisquis turba
Pace quietus aura stringit
Littora tuta, timidusq; mari
Credere cymbam, remo terras
Propiore legit.

Senec. Aga-
memn. Act. 3.
Scen. 3.

Ouidius exemplis istud declarat quàm optume: eloquatur.

Diuitis audita est cui non opulenta Cræsi?
Nempe tamen vitam captus ab hoste tulit.
Ille Syracusia modo formidatus in Urbe,
Vix humili duram reppulit arce famem.
Quid fuerat magno maius? tamen ipse rogauit,
Summissa fugiens uoce clientis opem.
Cuiq; viro totus terrarum paruit orbis
Indignus affectus omnibus ipse magis.
Ille Iugurthino clarus, Cymbroq; triumpho
Quo victrix toties Consule Roma fuit,
In cano Marius iacuit, cannâq; palustri,
Pertulit & tanto multa pudenda viro.

Quid. de Ponte
lib. 4. Eleg. 8.

Quare leuatum te sentis, recordare in tempore, quam breui retrahere suum Fortuna pedem possit, vt eo grauius ruas. Et

Æquum memento rebus in arduis
Seruare mentem, non secus in bonis,
Ab insolenti temperatam.
Latitia &c.

Horat. Odar.
lib. 2. Oda 3.

Memento Ruffinum iamiam Cæsaream Chlamydem induturum, decapitatum, & mendicatum missum. Memora Bibulum Bonum: Reminiscere Belisarij: Nec obliuiscere fugientis Alcibiadis: & sexcentorū similium, de quorum ad partē ante & post exēplis. Optimū igitur est μη ὑψιλοφροῦν, μη δὲ ἠλπικῆναι ἄπὸ τῆς τύχης, ἀλλὰ ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι πᾶσι ἀλλοτρίως πάντα εἰς ἄπλοιασιν. Τῷ ὑψηλῶντι καὶ τῷ ταπεινῶντι: Deposuit enim potentes de sede, & exaltauit humiles: Egentes implere bonis cōsueuit, & diuites dimisit inanes. Et,

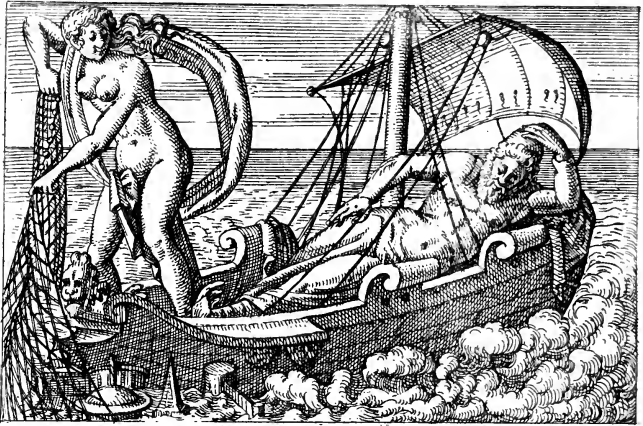
Rom. 12. v. 3.
1. Tim. 6. v. 17.

Psal. 75. v. 8.
Luc. 2. v. 52.

Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens iacentem.
Nemo confidat nimium secundis,
Nemo desperet meliora lapsus.
Miscet hac illis prohibetq; Clotho
Stare fortunam, rotat omne fatum.
Nemo tam Diuos habuit fauentes
Crastinum vt possit sibi polliceri:
Res Deus nostri ac celeri citatas
Turbine versat, &c.

Senec. in Thy-
est. Act. 3.
Scen. 11.

FORTVNAS COMMITTE DEO, TV DVL-
cia carpe somnia.



Dychie Athenarum dum dulcem in naue quietem
(Postera securus quid dehat hora) capit ;
Der leigt vnd Ruht in seinen Nachen / Das Glück bringt ihm die Stelt insgarn.
Bekümmet sich nicht vmb sein Sachen, Wirdt dir drum auch widerfahrn.
Au Capitaine grec sur le bord d'unavire Dans sa reti fort ergeser : Celabus plaisir gour m'air
A son aise dormant, ceste Fortune attifre Mais Fortune ne deüille pas pour les dormans

Themistocles
Fortuna ma-
xima: Ami-
lius author
est.

Thucydides.
Vt Timotheus
quidam ve-
nator, cuius
restia semper
circumit For-
tuna.

Themistocles, Dux Græcus Atheniensis tantæ in bello felicitatis fuisse traditur, vt etiam dormienti in nau, Fortuna captas reti vrbes in manus tradidisse fingatur. De quo Thucydides: Erat, inquit, Themistocles præcipue dignus admiratione præ aliis, quia acie mentis suæ non præmonitus, nec diu considerans in rebus subitis optima consilia habebat, & de futuris quid euenturum esset, rectissime conijciebat. Et quæ in præsentia manibus habebat, explicare poterat, & quæ nõ nouerat, non destitit inquirere. In obscuris autem rebus quid melius aut deterius esset, omnium maxime perspiciebat, & vt in summa dicam: Natura viribus & celerissima delibera-



deliberatione optime eligebat, quod maxime profuturum erat. Quæ poterat homini laus maior tribui? Significari autem hac Emblematica pictura crede, Ingenium, prudentia consilia, atque adeo successum & victoriam à solo Deo dari, nam aliàs verè Seneca:

*Licet omne tecum Gracia robur trahas,
Licet arma longe miles a late explicet,
Fortuna belli semper ancipiti loco est.*

Jonathan id factus, cum castra Philistæorum adoritur, dicens ad armigerum: Equè servare Iehouam p̄ se per paucos ac per multos. Idem f. filius, imo eodem ipso sese consolatus Assa, iisdemque ferè verbis hostes oppugnat & expugnat suos. Ad eundem modum etiam pius Rex Isaphat, Iehoua, inquit, Deus maiorum nostrorum, nonne tu es Deus in cælis, & tu dominaris in omnia regna gentium, ita ut in manu tua sit vis & potentia, & nemo tibi possit obistere, &c.

In Deo nostro facimus virtutes; ut historiarum Moysis contra Amalekitas, Iosua: Samuelem: & omnium piorum omnibus temporibus liquido ostendunt. † Legioni Κεχρονοβδωπα pariebat victoriam. Constantino ostendebat in clara luce certitudinem victorie, in signo S. Crucis, in quo scriptum exstabat: EN ΤΟΥ ΤΩ ΝΙ ΚΑ. De Imp. Theodosio prædicabat sui seculi Poëta felicissimus:

*Omniū dilectæ Deo, cui fundit ab antris
Æolus armatas acies, cui militat æther,
Et coniuvari veniunt ad prælia venti.*

Hiscæ vel in somno oblata partaque victoria, sicut scribitur in Psalmo: Cum dederis dilectis tuis somnum, &c. Quemadmodum enim in somno electis suis Deus multa bona facit, ita etiam de victoriis & tropæis ipsorum deçernit, imo decrevit, maxime ubi in vero timore Domini, inque vera inuocatione istud ab ipso fide expectantur, ut in primis de Theodosio Imper. historia tradunt. Interim tamen Prudentia Ducis Imperatorisve militaris, & Fortitudo militum minime excluditur, nam seruat quidem Deus & dat victoriam, sed per media.

————— *Ductorq; placebit*

Qui non præcipiti rapit simul omnia casu:

[Non enim omnes sunt similes Themistoclis.]

Sed qui maturo vel laeta vel aspera rerum

Consilio momenta regens, nec tristibus impar,

Nec pro successu summius, spaciumq; morandi.

Vircendiq; modum mutati noscer habentis.

Decetq; fortes & strenuùs contra Fortunam insilere spei, ait Tacitus. Sed etiam de his in Viridario nostro Hieroglyph. nonnulla diximus.

*Pauçissimū datum.
Significatum.*

*In Thebaid.
Lib. 4.
Scen. 3.*

*1. Sam. c. 14.
v. 7.
Ios. 23. v. 10.
2. Paral. c. 14.
v. 11.
& ibid. c. 20.
v. 6. & c.*

*Psal. 118. v. 30.
40.*

*Exod. 17. v. 16
Ios. 10. v. 8.*

*1. Sam. 7. 12.
14. & c.*

*† Phil. in
Chron. c.*

*Paul. Diacon.
lib. 12. in Theo-*

dosio Imp.

*Claudian. ad
Theodos. Imp.*

Psal. 127. v. 2.

*Paul. Diacon.
in vit. Theo-*

dosis notanter.

*Ex Claudian.
Poet. Genil.*

VIDE NE SALTANS CRVS FRANGAS.



*Est gentile quidem Fortuna nomen: at illi Nil Fortuna iuvat, nil ethnica fata nocebunt
Cui Fortuna fauet, sponsa petita manet. Sed sunt nutu cuncta regente DEI
Der hat gut dantzten dem das Glück Glücker namen ist nur ein gedicht,
Vorspflicht vnd beweist ihm kein tück: Was Gott will haben, das geschieht
Pour te faire danser, c'est Fortune jouë, O Chrestienne ne t'y fie, la Fortune n'est rien,
Te voila donc heureux. Mais elle est sur la roue! En Dieu ton esperance mets, & tu seras bien
roue!*

*In Summo va-
rum successu
maximum
periculum.*

N.B.

*Exempla.
Haman. Efb.
lib. per tot. in
princ. cap. 7.
v. 9 10*

*Cræsus apud
Herod. lib. 1.
Plutarch. in
vit. Solon.*

HÆc Tabella ad eos spectat, quibus plenis Fortuna Zephyris carbasa
impellit, & qui rerum successu plane ebrij sunt, vt toti ad sonitum
fidium Fortunæ exsultent. Sed hi nōrint, quo benigniorem se illis Fortu-
na præbeat, hoc magis sibi cauendum esse; Nam quo magis illa blandi-
tur, hoc magis nocere molitur, & cum fulgidissime splendet, ocysimè
frangitur: Incautosq; atque nil tale cogitantes opprimit. Nunquam vidi
placidum euentum hominis Fortuna ebrij. *Haman* in summo rerum suc-
cessu pender. * *Cræsus* cum se maxime beatum prædicaret, captus, pyram
conscendere & ardere iubetur. *Cimon* in optimis meritis carceri manci-
patur.

patur. *Themistocles*, de quo nuper rimè, exsul factus sumpto taurino sanguine expirat. *Iustus Aristides* vrbe ingrata excedere iubetur. *Miltiades* quinquaginta talentorum damnatus in carcere exstinguitur. *Polycrates* prodigiosa felicitatis Rex suspendio finit vitam. Quid; quod multis factum, etiam tibi contingere posse, quisquis es, inconstantis Fortunæ elate cliens, prudenter credito. Fuit ante pauculos annos in Galliis *Marchio* quidam *D'Ancre*, exemplum nuperum, sed illustrissimum, is propitia Fortuna, ad summum dignitatis gradum peruenerat, sed qualis eius fuerit exitus, quoniam omnibus adhuc in ore & recenti memoria, dicere supersecedo. Abusus Fortunæ nutibus *Comes Somerseti*, dignum factis, supplicium retulit. Postremum exemplum adhuc in manibus habemus, qui ex *Pistoris* filio Cardinalis fastigium conscendit, & cum regibus reputatus, quis exitus illum maneat, proximus dies docebit: quis hîc non exclamaret cum Poëta:

Viue sine inuidia, mollisq; inglorius annos

Exige, &c. Vel iterum:

Fortunam reuerenter habe, quicumq; repente

Diuës ab exili progredere loco.

————— *bene paupertas*

Humili tecto coniecta later:

Quatiunt altas saepe procellas

Aut euertit Fortuna domos.

Et iterum: *Res Deus nostras celeri citatas*

Turbine versat.

Fortunam qui auide vorare pergit

Eandem male concoquat necesse est.

Pectora pauper securageris

Tenet è patula pocula figo

Sed non trepida tenet ipsa manu.

Carpit faciles vilesq; cibos

Sed non strictos respicit enses.

Et ne nostra prætereamus: *Ante confectionem attollit se animus viri. Elatio oculorum, & amplitudo, &c. peccatum est, & omnia excellentia Deus mutilat: Piè ergo* *Bernhardus*: *Bonus fundus Humilitas, in quo omne adificium spirituale constructum crescit in templum Dei. Vis eius maior in maioribus: clarior in clarioribus. Quo enim celsior es ceteris, eo humilitate appare illustrior teipso. Absque humilitate nulla virtus est virtus. Humilitas seruat acceptas virtutes, seruat auctem consummat. Hactenus Bernhardus.*

Idem in Vit. Cimon.
Id. in vit. Themist. Aristidu. & Valer. Max. lib 5. c. 3.
Strabo lib. 14. Marchese D An. re.

Omnes a rates exemplorum abunde suppeditant.
Comes Somerseti.
Alius.

Ouid. lib. 2. de Tristib. Eleg. 4
Auson. in Epigrammat.

Senec. Oib. Act. 4. Scen. 2.

Id. Thyest. Act. 3. Scen. 11.
Actius Sannazarius.
Senec. in Herc. cul. Oct. Act. 2. Scen. 17.

Prov 18. v. 12
Ibid. c. 21. v. 4

Ex Herodoto. Lib 2. de confid. ad Eugen. Pont.

VICTRIX FORTVNÆ, VIRTVS.



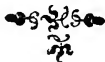
*Instabili virtus Fortunæ sola resistit,
In duris constans perpetuamq; manet:
Das Glück hat und ist gros gewalt;
Doth wo die Tugend manigfalt
Miserable Fortune, quand te leueras tu!
Jamais ie ne pourroye, ceder faut à Vertu!*

*Hinc Fortuna jacet sparsis gembunda capillis,
Vix datur extremo posse cubare loco.
Bey einem menschen warung macht,
So ligt's Glückrad und ist veracht.
La Prudence, l'Amour, Iustice, et Esperance
l'oppriment avec Foy, Courage, et Temperance.*

VIRTVS For-
tuna Victrix.

AD victoriam aduersus Fortunam obtinendam Virtute opus est. Nam Virtuti, aiunt, *Fortuna cedit*. Prima ac princeps virtus Fortunæ victrix
1. Ioh. 5. v. 4. *Fides est, quæ est nostra victoria, non tantum Satanæ, mundi, carnis, sed etiam cuiusque Fortunæ, vt S. Apostolus & dilectus Christi Iesu D. N. discipulus, qui ex latere eius fuxit, ait 1. Ioh. 5. In fide Domini nostri Iesu Christi facimus virtutes. Omnia possumus, qui nos confortat IESUS CHRISTO, in quem credimus. Nam pressura apud incredulos pena sunt, apud fideles GLORIA, atque VICTORIA, quia vicisse, est aduersariis in angustiis non cessisse, ait D. Hieronym. Fides per charitatem efficax est, quare pars victoriæ etiam CHARITAS est. Quod*
ipsum.

ipsum optime perspexit D. Augustin. quare alicubi sic scribit: *Hæc in aduersi-* Augustin.
Serm. 39. de
Tempor.
tatibus tolerat, in prosperitatibus temperat, in duris passionibus FORTIS, in bonis ope-
ribus hilaris, in tentatione tutissima, in hospitalitate latissima, inter veros fratres le-
tissima, inter falsos fratres patientissima. In Abelis Sacrificio grata, in Nohe per dil-
uuium securæ, in Abraha peregrinationibus mansuetissima. In tribus pueris iugulan- Praconium
charitatis ex
Augustino.
dis ignes fortiter expectat; in Maccabæis sæuos ignes fortiter tolerat. Casta in Susanna
erga virum; in Anna post virum; in Maria præter virum. Libera in Paulo ad arguen-
dum: Humilis in Petro ad obediendum: Humana in Christianis ad confitendum; Di-
uina in Christo ad ignoscendum. Hactenus Augustin. Sed quàm piè! quàm sci-
tè! quàm neruose! Sequitur SPES, quæ cum Iobo ait: Etiam si occiderit me Iob. 13. v. 15.
Dominus, tamen sperabo in eum. Quàm gloriosa hæc Fortunæ victoria est!
Non quidem videmus, quod speramus, Non enim spes est visibilium. Sed cum Rom. 8. v. 24.
credimus, spes est in isto seculo, cum videbimus res erit in illo seculo. Spes autem nostra 25.
Augustin.
Praefat. in
tam certa est, quam si res iam perfecta sit, inquit Augustinus. Fortitudo cum Psal- Psal. 127.
Psal. 73. v. 25
ibid. v. 26.
mographo ait: Quis esset mihi in cælis præter te? Et præter te nullo nitore in terra.
Deficiente carne mea & animo meo, RV PES animi mei & portio mea Deus est in se- Augustin. in
Psal. 49.
culum, reminiscens illius Augustini. Non præsumere debes de viribus tuis, sed me
inuoca in die tribulationis, eruam te & glorificabis me. Ad hoc enim permisi diem tri-
bulationis. Quum tribularis, inuocas me: Quum inuocas me, eximam te: quum exi-
mam te, glorificabis me, vt iam non discedas a me. En victoriam! Iustitia ad vi-
ctoriam multum confert, seruat enim bonam conscientiam. Bona autem
Conscientia est MVRVS AHENEVS, nullo censore rubescit. Accedit Prudentia; Vide Hieron.
Epist. ad Pau-
linum Instituti-
on. Mona-
chi.
sanè qui prudens est, vt serpens, & simplex vt columba, is faciliè victor mundum
transire potest. Nam Prudentia spiritus & pax, ait Augustin. (quin ergo &
victoria cuiuscunque fortunæ?) cum præsentia ordinet, præteritorum recorde- August. lib.
Quæst. q. 65.
Idem ad Ere-
mit. Serm. de
prudent.
Idem de liber.
arbitr. lib. 2.
cap. 13.
sur, futura prouideat. TEMPERANTIA claudit, cohibet, cohercetque
appetitum à rebus omnibus quæ turpiter appetuntur, adeo-
que quemuis Fortunæ impetum sustinet, quem
temperat, atque vincit.



TVRPITER UT PE'REAT SARDANAPALUS amat.



Sit Cereræ Bacchoq; modus Veneriq; petulcæ, Hoc docet exemplo Rex Sardanapalus abunde,
 Locus iners omnis fons et origo mali est. Qui se cum regno perdidit atq; suos.
 Essen, Trinken und Venus Spiel Sardanapalus kan dis lehrn,
 Schadt wo mans braucht ohn maas und Ziel. Der ihm solchs nicht wolt lassen wehrn,
 Si l'Autrempance suis au manger, et au boire, Mais si tu ne t'addonner à mesure tenir,
 Et au ieu de Venus, tu en auras grand gloire: Sardanapale monstre la outu dois venir.

Sardanapalus.

Iustinus lib. 1.

Repræsentatur nobis Historia Sardanapali, vltimi Assyriorum Regis, & perstringuntur muliebres affectus, in iis, qui ad clauum Reipub. admoti sunt. Historiam ipsam, quoniam eam hîc recensexi cõuenit; ego nec melius nec breuius recitare possum, atqui sicut eam recenset ex Trogo Iustinus; Postremus, inquit, apud eos (Assyrios) regnauit Sardanapalus, r: r: m: l: e: re corruptior. Ad hunc viderendum, (quod nemini ante ipsum permissum fuerat) Præfectus ipsius, Medus Præpositus, nomine Arbæctus, cum admitti magna ambitione egre obtinuisset; inuenit eum inter scortorum greges, purpuram colorentem, & muliebri habitu,

hælitu, cum mollitia corporis, & lascivia oculorum, omnes scæminas anteiret, pensã
inter virgines parient m. Quibus visis indignatus talis scæmina tantum virorum sub-
iectum, tractan' iq. laniam. ferrum & arma portantes, parere, progressus ad socios,
quid viderit referri. N. g. u. se ei parere possit, qui se scæminam malit esse quam virum.
Fit igitur coniura in bellum Sardanapalo infertur, quo ille audito, non vt vir regnum
defensurus, sed vt metu mortis mulieres solent, primo latebras circumspicit, mox dein-
de cum paucis & incompositis, in bellum progreditur. Victus in regiam se recipit, &
exstructa incensag, pyra & se & diuitias suas in incendium mittit: hoc solo imitatus
virum. Hæc recensere, explicare q. est. Quid enim hoc hominis propu-
dio ac sterquilinio turpius atq; maleolentius? Imitatus est hunc in Imp.
Roman. & si non superauit, certè omnino æquauit mulierositate Helio-
gabalus, cuius historia maioris est turpitudinis, quam vt referri honestè
possit. Magna in Imp. pœna est diuinitus inflicta, quando talia prostibula
*imperant. Extremæ ignominix erat apud *Perfas, aliquem Muliere*
ignauiozem merito reprehendi, quanto id magis in imperio; Quare Deus
Opt. Max. apud Prophetam extremæ multæ loco minatur: Daturus autem
sum (inquit) pueros principes eorum, & facinorosi dominabuntur in eos. Ita oppri-
met in populo alter alterum, qui sç proximum suum, superbiat puer in senem, & vilis
in honoratum. Et iterum: Vã t. rra cuius Rex puer. Turpissimum sane mulie-
res euadere in vitos, vt Exl. Iac'us, Iudith; Semiramis, Tomyris, Amazonum, &
aliarum ostendunt, viros autem de generare in mulieres.

Pulcrum eminere est inter illustres viros;

Consulere patria, parcere afflictis, fera

Cadè a'stinere, tempus atq; ira dare;

Orbi quietem, seculo pacem suo.

Hæc summa virtus, pectus hæc cælum via.

Hæc autem munia Magistratus virum non mulierem probant; vt in pro-
uerbio dicitur. Et Horacius haud incongruè:

Tu recte viuus, si curas sç quod audis.

Hinc est illud Virgilij, quod huc optimè quadrare arbitramur:

Excudent alij spirantia mollis arma;

Credo equidem viros ducent de marmore vultus;

Orabunt causas melius; cœliq; meatus

Describent radio, & surgentia sidera dicent.

Tu regere imperio populos Romane memento,

Hæ sibi erunt artes, paciç imponere morem,

Parcere superbis ac debellare superbos.

Descripti hæ-
ius vitam
Æl. Lampri-
dus. Ea liber-
tate, quã ipse
egit. Orat. ion.
adiicit eius-
dem styli
Leonard.
Aretinus.
** Obseru. A-*
lex. Alexand.
Esai. 3. v. 1. 2.
3 & inpr. 4.
ibid. v. 5.
ibid. v. 12.
Eccles. 10. v.
16.
Iudic. 5.
Iudith. 12 13.
Herodot. al.
Senec. Oib. u.
Act. 2. Scen. 3
** Erasmi in Chi-*
liad.
Epist. lib. 1.

Virgil. lib. 6.
Æneid.



ADULTERANS VXOREM DEMENS EST,
perditurus seipsum.



*Vnica commendat Validas Prudentia vires, Hostis Sexta, tuas vires, non sentiat uxor
Qua quicumq; caret, nō erit ille potens. Quae salagit proprio casta placere viro.
Wo große Stärck ist ohn verstand, Tarquinius schändt Lucretiam,
Erfolgt oftmals groß laydt vnd schand, Endlich auch seinen lohn bekam,
De Dieu vint la Prudence, c'est un point resolu, Tarquinius eloit un aurageux gendarme,
Ou elle ne se trouue, tout y est dissolu. Mais Lucrece se fait. A siting grand alarme.*

LVCRETIA.

Lib. 6. cap. 1.

a Fides, Tur-
pissimum Li-
bidiniū vitiū
imperia mu-
tare ac trans-
ferre.

ALia nobis hęc proponitur Historia, Lucretia nimirū à Sexto Tarqui-
nio superbo per vim compressę ac vitiatę, cuius summā verbis Va-
lerij Maximi recensēbimus. Dux, inquit, Romana pudicitia Lucretia, cuius viri-
lis animus maligno errore Fortuna multibre corpus sortitus est. A Sexto Tarquinio
superbo, Regis superbi filio per vim stuprum pati coacta, cum grauissimis verbis iniu-
riam suam in consilio necessariorum deplorasset, ferro se, quod veste tectum attulerat,
interemit. Causamq; tam animoso interi:u^a imperium consulare pro regio permusā-
di, populo Romano praubit. Verba eius ad venientem virum talia fuisse per-
hibentur.

hibentur. Cum Collatinus (Lucretiæ maritus) cum paucis familiaribus ad Lucretiam venisset, quærenti viro ex more; *Satin' omnia salua? Maxime,* inquit, *b* *Lucretia, quid enim salui mulieri, amissa Pudicitia? Vestigia alieni viri, Collatine, in lecto tuo sunt. Sed corpus tantum violatum est, animus insonat: mors restitit erit.* His dictis cultrum quem abditum habebat, in corpore infixit, & moribunda collapsa est. Non ignoramus diuersa esse de hoc facto Lucretiæ iudicia, pro fortitudine aliis, vt supra * *c* *Valerius Maximus,* pro *Prudentia* aliis, aliis aliter interpretantibus. *Augustinus* certe non probat, sed disputat potius pudicitiam integram, etiam præter assensum voluntatis constuprato corpore. Et verè quidem; Nam, vt nihil prodest pudicitia corporis animo constuprato, sic non officit corporis violatio animo integro ac constanter pudico. *Hieronym. Comment. in Ierem. c. 7.* Sed persona Ethnica est, ideo que de illa iudicandum secundum fidem. Alia ratio est *Brasilla,* de qua Historia Ecclesiastica, quod vitam quàm pudicitiam, etiã mediante egregio commento, amittere maluerit. Et de *Virginibus* illis *Antiochenis* aliud iudicium esto, de quibus *Eusebius Casariensis.* alia Exempla nõ addam. Saltem hoc monet, quantus *Theſaurus* sit *Pudicitia,* etiam ab homine Gentili summopere commendata, *quod sit virorum pariter ac feminarũ præcipuum firmamentum.* A deo autem *Pudicitia* seruanda est, vt etiam fomenta impudiciæ omnium vitanda sint: Certe *P. Mænius* in libertum, filiaꝝ osculum dantem grauissime animaduertit, filiaꝝ præcipiens, *vt non solum Pudicitiam ac Virginitatem illibatam, sed etiam oscula sincera ad virum perferret.* Hic silentio non est prætereundum, pium iuxta atq; cordatum responsum, *Engeldrada, Billicij Rauennatis* viri Nobilissimi filiaꝝ. Hæc cum in templo, Patrem ab *Ottone Imp.* interrogatum, *Quanam esset puella illa, qua sibi valde placeret;* respondentem audisset: *Filiam esse suam, eamq; talem, que Maiestatem ipsius pro lubitu & ex patris iussu exosculatura esset;* Illa rubore suffusa surgens inquit: *Ne cui permittas id pater, quod in potestate tua nõ est. Antequã, v. quisquam, eo tamen excepto, qui me sibi matrimonio iuncturus est, me tetigerit, ei ego hoc cultro pectus perfodiam.* Placuit hoc Imperatori, virginemq; despondit, dote illi de suo numeratã amplissimã. Id vero maritaltas considerare ac facere vel maximè decet, propter arctissimam copulationem & stipulationem sanctissimam, qua maritis deuinctæ sunt. Quod vt eo fidelius exsequantur, opus est, vt *1. ardentè orent. 2. Maritos flagranti amore complectantur,* ac denique *strenuè 3. laborent. 4. exsequentes officia domesticæ vocationis, linum ac lanam tractantes,* nentes, &c. quẽ ad modum de generosa muliere *Salomon* prædicat, & exempl. *Lucretia, Penelopes,* aliarum que ostendunt.

Erasm. Apophthegm. lib. 6. p. 514.
b *Bona verba. Lucretia!*
Corpus sanctarum mulierum non vis maculat, sed volũtas.
Hieron. lib. Quæst. in Genes.
Alius est fœror virginum. Misericordiam.
A. Gell. lib. 13. c. 17.
c vt *Ethnicus* solet.
Alter *Abraha* *lib. 3. de virginib. idem fecit Sophronia Mart. 179.*
Recitat. Ludou. Vin. lib. 1. p. 20.
Lib. 8. Hieron. Ecclesiast. Vid. loc. in Val. Max. Ref. Val. loc. alleg.
Ex Baptista Fulgof. recens. Ioseph. Pass. Ravenas lib. de stat. Marital. p. 52
Tacit. lib. 4. Agrippinam impenetrabili pudicitia adserit.
Media conseruande pudicitie.
Id mandat Hieron. Demetriadi in Epist. Tom. oper. 1.

NIHIL VIOLENTVM DIVTVRNVN.



*Imperium et sceles & Regem streua tuetur; Aspice cantatum multis sine laude Nerone,
Verum mole sua vis truculenta ruit. Cui vilem et fastum finijt una dies.
Kein Herr kein her schafft mag bestehn Man weiß wöl, wies Neroni gieng,
Wo Gerichtigkeit thut vndergehn. Der mancher ley handel anfieng.
Sans justice fleurir ne peut aucun empire En a monstré l'exemple, c'est ic Neron crué
Non pas mesmes durer, demainds tyran le ^{pre} Et sur qui on fin tombe bla sme perpetuel.*

NERO.

*Sueton. & alii
in Neron. Imp.*

NERO Imp. reuera monstrum ac prodigium verius hominis quam homo dicendus est. Matrē enim Messalinam ipsam, duas coniuges, Octaviam & Poppam, Senecā Præceptorē, duos optimos Apostolos Petrū ac Paulum, Lucanū Poētā & multos omnino præstantiss. viros interfecit: Urbem Romam, cum in aliquib. plateis angustiorē atq; obscuriorē videret, quàm vellet, simulq; exemplū deletę Troiæ conspicari concupisceret, distinētis in locis incendi iussit, q̄ sex dies septemq; noctes ipso spectante ac ridete flagrauit, & noxa in Christianos translata horribilē in Christianos persecutionē mouit, sæuitiam exercuit, lanienam instaurauit: puerū sponum solemnī

solenni nuptiarum ritu, Sodomita, vxorē duxit, postmodum Doryphoro liberto suo denupsit: tanquā iniustitię exemplum hęc proponitur, causa est, non quod tantam annos quinq; primos cōtinuos p̄bitatis ac p̄clarę indolis speciem p̄ se tulit, vt etiam Traianus, qui Optimus dictus est, p̄dicare solitus sit, *Optimos quosque Principes à primo Neronis quinquennio longe abesse.* Sed quod à semetipso deniq; tam turpiter degenerauit, & tam abominanda scelera sine fronte designauit. Deplorandum, multos bene ab initio currere, sed in medio cursu probitatis atq; iustitię turpiter deficere. Magnę probitatis Saul Rex Israëlitarum, magnęq; moderationis celebratur, sed in medio cursu defecit, & in Ἀδριανῶσι τὸ ἐπίσκοπον Tyrannumq; degenerauit. Nec David, Salomone cōstanter manserunt, tamen sub Neronis censum non sint referendi. Etiam Ios, quod monitore Ioiada summo Pontifice vsus est, iustum ac moderatum Principem egit. Nōrint autem Tyranni, quę admodum *moderata diu durant*, ita *crudelitatem ac Tyrannidem semper tragicos habuisse exitus.* Quin etiam in hoc seculo animaduertit Deus in Tyrannos mala cōscientia & perpetuo metu, vt sit timor vndiq; ac tremor, dolor perpetuus, suspicio & anxietas, angulos omnes metuāt, vmbas ipsas formident, & c. quorum ἀπόφθεγμα est * Nericum: *Oderint dum metuant.* Exl. instar omnium est Dionysij Syracusani Tyranni conscientia, qui amotis amicis, ferocissimis se commisit, tonforumq; metu filias docuit tondere. Adultarum manibus ferrum non est ausus credere, sed candentium iuglandium putaminibus capillū sibi & barbam aduri iussit. Vxorum nisi excussarum complexum nō petiit. Cubicularem lectum q. castra, fossa lata cinxit, in quem se ligneo ponte recipiebat, & c. ò carni facinam! sic semper inter strictos enses ambulat, quemadmodū *Damocli ipse Dionysius ostendit.* Non vacat adicere de exitu, qui semper tragicus est; Nam Neronis talis fuit: Cognito aduentu Sergij Hispanorum Præfecti, ex vrbe fugit. Qua in fuga ingens terrę motus factus est. Et terra dehiscere ipsi est visa, & occurrerunt spectra eorum ab ipso interfectorum. Cumque audiret propè esse equites à Senatu missos ad ipsum interficiendum, gladio ipse se transfixit. Non enim fallit illud:

*Ad Generum Cereis sine cade ac sanguine nulli
Descendunt reges aut sicca morte Tyranni.*

Horrendi fuerunt exitus aliorum etiam: * *Herodis, Sylla, Marij, Saulis, Herodis alterius Iulian.* & similibus: *Quomodo enim quis peccat, ita isidem punitur, iuxta Sapientem.* Et nil recte facit Tyrannus, quam cum moritur. In tyranno etiam cessat relatio Magistratus. Is enim principis nomen ac dignitatem amittit, qui à ratione discedens, diuina ac humana iura consellit. Vere hoc Bodin. l. 3. de Repub. c. 4. quicquid etiā impius Machiavellus contranitat ac lib. de princip. Peryllus suum ipsius opus imbuuit, Phalaridū iussu. Quare lenitati ac iustitię studendum. Iussu ita thronum regu constabatur, non violentia.

Senec. Magnum enim Timorū remedium elementa.

Nero. Ferrum tuetur principem. Seneca. Melius Fides.

Nero. Dicit tunc etiam Casarem. Senec. At plus diligi.

Quisquis es q̄ hęc legis, require Senec. in Octau. Act. 2. Scen. 7.

Saul.

1. Sam. 10. 11.
& c.

David.

2. Sam. 11. &
12.

Salomon.

1. Reg. 10. 11.
Ios.

2. Reg. 12. v. 9.

Ambros. Homil. 1. de Inuit. & Lazar.

* seu cum Caligula: sicut testatur Suetonius in vita

C. Caligula.

Diod. Siculus lib. 20.

Cicer. Tuscul. 9. lib. 5.

Id. Offic. lib. 2.

Val. Max. lib. 9. c. 11.

Plutarch. in vit. Dionysij.

Philipp. in Chron. recens.

Inusual. Sa- 179. x. pag. 41.

1. Ios. lib. 17.

Antiq. c. 12. ii. 8.

Sap. 11. v. 17.

Plin. Natur. hist. lib. 34. c. 9.

Pro. 10. v. 12

Senec. in Octau. Act. 2. Scen. 7.

Senec. in Octau. Act. 2. Scen. 7.

Senec. in Octau. Act. 2. Scen. 7.

Senec. in Octau. Act. 2. Scen. 7.

Senec. in Octau. Act. 2. Scen. 7.

Senec. in Octau. Act. 2. Scen. 7.

Senec. in Octau. Act. 2. Scen. 7.

FORTES FORTVNA JVVAT.



Holofernes

Despicit hostiles infracto pectore turmas, Sicut scripta docent, Holofernis femina Iudith.
Defirma virtus robore nomen habens. Magnanimi proprio sustulit ense caput.
Hertzhaftig oder Manlichkeit, Holofernis das jüdisch weib
Eur seudes gwalt sich nicht inß schewt; Den Keyß abhieb von seinen Leib.
Dieu seul est nostre force & tout nostre support, Iudit met en danger son honneur & sa vie
Ceux qui en lui sentent craignent point la mort. Puis d'un cotir masculin console Bethulie.

Fortitudo.

SAMSON.
Judic. 16 v. 3.
Bunting in
Itinerario.
1. Sam. 17. v.
4. r. 6.
*2. Sam. 23.**
Plin. l. 7. c. 20.
Liv. Decad. 3.
Memor. Liv.

Corporalis Fortitudinis Exempla cum in Sacris tum in prophanis ob-
 cuita multa sunt. Aliqua delibabimus. Portentosa Fortitudinis fuit,
 qui surgens in medio noctis Gazæ arripuit fores portæ, vna cum duabus
 postibus earum, & imponens humeris deportavit in verticem môtis, qui
 est in conspectu Hebronis per integra quinque milliaria Germanica. Non
 iam dicam de inusitata magnitudinis & roboris *Goliatho*. Non de *Heroi-*
bus Davidis. *Milo Crotoniatis* pugno occisum, & humeris portatû taurum, v-
 no eodemque ipso die voravit. *Herculis* fortitudo magis decantata est,
 quam quæ pluribus memorari debeat. *Horatius Cocles* integrum exercitum
 sustinere

sustinere potuit. Romuli aduersus Acronem Ceninenfium Regem fortitudo nota est. Non dicam de T. Manlio Torquato. Non de Valerio Coruino. Non de *Emiliano Scipione*. Non M. *Cesio Scaua*; Non de C. *Artilio*. Non de *Scauola*. Non *Curtio*. Non *Regulo*. Non C. *Seipronio Atriano*. Non *Fabio Maximo Rulliano*. *Chelia*. *Portia*. *Zenobia*. *Thalestri*. *Ioan. Aurelianensi*. *Leonidas Spartanus* & *Epaminondas*. *Cimon*. *Alcibiades*. *Themistocles*. *Miltiades Atheniensis*. *Hannibal* & *Hafdrubal*. sepeliantur obliuione. Celebrat *Plin. Tritanum gladiatorem*. *A. Iuliam Valentem*. *Herculem Rusticillum*. *Fufium Saluium*. *Athanasium*. & alios alibi: T. *Cacilium Teucrum*. L. *Siccium Dentatum*. M. *Capitolinum*. Sed desino Exl. His si lubet adijce *Holophernem*, tot tantarumq; regionum agentium victorem: sed indignus est, qui ad hunc ordinem referatur, ab imbelli muliercula interfectus. Comprobatur autem fecit nobis suo exemplo, quod fortitudo ad pralium parum conferat, nisi Deus manus pralari ad doceat, & quod gloriari non detur forti, nisi in vno ac solo Deo ad salutem cognito: Sapienter admodum *Mimus Maximino Imp.* accinuit:

Elephas magnus est & occiditur.

Leo fortis est & occiditur.

Tigris fortis est & occiditur.

Caue multos si singulos non times.

Melior est longanimis robusto, & qui dominatur in animum suum, quam qui capit ciuitates. Fortior est *Dauid*, hosti, cum interimere bis posset parcens quam *Samson* leonem instar hæduli discerpentis, aut mille *Palæstinos* maxilla asinæ occidens: Fortior bibens cicutam *Socrates*, quam nouem triumphos triumphans *Dædatus*. Nam vt loquitur *Democritus*: Ἀνδρείος σὸς ὁ τῶν πολεμίων κρείττων, ἀλλὰ ὁ τῶν ἡδονῶν κρείστων. Ἐνιοὶ δὲ πόλεων μὲν δεσπίζουσι, ἡδοναῖς δὲ δαλεύουσι. Fortius certè *Alexander Magnus*, cum *Darij* filias vxoremque forma insigni omnes perditas illibatas seruaret, dicens: Αἰχρὸν εἶναι στυγερόντα νικῆσαντες ἕπονται, καὶ κῆν ἡ τῆσθεσθαι, quam cum vrbes capit. Fortior *Scipio Africanus* Lucio illibatam speciosissimam sponsam restituens, quam ipsam capiens urbem *Carthaginem*. *Iulius* maioris prædicabat victoriam *Iul. Cæs.* de se quam illas de hostibus. Denique ea demum est vera fortitudo, qua dolorem corporis atque animi vel propter malum impendens, adeoque mortem ipsam, qua omnium formidabilium maxime est formidabilis, vel propter aliquam voluptatis alicuius cuiuscuque iacturam, a quo animo tolleratur, neque spe præmij, neq; pœne metu, neq; ignorantie periculi imminentis, neque aliqua fiducia periculi euitandi, neque alicuius vanæ gloria studio, sed quia præcepto Dei pareat.

Plutarch. Propert. lib. 6.

Vide Valer. Maxim. 5. de Fortitudin. Lib. 3. c. 2. p. 166. edit. Poggian. Lib. 7. Natur. Histor. c. 20. A. Gell. lib. 7. c. 6. & l. 19. c. 2.

Erelef. 9. v. 21. Psal. 18. v. 35. Ierem. 9. v. 23. 24. Iulius Capitolinus in Maximino. Ex hoc Philipp. in Christo.

Prou. 16. v. 30. 1. Sam. 24. v. 5. & ibid. c. 26. v. 10. Iudic. 14. & 15. Democritus.

Iustinus ref. Q. Curt. itid. & Anian. Nice med. Scipionis continent. ex Plutarch. Gell. Orat. pro M. Marcell. Vera Fortitudo quæ?



**AVARITIA EST RADIX OMNIUM
malorum.**



Spes homini coeleste bonum anchora sacra. Prædator hac Iudas abjecta desperavit;
 Qua præute perit vita saluæ simul. Arboreq; ex alta tristis pendit onus.
 Die Hoffnung ist der ancker gut, Iudas, der solche von sich stieß.
 Dran sich ein Mensch recht haben thut: Am baum sein leben schändlich ließ.
 L'Espoir grand don de Dieu est une vertu belle; Sur la grace divine l'Espérance assuree,
 Mais si elle perit, tout perit avec elle. Et n'imites ce traiströ nous desesperee

Avaritia.

1. Tim. 6. v. 17
 vide & 18. &
 29. v. 55.
 ibid. v. 9.
 ibid. v. 10.

ibid. v. 11.

Prolixus est textus apud Apostolum de Avaritia, & spe in diuitiis posita, vitanda, quam propter luculentum Iudæ exemplū totum huc trās-
 scribere placet: Diuitibus huius seculi præcipe, non sublime sapere, neq; sperare in incerto diuitiarum, sed in Deo viuo, qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum, & desideria multa inutilia & nociua, qua mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas diuitiarum, quam quidam appetentes errauerunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. Tu autem ô homo Dei hac fuge. Sectare vero iustitiam,

fisiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem, & quæ sequuntur. Docet de obiecto spei, quod improbi quidam faciunt *Ἀργυρον & ἄλλον Ἀθλον*, sed magna cum impietate, atque adeo etiam cum *idoli cultu*, vt Scriptura loquitur. Verum autem obiectum ait esse *Θεὸν τὸν ζῶντα τὸν παρέχοντα ἡμῖν πλοσσίως πάντα εἰς ὄσιπλῶσιν*. *Quæro* ego; nunquid insani-
 re putares eum, qui limpidiſſima scaturigine aquis super-superabundanti relicta, turbidum aliquem & aridum riuulum sectaretur; At hoc faciunt, qui deserto Deo, *παντὸς τῆ ἀγαθῆ αἰτίῳ* derelicto, excauant sibi cisternas Fortunarum corporalium, quæ deficiunt tamen & *in die ira non iuuant* ? Audi Deum ipsum: *Duo mala facit populus meus, me dereliquerunt scaturiginem aquarum perennium, vt effoderent sibi cisternas, cisternas factas, qua non capiunt aquas.* Deinde *extremum periculum τῶν πλεονεκτῶν* exaggerat Apostolus, quod laqueis inuoluantur, quibus pertrahantur in æternam perditionem. Sane! nam *Auarus, qui est idololatra, non possidebit regnum cælorum*. Denique ostendit modum verum vtendi diuitiis in Domino, nimirum, *διώκειν δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα*: i.e. veram pietatē, &c. *ὡφείλιμον πρὸς πάντα*, vt superiori cap. 4. dixerat, *ἔχουσιν ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης*. Verum hæc omnia non melius exaggerare possum, quam verbis *Augustini ad Iulianum comitem*, qui sic inſit: *Annuncia, præcipe, impera, suade tuū, vt caueant à cupiditate (argenti) qua est radix omnium malorum. Cupidus enim vir animam venalem habet. Si inuenerit tempus, vt concupiscat alicuius aurum, aut argentum, aut vestes pulcras, vel etiam cuiuslibet mulierem pulchram facie, pro nihilo perpetrat homicidium. Et vt quis effundit aquam in terram, ita ei sic effundere sanguinem proximi sui. Plurima anima in mortis periculum inciderunt propter cupiditatem, & multi Domino inbente lapidati sunt. Saul enim alienus à Deo effectus est propter auaritiam, & ad extremum de culmine regali expulsus, ab inimicis suis peremptus est. Et de multis tibi multa dicere potuissem, sed sapienti pauca sufficiunt. Dominus vero & Saluator noster voluit de cordibus pecuniarum amorem excludere: sed quia erant cupidissimi, salutaria Domini verba deridebant. Nam & illum diuitem, quem Dominus ad regna cælorum prouocauit, amor pecuniarum eum intrare non permisit. Sed & Iuda pectus auaritiæ flamma exarsit, vt Dominum cunctorum bonorum largitorem in manus traderet impiorum. Auarus enim vir inferno est similis. Infernus enim quantos mortuos deuorauerit, nunquam dicit: Satis est: Sic est omnes thesauri circumfluxerint in auarum, nunquam satiabitur. Ideo, Frater mi, omnibus qui in domo tua sunt præcipe, ab hoc vitio cauere. Quum enim auaritia alicui dominatur, subiectus malis omnibus demonstratur: quia de auaritia omnia mala oriuntur, & peccatorum omnium spina producuntur: qua est autem illa insania, amittere vitam, appetere mortem, acquirere aurum, amittere cælum?*

Ephes. v. 5.

Simil. ad post. titl.

Zephan. 1. v. 18. Ierem. 2. v. 35.

Ephes. v. 5.

1 Tim. 4. v. 8. 9.

Augustin. ad Iulian. Comite. qua est in ordine centesimo undecimo.

1. Sam. 31. v. 4. 5. 6. & c.

Matth. 19. v. 22. 23. 24. Matth. 26. & 27. Rom. 30. v. 16

Idem alibi de verb. Domini.

52.
OS LOQUENS BLASPHEMIAS. Dan. 7. v. 8.



*Serviat impietas Mahometis et Antichristi, Arma minasq; Fides, recti sibi conficiat, ridet,
Parvōq; intentent arma minasq; gregi: Contemto curam pro grege Christus habet.
Obsehen der Turck vnd antichrist Forcht doch der Glaub nicht ihre Macht,
Widr Christi herd sich dapffer rüst: Dan Christus fur die seinen wacht,
Que Mahomet tempēle. de mesme Antichrist, Tant y a que la Foy d'eux point ne s'espoivante,
Exercent sa furie sur le troupeau de Christ: Mais fermement demeure de Christ l'humble
servant.*

MAHOMETES.

Multorum
Chronicorum
hac summa
est. Doctrina
capita trans-
sumpta ex
Illustri Bu-
doveccio,
qui & ipse a-
liquando in
Turcia, &
vidit, audi-
vit, legit, &c.

Ex parvis initiis mala maxima. Testatur Mahometus, eiusq; secta & regnū. Ortus est in Arabia ex infimæ sortis parentibus. Servus est mercatoris factus, cuius post obitū vxorem duxit, vnde ditior euadens cristas attollere cæpit, & nouā orsus est sectam religionis: Ex Iudaica & Christiana, imprimis autē Hæretica Nestoriana constat, vsus opera Iudæi, & Nestoriani cuiusdā Monachi Sergij, de industria cōstatitiam p̄fessus religionē, vt ex quibusuis sectis eo maiorē cōcursum nancisceretur: nec spes ipsum fefellit, & quoniam emotā sapiuscule mente esset, & Herculeo laboraret morbo, colloquia procidens cū Deo cōmentus est. Tanta autem incrementa sumpsit & secta & regnū eius, vt deniq; ad prodigiosum hoc cul-

men,

men, quale nunc est, emerferit. Fundamentū impietatis in *Alcorano*, quem
 & *Alphurkam* appellant, positū est; q̄ iniquitatis mysteriū in primis à No-
 bilissimo *Leonclauso* & *Saracenicis* siue *Mahometicis*, ex Bibliotheca *Palatina* e-
 dita, detectum est. Huius impietas cum hęc veræ fidei è Diametro oppo-
 natur, repetenda est aliquanto altius. De *Alcorano*, qui summam suæ pie-
 tatis continet, disputare non licere docet. Nec ex Arabica in Turcicam
 linguam transfundere licere. Ex ipso Dei ore *Alcoranum* se hausisse cō-
 stanter adferit. Esse tantæ efficaciz, vt etiam diaboli p̄ ipsum possint sal-
 uari: Cæterum nescire, inquit, hominē vtrum amore an odio dignus sit,
 & nisi in pugna contra Christianos occubuerit occumbatve, certū de sa-
 lute esse nō posse. Deo Anthropomorphitarū in morem, corporalia idio-
 mata tribuit. Se sine dolore ex vtero matris progenitum affirmat. Christū
 fatetur ex Virgine Maria natum, & ex Spiritu S. conceptum: Cui Deus
 partem animæ & virtutis suæ impertitus sit; & qui omnium aliorum Pro-
 phetarum clarissimus fuerit, excepto solo *Mahomete*. *Christi* natiuitatem
 Angelum *Mariæ* prænuntiasse. Christum in sua pueritia ex limo terræ vo-
 latiles confecisse aues: surdos, cæcos, & omnis generis morbos sanasse,
 mortuos excitasse, non sua sed virtute Dei: quia Deus non fuerit, eo quod
 Deus socium non patiat. Quare conqueritur de Iudæis, quod Christo
 restiterint: Christum quippe fuisse dumtaxat Legatum Dei; nec potuisse
 esse Deum, cum cibo & potu vsus sit. *Christum* itaq; non esse adorandum,
 nec *Mahometi* maledicendum, sub pœna Gehennæ. Christum natum,
 subito matrem suam Virginem Mariam allocutum, & illam consolatum
 esse, quinetiam præmonuisse, quod Propheta tantum sit, non filius Dei.
 Virgini *Mariæ* peculiarem locum in cælo præparatum, & esse septem cœ-
 los, in quibus, si Christus Deus esset, fore vt ibi exorirentur bella. Falsum
 itaque esse, Deum filium aut socium habere. Christū prædixisse Aduen-
 tum *Mahometis*. Et ante *Mahometem* neque Iudæos neque Christianos ve-
 ram Dei cognitionem habuisse. Docet *Purgatorium*. Et de *Vita aeterna* seu
Paradiso, quod in eo futuræ sint omnis generis voluptates, comedendo,
 comopotando, & in primis coeundo cum pulcerrimis fœminis. *Alcorano*
 fideles ituros in pulcerrimos hortos, amictos pulcerrimo vestitu, vbi sint
 scaturientes aquæ, vbi pulcerrimæ puellæ, oculis claris, altis, & nigrescen-
 tibus: & omnis generis dulcissimi fructūs, potaturosque ibi dulcia vina.
 Ibidemque in medio *Paradisi* futuram altissimam turrim, in cuius me-
 dio fideles *Alcorano* sint habituri, Infideles includendi. Sed desino.

Nam hæc portenta & abominationes recensuisse, nobis re-
 futasse est. Hæc de *Mahometo* & *Alcorano*.

CARNEM SVAM NEMO ODI, SED
nutrit ac fouet.



*Omnen nomenq; sacri venerabile Avoris! Dum neeat infanter (facinus fidele tyranii
 Blanda Agape, in teris perge vigere die. Nullus in Herodis pectore regnat Amor
 O Lieb myt deiner lieblichheit Herodes hats gantz v'bornacht
 Wachet hie v'ff erden weit vnd bräit. Als er die Kleinenkind v'mbracht.
 O belle Charite ton nom est venerable, Quand le tyran Herode occit en une fois
 Entre tous les Chrestiens v'ueille estre dura: Plusieurs enfans sans honte, en son veur tu n'
 estoir.*

Ephes. i. v. 29

Cum nemo odio habeat carnem suam, quinimo diligit ac curet: at vero liberi sunt caro & sanguis parentum, planè contra naturam faciūt, qui liberos non diligunt, adeo vt extremo potius odio persequantur. Maximè cum amor descendat magis, quàm ascendat, vt Historia Gandaviensis ostèdit. Cõsulatur natura, q̄ est ferocissimarum & infestissimarũ bestiarum, quæ fœtum suum non amet? Quæ Aquila? Quis Accipiter? Quæve immanis avis alia, quæ pullum suum non curet, præter vnum ac solum *αἶσος γοῶν, coruum*? *Asinus*, qui omnium brutorum ferè censetur tardissimus, tanto erga sobolè impetu

Hister. Gandaviensis citat. Selnec. padagog. in præcept. 4.

impetu rapi dicitur, vt huius gratia nec ferrū nec ignes reformidet. Quare sensum communem exuerunt, & omnem non tantum honestatē, sed etiam humanitatem deposuerunt, q̄ prolem suam non amant, nec condigne curant. Inter alios huiusmodi Non-homines, sed Monstra-naturæ etiam *Herodes Magnus*, *Ascalonida* dictus est, qui non vnum liberorum suorū sustulit: In primis in *Infanticidio Bethlehemitico*, in quo, quem ex Hebræa femina sustulerat, interfici iussit, vt *Augusti Imp.* ioco locum dederit: *Præfate esse Herodis porcum quam filium.* Huius farinae fuit etiam *Saul* primus Rex *Israëlitarum*, qui proprium filium, partæ tum victoriæ authorem proximè Deum, interimi voluit: ac post hastam vibrans magno nisu interficere eū ipse & è medio tollere conatus est: *Valerius Maximus*, quo horribilius exemplum me legisse non memini, [nam quod *Hercules*, quod *Medea*, quod alij fortè similes fecerunt, id furentes, & mentis non compotes, factitârunt, at, quod nunc recitamus ex *Valerio* à bene mentis compote patratū est,] de quo in hunc modum scribit *Valerius*: Iterum *Protophyscon* emergit, paulò ante libidinosa amentia teterrimum exemplum: idem etiam inter præcipua crudelitatis indicia referendus. Quid enim hoc factò truculentius; Filium suum nomine *Memphitem*, quem ex *Cleopatra* eadem sorore & vxore sustulerat, liberalis formæ optimaq̄ spei puerum in conspectu suo occidi iussit: protinusq̄, caput eius ac pedes præcisos, & manus in cista *Chlamyde* opertos pro munere matri misit. Sub hunc censum cadunt etiam nostri æui quidam nebulones, qui, perpetuis ac Bacchantium more continuatis perpotationibus atque comestationibus totam substantiam exhauriunt, non residuum facientes liberis, de quo frustum attri panis, nedum par calceorū comparare possint: Ebriosi autè redeuntes domum tam furenter ac proterue in vxores delæuiunt plagis, vt neci demū vix tantum non tradant, tum si quid fortunarū vel mobilium vel immobilium superest, abglutientes, solum vertunt, relictis paruis liberis complusculis, hoc vel illo nōdum bimatarū nactō, & habere materno egrè carente. In tales nebulones Magistratus p̄ exemplo decernere, & vel extremo supplicio tanq̄ libericidas animaduertere debebat: maximè vero cum exempla trahantur in consequentiã, & in vna cōmunitate distincta huiusmodi sæpe exempla ostendi possint. Est aliud genus huiusmodi Nebulonum, qui labore manuū victū cum pro se tum pro paruis liberis quærere nolunt, & nec admoniti ad frugem redeunt, cur tales nebulones, terræ grauiâ pondera, & cōmunitatem carcinomata tolerantur, cur non flagris caduntur, vt olim in bene-constitutis Rebus public. factum: imò si in ordinem redigi se nolunt, cur non tolluntur, aut solum vertere iubentur? ad quid profunt tales carnifices, quàm vt fruges inutiliter cōsumant, & instar lolij tritico opimum succum præfugant. Grauib. hec Censoribus vt olim Romæ, & alibi, opus erat. ô tempora! ô mores!

Vide Ioseph. à lib. 14. Antiq. & seqq. Macrob. Saturnal. lib. 2. c. 4.

1. Sam. 14. v. 44.

1. Sam. 20. v. 33.

Herculū & Medea furor.

Valer. Maxi. lib. 9. c. 2. p. 591.

Ex Liuii 59. Ioseph. Antiqu.

Iustini. 38. lib. histor.

Nostri aui Nebulones.

1. Tim. 5. v. 8.

Si quis suos inprimis domesticos non curat, infideli deterior est, & fidem abnegabit.

PATIENTIA TRIUMPHATRIX.



En quàm magnifico vehitur Patientia curra, Quem Desiderium Spesq; ingata trahunt!	Huic Fortuna potens fracto concessit honorem. Robore, quam si vis vincere, disce pati.
Gedult endlich alle überwindt; Hoffen und Harren die Zugferde sind:	Das quältsam Glück mit seiner Tück Hiedurch getrieben wirdt zu rück.
L'Espoir et le Desir tirent de Patience Triomphante le char plein de magnificence,	Fortune garrotée n'ose lever les yeux Là vœux tu vaincre; souffre, tu t'en trouveras mieux.

PATIEN-
tia de Fortu-
natriumph.
Plin. Natur.
hist. lib. 1. c. 7.

DE Fortuna, ut multa commentati sunt Gentiles, ita in vnum quasi fa-
sciculum compingit Plinius, qui in Naturalis suæ historiæ principio
sic ait: Inuenit tamen inter has vtrascq; sententias medium sibi ipsi mortalitas Numen.
Toto quippe mundo, & locis omnibus, omnibusq; horis omnium vocibus Fortuna sola
inuocatur, vna nominatur, vna accusatur, vna agitur rea, vna cogitur, sola lauda-
tur, sola arguitur, & cum conuictis colitur, volubilis, à plerisq; verò & cæca est existi-
mata, vaga, inconstans, incerta, varia, indignorum fauoris. Huic omnia expensa, om-
nia feruntur accepta: & in tanta ratione mortalium sola vtramque paginam fecit. &
quæ sequuntur. Vt ut autem magna fingatur potentia hæc Dea commē-

Enolut. Em-
blematu.

titia,

titia, tamen vna ac sola Patientia ita eam vincit, prosternit atque conculcat, vt etiam triumphum de ipsa agat. **MODVS** autem victoriæ repræsentatur per eos qui currum Patientiæ trahunt, *Desiderium* nimirum & *Spem*, præuio sole *Iustitia* *Domino nostro Iesu Christo*, qui cum per varios Fortunæ aduersæ casus lususque grassatus sit ad gloriam, indubitatam spem facit, fore vt omnes in timore Domini ac fide Patientes eodem modo grassaturi sint ad felicitatem ac vitam, dicunt enim cum Apostolo: *Cupio dissolui, & esse cum Christo*. Aiunt quæ iterum cum eodem: *Λογίζομαι γάρ, ὅτι ἐκ ἀξία τῶ παθήματα τῷ νῦν καιρῷ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἁποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς: Καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπειλήν τοῦ πνεύματος ἔχοντες σενάζομεν, ἡσθεσίαι, ἀποδεχόμενοι τὴν ἀπολύτωση τῶ σώματι ἡμῶν. Ἡμῶν γάρ τὸ πλιτεύμα ἐν ἐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ ἧ καὶ σωτήρα ἀπευδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦ Χριστόν. Ὁς μετασχηματισε τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτῷ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτῆς, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆ δυνάμεως αὐτῶν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.* Sic inter Fratris ficarij manus parricidiales triumphum de victoria egit Habel, cuius etiam sanguis de terra clamauit in cælum.

Nec minus *Isaac*, filius promissionis, quo de in sequenti Emblemate dicitur plura; & *Iacob*, & *Moses* contra populum suum, cui semper in procliui erat virum mansuetum ac sanctum lapidare. Sic pia *Sara* de Fortuna triumphauit, cum aduersum probra improbæ seruolæ precibus, patientia, & reliqua *πανοπλία* spirituali dimicans, victrix tandem euasit gloriosissima, nec etiamnum satis laudata. Dicam verbo: Ita de victoria triumphauerunt *Sancti omnes*, qui ludibria ac verbera experti, in super & vincula atque carceres. *Lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij, mortui sunt, circueurrunt ἐν ἀργείοις δέσμασιν, ἐν μελώταϊς, egentes, angustiati, adflicti: quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus ac speluncis, & in cauernis terra.* Hi omnes de Fortuna victores triumpharunt, vicerunt ac triumpharunt per sanguinem agni, scientes, quod potius dissolutionem terrestris domus, adificationem habituri sint ex Deo, domum non manu factam in cælis. *SPE* enim salutifera sunt, & desiderio fideque iam tum confederunt cum Christo in supercælestibus. Et vitam cum Christo absconditam patienter reuelandam expectarunt in spe ad reuelationem Domini nostri Iesu Christi.

Malach. 4.
v. 2.
Luc. 24. v. 46

Desiderium
trahit currū.
Philip. 1. v. 23
Rom. 8. v. 13.
23.

Philip. 3. vers.
vlt.

Gen. 4. v. 10
& seqq.
Heb. 11. v. 4.
Genes. 27. v.
vlt.
Num. 11. v. 4.
Exod. 17. v. 4.
Tob. 3. v. 10.

Hebr. 11. v. 32.
34. 35. 36. 37.
& seqq.

Rom. 8. v. 35.
37.
Apoc. 12. v. 11
2. Cor. 5. v. 1.
& seqq.
Rom. 8. v. 24.
Ephes. 3. v. 6.
Coloss. 3. v. 2.
& c.



SIC VERO ISAACE TRIUMPHAS.



<i>Flectenti facilis præbet sua terga Camelus, Et gerit impositum pondus onusq; sibi:</i>	<i>Sistitur à Patre sic Isaac mactandus ad aram, Vicit iter durum cum Pietate Fides.</i>
<i>Das Kamelhier wan es gefast, Trägt mit gedulde ein schwer en last:</i>	<i>Der from Isaac durchs Vatters Schwert Wilt sterben, welchs der Engel wehrt.</i>
<i>Pour complaire à son maître se couche le chameau Et reçoit sans mot dire sur son dos le fardeau:</i>	<i>Isaac le bon enfant obéit à son Pere, En Patience sçt prest de souffrir mort amere.</i>

ISAACI
Triumphus.

Valer. Max.
lib. 3. cap. 3.
p. 191.

PATIENTIÆ triumphum audiuius in generē. Sequuntur exempla specialia. Per patientiam, obedientiam, ac fidem triumphauit etiam ISAACVS. Libet heic referre, in signe Patientiæ exemplum in Sacrificiis, à puero præstitum, quod Valerius Maximus recenset in hunc modum: *Vetusto Macedonia Regi Alexandro nobilissimi pueri præstò erant sacrificanti. E quibus vnus thuribulo arrepto ante ipsum adstitit, in cuius brachio carbo ardens delapsus est: quo etsi ita vrebatur, vt adusti corporis eius odor ad circumstantium nares perueniret, tamen & dolorem silentio pressit, & brachium immobile tenuit, ne sacrificium Alexandri aut concesso thuribulo impediret, aut edico gemitu regias aures adspargeret.*

Rex:

Rex quoq; patientia pueri magis delectatus, hoc certius perseverantia experimentum sumere voluit, consulto enim sacrificavit diutius, nec hac re eū à proposito repulit, &c. Est sanè aliquid & quidem magnum quod Valerius refert, sed quod Spiritus sanctus refert de *Isaaco*, & hæc Emblematica Tabella nobis representat, multo maximum est. Non enim manum aut brachium tantum adurere aut amburere, sed se totum Iouæ in Sacrificium holocaustomatis comburere paratus est *Isaacus*: Etiam voluntariè ad sui mactationem profectus, & ligna, super quibus mactandus, immolandus, comburendus erat, ad locum occisionis & holocausti faciendi ipse portans. Nimirum sic prælusit *Deus omniscius & sapientissimus* ad vnigeniti sui mactationem, & holocaustum in odorem fragrantia bonæ sibi olim ab ipso met immolandum. Imitanda autem præfiguratur *Obedientia*, quod etiam *camelus* subinnuere videtur; Exceptum enim onus constanter ille fert, tamen si grande, ita obedienter *Isaacus* suum onus. Tardè procedit *Camelus*: Ita & *Isaacus*, ppter ætatem adhuc immaturam, vix enim annorum XIII. trium dierum iter emeriti cogitur. Pressa figit vestigia *Camelus*. Ita & *Isaacus*. *Obedientia* nulli virtutum cedit, in primis Deo Altissimo præstita. *Adipe enim & holocaustatis præstare à Samuele* dicitur. Sed nec parentibus debita hîc obedientia. excluditur. Est enim ea via ad gloriam ac cellissimos honores, longæuitatemque, certe *Deus* in prima secundæ duarum Tabularum Lege expresse longitudinem ac felicitatem in his terris promisit liberis morigeris. *Saul* morem gerit patri, a finas quæsitum domo proficiscitur, sed inter eundem ad culmen imperij Israëlitiçi emergit. *Iosephus* patris iussu fratres inuisit, sed per ambages ad Ægyptiaci Pro-Regis splendorem enititur. De *Dauide* oues ad parentis nutum pascente, & ad gubernacula regia euocato nunc nō dicam. Hoc certum: *Qui gloriam tribuit patri, longæuus erit: Opere & sermone honora patrem tuum, matremq; , vt superueniat tibi benedictio. Misericordia erga patrem non tradetur obliuioni. & quæ sequuntur. Reharitarum obedientia erga patris monita summopere placuit Domino, testis est Propheta. Commendatur eadem obedientia Domini nostri Iesu Christi tam erga patrem, per quam triumphauit, vt suo loco audiemus, quàm erga parentes corporales. Apostolus & Gentium Dôctor, præceptum de obedientia erga parentes eiuque recompensatione penitius considerans, Filij, inquit, obedite parentibus, est enim hoc primum præceptum promissionem habens de longæuitate: quod in *Isaaco* opere ipse completum. Denique vt *Patientia* etiam hîc commendatur, ita docemur in rebus arduis adeoque periculosis, & vbinos ex *Basov* perspicere non possumus, non desperare, sed niti diuina prouidentia, quæ cum natura exit, ipsa ingreditur, secundum *Taulerium*: quod nostrum etiam symbolum est, in rebus sæpe intricatissimis salubriter & perceptum & adhibitum: DOMINVS PROVIDEBIT.*

Genes. 22. v. 1.
2. & seqq.

Prælusio ad
Passionem
Christi.
Ephes. 5. v. 2.

V. 10.

1. Sam. 15.
v. 22.

Exod. 10. v. 12.
Deut. 5. v. 16.
1. Sam. 9. &
10. capp.
Gen 37. v. 14.
& seqq. capp.
1. Sam. 16. &
seqq. plurib.

Syrach. 3. *
Ierem. 35. v.
18.
Philipp. 2. v. 1.
5. 6.
Luc. 2. v. 29.
ult.

Ephes. 6. v. 2. 3.

Genes. 35. v. 28
1. Cor. 10. v. 13.

Tauleri dicti.
DOMINVS
PROVIDE-
BIT.

CASTITATIS IN JOSEPHO TRIUMPHVS,



*Invidia hic Fratrum notat impia facta Iosephi:
Illicitus Zephirach est bene notus Amor:*

*Ioseph war Keusch an Seel und Leib,
Gehorchet nicht Potiphars Weib:*

*Les freres de Ioseph le vendent par envie,
La paillard de lui veut faire perdre la vie:*

*Sed Deus hunc, multosq; sibi seruauit in illo:
Virginitas casta plus boue casta placet.*

*Sein Brüdern er nicht böß vergalt:
Speist in Theurung sein vatter alt.*

*Mais le Seigneur du monde qui a vintz des siens
Le remet en franchise, lui donne gloire et biens*

IOSEPHI
Triumphus.

Honos debetur
virtuti.

Gen. 37. v. 4. 5
& per totum
cap.

HIC IOSEPHI Triumphus merito vnumquemque sapientem vehementer adficere atque commouere debet: Nam si post varias pugnas, vehementes dimicationes, graues concussiones, maximaque exantlata pericula vitæ merito triumphatur, IOSEPHVS meritissimo iure triumphat. Principio enim grauem luctam sustinuit aduersus inuidos, gliscenti succrescentique eius gloriæ detractufos fratres, à quibus denique in exulium acerbissimum atque asperrimam seruitutem diuenditus, deuictus visus est. Postmodum cum post euidentem, propter ipsius fidelissimum seruitium benedictionem diuinam benigne haberetur, grauius ipsi atq; pericu-

periculosius nascitur praelium cum improba atque impudicissima hera, in quo parum aberat, quin à ceruicibus caput ipsi refectum concideret. Sed q. omnino de ipso actum esset in squalidum ac tenebrosum carcerem compingitur, vbi heræ, herique dementati opinione, ad dies vitæ adeoque perpetuo detinendus erat. * Is quoque per quem diuina gratia emergere poterat, ac denique etiam (euocante qui omnia discutit, lehouah) emerfit, longum tempus ipsum obliuiscitur *καὶ παλαιὰ χόλες εὐδαι*, vt Pindarus inquit, qui conflictus haud dubiè lethalis Iosepho visus est, maximè cum hoc ipsum vnice liberandum oraret. Sed *consilium Dei stat*,

facitq. ille omnem voluntatem suam, quare post tot cruenta praelia, & euidentia pericula vitæ euehitur, tandem diuinitus ad Triumphum gloriosissimum, cum ad gubernacula totius Ægypti summa cum laude promoueretur. Viden', qui contra Prouidentia Diuinæ decreta *ἀμεταβλητα* nituntur, *contra stimulos tantum calcitrare*, & non nisi seipfos lædere, aliis autem ad triumphum viam tantum munire atq; sternere aditum: Eo enim ipso, quod fratres Iosephi fati nexum declinare student, magis magisque prouehunt. Fieri nõ potest, vt, quem diuina Pronoea subuectum in hoc æuo vult, vlla humana vel astutia, vel violentia, vel res alia vlla, deprimere possit. Miramur siue fatuitatem, siue infaniam, siue crudelitatem *Astyagis Persarum*, contra fata in nepotem statutam, multo magis demirari possumus cruentam stultitiam fratrum *Iosephi* in propriam carnem. *Habidû* simillimum exemplum planè portentosum est. Lege apud *Iustin*. studebis. *Cassitatis* etiam atque *Pudicitia* rarissimæ iuxta atque ad miraculum pertinacis, omnibus adolescentibus, puellis atq; virginibus studiose pieque imitandum proponitur. Cuiusmodi etiam Gentilium historiae nobis proponunt in *Hippolyto*, quem cum propudiosa nouerca Phœdra etiã iuramento, vt petitioni suæ locum daret, adstrinxisset, & vt flagitiose per incestum cum ipso commiseretur, flagitaret, *Lingua*, inquit ille, *irruu*, *mentem iniuratum teneo*, ò decus & gloriam! Denique etiam sic praelusum est Passioni Dominicæ; Nam paulo maioris *Dominus noster Iesus Christus* atque Iosephus diuenditus. Venditus hic autem à fratribus: & *Dominus Saluator* à † *Collega*, fratre & discipulo. Reprobatus *Iosephus* in caput anguli *domus paternæ* factus est, ita & Christus. Venditus in exsulium Iosephus est, *Exul erat Christus, comites nos exulibus*. Ex carcere trienniali Iosephus extractus grassatus est ad gloriam, Pharaoni æqualem. Per & post passionem, sepulchrumque triduanum *excitatus est Christus per gloriam Patris*, cui dictum, *sede à dextris meis: dominare*, &c. ò gloriosissimū igitur triumphum! qui omnes hostes instar tauri proculcat, conterit, delet!

Genes. 39. per 101.

* Pincerna. Genes. 41. v. 9

Pindar. diæ. Gen. 40. v. 23 ibid v. 14. Esai. 46. v. 10

Gen. 41. v. 38. & seqq.

« Was Gott wil erquicket. « Kan kein Mensch vers « rücken.

Ex Herodot. & Iustin. recens. Philip. Melanch. in Chronic. Ex Trogo Iustin. lib. 44. vel ult. in fin.

Simil. vide apud Hieron. in vita Pauli. Eremi. Euarip. Seneca. al. author.

† Queritur Dominus Psal. 56. v. 14 Vid. cum stupore Genes. 42 à v. 6. & seqq. Psal. 118. v. 22 Gen. 41 v. 38. Rom. 6. v. 4. Psal. 110. v. 1. 2. 3. &c.

ANIMVS LEONINVS IN RE DVRA.



<p>Divina domuit David virtus Leonem, Vesum, hostes alios sensitissimq; virum. Den Löwen, Bero, vnd Goliath. Davit der Held erleget hat; Et David qui surmonte et l'ours et le Lion Par vertu, le grand homme avec sa region.</p>	<p>Sed furias Saulis. Simeï maledicta p̄tūci, R̄forēsq; suas cum ratione tulit. Dem König Sauln vnd Simej Verschonet er, vnd duldet sie. La furie de Saul, de Simej supporte Les brocards, par raison noble victoire emporte.</p>
--	--

2. Sam. 16. in-
 unctus. v. 13.
 1. Sam. 17. v.
 34.
 ibid. v. 50.
 1. Sam. 24. &
 26.
 2. Sam. 16. v.
 10. & c.
 2. Sam. 8. &
 9. pertot.
 Ad limitat.
 Jul. Capitolin.
 in Gordian.
 Imp.

DAVID JESSIDES PALÆSTINVS, REX, VICTOR, TRIUMPHATOR,
 Sanctus, Serenissimus, Meritissimus: Discidit Vrsūm: discerpit Leonē.
 Goliathum deicit, & suo ipsum gladio interemit: Saulem capitalem
 hostem patienter toleravit, Iudicio Divino reservavit. SIMEI maledicta
 mansuetudine superavit. VICTOR PELITSCHTHÆORVM: VICTOR
 SYRORVM. VICTOR AMMONITARVM. VICTOR IDVMÆORVM.
 VICTOR MŌABITARVM. VICTOR PROBRORVM AC SANNARVM:
 sed non victor libidinis ac propriæ carnis. Fortiter dimicavit, feliciter
 superavit, gloriose triumphat: *DEVS fortis accinxit ipsum robore, Rupes ipsius*
Dem.

Deus. Per Deum transcurrit tārma; per Deum sicm transijit murim. Deus docuit manus ipsius pralium, vt fractus sit arcus chalybeus brachijs suis: Dedit enim ipse clypeum salutis sua, dexteraq; sua sustentauit ipsum. Persequutus est inimicos suos, neq; reuersus est, donec eos consumpsit. Merito in Leonibus triumphat, magna enim animositate, nec minori Fortitudine aduersus inimicos hostesque suos; Fregit eos vt non potuerint resurgere: Ceciderunt sub pedibus suis. Robore sese accinxit ad bellum, prostrauit irsurgentes aduersus se, osores suos excidit. ¶ Antonius apud Romanos triumphauit Leonibus trahentibus curram. Bene triumphat ergo & Dauid in leonibus; nam magna humanitate ac mansuetudine tollerauit Saulem, ac cum prostratum per quietem e medio tollere posset, peperceit ei, nempe:

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis.

Bene triumphat in Leone, nam Leo tantæ est humanitatis, vt læsus vltro opem quærat apud hominem, & gratiam pro præstita ope auxilioq; candidam referat, vt ex historia *Andrōdi* perspicuum est, (lege Plin. A. Gell. alios, stupebis.) Ita *Dauid* in angustia & egestate constitutus media hominum quæsiuit, opem implorauit, subleuari se petiit, sed & accepti beneficij haud fuit immemor, neque, vt vulgus improborum solet, ingratus, sed largiter recompensauit, vt exemplum *Ea fillai* *Gileadita* eiusque filij etque aliorum testatur. Pulcerrima enim virtus *Humanitas* est, nec minus *Gratitudo*, ex *Veritate* & *Iustitia* conflata, quam *αμοιβη* Paulus, *ἀντιδοσιν*, alij *ἀντιπαιδείαν*, ad quam ipsa natura (Leonis exemplum confirmat) nos obligat. Ingratitudo autem hostis gratia est, & ingratus tam turpis homo est, vt turpiorem sol non adspexerit. Est autem ingratus, qui beneficium dissimulat: Ingratior qui non reddit *ἀμοιβαις*: Ingratissimus qui plane obliuiscitur. Quare a deterrimo ingratitude vitio, exsiccante fontem misericordie, & malum a domino non abigente, studiosissime caueamus. Denique bene in Leone triumphat, nam licet ab initio cantum Galli horreat, tandem tamen ita contemnit, vt proculcet. Scilicet: Regum est male audire cum benefeceris, vt *Alexand.* inquit. Spernenda enim hominum iudicia, sanctus pater monet, vt nec laudibus eorum extolamur, nec vituperiis maximopere contristemur, maximè vbi conscientia bona est. Quid enim proderis, si omnes laudent, & conscientia accuset? aut poterit obesse, si omnes derogent, & sola conscientia defendet. Hæret huic tamen triumpho aliquid luti; nam tot tantorumque populorum victor libidini succubuit. ô factum male! Tanta certe libidinis turpitudine est, vt quiduis etiam splendidissimum contaminare possit.



1. Sam. 17. 50.
Psal. 18. v. 33.
ibid. v. 3.
ibid. v. 30. &
35.
ibid. v. 36.
ibid. v. 38.
Psal. 18. v. 38.
39. 40.
Plin. l. 8. c. 16.
p. 131.
Vide 1. Sam.
23. & 24.
“ Ex Appia-
ne Polyhistore.
Recitat A.
Gell. lib. 5. c.
14. p. 98.
Plin. Natur.
hist. lib. 8. c. 16
Vide 1. Sam.
25. apud Ne-
bal.
2. Sam. 16. v. 18
c. 17. v. 23.
c. 18. v. 32.
Vide Thom. 2.
secund. quæst.
107.
Iuriconsulte-
rum Tritum.
Bernhardus
Serm. de septē
misericord.
Seneca lib. 3.
de Benefe 2.
Bernhard. de
vitijs. ingrat.
Pren. 17. v. 13.
E. sup. in A-
polog.
Eras. in A-
pophthegm.
Hieronym. in
Lament. Ie-
rem. cap. 1.
E. Gregor. in
Ezech. Homi-
lia 9.
2. Sam. 11. v. 6

SAT CITO, SI SAT BENE!



<i>Affligunt Iobum mala Coniunx, Damon Amici:</i>	<i>Vicit, ceu clypeo tectus, testudinis insar,</i>
<i>Squalor et amissis omnibus ipse miser</i>	<i>Casus tam varios difficiliorq, Fide.</i>
<i>Das weib, die freund, des Satans heirr</i>	<i>Iob treget alles mit gedult:</i>
<i>Den frommen Iob Zerplagen sehr:</i>	<i>Bleibe nach, wie vor, ins herren hulde.</i>
<i>Iob estant affligé de Satan, de sa femme,</i>	<i>Après sa Patience de ses maux il obtient</i>
<i>De ses propres amis, le Dieu des cieux reclame,</i>	<i>La victoire par Foy; son heur double rouvent</i>

*Triumphus
IOBI.*

*Valer. Max.
lib 2. c. 8. p.
142.*

*Iob. I. v. 12.
Ephes. 6. v. 12.*

*Iob. 14. v. 30.
2. Cor. 4. v. 4.*

L Egibus Romanis cautum erat, ne quis triumpharet, nisi qui quinque millia hostium cecidisset, adeoq; insignem inter hostes stragē edidisset, additq; Epitomator historicus causam: Nō enim numero, sed gloria triumphorum excelsius vrbis nostra decus maiores nostri fore existimabant. Meritōne ergo tu, ô Iob Patientiæ Deus καὶ ἀλόγοισιν λαμπεώτατον, triumphasse, fingeris, pingeris; Certè. Nam primum adoratus te est cruento sanè prælio ipse **Satanas, Acris potestates, Princeps**, imo **Deus huius mundi**, qui suas contra **TE** copias eduxit latrunculos **Arabas**; deinde etiam **Chaldeos**; Postmodum **auxiliaribus Dei copiis atque exercitiis ventis & igne** vsus sanctum tuum cor oppugnauit,

pugnavit, sed has impressiones omnēs tam fortiter atq; animose, tantaq; Iob. 1. v. 14; & 17. & 16.
 constantia sustinuit, ut sui eum ipsum q. pudere, tametsi impudentissimi- * Iob. 2. v. 4, 5
 mus sit omnium, oportuerit. Sed is ipse cum per * calumniam ab opti- ibid. v. 7.
 mo Deo id veniæ precario impetrasset, denuo recollectis viribus te & Iob. c. 3. v. 1.
 sanctum tuum corpus adorsus, tantoq; in te incurrit impete, ut ferē titu- “ 2. 3.
 bare ac labascere inciperes, ruinæ sanē etas quā proximus: sed recolle- Iob. 2. v. 9. & 10.
 gisti te, stetitisti, & opere cōprobasti, quod *Α'ν'η'ρ Φεύγων πάλιν μαχθήσεται.* Augustin. Iudic. Genes. 2. v. 24 Mich. 7. v. 8.
 Deinde conferere te manus oportuit cum propria tua coniuge, quæ pef- Iob. 2. v. 18.
 sima quidem *tui consolatrix*, sed *Diaboli strenua* ac q. iurata erat *adiutrix*. Acap. 4. Iob. & deinceps per plur. capit. Iob. c. 38. v. 1. & c.
 Non levis hic concursus erat, sed multarum instar vel turmarum vel ve- Iacob. 5. v. 11. ad Heb. c. 10.
 xillorū, quis enim grauior impetus tibi obtingere potuisset, quam à *carne* Augustin. Epist. 87. ad Felicitatem & Rusticum.
tua, & ea quæ in complexu tuo erat, & vnde proximē Deum maximū haurire Clypeus dimi- nae gratia P'sal. 91. v. 4.
adiutorium debebas, sed etiam hos ictus vno halitu *disslauisti*. Amicorum † Iob. 7. v. 1. & c.
 etiam tota expeditio in te irruit, sed Dei etiam iudicio contra ipsos *STE-* August. Prae- fas. in P'sal. 74
TISTI. Etiam cum Deo conflixisti, sed *Patientia correptionis* digito compe- Cur in bonos ac malos dies incidamus. * P'sal. 6. v. 4.
 tens labellum euasisti. Quis igitur dubitabit, *TE* q. alterum *Israëlem* me- Stantheiten kommen mit Pfunden, vnd nebmen mit Quenten abe.
 rito triumphare? ô sanctum *patientia* ocellum! ô nobilem triumphato- † Iob. 7. v. 1. & c.
 rem! Sed sic *impetrasti benedictionem!* & quemadmodum triumphum cum August. Prae- fas. in P'sal. 74
 nullo partiri habes, ita gloriosior euasisti. *Quid ergo non misericorditer presta-* Cur in bonos ac malos dies incidamus. * P'sal. 6. v. 4.
tur hominibus à Deo, à quo etiam tribulatio beneficium est? Nam res prospera donum Stantheiten kommen mit Pfunden, vnd nebmen mit Quenten abe.
est consolantis; Res autem aduersa donum est DEI admonenti. Sed nimirum cur † Iob. 7. v. 1. & c.
 in *bufone* triumphare fingeris? pingeris? Nimirum *clypeo* instar testudinis August. Prae- fas. in P'sal. 74
 tectus es *DIVINÆ* providentiæ atque consolationis, sine qua stare, vince- Cur in bonos ac malos dies incidamus. * P'sal. 6. v. 4.
 re, triumphare impossibile fuisset, sub hoc autem tutus *PERSTITISTI*. Ut Stantheiten kommen mit Pfunden, vnd nebmen mit Quenten abe.
 & nos te monente sciamus, quod *tota † vita hominis super terram tentatio est.* † Iob. 7. v. 1. & c.
Nec quasi prospera est eligenda, nec sola aduersa deuitanda, sed vtraque cauenda, illa August. Prae- fas. in P'sal. 74
ne corrumpat, ista ne frangat, ut vnicuiq; hominum, in quocumque statu rerum egerit Cur in bonos ac malos dies incidamus. * P'sal. 6. v. 4.
in vita, non sit refugium nisi DEVS, nec vllum gaudium, nisi in promissis eius. Vita Stantheiten kommen mit Pfunden, vnd nebmen mit Quenten abe.
enim hac qualibet redundans felicitate multos fallit, Deus autem neminem. Deinde † Iob. 7. v. 1. & c.
 testudo seu bufo potius tardo procedit gradu, admonens, quā graui- August. Prae- fas. in P'sal. 74
 in te irruerint mala pondere, & quam magnis incrementis morbus inua- Cur in bonos ac malos dies incidamus. * P'sal. 6. v. 4.
 luerit, sed minimis decessisse decrementis, nempe etiamnum morbi mul- Stantheiten kommen mit Pfunden, vnd nebmen mit Quenten abe.
 tis ingrauescunt ponderibus, sed minimis paulatim ac sensim decedunt † Iob. 7. v. 1. & c.
 vncius, ut ingemiscere sæpe cum *Dauide* oporteat: * *V S Q V E Q V O*? Deniq; August. Prae- fas. in P'sal. 74
 singularis *Constantia* in Fide inter ærumnas præbes exemplum, dum ais: Cur in bonos ac malos dies incidamus. * P'sal. 6. v. 4.
SCIO, quod redemptor meus viuit, &c. Et iterum: *Etiamsi occiderit me Do-* Stantheiten kommen mit Pfunden, vnd nebmen mit Quenten abe.
minus, tamen sperabo in eum. ô beatū Triumphum! Faxit Deus, † Iob. 7. v. 1. & c.
 ut nunquam infeliciori euentu configamus! August. Prae- fas. in P'sal. 74

SIS ASINVS QVEMCVNQVE ASINVM
sors aspera fecit.



Quanta sens fuerit Patientia, lumine caesi,	Aequa mente, velut miserae sortis Asellus
Nomine sub Tobiae pagina sacra refertur	Iacturam rerum ludibriūq; tulit
Tobias war ein frommer Man,	Er fuhr doch viel Lamen, vñ Schmerz,
Wie uns die heilig Schrifft zeigt an	Welchs alls verträgt sein geduldig herte
Tobie le fidele, au milieu d'une gent	A faire ceuvre de foy: à l'asne miserable
Rude, sa croix pesante porte, fort diligent	Il ressemble, et s'attend à son Dieu pivoiable.

TOBIAE
Triumphus.
Matth. 21. v. 7
Luc. 19. v. 30.
&c.
Judic. 5. v. 10.
v. 10. v. 4. c. 12
v. 14.
Numer. 22. v.
88.

NON te pigeat pudeatve, bone Tobia, in asino triumphare, cū & dominū
Nac lotera nostrum, Ducem gloria vitāq; Authoic, asina fessorem, ouato-
remq; in vrbem Hierosolymā gestauerit. Principes Iuda non tantum in asi-
nis belligerārunt, sed etiam pelaras gesserūt res asinis infidentes, adeoq;
in iisdēq; triumpharunt. Maximū est, q; asina, cui Bileam infidebat fessor,
Domino os aperiente loqui orsa est: quo ipso demonstratū est ad magnas
res à Deo asinam adhibitā esse. Tobie autē triumpho optimē cōgruit: nam
tardē admodum procedit asinus: Tardē admodum procedit Triumphus
Tobiae

Tobias, nam multa, imo plurima ipsum mala experiri, oppugnare, expugnare ante Triumphum oportuit, solum videlicet vertere, iacturam bonorum suorum perpeti omnium, etiam receptas iterum amittere: etiam visum perdere, & cæcitate q. enecari. Vides quantæ contra ipsum productæ sint copiar, quas, quamque graues sustinuerit impressiones, & quàm acerbos ictus exceperit ante victoriam ac triumphum. Idem plane ipsi contigit, quod *P. Ventidio Basso*, qui triumphatus triumphauit, q. *PAVCISSIMIS* contigit. Vide *A. Gell. in Noct. lib. 15. cap. 4. & Diodor. Sicul. lib. 43. Vell. Patercul. & Val. Max. lib. 6. c. 9.* Præclare ergo nos docet: *Cum Dei nos auxilio destitutos hostis inuasit, duxeritq. captiuos, nõ desperemus salutem, sed iterum armemur ad prælium. Potest fieri vt vincamus, vbi victi fuerimus, & eodem loco triumphemus, vbi fuimus ante captiui.* Hieronym. scribit in 34. mansion. ¶ Magnum exsulij malum, quo enim patria solum dulcius, quoq. maiori cunctos afficit dulcedine, eo acerbius est exsulum. Omnes quidem exsules sumus in hac tetra, & peregrinamur à Domino, sed Natale solum plus alijs loqis adfcit:

*Curat nemo vagos, & ladere nemo veretur,
Non exsul cura ducitur esse DEO.*

Est tamen exsul solum de Trifolio, quod in conspectu suo Deus habet, obseruat, curat. Vt tam piè quam scitè apud nos Germanos dicatur:

*Umb Witwen/Wäusen/vnd Frembdling/ | Jedoch so seynd sie das Kleeblat/
Ist es ein sehr armselig ding/ | Das Gott allzeit vor Augen hat.*

De Asino, q. *felle careat*, scribunt, pulcre Tobias hoc conuenit, vt reliqua, ita etiã paupertatis malũ leniter vt feramus & absque felle, p. exẽplo est:

*Su Asinus quemcumq. Asinum fors aspera fecit,
Qui placide sortem ferre fecit, ille sapit.*

Quis vero verè pius paupertatis onus nõ æquanimiter ferat, cum ad salutis viam parum referat, diuesne quis an pauper si simo pauperes ad cælum ditioribus multo sint expeditiores nam diuitiæ laquei sunt, quibus irretiti multi in perditionem decidunt.

Etiã Gentiles sapientiores spretis facultatibus terrenis paupertatẽ elegerunt: *Crateis Thebani, Biantis, Lucij Valerij, Quintij Cincinnati, Fabritij, de quibus Augustin. de ciu. Dei lib. 5. c. 18.* Iri aliorumque exempla nota sunt: Estq. *Seneca* sapientiss. di. c. 10. *Libera te metu paupertatis: vis scire quam nihil in illa mali sit, compara inter se pauperum ac diuitum vultus Sapius pauper & felicius fidelis q. rident. Si qua incidit cura, velut nubes transi. Horum que felices videntur, hilaritas ficta est, grauius est, suppressa est, & c. vide quaeso locum.* Eo a. corporalis paupertas felicior, si spiritus illi accesserit, & opulentia fidei.

*Quod si quis vera vram ratione gubernet
Diuitia grandes homini sunt, viuere parçẽ
Æquo animo. Neq. enim est unquam penuria parui.
Summa quies, nil velle, super quam postulat vsus,
Debitus, vt simplex alimonia, vestis & vna
Infirmos tegat, ac vacet mediocriter artus, &c.*

Bonum est, parum cuiq. esse, plũ quam copia improborũ multũ. Deniq. non dat Dominus in animum fluctuationẽ, sed v. s. a. & gloriosam victoriã. Multa tribulationes iustorum, sed ex omnibus liberat eos Dominus. Non osculatur, emper pater filium, sed aliquando castigat. Quando autẽ castigatur qui diligitur, tũc circa eũ pietas exercetur, quoniam v. gloria post victoriã datur, & lam, honor, gloria, manet æterna.

*Tobias cap. 11.
2. & 3.*

*Quid. de Pompo
lib. 1. Eleg. 4.
Trist. lib. 1.
Eleg. 4.
Idem lib. 5.
Metamor. lib. 1.
Dadal. lib. 1.
Dadalus in
terrea.
2. Cor. 5. v. 3.
2. & c.*

Thyrtak

*Plin. lib. 12.
cap. 37.*

*1. Tim. 6. v. 9.
Diogenes in:
vit. Philoso
phorum.
Senec. Epist.
80.
Matth. 5. v. 3.
Iacob. 2. v. 5.*

*Carus Poeta
lib. de nat. rer.
Prudent.
Christian.
Poet. in Pff
skom.
Psal. 37. v. 18.
Psal. 57. v. 28.
1. Cor. 10. v. 13.
Psal. 34. v. 20.
Ca. 1. Are
lat. Hom. 3.
Ambr. sc. 1.
cap. 5. q. 5. & 8.*



<i>Vig. Elephas sic et Stephanus per saxa per hostes,</i>	<i>Pro rabida turba quoq; verba precantia dicit,</i>
<i>Tergit ovals animo: spe sua damna leuat:</i>	<i>Commendans hostes, se, sua cuncta DEO.</i>
<i>Stephanus, wie ein Elephant,</i>	<i>Bit fur sein feind in todes noth,</i>
<i>Tritt hertzhaffig durchs feindes hand:</i>	<i>Befiehli sein Seel dem trewen Gott.</i>
<i>Comme fait l'Elephant, ainsi a fait Estienne</i>	<i>Que des meurtiers rebelles, pour lesquels emporter</i>
<i>Triomphant, saura yeux, autant de la mort sienne,</i>	<i>Victoire, Christ il prie les vouloir supporter.</i>

* Augustin.
id nominis
tribuit in
lib. 22. de cin.
c. 3.

Petrus Bemb.
Vide Niceph.
lib. 1. c. 6.
Bedā in 7. c.
Aā.
Gregor. Naff.
de Stephan.
Plin. Natur.
Histor. Lib. 7.
cap. 43.

DE constantia & alacritate Stephani * Martyrū CHRISTI Primicerij, atq;
adeo de meritissimo triumpho canit Christianus noster Poëta:
Ibat ovals animis, & spe sua damna leuabat.

Quo autem maior fuit alacritas, eo gloriosior est triumphus, eo dignius
non alio in animali quam in ELEPHANTE triumphat. Tradunt historix,
hanc gloriam deferri sibi petuisse Pompeium Magnum, vt rhedam suam tri-
umphalem traherent Elephanti, sed denegatum tum ipsi fuit, cum propter
alia, tum q̄ angustia portæ triumphalis non caperet. Quod Pompeio con-
cessum non est, id obtinuit primus & rarissimo exemplo eoq; cum maio-
re honore L. Metellus, Pontifex, bis Consul, Dictator, Magister Equitum, Quinde-

cimvir agris dandis. Splendidissim⁹ igitur triumphus tuus est, ô Stephane in-
uictissime, quare etiã miro & omni humano ingenio incomprehensibili,
inenarrabili, imperscrutabili modo datum tibi est priuilegio singularissi-
mo, vt in terra stans visus acie plus quàm humana *Christum* ad dextram

Ahor. 7. v. 50

Dei stantem, [h. e. pro Ecclesia sua depugnante] videres! de *Stephano Aratus:*

*Arat. in Afr.
Apostol. me-
trificans.*

Vera loquens subiit CONSTANTI pectore mortem,

Expresitq³ sui dogmata vera DEI.

Alius itidē Poëta Christianus magis accomode in nostrã sententiã lo-
quitur: *Fundatus Virtute DEI de morte triumphat,*

*Fortunatus
Episcopus Pã-
laniensis
Carm. varior.*

Except lapides cui petra CHRISTVS erat.

Quisquis igitur splendide de hostibus suis triumphare cupit, alacriter a-
gat: constantia ac lætitia ipsi martyrio addet plurimum. *Dicentem de patre
suo & de matre sua non respicio eum, qui fratres suos non agnoscit, & filios suos non
recognoscit, qui obsequant sermonem tuum, & fœdus tuum custodiunt: illi docebunt
iudicia Dei iacobum, & Legem suam Israëllem, illi apponunt suffragium ante faciem
Dei, &c.* Odio habendus genitor, præponendus creator. Licet sparso crine & scissis
vestibus, hübera quibus te nutrierat, mater ostendat, licet in limine pater iaceat, per
calcatum perge patrem, siccis oculis ad vexillum crucis euola. Solum pietatis genus est
in hac parte esse crudelem. Qui animam suam ipsius, vitamq³ propriam, venalem non
habet propter Christum, aut quidquam præter Christum amat, aut respicit, ad hunc
triumphum dignus est, minimè, minimè: Omnia, omnia sordeant, præ Chri-
sto. *Crux, mors, inferi, vita Christianorum sunt, spe nimirum, resurrectionis, &
recuperandæ melioris VITÆ.* Quemadmodum Polycarpus Ep. *Smirnae*, cum
senex octogenarius & amplius in mediis flammis staret, cano torus capi-
te & panis ad sydera palmis: *Domine, inquit, Iesu Christe, gratias ago tibi, quod
me hac die & hora dignatus es, vt partem accipiam in numero Martyrum, in polo
CHRISTII, ad resurrectionem vitæ æternæ, &c. Laudo te, benedico Te, glorifico Te, &c.*

*Alacriter pa-
tendum.*

Dent. 33. v. 9.

ibid. v. 10.

Luc. 14. v. 26.

*Hieronym. in
Epist. ad He-
liodor.*

Job. 12. v. 25.

Luc. 9. v. 62.

*Hilar. de Tri-
nit. lib. 3. c. 4.
SPES Resur-
rectionis.*

Eusebio lib.

4. c. 15.

Fincc. in

Chronol. f. 99.

Obsecro TE, fac me socium resurrectionis honorum. Sed præcedere hunc debe-
bat Ignatius, qui eadem alacritate non subiit tantum suum Triumphum,
sed etiã expectauit, sed etiam desiderauit, imo implorauit: sic enim ille in
Epist. ad Romanos. *Vtinam fruar bestiis quæ mihi sunt preparata, quas & ore mi-
hi veloces esse ad interitum, & allici ad comedendum me. Quod si venire noluerint,
EGO VIM FACIAM, vt deuoret. Nunc incipio Christi esse discipulus, nihil de his quæ
videntur desiderans, vt Christum inueniam. Ignis, crux, bestia, confractio ossium,
membrorum diuisio, & totius corporis concritio, & tota tormenta Diaboli in me ve-
niant, tantum vt Christo fruar! ô verè Elephantinum pectus! De Babylæ, Vin-
centio, & aliis innumeris superledeo. Dignus eras, STEPHANE de cuius tri-
umpho de lapidatorib. peculiari, PRO QVIBVS ETIã orabas, plura vt dice-
rentur, sed multa deficiunt. Rectissime id notauit Augustinus. *Adest, inquit,
in Stephano non tantũ spiritus Fortis, sed etia dilectionis, scilicet, cuncta in Cha-
ritate fieri debebant, q³ Stephanus obseruat in morte, nos ne in vita.**

*Ex Eusebio
lib 3.*

& Irena. lib. 5.

*Refert Hiero-
nym. de vir.*

illustrib. in

Ignat. &

Ignat. ipse E-

pist. ad Rom.

CHARITAS

*Stephani in-
ter nimbos la-
pidum.*

Augustin.

*traç. 6. in Io-
han.*

1. Cor. 16. v. 14

TRI-

63.
TRIVMPHAT A LIGNO DEVS.



*Christus morigerum Patri Patris vnica proles
Ad diram semet praeiuit usq. Crucem:
Christus Der wahre Gottes Sohn
Verlies seins Vatters freuden-Thron.
Christe de Dieu fils vnique au Pere obeysant
Iusqu'à la mort cruelle fut, et en ce faisant*

*Deiuit Satanam, peccatum, tartara, mundum:
Hinc Dominus rerum regnat in arce poli.
Ward Ihm ghor'sam Zus. Creutzes Tode;
Halff uns damit aus aller noth.
Vainquit Satan, la mort, peche, l'enfer, le monde:
Partant se ploye à luy genouil pur et immonde.*

TRIVM-
phus D. N.
I. C.

Coloss. 2. v. 15.

Circumstan-
tia triumpho-
rum veterū.
Valer. Max.
§. de Iur. Tri-
umpho.
Christus ca-
pus contriuit.
Genes. 3. v. 16.

IESVS CHRISTVS, DEVS HOMO, GIGAS VTRIVSQVE SVBSTATIÆ, VICTOR, TRIVMPHATOR, SOSPITATOR, SOTER, VICTOR Mundi & Inferorū, Ἀπεδυσάμενος τὴν Ἀρχαίαν καὶ τὴν Ἐξουσίαν, ἐδειγμάτισεν ἐν Παρθήσια, Θελαμβύσους αὐτοῦ ἐν αὐτῷ. Triumphauit à Ligno. Triumphauit ἐν ἀναστάσει: Triumphauit Ἀφ' ἡβάσσεως εἰς ἐξόν, cuius triumphū si ad circumstantias veteris Triumpho examinaueris, quadrabunt omnia. I. Victor meruisse oportebat Triumphum; meruit certe D. N. I. C. cruenta strage edita in Diabolum, Mundum, & totum Inferorum exercitum, quos non fudit aut profligauit, sed prorsus ad vnum omnes ad interuentionem cecidit. II. A loco commissæ pugnae non statim recedebat VICTOR,

CTOR, sed per triduum expectans, si recollectis viribus ab hoste rursus inuaderetur: Christus à victoriæ loco obtentæ non discedens, *per integros XL. dies cum discipulis: sicut resurrectionem in his terris conuersatus est*, colloquens eiscū de regno Dei. III. A Senatu decerni Triumphū oportebat. Et Christi decretū estiam inde à temporibus secularibus, sicut prædictum, sicut præfiguratum. Tantum hic *Christi Iesu Triumphuseo certior, quo minus Decretū Sacrosanctæ Triados, aut interuerti aut impediri, aut deniq; etiā mutari potest.* IV. * Obuiam procedens è sacrario Capitolino Senatus triumphantem verbis, quæ concipi poterant, ornatissimis excipiebant: etiam SS. Trinitas triumphantem, in primis PATER principium AGENDI excipit verbis conceptis per Dauidem, dictatis per Spiritum sanctum, ὁ πάλυτα ἐγενῶα, καὶ τὰ βάρη τῶ Θεῶ: *Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Dominare in medio inimicorum tuorum, &c.* V. Præcedebant curram triumphalem hostes deuicti, triumphati, catenis colla circum onerati micantibus spoliis, præatisq; picturis res gestas continentibus: Peccatum, mors, Sathanas, Tartara ad eundem modum trahuntur à Christo. Sed hîc cum primis notandum, *Iugurtha Rex* cum antea paterna fronte tam esset formidabilis, vt sustineri non posset, triumphati tamen ita euiluit maiestas, vt etiam à pueris puellisq; luto peteretur: Nimirum Satanæ ante Christi passionem, omnibusq; formidabilis auctoritas, per passionem, descensum & resurrectionem Christi ita euiluit, vt ab omnib⁹ fidelibus nunc imperatur: *Vbi est aculeus tuus, ὁ mors! vbi victoria tua, ὁ inferne?* VI. Stiparunt * Ἰσραήλ cantantes, &c. Hic Angeli, currus Dei millia mille, nempe Angelorum, quorum λειτεργία, ψαλμωδία, ait Tertull. VII. Offeriebantur victimæ, gratiæ agebantur: Christus *per proprium sanguinem ingressus, eternam redemptionem inuenit.* VIII. Sedebant simul in eadem rheda liberi, virtutis paternæ non spectatores tantum, sed & æmuli: Et nos (Fidèles) vicimus, surreximus, ascendimus cum CHRISTO, συγγενῶνοι gloriæ, vti nam & virtutis actiue. Vicit Soter noster per passionem & gloriam, sic & nos discipuli Domini cluemus patientia, & passionibus. *Quare noli* (vt cum Augustin. concludamus) *noli mirari, frater, si, postquam Christianus effectus es, milite te vndique tribulationes vexant: Quoniam Christus nostra religionis caput est, nosq; eius membra sumus. Vita enim Christi perspersa est angustiis plurimis, summa paupertate circumdata: Vnde coniecturā est, quæm te Deus immensis persecucionibus corripit, TE in Electorum suorum numero ordinasse. Nam sine huiusmodi tribulationibus ad Deum nequaquam peruenire possumus, sicut dicit Dominus: Qui rixerit, ei ego dabo sedere mecum in throno meo (triumphabundo) sicut & ego vici & confidi cum Patre in throno eius.*

Plin. Plutar-
chus. Valer.
Aclor. 1. v. 3.

Plin. Liu.
Plutarch.
Valer. Vell.
Fenc. Tell. alii.

Psal. 2. v. 7.
Aclor. 13. v. 2.

31.
* Id. vt sup.
Varro. Cic.
Sueton. in
Aristot.
Ouid. 4. Ponto.
1. Cor. 2. v. 10.
Psal. 110. v. 1.
2. 3.

Id. vt sup. &
Cic. in Pison.

Iugurth. Rex
Numid.
Sallust. de bello
Iugurth.

Ex Hef. c. 13.
v. 14.
1. Cor. 15. v. 54

* Id. Cic. in pr.
in Pison.
Psal. 68. v. 18
Tertullian.

Hebr. 9. v. 12.
Id.

Ephes. 2. v. 15.
Colos. 3. v. 1.
2. 3.

Dedit dona
τρίαινα, 360-
πύα Psal.
68. Ephes. 4.

S. Augustin.
in Sermon. ad
Lippianum.
Ephes. c. 2. &
affectuos.

Apoc. 3. vers.
v. 11.



SCINDITE CORDA VESTRA.



Ex humili prognata loco, germaniâq; terra Purgari polluta iubet, non munda lauari,
 Proles Aethiæ scindere corda iubet; Divina impleri ut prosperitate queant.
 Die Wahrheit komt schwerlich am tag, Macht eure wüſte hertzen rein,
 So bald ſie komt iſt das ihr ſag: Das euch das Liecht der Gnad drin, ſchein.
 La belle Verité hors de la terre gonne, Auquel, avec Juſtice regardante des cieux
 Le Seigneur Eternel avoit parlé du terme. Le Cœur ſeroit aux hommes, les faiſant vivre mieux

Reſpiciencia.

Levil. 2. v. 12. 13

Scindenda:

conterenda

corda:

Dolendum ob

peccata, ſeruo,

animus.

Eſa. 45. Iere

mia 3. Zach. 1

DEsumptum eſſe hoc Εμβλημα ex Sacri voluminis Ioëlis prophetia, ubi Dominus: *Conuertimini, inquit, ad me ex toto animo veſtro. Lacerate corda veſtra, & non veſtimenta veſtra, & reuertimini ad Iehouam Deum veſtrum, quia gratioſus & miſericors eſt, longanimis & amplius benignitate, &c.* Cuius diuina non nihil ſapientia, perſpicuum eſt. Commendat in genere Reſpiciencia, ſine qua nec temporalis nec æterna gratia Dei cum gratia obtineri poſſeſt: Idem ergo dicit, quando dicit: *Conuertimini ex toto animo: & ſcindite corda veſtra.* Ad Dominum enim ſerio conuerti iubet; quod ipſum non tantum in V. Inſtrumenti Codice (vt heic) Deus ſæpè exquirat: *Conuertimini ad me, ſed ipſa*

ipsa veritas, & σιωδης illa Θεῶν Ἀληθῆ, & suas conciones hoc modo orditur: **AGITE POENITENTIAM.** Nec aliud sibi volunt Apostoli verba: *Exiite veterem hominem, novum induentes: Mortificate membra quæ in terris sunt: Nolite præbere membra vestra organa in iustitiæ atq; peccatis, sed iustitiæ: & quæ sunt similia.* Utiles autem est resipiscentia salutaris, cum ad *auerruncanda mala, tum ad bona acquirenda:* Vtraq; duplicis sunt generis, *vel temporalia vel æterna.* De malis primo loco. *Auerruncantur salutaris resipiscentiæ antidoto mala corporalia, nam, Resipueris gens illa, inquit Dominus, pœnitēbis & me: Ahabitiam hypocritica pœnitentia inhibebat ad tempus iræ diuinæ executionem. Mala æterna salutaris resipiscentiæ euitantur. Non enim Deus quenquam perire vult, sed vt conuertatur & viuat:* Et vel interposito id iuramento confirmat: *Viuo ego nolo mortem peccatoris etiam MORIENTIS, sed vt conuertatur & viuat.* quod quam verum sit Hist. *Pauli conuersi* declarat, confirmatq; exemplum & *Historia Carpi, & omnium qui resipiscentia gehennæ supplicium effugerunt. De bonis. Corporalia* certe acquiruntur resipiscentia, vt *Saul* visum recuperat resipiscens. *Manasses* liberationem è carcere & restitutionem in regnum; ait enim Dominus: *resipiscam & ego, &c.* Sed obseruandum tamen hîc est, remissa culpa, donata venia, corporalia tamen bona sæpe non consequi, vt in *Dauide* videre, quoniam Deus meliora, cœlestia nimirum dare decreuit. Veram autem ac seriam resipiscentiam æterna bona certo consequuntur: Nam Dominus *conuertitur ad resipiscentes: miseretur resipiscentium, deponit iniquitates, reijcit potius se, non recordatur eorum, abijcit in profundum, miseretur misericordia æterna. Quare ne desperando augeamus peccata, propositus enim est pœnitentiæ portus: Nec sperando augeamus, datus est enim dies mortis incertus,* inquit † *Augustinus.* Oportet autem resipiscentiam esse veram, seriam, cordialem, vt Dominus ait: * *Ex animo.* Oportet esse *citam,* quæ non differatur diu: Nam *quotidie peccamus, quotidie resipiscendum est.* Oportet esse *durabilem,* non momentaneam, quæ perdurat semper: Nam *totâ hominis vitâ debet esse pœnitentiâ.* Oportet fundari: 1. in *pura pura gratia Dei Opt.* 2. in *merito Domini nostri Iesu fide saluifica.* 3. *Elargiente spiritu suo, vt oremus: Conuerte me Domine & conuertar.* 4. in *veraci, stabilisq; promissione, vt peccator resipiscens verè, & ex animo fideli dicere possit: Proponit tibi cor meum verbum tuum.*

Math. 3. &
 Marc. 1. & c.
 Ephes. 4. v. 22
 23. 24.
 Coloss. 3. v. 8.
 Rom. 6. v. 12.
 & cap. 19. v.
 11. 12. 13.
 Vilitas resipiscentiæ.
 Ezech. 18. v. 30.
 1. Reg. c. 21. v. ult.
 Ezech. 18. v. 33. & 33. v. 11
 2. Pet. 3. v. 9.
 August. cap. 1. de vera & falsa pœnitentiâ. vide loc. obseruand. diff.
 Act. 9.
 Dionys. Areopag. in Ep. ad Demophil.
 Act. 9. v. 18
 2. Paral. 33. vers. 12. 13.
 Ierem. 18. v. 8
 2. Sam. 13. & seqq.
 Zach. 1. v. 3.
 Mich. 7. v. 18
 19.
 Ezech. 18. v. 20
 Esai. 54. v. 8.
 † Augustin.
 Tract. 33. in Iohan.
 * Ierem. 29. v. 13. 14.
 Vera resipiscentiâ qualem esse debeat?
 Ierem. 31. v. 18
 Psal. 27. v. 8.

Denique non oportet esse *Nimis seram,* nam pœnitentiâ nimis serâ, raro est vera, qui enim in tempore vocant: *i Deo non audit, Eum Deus nec vocanssem iusto suo iudicio audit.* Odis Deum pro castigationem in voce coruina, diligit veram conuersationem in gemitu columbino.

Beda, Bernaydus, August.



VERITAS IN APRICO, EX INSIDIIS
mendacium.



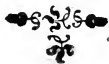
Christus Altheias idea et amator et autor Sed scelerum fabricatores, ut Noctua lucem
Huius Amatores ipse tuetur, amat. Oderunt: Lux hac omne ne clat opus.
Christus ise selber die warheit Dem der sie liebt wo böß geschicht
Und gibe sanns hellen Licht klarheit Hast man die warheit scheucht das liecht
Pourquoy de les Tenebres, Achab tyran cruel, Si est ce que iamais tu ne lui scaurois nuire,
Destoches tu la fleische, contre Dieu Eternel! Il aime Verité, et te peut bien destruire.

Veritas duplex est: ὁσιώδης καὶ γενωμένη ἢ ἄγενη. Illa Dominus noster Iesus
Joh. 14. v. 6. Christus, ipso id asseuerante; Ego sum via, veritas & vita. Hæc est aff. & per
» SS. exc. tatus in co: ditus piorum. Illa recte & vere Ἀλήθεια, hæc verius ἀλήθεια
Veritas quid? » sis dicitur. Hæc enim & Doctrina sit & vita, recte definitur, quod sit constans ani-
mi voluntas & studium per quod, qualis simus, tum in dictis tum in factis omnibus, &
nos ipsos & que in nobis & que circa nos sunt, ing. nue & candide ad De: gloriam,
conscientia: q. sy riteratem conseruandam, & vita & oratione patefacimus ac mani-
festamus. De doctrina veritate hic præcipue agimus. Doctrinæ veritas omni-
na. no sectan-

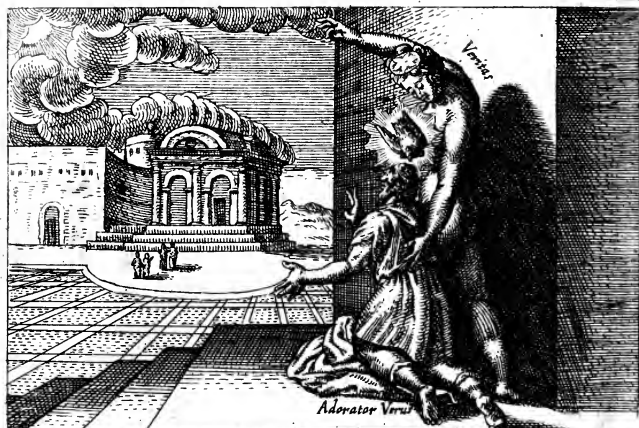
non sectanda ac retinenda est, cum *prædicatione tum auditu*: ad quod requiritur *Examen doctrinarum ac sententiarum*, vt illæ probentur ad necessarium atq; infallibilem *Canonem Sacri Codicis. Ad Legem & Testimonium*: ad τὰς γραφάς, vt praxi mandemus illud *Apostolicum*: πάντες δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε: Et istud *Dominicum* Ἐγευνᾶτε. vbi *Cynosura* ac *γλυκύς lapis est verbum Dei*; Hinc *mandatum*: *Loquimini veritatem*; τὰ λογία Θεῶ: Περὶ φητείας ἀνάλογον τῆ πίστει. Ad hoc igitur non sunt expectandi ἐκθροισμοί, sed *præconium* verbi audiendum, & *animus noster vera humilitate munendus est, vt non erubescat, quod ignorat, addiscere*. A quocunque enim percipi potest *veritas, amplētenda est*. Verum cum magnus veritatis sit hostis, *consuetudo & commentitia vetustas*, magno studio cauendum, ne earum fascino dementati à vero veritatis tramite nos abduci patiamur, quare etiam paulo pridem monuimus *cynosuram* (verbum) sequendam: *Solus Christus audiri debet*, inquit *Cyprianus*, *Pater enim de cælo conestitur dicens*: *Hic est filius meus dilectus*, ἐν ᾧ εὐδόκησεν, *IPSVM AUDITE. Quare, si solus Christus audiendus est non debemus attendere, quid aliquis ante nos faciat, dum putauerit, sed quid prior Christus, qui ante omnes est, fecerit*. Neque enim hominis consuetudinem sequi oportet, sed *Dei VERITATEM. Seruus Legi est doctor: Seruus igitur Legi est etiam auditor*. Quibuscunque igitur hoc modo cordi atque curæ est *veritatem κατέχειν, eos veritas liberabit*. Nam *in quacunq; domo Euangelium est*, (id est, legitur, obseruatur, vsui mandatur) *illuc Diabolus ingredi non audeat* (non habet vim nec potestatem) *animam ad fidem lectionis veritatis familiarem, neq; damon neque peccatum attinget*. Attendendi autem & *falsi prophete, falsi operarii & Pseudo-Apostoli* ex tenebris atque infidiis iacula sua vibrantes, ne nos attingant, nam magnum periculum est à talibus, vt *hæc Tabilla* prudenter condocescat. *Transfigurat se Sathan in Angelum lucis, & ministros subornat suos velut ministros iustitiæ, assentes noctem matutinis pro salute, desperationem sub obtentu spei, perfidiam sub prætextu fidei, Anti-Christi sub vocabulo Christi: vt dum verisimilia mentiuntur, veritatem subtilitate frustrentur*. Hoc q; eo magis fit, dum ad veritatis originem non reditur, nec *Magistri cælestis doctrina servatur. Quæ si quis consideret & examinet, tractu longo atq; argumentis opus non est. Probatio est ad fidem facilis, compendii veritatis. Hæc pleuraq; ex Patribus.*

Esai. c. 8. v. 10
Ioh. 5. v. 39.
1. Thess. 5. v. 21.
Ioh. 5. v. 39.
Zach. 8. v. 16.
1. Pet. 4. v. 11.
Rom. 12. v. 6.
Cyrill. in Ioh.
e. 9. lib. 6. c. 20

Extr. Distinct.
12. q. 6. cap. omnia talia.
Item §. illa autem.
Cyprian. lib. 2.
Epist. 3. ad Cecil.
Similia vide Epist. ad Pompeium contra Ep. Stephan.
Consuetudo sine veritate vetustas erroru est.
Chryf. in oper. imp. in Matth. cap. 7.
Ioh. 8. v. 32.
Chryf. Homil. 3. in Ioh. c. 4.
Matth. 7. v. 15
2. Cor. 11. v. 13
Rom. 16. v. 17
Cyprian. tract. 3. de simplicitate prælatorum.
Vide Tertull. lib. de veland. virginib. &c.



71.
VERI ADORATORES.



Verus Adorator lustratus lampade diâ, Hunc colit assidue, veluti decet, inuocat, aufert
 Pectore sincero nouit amare Patrem: Continua gaudens quam præ posuit opem.
 Der wahr anbetter, den der Geist Continû gaudens quam præ posuit opem.
 Der ehrt den vatter, rufft ihn an,
 In Gottes Lieb recht vnderweist, Was er begehrt: trägt er dâran.
 Les vrais Adorateurs adorent sans crainte Le Seigneur debonnaire lors les exaucera
 Le Seigneur, en Esprit a Verite non feinte: De son sanct tabernacle, et tout bien leur fera.

De vera Ado-
 ratione.

Iob. 4. v. 22.

ibid. v. 23.

ibid. v. 24.

Quid sit, in
 Spiritu ado-
 rare?

Augustin. de
 orand. Domini
 ad proban.

DE diuino sacrorum voluminum thesauro, & quidem ex sermone Do-
 mini Saluatoris ad Samaritidem desumptum esse hoc Ε^μελημα, cuiq;
 perito perspicuum est. Ibi enim Dominus Saluator inter cætera, vos adoratis,
 inquit, quod nescitis: nos adoramus, quod scimus: quia salus ex Iudeis est. Sed venit bo-
 ra & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu ac veritate. Nam
 & Pater tales querit. Spiritus enim Deus est, & eos, qui adorant eum, in spiritu ac veri-
 tate oportet adorare. Intelligemus igitur, si quid in SPIRITU, INq; VERITATE
 adorare sit; IN SPIRITU adorare, Primum toto spiritus adfectu atq; deuotione
 adorare est; Nam oratio sine deuotione inuictus boum est. Vera quippe adoratio, non
 est in verbis oris, sed in cogitationibus cordis. Valētiores namq; voces apud secretissimas

aures Dei non faciunt VERBA nostra, sed desideria. Adeo ut etiã quandoq; adfectus spiritus præter verba sufficiat: quemadmodum non tantum exempla **Moyſis, Hanne,** aliorumq; ostendunt; sed & **Augustinus** de fratribus in Eremo **Ægypti** recenſet. **Clament affectus tui,** inquit **Ambrosius:** Profunt affectus & desideria sine vocibus, sed non p̄sunt voces sine adfectibus ac desiderijs, **quid enim prodesſet motio labiorũ si cor tuum mutum eſt?** Deinde in spiritu adorare eſt in fide **D. N. I. C.** adorare, nihil hæſitare, nihil dubitare, sed vero spiritus adfectu gratiã & opem Dei non tam exſpectare, q̄ fide ac spiritu ad ſe rapere: vnde **Ambrosius,** **clamet fides,** inquit: & **Iacobus** Apoſtolus: **Oret autem Fide,** &c. Certẽ ſi non aliud quidpiã multo minus preces placere Deo poſſunt, p̄ter fidẽ, quinimo talis adoratio ſine fide cõuertitur in peccatũ. **Hoc modo non oris, ſed ſpiritus atq; cordũ auditor Deus eſt,** inquit **B. Fulgentius.** Niritur autẽ fides noſtra gratia ac benignitate diuina: **Ipe pater amat vos,** ait **Chriſtus.** Deinde veraci eius promiſſione, tam plixie in verbo ſuo effuſa: **Verbum tuum.** **Dauid** inſit, **cor meũ proponit tibi.** In primis nomine ac merito **Chriſti,** q̄ noſtrũ eſt: **Meritũ enim Chriſti meritũ noſtrum eſt, meriti non ſumus inopes, quoad Chriſtus merito eſt diues.** Quare **Gregorius** indignũ eum diuina benedictione, p̄nunciat, qui dubio eam quarat adfectũ. Iterũ in ſpiritu adorare eſt, **ſpiritu contrito,** adeoq; in vera ſpiritus humilitate orare, quid. n. impetraret, q̄ ſuperbo motu Deum oratum veniret? tam a **exceſſum;** b **cinis;** c **ſaccus ſtercorum;** d **ſeruus peccati;** e **ſilius ira;** f **remundatus ſub peccatũ;** Quare **caue,** inquit **D. Ambroſ. ne te extollas in oratione.** Oratio enim humilitatis penetrat nubes. **Si te extuleris, cades: ſi te humiliaueris, ipſe appropinquabit.** **Auguſt. Tract. x. in Ioh. B. Augustinus,** in ſpiritu orare, interpretatur in pace Eccleſia, h. e. vera charitate, illibataq; dilectione ex intimo ſpiritu adfectu p̄fecta orare. **S. Paulus** Apoſt. etiã aliam interpretationẽ adfert, nempe ſpiritu orare, eſſe idem quod **lingua peregrina & oranti ignota orare,** q̄ plane a **romo** eſt facere & præter rationẽ. Nec eſt q̄ dicas mihi: **Tameſi ego non intelligam, Deus tamen intelligit?** Imo vero: quid, inq̄ ego, tu ex tali precatione ædificaris? An nescis iſtud **Saluatoris:** **Scit pater veſter cœleſtis, q̄ hiis omnibus indigeatis.** Ergo precibus omnino opus non erat? Sed abſurdius hoc ſit, quã vt merito plixie culpetur. Sic fuit in ſpiritu: **Addit Dominus: In veritate.** Nempe excludit Dñs ab adoratione omnia **ſalfa obiecta:** **Idola** nimirũ, quæcunq; ea aut fingi aut pingi poſſunt, iccirco ſignificanter ad modum dicit: **PATREM.** Deinde excludit & omnẽ ſimulationẽ, **hypocriſin, fucũ,** & quicquid intemperate veritati eſt contrariũ; ait enim **Sapiens:** **Caue ſis, ne religio tua ſit fucata aut hypocriſica:** Magna turpitudò iuxta atq; pœna erit, cũ aliquando detracto fucò hypocriſin iplam nudabit, atq; in apertã lucẽ ponet **Deus.** **Non opus eſt inflata buccina: Deus clauſum cordis tui cubicũ introſpiciet. Abſit autẽ, vt, quod facere Deũ rogamus oribus ac vocibus noſtris, eũ facere negemus cordib; noſtris.** ¶ **Talis omnino oratio iuſti eſt iacobũ. & clauũ cœli. Ascendit precatio, & descendit Dei cõmiſeratio. Licet alta ſit terra, altũ cœlũ, audit tamẽ Deus hominis linguã, ſi purã habeat cõſc: etiã.**

Gregor. Moral. lib. 2. c. 18.
 Exod. 14. v. 19.
 1. Sam. 1. v. 12
 &c.

Augustin. lib. de orand. Deum, ad probã.
 Ambros. de Cain & Abel. c. 8.

Augustin. in Psal. 37.
 Id. traã. 102. in Iohan.

Iacob. 1. v. 6.
 Heb. 11. v. 6.
 Psal. 109. v. 7.
 Rom. 14. vers. ult.

Lib. 2. ad Regem Thraſimund.

Job 16. v. 26.
 Psal. 27. v. 8.

August. 102. traã. in Iohan. 1d. in Manual. cap. 22.

Ex Gregor. a Psal. 113. v. 5
 b Gen. 18. v. 27
 c Syr. 10. v. 9.
 10. 11.

d Rom. 6. v. 17
 e Ephes. 2. v. 3.
 f Rom. 7. v. 14

Ambros. de Cain & Abel. cap. 3.
 In Praſat. Psal. 130.

1. Cor. 14. v. 16
 Obiã. Reſp. 1.

2. Matth. 6. v. 32
 In veritate, quid ſit?

1. Cor. 10. v. 14
 v. 21.

Syr. 1. v. 36.
 ibid v. 39.
 Matt. 6. v. 2.

August. Epiſt. ad Vitalicũ. 117.
 Iacob. 5. v. 16.
 August. ſermo. 226. de tẽpore.

MVNDE IMMVNDE VALE, SERVAT
me CHRISTVS JESVS.



Christus Aletheian cunctis proponit emendam Larua. Sophiam fuge sis, à prouide, mundi.
Sed pretio vili, si prece poscas, omes. Fides decipit decipiensq; sibi.
Christus bünd Dhimlisch warheit seyl. Kaufft vmbz gebt. Du darffst kein gelt
Vmb ein geringer flechter theyl. Hut dich fur falschen Trug der Welt.
Iesus Christ nous commande d'acheter Verité. Homme, de ton Argent. Parquoy: le masque Monde
A vil prix il l'epose, n'ayant necessité, Laisse, va au Seigneur, et sur luy seult fonde.

Desiderabilia
huius aui.

* q. d. Defe-
ramne ego te,
voluptas mel-
litissima!

† ut Apostolus
Rom. 7. v. 22.

Qua sint
Parentes?

* Gen 12. v. 1.
& seq.

Quantopere desiderabilia huius mundi hominem Christianum à vera ac
solida pietate, adeoq; etiam à vita Beata æterna retrahant, liquido o-
stendit hic homo, qui quidē à CHRISTO, VERITATE trahitur ad pulcri-
tudinem cœlestiū, ipse vero semper * respectat ad mundū. † Secundum spiritum
quidē delectatur cœlestibus, corporis tamen semper respicit oculos. Sunt
autē desiderabilia mundi multa. Inter prima sunt; Parētes, fratres, sorores, do-
mestici, & cognatio; Id vero ostēdit Dominus, cum tam multis tamq; exqui-
sitis verbis Abrahamo iubet, vt * exeat, &c. Quando itidē Pſaltes ait: **AVDI**
Fili,

Filia AVIDE, & inclina aurem tuam, obliuiscereq; populi tui & domus tua paterna. **AVIDE.**
Nec abs re, per corporales. n. nostros parentes, quātum ad carnalē prof-
minationem, obnoxij fumus, iræ, maledictioni, peccato deniq; ac morti.
Quare Dominus Saluator, odio habere patrem ac matrem iubet: adeoq; indignū
SE, eum dicit, q. amore sibi patrem, matrem, &c. præferat. Sed hac de re nos suprà
aliquid dixisse memoramus. Desiderabilium mundi rerū etiam PATRIA
est, & solū natale, quod q̄ pauci propter Christū equanimiter vertant, expe-
rientia docet. Ibi multi respectant cum uxore Lothi, dicuntq; cū vano atque
prophano Poëta:

Quid facerem? blando patria retinebar amore;
Aspicerem Patria dulce repente solum!
Quantum erat o magni peritura parcere Diui!
Vt saltem patria consumularer humo!

Sed facile solari hoc desiderium poteramus, remittentes, quod exules hic sumus omnes, & eo arctius desiderate patriæ cælum, ————— *longumq; peregris*

Exsiliū, tactiq; loci cælestis amore
Carcere nunc clausi terras spernamus & undas
Migramus q; ibi, ubi cælum patet. Et iterum:
Felices anima quibus hac cognoscere primum,
Inq; domos superas, andere cura fuit.

Desiderabilium primum coniugatis coniuq; est: sed nec hic amorī Christi præponendus, sed postponendus, vt *Christus Matth. 10. v. 38.* quod super tēpore seculi elapsi fecit gloriosus Christi cōfessor, Princeps Italus Marchio de Vico *Galeatius Caracciolus*, cuius historiam nemo cordatus sine stupore sineq; piis lacrymis leget. Inter desiderabilia huius æui referuntur etiam *opes ac diuitiæ* seculares, quibus multi ita capiuntur, vt cælū propterea amittant, dicentes cum *Demade: Ita curanda esse cælestia, vt non amittamus terrena.* Hi nec digni Christo sunt, nec parati aptive ad regnum cælorum. De his conqueritur etiā *Cyprian. Dissimulanda veritas non est. Multos decepit patrimoniū sui cacus amor. Nec ad recedendū parati aut expediti esse potuerunt, quos facultates suæ velut compedes ligauerunt, &c. Demas amat mundum.* Sed non minus stultè quā impie hi faciunt, cum pro thesauro, eligunt carbones; pro auro, lutum; pro simlagineis, quisquilias; pro Christo, Satanam; deniq; pro æterna gloria atq; felicitate, æternū exitium atq; damnationē. Nautarum saltem prudentia hi tales corrigerentur q̄ cum vel submergendæ nauis, vel aliud, periculū impendere vident, etiā pretiosissimas potius mærces eiiciunt, vt releuetur nauis, q̄ se vna cum nauī mergi sustineant: Paulus tale periculū imminere omnibus ait, qui inhiant opibus huius seculi. Vtinā igitur in tempore resipiscerem⁹, & missis terrenis ad cælestia adspiraremus! Sunt & alia huius mundi desiderabilia, q̄ æternū hominē pessumire cogunt, qualia sunt *voluptates carnis, comestiones, cōpotationes, libidines, luxuria, gula, & similia.* Sed fortiter his renunciandū, imo sibi ipsi, vt *VERITAS* inquit, ne suffocent nos ad æternā damnationē. *Tunc. n. incipimus Christi esse discipuli, cū tibi, de his, qua videtur, desideramus, vt Iesum Christū inueniamus.*

Psal. 41. v. 11
Deui. 33. v. 9.
10.
Psal. 31. v. 7.
Luc. 14. v. 26
i. e. Dei amori
longe postponere.
Matth. 10. v.
38.
PATRIA.
Gen. 19. v. 26.
Ouid lib. Tristitū. 1. Eleg. 1.
Eod. lib. 3.
Eleg. 8.
Eod. lib. 3.
Eleg. 3.
Psal. 139. v. 13.
Hebr. 13. v. 14
Emit. Ouid.
in lib. 8. Metam fabula 5.
Idem in lib. 1.
Faistor.

Demades O-
rator Athen-
iensis, apud
Plutarch. ref.
Erasm. in Ap-
pophthegm.
Luc. 9. v. ult.
Cyprian. lib. de
lapsis. quini.
2. Tim. 4. v. 10
" Prædigo illi
" simil. Luc.
" 15.
" Simil. ad
" commod.

1. Tim. 6. v. 9.
10.

Vide August.
Tract. XII. in
Iohan.
Luc 9. v. 23.
Ignat. dist. ex
Hieronym.

POTIOR EST VERITAS.



Non eadem est, nec erit variorum forma volucrum. Sic et Aletheia celestis honore Coronæ
 Sed sociabuntur quos color unus habet. Aseclæ decorat discipulâq. suas.
 Wiegleich und gleich sich gern gefelt, So thut die Wahrheit auch Zu letze
 Einerley farb Zusammen hält; Ihr Diener sie Zu ehren setze.
 Comme en ce monde on voit, que nature tressorte Par cillement couronne ceux la, la Verité,
 Conjoint communement les choses d'une sorte: Qui Verité maintient à perpetuité.

HOMINI Christiano operanti veritatem, duo heic tribuuntur, quibus renunciet, imo quæ odio habeat, infestetur, confodiat: *Mendaciū*, scilicet, & *amor cæcus*. *Mendaciū* quam probrosum, & infame est in ciuili conuersatione, tam perniciosum & exitiale est in negotiis religionis. Euripides ait: *Α κόλαι σον εχρε γλωσσαν, αιχιςισω νοσον.*
 Mendaces merito exosi & infames sunt, quoniã per hos si staret, tota Respublica & communitas pessum iret. Verum enim mendacium est, quod vel in contumeliam Dei, vel in damnum vel in contumeliam proximi fit & committitur, quod aperte damnat hoc Emblemata: *Illud est*, de quo Plato: *Τὸ μὴ τῷ ὄντι ψεύδει.*

Wid. Iohan.
 Stobæum,
 Serm. 60.
 Dana. lib. 3.
 Fib. Christian.
 Plato lib. 2. de
 Repub.
 Seneca.

Ψεῦδος ἔστι μὲνον ὑπὸ Θεῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἀνθρώπων μισεῖται. *Vbi non pudor nec*
cura iuris, anctitas, pietas, fides, ubi instabile regnum est. Hæc autem omnia exclu-
dit mendacium. Furi quidem inest, laboriosa turpitudine; sed mendacis condemnatio
peffima. Turpitudine magna est in homine, mendacium, & in rudium ore asidue versa-
tur. Tolerabilior est fur, quam mendax adfiduus; virique vero perditionis hereditatem
consequentur. Mores hominis mendacis sunt ignominiosi, & pudor eius comitatur i-
psum adfidue. Mendaces in foro luunt pœnam rei, quã hîc laturus erat con-
uictus. Tales optimus ille Imp. reddebat infames, si probassent aliquate-
nus non probantes, aut membris mutilabat, aut cædebat. Æl. l. amprid. in A-
lexand. Seuer. Os porci est mendax, quod semper in stercore hæret: & sicut
canis est in macello, qui semper habet os cruentum. Cæterum turpitudine
mendacij eo magis elucescit, q̃ præter Sathanam vnum ac solum, non habet
authorum, affeuerante ipso Domino Saluatore: saltem moneræ sumile cõ-
sideretur, vna moneta bona, mille falsis præualeat, quidni igitur vnus ho-
mo verax, centum ψευδολοῖς & mendacibus, qui etiam, q̃ verum dicunt, men-
tiuntur. Non dicam, q̃ os mentiens occidit animam; Et Deus iustus vindex per-
dit omnes qui loquuntur mendaciũ. Quare summam comprehendens
Augustin. ait: Mendaciorũ genera multa sunt, quæ quidem omnia vniuersaliter odisse
debemus. Nullũ enim mendacium est, q̃ non sit contrarium veritati. Nam sicut lux &
tenebra, pietas & impietas, iustitia & iniquitas, peccatum & recte factum, sanitas &
imbecillitas, vita & mors: ita inter se sunt veritas mendaciumq̃, contraria. Vnde quãto
amamus istam, tanto illud odisse debemus. A doctrina autem religionis omnia penitus
ac primum mendacia remouenda sunt. Fracta enim vel leuiter diminuta veritatis Au-
thoritate, omnia dubia remanebunt. Quæ nisi vera credantur, certa esse non possunt.
Mendacium omnis hominis cordati atq̃ Christiani lingua ignoret, taniusque in vno-
quoq̃, veri sit amor, vt quicquid dixerat, iuratum putet. Solon rectissime vt est apud
Diogen. Laërt. Καλοκαγαθῖαν ὄρεν πισοτέρον ἔχει: vt quicquid dicas, facias-
ve, à mendacio sit quam longissime alienum. Epænetus Σοφοβήγματος ὁ
τόπων, Mendaces, dicebat, omnium scelerum & iniuriarum authores esse: quod in
negotio religionis ante omnia verum est. Apud Persas & Indos mendacium
tanti criminis erat, vt mendaces nullo honore aut Magistratu digni habe-
rentur. Etiam num huiusmodi Carcinomata apud bene-constitutas com-
munitates vitantur. De Cæco Amore supra aliquoties diximus, vt hîc actum
agere sit, plurima adijcere: Fertur hîc amor, aut in Fortunas ac opes huius
æui? sed quanta stultitia in tam vanis ac caducis fundari? Amori Dei amor
opum non erat præponendus. Fertur in libidines, at damnosus est animæ,
vt Petrus ait, in æternum, & hic cruciat, nam vires in libidine deficiunt, sed non
amor cæcus. Fertur in gulam, sed talis homo se longissime infra bruta & be-
stias abijcit; Dicam verbo: Quicquid sit: Homine Christiano & pio & mē-
dacium & amor cæcus, omnia omnino indignissima sunt.

Syr. s. v. 17.

Idē c. 20. v. 25

ibid. v. 16.

ibid. v. 27.

Mendacium
pœna in foro,
vt supr.
Bonauent in
diat. Salut.
cap. 19.

Simill.
Iob. c. 8. v. 44

Simil.

Sap. 1. v. 17.

Psal. 5. v. 7.

August. de
mendac. ad
consent. cap. 3
Α' λήθεια
πάντων ἀ-
γάρων Οὐδὲ
ἕγγιστον
λάτμ lib. cod.
cap. 10.

Hieron. Oper.
Tom. 1. Epist.
ad Calant. de
ratione pie vi-
uendi.

Diog. Laërt.
in vit. Solon.
Plutari h. &
ex eo Erasim.
in Epænet.

Alex. ab Ale-
xand. lib. 6.
cap. 10.

Cæcus Amor.

Hieron. in 18.
c. Matth.
1. Pet. 2. v. 11.
Vt Hieron. in
Osa. c. 4.

74.
VERITAS LIBERABIT NOS.



Si miser es captus peccato, daemone, morte, Flamanti gladio quæ vincula nexa serabit,
 Si tanquam laqueos te Caro praua tenet, Fortis Aletheias transfuga castra pete.
 Bistu vom fleisch Däusel, Todt, Sünden, Lug vnd versug dich Zur warheit.
 Gleichsam gefangen vnd gebunden, Die dich von solchem Strick mach quit.
 Si surpris tu te troues dans les laqs de Pêche, Va t'en vers Veritez qui te rendra deliure.
 De la Mort, et du Diable, et de Chair empesché, De son glauiue tes laqs bruslant te fera viure.

2. Tim 2 v. 26

PAVLVVS Gentium Doctor de improbis ait: Diaboli laqueis eos captiuos teneri ad propriam suam voluntatem. Quod de improbis pertinacia. hoc de omnibus omnino hominibus verum est natura. Imo etiam in electis hæret retia Satanae, quib. in cursu fidei ac pietatis retrahuntur, vt à recto calle sapiufulcua, irretiti ac retracti, delectant. Est. n. lethalis ille venator, qui vbiq; retia sua ponit, vt deducit alicubi Augustinus: Inimicus vt occidat semper vigilat sine somno. Ecce tendit ante pedes tuos laqueos infinitos, & omnes vias nostras impleuit decipulis, ad capiendas animas nostras. Laqueos posuit in diuitiis, laqueos posuit in paupertate. Laqueos tendit in cibo, in potu, in voluptate, in somno, & in vigilia, laqueos posuit in verbo & opere, & in omni via nostra. Dominus Saluator Luc. 21. itidē ostendit,

Psal 91. v. 3.

In Soliloq. c.

16.

Luc. 21. v. 35.

ostendit, vt & Salomon, ad obruī homines vt *laqueū*. Variis autē ac diuersis homines innetūtur laqueorū nodis, hunc enim irretitū tenet *gula*; illum *auaritia*; alterū *libidine*; alium *inuidia*; & quis omnia nodorum genera fando percensere possit? Estq; adeo *μυρίοτερον*, & ad indolē cuiusuis attentus, vt quē non capiat luxuria, illum irretiat auaritia; quem non auaritia, hunc ira & odio innectat; quem non *V. nere*, hunc *Baccho* dementet. Quem non res prosperę opprimant, hunc res secū rē inflent ac deiciant. Quem à dextris non possit, à sinistris vincat; & vicissim. *N. ham ebrietate* illaqueauit. *Iothum* decepit *luxuria*, vt & *Sanfionem*. *Ahan auaritia* expugnauit. *Dauid* res vicat aduersas, integris succubuit. A dextris superauit, quōi à sinistris nocere non potuit. *Ipsē est aduersarius generis humani, inuentor mortis, radix malitię, scelerum caput, princeps omnium vitiorū, persuasor etiani turpiū voluptatiū*. Ita captiuos nos tenent, *Satanas*. Captiuos peccatū. Captiuos mors. Interim captiuos *MVNDVS*, cum suis exemplis, irritantis atq; illecebris. Veritas venit, vt nos liberaret, & amputatis laqueis, lorisq; in *ἐλευθερίαν* filiorum Dei vindicaret, sicut dicitur: *Si vos filius liberauerit, veri liberi eritis*. Liberauit à *Satana*, *contrito capite veteris serpentis*, & *destructis operibus Sathanae, principe mundi iudicatio, exutis ac triumphatis potestatibus Inferorum*, adeoque *sub pedes nostros SATANA*. Liberauit à peccato, ipse *peccatum factus pro nobis, vt nos iustitiam Dei faceret coram Deo*. Est enim *Agnus Dei, qui tollit peccata mundi, cuius sanguis nos liberat ab omni peccato*. Liberauit nos itidem à morte, mortis pro nobis claustrum subiens, & vitam incorruptibilitatemque in lucem producens. Denique liberauit etiam à mundo, eumque vicit. Omnibus igitur hostibus victis ac triumphatis, omnibus laqueis præcissis, omnibus locis disruptis, posuit nos in pristinam libertatem filiorū Dei, hęc incoandam, isthic perficiendam, absoluedam, consummandam. Interim tamen duo prudenter obseruanda sunt. *Primum*, vt ne putemus ita disrupta esse vincula, quasi nihil laqueorum metuendum amplius sit; quasi ita depugnatum, ac si pugna planē cessauerit, & cantatum receptui. Minime omnium. *Dominus noster Iesus Christus* cursu nobis lampada tradidit abiens ad patrem, & in acie constituit, vt si cubi calcaneum morsurus sit serpens, vt ne dormiamus, sed *vigilemus, oremus, pugnemus totis viribus*, de victoria nihil inquam solliciti, sed certissimi, cum timore tamen ac tremore salutem operari, ac veritatem studio vnice habentes. Secundum vt hanc libertatem memineris non eis *ἀσέλειαν* accepisse, sed *ad libertatem virtutum, bonorumq; operum, vt in eis ambulemus*. Restituo claudo Christus iubet, cauere sibi deinceps pie ac studiose à peccato, vt ne quid deterius ipsi accideret. Certē qui semel liberatus à peccato & laqueis *Satanę*, videat ne recidat in eosdem, nam omnino recidua prioris merbo multo periculosior, si non plane lethalis est.

Eccles. 9. v. 12
Vary laquei
Satana.

“
Consul. Augustin. lib. 2. de symb. ad Ca. echem. c. 1
Gen. 9. v. 21.
ib. de. 19. v. 37.
v. 34 + 35.
Iudic. 14. v. 15.
16.
Ios. c. 7. v. 1.
& c.
Id. August. de salutarib. document. cap. 9

Job. 8. v. 32. 33
Gen. 3. v. 15.
1. Job. 3. v. 8.
Job. 14. v. 30.
Coleff. 2. v. 15.
Rom. 16. v. 20
2. Cor. 5. v. 21.
Job. 1. v. 29.
1. Job. 1. v. 7.
2. Tim. 9. v. 10
Job. 16. v. ult.
Rom. 8. v. 19.
& c.
Job. 1. v. 32. 33

Obseru. I.
Omnibus di-
ctum.
Luc. 22. v. 37.
Matth. 26. v.
41.

Luth. diſt.
Philip. 2. v. 12

Obseru. II.
Iuda. v. 5.
Tit. 3. v. 8.
Ephes. 2. v. 10.
Job. 5. v. 14.
Recidui. ipſo
morto ſemper
periculoſior.

ABUNDABIT IUSTITIA, REFRIGEScet Charitas.



Vanus Hypocritæ dolus et maledicta Tyrannis (Tempore, sine fide, poteras didicisse Magistero)
 Perverso regimen nunquid in Orbe tenent! Sancta q̄ cum sancto dormit Amore Fides.
 Die Falsch betrüglich Heücheleij Verk ehrt die Welt (die Zeit lehrt freij)
 Samt der verfluchten Tyranney So schläff die Laeb samt Glaub vnd Treuw.
 D'un costé Tyrannie tient le Monde à rebours, La Foy et Charité dorment mal à leur aise,
 De l'autre Hypocrisie est presté à son secours: Le Temps nous fait voir ceste saison mauuaise.

Maxima sunt dilectionis ornamenta, encomia, & vtilitates, & magna apud Christianos contrariorum vitiõrũ, liuoris, inuidiæ, iræ, acediæ, & similibus infamia. Dilectio ea est virtus, q̄ in nouo Instrumento renouauit Dñs Saluator, & illustrissime reduxit ex veteri: Nouũ mandatũ, inquit, do vobis, vt **DILIGATIS** vos inuicẽ: In Schola Magistri edoctus Apostolus: Nihil, ait, mutuo vobis debeatis, q̄ vt vos inuicem diligatis. Ea est virtus, qua Discipuli Christi dignoscuntur à mundi cultoribus, vt expresse Soter: Inde cognoscunt Discipulos vos meos esse, si in dilectione manseritis. Ratio est: Fides apprehedit Christum,

Ioh. 13. v. 12.

Rom. 13. v. 8.

Ioh. 13. v. 25.

emergamus, aut emergere omnes atq; singuli nitamur, hoc opus hic labor est. ¶ Pietatis opus quidem nonnulli strenuè faciunt, Christum respiciunt, fide hunc intuentur, in eoq; & per eum cupiunt renitire: reliquis aut in sua perditione pertinaciter permanentibus, aut per illicita media eniti cupientibus. In primis autem tria hominum genera non ad Christum, sed ad malum angelum extendunt manus, porrigentem ipsis pro vitiosis suis adfectibus, pabula cupiditatis suæ, nempe: *Libidinosi, gulosi, & auari*: quorum priora duo genera sui adfectus titillant, vt etiam *qua non licent, dulcius suspiciuntur*. Posterius etiam anxium reddat. De prioribus vt differam, melius id non possum, quam verbis *Augustini*: *Duo sunt ex omnibus vitia, quæ maxime homines decipiunt sui voluptate, Gula scilicet ac Libido, Quæ deponere eo difficultus est, & tamen hæc vitia tam molesta, tamq; delectatione sui periculosa, ita à multis calcari vidimus, vt totam aetatem virgines permanserint in summa abstinentia, &c.* Hic turpissimis vitiis optimi tamen nunc ac sanctissimi viri succubuerunt, † *Loth, Dauid, Salomon, alij*: ac de *Virellio Imper.* mirum non est, quod dixerit: *Iucundiores esse coitus qui cum periculo habeantur.* De *Dauid* mirum, viro secundum cor Dei: Mirum *Salomoni* accidere potuisse, vt *furtiuus biberet aquas*, sed grauius *pœnitens* postmodum dehortatus est, cum ait: *Furtiuæ aquæ suauis quidem sunt, & cibus latebrarum amenuis: sed ignorat ille expertes vitæ: illic esse, in profundissimo (vt heic) sepulcro, &c.* Postremum hominum genus exitium suum quærit cum magnis laboribus, periculis, sollicitudinib; , anxietatibus, &c. Nam anxie corrādunt, & in aceruum colligunt, laborem sibi quærendo creantes, nec vtendo tamen laborem isthunc solantes, sed eodem modo plectuntur, quo *Tantalus* ille, canente *Cornel. Gallo*:

———— *Pœna est partis incumbere rebus,*

Quas cum possideas, est violare nefas!

Non aliter sitiens vicinas Tantalus vndas,

Captas, & oppositis abstinet ora cibis.

Sed omnium horum qui spreto Christo, per quem ad portū vitæ ac salutis extraherentur, vanitatem illecebrarum sectantur, & hunc fumum mordacem captant, finis est exitium hic & æterna damnatio, & illo cessante aut remittente ista tamen certo manet, sicut dicit *Apostolus*: *Scottatores, Aulteror, Incestuosos, A' γοργολιτας, auaros, nullos huiusmodi regnum DEI possidituros.* Delectus piscium extractorum in littore est, delectum hominum tu **DOMINE IESV SALVATOR** habebis in littore iudicii tui.

Eja, veni Domine, Fiat, Fiat.

Sum. 1. Ex te perditio tua, Is' 41. per me auertetur tibi. Ho. 2. cap. 3. v. 9.

Hieronym. Epist. de vitand. suspic. coniu. August. Epist. 143. ad Demetriad.

† Gen. 19. 2 Sam. 11. 1. Reg. 10. Philostrat. in vit. Apollon. lib. 5. cap. 10. 1. Sam. 16. v. 12. Prou. 9. v. 17. Hieronym. in 43 c. Ezech. Prou. 9. v. 17. ibid. v. 18.

Cornel. Gall.

Tantalus ty- pus auaror- um.

Fumus morda- dax quus?

1. Cor. 6. v. 9. 10.

Matth. 13. v. 48.



SAPIENTIA CHRISTI STULTITIA Mundi.



Pluris Erit Terris Ruituris Vita Superna; Stultum est in cœcis stabilem sibi querere sedem,
 Terris Relictis Alta Potenda Potam. In Cœli Patria est: Præmia Tempus Habet.
 Der Man ist weis und wolgelehrt Ihm Himmel ist recht Vatter Land:
 Der sein Gedancn Zum Himmel kehrt: Den Narz verführt der werlet stand.
 Tu vois ici Lecteur, ce que fait la Sageffe: Mais Folie au contraire s'addonne à vanité
 Elle monstre de Dieu la Crainte à la Jeunesse: L'une mene a Ruine, l'autre à Felicité.

OPPOSITA.
 Distinctio Sa-
 pientia.
 Job. 1. v. 13.
 Syr. 19. v. 19.

facob. 3. v. 15.
 Ierem. 9. v. 24
 25.

Job. 17. v. 3.

Distinctas aliquot deinceps habebimus Oppositiones, in quibus virtu-
 tes & vitia, lux & tenebræ, cælum q. & inferi opponētur. Et hoc qui-
 dem in Emblemate opponūtur *Sapientia* atq; *Stultitia*. Nihil hic distingui-
 mus. Nihil enim hîc nobis est cum *mundana, carnali*, quæ & *diabolica*, Sapi-
 entia, quæ *µωπία* verius est coram Deo damnabilis, sed de sapientia *vera* ac
cœlesti: Non autem *substantialis* illa, sed *creata*. Caput eius sapientiæ est *Agni-
 tio Dei & Christi*, in qua consistit vita æterna, sicut dicitur ab ipsa *VERITA-
 TE*: *Hæc est vita æterna, (& salus animarum) ut agnoscant te solum verum Deum,*
& quem

& quem misisti Iesum Christum. Hac sapientia est radix vite atq; gloria. Cōparatur Sap. 15. v. 9. Media con-
 autem ex libro *Natura & Gratia. Liber Natura* est totum hoc vniuersum, opus scendenda Sa-
 certe diuina sapientia dignum, ex quo inuisibilia Dei elucescunt. *Liber Gratia* piencia.
 est S. Scriptura, atque adeo etiam comparatur hæc sapientia cum primis
Verbo Dei, quare etiam Ε' μβλημα nostrum: *Fons sapientia, inquit, verbum Dei;*
 q̄ pie considerandum proponit populo suo Deus in Deuteron. his verbis: Deut. 4. v. 5.
Hac (nempe gratiosa & gloriosa manifestatio Dei in illo populo per verbū 6. & per tot.
ac miracula) erit sapientia & prudentia vestra ante oculos populorum: qui audientes cap.
omnia statuta ista, &c. Proximum sapientiæ caput est per agnitionem Dei ac
 Mediatoris *Domini nostri IESU CHRISTI*, per verbum Deum timere, dilige- Syrach. cap. 1.
 re, reuereri, atq; omni in ipsum fiducia recūbere. Nam *Timor Domini initiū*
atq; caput sapientia, inquit Sapiens. Radix sapientia est reuereri Dominum, & rami
eius sunt longæuitatis. Hac qui audit, & facit, ait SOTER, comparo eum sapienti viro, Matth. 7. v.
qui adificauit domum suam supra petram, &c. Salomon etiam pro summa Sa- 24.
 pientia reputat *Patientiam*. *Sapiens*, qui sua sorte est contentus, eamque scit Prou. 19. v. 11.
 leniter ferre, & fide atq; patientia temperare. *Sapientia* est considerare po- Ierem. 9. v. 24
 tentiam Dei, q̄ demonstrat in creatione rerū omniū ex nihilo: q̄ ex sapi- inpr. v. 25.
 entissima gubernatione, discussione & administratione earū adhuc pre- Xenophon
 spicimus; quā deniq; demonstrabit in nouissimo die in Renouatione rerū agnouit in
 omniū, & in primis in resuscitatione corporū cum electorū tum reprobo- πρωτων.
 rum, vtrorumq; ppter certas causas. Hinc nullo negotio erat colligere, q̄
 sit *μωρία* damnabilis, & stultitia hic & isthic exitialis. Nempe, *Deum non recte* Psal. 14. v. 1.
agnoscere, cum ex operib⁹ creationis & sustentatione huius vniuersi, tum ex & Psal. 13. v. 1
 libris Scripturæ, q̄ Christus reprehēdit in Emahuntinis: *O stulti & tardi cor-* Matth. 23. v.
de ad credendum, &c. Deinde secundū verbum p̄cognitum vel lectu vel au- 29.
 ditu Deum non recte inuocare, nō recte colere, nō reuereri, non diligere, Luc. 24. v. 25
 nō tota in ipsum fiducia recūbere. Ait enim Dominus Saluator: *Se a simila-* Matth. 7. v.
re talem viro insipienti, q̄ adificet super arenam, & structuram suam facili ruina expo- 26.
nere: qui reijcit etiam correptionem & institutionem, stultus est. Stultitia deditus est, q̄ Prou. 12. v. 1.
correptionem de manu Domini nō grato animo agnoscit, & Deum celebrat. Detrahens Prou. 1. v. 7.
proximo stultus est. Inter stultos refertur etiam *adulter*, qui cum alterius vxore Prou. 10. v. 18
 illicitam habet consuetudinem, quoniam vitam suam in discrimen Prou. 6. v. 32.
 adducit. Nam *omnium gentium iure* adulteri dambantur vita: Omnium Pater ex Gen.
 Gentium iure adulterium grauius peccatum furto censetur, grauiusque 38.
 etiā plectitur. Denique *stultus* etiam est, qui non agnoscit Dei potentiam, Ezech 27. Ie-
 in primis exercēdam olim in resuscitatione mortuorum, quemadmodum rem. c. 29. 60-
 Paulus ait: † Α' Φρον, συ ὁ απείρεϊς ἔ ζωοποιῆται, ἔάν μὴ σκοθῆάνη, &c. vid. loc. h. 28.
Stulti etiam sunt, qui magna moluntur in hoc seculo colligunt, & nō dar- Quisquū in-
 tur illis fruendi facultas. Μεγάλα δὲ κερὲν (em Baby'onischen Thurn bawin) opi peccat, mi-
 καὶ τὰ παρόντα ἔ φέρειν, μανορῶν οἷδε τῶ πῶ. nor est resu.
L. Probr. 42.
de verb. signif.
Vide A. Gell.
lib. 11. c. 18.
† 1. Cor. 15. v.
36.
Luc. 12. v. 20

DEPOSVIT SVPERBOS, EXALTVIT
humiles.



Scilicet ir visas damnosa Superbia mentes Laus Humili' seruo contingit ab aetheris alto
Tempus in omne DEO reddidit atq; Viris: Vita aliena Tuas Res age; Magnus eris
Die Hoffarth haste der Mensch vnd Gott, Dem Demutigen siehst Gott bey,
Stürzt endlich in die eufferst noth: Vnd: b'weist, das er ihr Schirmher sey.
Le vice detestable d'Orgueil desplais à Dieu, L'Humilie vertu entre autres bien louable
Aussi fait il aux hommes à raison demans l'iaut aux homies, qu'à Dieu est toujours agreable.

Augustin. in
Psal. 18.

Superbia vi-
tium vitiu.

D Augustinus, vt turpitudinem Superbia, & Humilitatis sanctam pulcritu-
dinem ostenderet, pulcra vitur alicubi oppositione in hunc modū:
Propter hoc vitium, propter hoc magnum superbia peccatum, Deus humilis venit. Hac
causa, hoc peccatum magnum, iste ingens morbus animarum omnipotentem medicum
de caelo deduxit, vsq; ad formam serui humiliavit, conuulsiuēq; ligno suspendit, vt
per salutem tunc medicina curetur hic tumor. Iam tandem erubescat homo fieri su-
perbus, propter quem humilis factus est Deus. Piam sane ac prudētem orationem!
Il. ulteriores exemplo humilitatem cōmendare nō poterat, quā D. N. I. C.

Nec

Nec turpissimam turpitudinem peccati superbiæ, quàm quod eius gratia de cælo deuotatus est Deus, vnde infert: *Erubescat*. Hæc qui in vero timore Domini considerauerit, non potuit non odisse odio perfectissimo *Superbiam*, & *Humilitatem* virtutum coronam toto animo diligere. *Superbia*, vt turpitudinem eius verbis æques, nullo modo inuenies; Pulcerrimam autē *Humilitatis* pulcritudinem fando assequi non poteris. Propter superbiam deiectus † Angelus lucis. *Elatos oculos odio habet Deus. Elatus resistit, humiliat superbos: Mutilat excellentia*. Etiam natura, superbus, odiosus est. Probri loco *S. Tarquinio Superbi* nomen additum. Patet ex *Euripide*:

Ὁ τὰν ἰδὴς θεὸς ὑψὺ ἔμενεν πνῶ
 Τῆτε ταχέϊαν Νέμεσιν εὐθὺς θεοδοῶα.

Humilitas corona virtutū.
 † *Augustin.*
loc. citat. & plerique patr.
Prou. 6. v. 17.
1. Pet. 5. v. 5.
Valer. Max. lib. 9. cap. 5.
Euripidei.

Quantum vitium sit *superbia*, *Bernh.* præ ceteris distinctis locis persequitur. In bonis nihil meruendū est, *superbia* in bonis factis metui oportet. *Eleemosynas pessundat*. Hoc vel ipse *Seneca* vidit: *Nihil aque, ait, in beneficio dando ritandum, quàm superbia*, & c. *ō superbia magna fortuna, vt à te nihil accipere iuuat! ō stultissimum malum! vt omne beneficium in iniuriam conuertis! Vt te omnia dedecent! quoq; alius te eleuasti, hoc depressor es!* & c. Obsecro te quid poterat maius dici à profano homine *Gentili*? Addit alio in loco: *Spiritus magnos fuge. Ouidius* ipse quantopere *superbiam* cum detesteretur tum irrideat *Niobes* exemplo probat in *lib. Metamorph. Et alibi* itid.

Bernhard in pr. Serm. 13. super Cantio. Lib. 2. de Benef. cap. 11. Quia aliud August. in Psalm. 38 Superbia etiam in bonu factu plus metuida.
In Troa. Adu 3. Scen. 3. Lib. 6. Metamorph. lib. 9. & lib. 2.

Culta venit, nimumq; cupit, & c. Et: Permulcetq; comas, chlamydemq; vt pendeat apte Collocat, vt lymbus, totumq; adpareat aurum.

Et sapienter monet *M. Valerius Martialis*. *Rufinum*:

*Fastidire tamen noli Ruffine minores,
 Plus habuit Didymus plus Philomelus habes.*

Martial. Epigram. lib. 16.

Superbiæ punitæ vestigia sunt in *Diabolis*, in *Architectis Turris Babylonica*. In *Nebucadnezare*, in *Herode*, in *Pausania*, in *Xerxe*, in *Alexandro Magno*, in *Aiace*, in *Hannibal*, in *Carolo VIII. Gallo*, & quis omnia? Non arbitror de *Humilitate* vt addam, opus esse, quoniam quo probrosior est *superbia*, eo splendidior est *humilitas*; quo Deus homines que *superbia* infestiores, hoc *humilitati* fauentiores, quo magis deprimitur *superbia*, eo magis exaltatur *humilitas*, tantum cum *curiositas* Medium sit exercendi huius vitij, & graue olentiæ eius spargendæ, non minus atque ipsa *superbia* fugienda est, monente *S. Patre*

Exl. punita superbia vetera ac recent.

Augustin. *Compeecat se humana temeritas, & id quod non est, non querat, ne illud quod est non inueniat. Tria hæc vitia, voluptas carnis, superbia, & curiositas omnia vitia concludunt.*

Curiositas medium exercenda superbia, & c.

Lib. 1. contra Marich & comment. in E. al. 8.



VNI ADHÆRENS ALTERVM RELIN-
quet.



Quos Incredulitas nummūm lactauit Amore, Sed quos verā Fides (donum coeleste) boauit,
Poenas crudelles perpetuās luunt. Gaudia Coelestis semper in arce colunt.
Der schnd' d' ungläub vnd Geltgitz machts Druff folgt die straff w' er glaubt auf Erden
Das Gott vnd sein wort wirr veracht, Der solt im Himml selig w erden.
In fense que tu es, contente toy d'un Maître, Croy au Saint Euangile, loy sauue tu seras,
Car si seruir tu veux a deux, tu seras Traistire Sinon va, ser au Diable, et d'ammé te verras.

Opponuntur *fiduciam* in benignitate ac paterna Prouidentia Dei, & *fiduciam* in *Mammona* iniusto. Grauiſſimum crimen est, cor, quod Deus sibi integrum referuari vult, tam prodigioso *Mammonæ* monstro apponere. Fidelissime id *Psaltes* vetat. Nec abs re: Nam ὁ πολὺτὸ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαχοδίας ἐπιχρητῆς ἐστίν. Non dicam iam de pessima remuneratione *Mammonæ*, quibus fidelibus suis cultoribus rependit gratiam: *Qui sacrificant ipsi, iis est lignum offensionis, ut impingant & cadant*, Deoq; renunciare in totum cogit. Quare si *Crates*, vt *Philosophiæ* eo expeditius sudaret, *Patrimonium* suum

Psal. 62. v. 11
vetat.

Isocras. Oras.
ad Nicoclem.
Syr. 31. v. 7.
Crates apud
Ætæriūm.

suum contempfit, quin potius nos vt veræ ac solidæ pietati, fidei ac fiducia? Si impius ille *Iulianus* dicere poterat: *Militem fortem ferrum non aurum habere*: quin potius miles Christi aurum contemnere, & fidem cælumque eligere debebat; *Eius Priæneus* simulacrum sapientiæ secum gestabat, ex flagrantè exiens vrbe, & gloriari poterat: *Omnia mea mecum porto*; Tu rem sapientiæ collige, veram ac saluificam fidem, tum si flagret vel fractus *illabatur orbis, impavidum tamen te ferient ruina*. Magno onere te leuasti, si sine magnis es diuitiis, sic enim eo expeditius euocantem ex hoc ergastulo Christum sequere. Si totum *lucraueris mundum*, dicere tandem necesse habiturus esses: *Πάντα ἐγένεθ' ἔμω, καὶ ἔδεν ἐμοὶ λυσιτελεῖ*. Nō dicam: Si *iacturam animæ passurus esses*: Paucissimis enim hic datur esse diuitibus, & isthic: hic eminere & isthic: hic abundare & isthic, quod *Nepotianum* suum monet *B. Hieronymus*, in quiens: *Ignominia est Christianorum, propriis studere diuitiis*. Et ad *Heliodorum* itidem scribit: *Delicatus es, Frater, si vis & hic gaudere cum seculo, & postea regnare cum Christo. Cui quis seruit, eius seruus est, ab eo etiam mercedem accipiendam expectat. Christo seruis, ab eo mercedem expecta: Non enim condigna sunt passiones huius seculi, gloria olim in nobis reuelanda*. At! *Mammonæ* seruis; ab eo exspecta mercedem, nempe *Tormenta maiora, quam qua hic possunt ab humana mente formidari*. Si vero non nihil facultatum collegisti, confer in *thesaurum Ecclesie*, h. e. *Eroga in Pauperes*, nam quicquid huius in pauperes erogatur, in Christum ipsum erogari nōsti. Sic *Laurent. apud Decium*. *Hospitalitatiq; ne sis immemor, per hanc enim quidam Angelos hospitio exceperunt*. Tu vero de bonis tuis viue piè, honestè, parcè. *Quamuis superbus diues, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide, mortuus apud inferos torquebatur, tamen si pauperis huiusmodi qui ante ianuam eius contemptus iacebat, miseratus fuisset, mereretur & ipse misericordiam*. Benefaciant diuites, sint diuites in operibus bonis, facile tribuant, communicent, thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, faciant sibi amicos de *Mammona iniusto, vt apprehendant vitam æternam*.

*Ammian.
Marcellin.
lib. 25.*

*Bras apud
Diogen. Laertium
in vit.
Biant.*

*Horat. Odar.
lib. 3. Od. 3.*

*Matth. 16. v.
26.*

*Æl. Lampridin.
in Alexandro Imper.*

*Hieronym. in
Epist. ad Nepotian.
& Heliodorum.*

*Rom. 6. v. 16.
Rom. 8. v. 18.*

*Augustin. de
verb. Apostoli
Serm. 18.*

*Histor. Ecclesie
in Laurent.*

*Martyr.
Matth. 25. v.
35.*

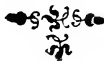
*Ambros. Officior.
lib. 2. c. 28.*

*Hebr. 13. v. 1.
&c.*

*Augustin. Epist. 89. ad
Hilarium.*

*Luc. 16. v. 19
1. Tim. 6. v. 18*

*Luc. 16. v. 9
2. Tim. 6. v. 12*



INVIDIA

INVIDIA FORTVNÆ, FIDEI CHARITAS comes.



*Inuidus Inuidia corrumpitur intus et Extra: Sed sincerus Amor; Fidei comes, optima Fratri
Ipse suum cor edit Livor, et arma mouet. Præstat et iratos conciliare solet.
Der Mißgünstige hasse vnd Nejid Die rechte Lieb theilt gern mit
Bringt manchen in gros noth vnd Leid: Was sie nur kan, vnd schadt keim nit.
Viande plus delicate manger tu ne scaurois, Tandis qu'aux Enfants de Dieu portes enuie,
O Enuieux farouche, que ton Coeur; toute fois En toute Charite ils passeront leur vie.*

INVIDIA. **I**NVIDIUM, per Deum immortalem! est hoc seculum, & plerique alter
alteri inuident fortunas, honorem, opes, famam ex laboribus. Est sanè
& hoc non vitium, sed crimen, & quod inter nos minime omnium grassari
debebat, verum cum etiam Discipulos Domini Domino adhuc cohabitante
inuaserit, nostros labores eo suauius solamur. Definitur esse *dolor ob
alterius felicitatem*, iuxta peruulgatum istud: *Inuidia Fortuna comes*; sed quam
maxime ad finis est & Ἰνιδία φειξία, quæ est *læticia ob alterius infortunium*.
Martialis quid sit, latis subinnuit, quando canit:

*Seneca lib. de
Tranquil. An-
nim. cap. 2.
Εἰ τι χαρῆς
ἔστι φειξία.*

*Liuet Carinus, rumpitur, furit, plorat:
Et querit altos vnde pendeat, ramos,
Dudum quod orbe cantor & legor toto.
Et vmbilicis quod decorus & Cedro
Spargor per omnes, quas Roma tenet gentes.*

*Martial. Epi-
gram. lib. 14.*

Inuidiæ exempla Scripturâ habet plurima. Inuidet *Cain* *Abeli* gratiâ Dei. *Inuidet Fratres Iosephi* fratri micantes honores. *Inuidet Aaron & Miriam* prærogatiuæ *Moyſis*: & *Corah, Dathan, & Abiron* gloriæ priuilegioq; *Aaroni*. *Eliab* inuidet gliscenti honori *Dauidi*. *Saul* idem. *Pharisei* honori atq; gloriæ *Christi*. *Pompeius* inuidet *Cæsari*; alii aliis. *Augustinus* *superbia filiam esse ait*, & verisimiliter; nam bolum, quem inuidus alteri obtingere videt, aut honorem, inuidet. *Eo modo inuidia sequitur superbiam, non præcedit. Non enim causa superbiendi est inuidia, sed causa inuidendi est superbia.* *August. de Genes. ad Liter. lib. 3.* Quare non minus tetra est quam ipsa superbia. Verum heus tu: *Suffocam matrem, & non erit filia.* Is ipse *Augustin.* vt turpitudinem huius criminis amplius declararet, ait: *Inuidia vitium Diabolicum, quo solo Diabolus est reus, & inexpiabiliter reus. Non enim Diabolo dicitur: Adulterium commisisti, furtum fecisti, villam rapuisti: sed, Homini salutem inuidisti.* ¶ Non obiecto, sed subiecto nocere aiunt, adeoque optatur inuidia præ misericordia seu commiseratione: At *Cato* in moralibus ait:

*Inuidiam nimio cultu vitare memento,
Quæ si non ladir tamen hanc sufferre molestum est.*

Sed aliud *Martialis* sibi velle videtur, quando ad *Zoilum*:

*Nunquam diuitias Deos rogani
Contentus modicis meoq; letus
Paupertas veniam dabis recede
Causa est tam subiti nouiq; voti
Pendentem volo Zoilum videre.*

*Martial. Epi-
gram. lib. 14.
ad Zoilum.*

Sed pace aliorum dixerim, ego, si vllum aliquod crimen nocet obiecto, certe hoc puto nocere, ad fine nimirum odio, iræ, acediæ, &c. Furæ enim, quæ huic vitio insunt plurimæ, inuidum huc stimulantur, trahunt, raptat, vt non cesset priusquam damnum dederit:

Et si non aliqua nocuisses mortuus esses.

Virgil. Eclog. 3

Et iterum: *Dabunt malum Metelli Næuio Poëta.*

Loquuntur pro me exl. *Habelis, Iosephi, Dauidis*, quibus tamen victoria demum obligit, vel in hac vel in illa vita, tamen aliquantisper eam sustulisse molestum fuit & nocuit. Vtinam vero, qui huic furæ expositi sumus confidenter illi charitate insultare, contemnere eam & præsentî animo malum bono vincere possimus, & dicere:

Vt est in allegat. supra.

Rumpatur quisquis rumpitur inuidia.

*Rom. 12. v. 21.
Martial. loc.
citato.*

ISTO CONSTANS VSQVE AD MORTEM,
& dabo tibi coronam vitæ.



Mentes instabiles, nutantis arundinis instar, Magna voluptatis vis est, vis magna doloris:
Quohbet huc illuc flamine ventus agit: Meis consilia DEO nulla pericla timet.
Durch wolust oder forcht der schand Wer sein vertrau'n uff Gott vest stelt,
Werden viel von Gott abgetv andt: orage Der wirt durch kein vnglück gefelt.
L'Homme stable et constant n'a peur d'aucun: Christe jamais ne recule plus tost meurs à la croix.
Mais bien tost l'Inconstant a perdu son courage Pierre craint au contraire d'une femme la voix.

Cum in pium Christianum calamitatum atque ærumnarum,

Vna Eurvs Nothvsq, simul creberq, procellis

Africus incumbant, isque sit, de qua Elaias: Spreta, adflicta, procellis agitata,
& omnibus miseriarum ventis atq, turbinibus exposita, magna sane illi constantia
opus est, vt ne instar leuis arundinis in fide, fiducia atq; confessione veritatis
deficiat, neque se dimoueri vlllo modo patiat, sed instar rupis & saxo-fir-
matae columnæ perstat, & incurfus hostium simul, persecutorum, atque
ψευδοδιδοσκάλων excipiat fortiter, sustineat, vincat, q̄ hæc nobis Tabella
pulcrè

*Aeneid. Vir-
gil. lib. 1.
Esai. 54. v. 11.*

Matth. 11. v. 7

Psal. 125. v. 1.

pulcrè ob oculos ponit. Quare iustus palma in sacris comparatur, & palma ramum hinc manu gestat constantia, ut quemadmodum palma contra impostum onus nititur & consurgit, ita & pius constanter contra omnes persecutiones consistat, ut denique triumphent, nihil hæsitante mente, nihil immutato vultu, ut de *Socrate* referunt, quod iundem semper vultu & domo extulerit & domum retulerit. Quare Dominus Saluator etiam à suis requirit, ut domum Fidei adificent super petram, ut si descendat pluuia, & veniant flumina, & flauerunt venti, & irruant in domum, non cadat, ut supra petra fundata. Et Pauli verba notatu dignissima sunt: Sicut Christum, ait, accepistis, ita ambulate in eo, radicati & superadificati in ipso, & confirmati in fide, quod ipsum etiam alibi repetit, quando Christum in cordibus nostris habitare ait, per fidem, ut qui in charitate & radicati & fundati, utroque simili cum à palma tum à domo defumpto. Ad Ephesios scribit: Ne simus paruuli fluctuantes, ne circumferamur omni vento doctrina in nequitia hominum, in astutia ad circumuentionem erroris: Veritatem autem facientes in charitate, crescimus in illo per omnia qui est caput Christus, &c. Pro veritate pugnandum usque ad mortem, monet Sapiens. Minimè ergo in Christianæ pietatis Confessores competit illud Sophoclis:

Πρὸς τὸν ἄρχωνν ὄσις ἐμπρέτευται
Κεῖνς ἢ δ' ἄλ' ὅ, κὰν ἐλεύθερ' ὅ μὸλῃ.

Qui confidunt in leuæ, similes sunt monti Tzaronis, qui non dimouetur, ut tres pueri in fornace Babylonica, qui Tyranno in faciem dicunt: Notum sit tibi Rex, Deos tuos nos non esse culturos, & imaginem auream quam erexisti nō esse culturos nos. Ut *Maccabæi*; ut *D. Ambrosius*, qui Arianis templum: & *Eusebius Samosatensis*, qui Imperatori *Constantio* symbolum tradere renuebat constantissime: Et *Beneuolus Iustina Imperatrici* contra Orthodoxos legem scribere recusabat. Nec *Leana* illa, qui *Aristogitonem* & *Harmodium* Tyrannicidas prodere nolebat, mulieri *Edeffense* ad martyrium properanti nihil præripit. Martyrum nostri feculi, de quo Martyrologium, nec tacenda nec veteribus vllō modo postponenda sunt. Sed *Arundo est calamus vacuus, & nullam debet virtutem: & ideo quocunq; flante vento, huc illuc impellitur: Sic homo carnalis, in quo nulla est fidei medulla, nec virtus veritatis, qualiscunq; tentatio subierit, inflectitur.* Qualis est ille *Modinensis* ciuis, qui in gratiam *Antiochi* * *Epimani* in conspectu bonorum magno cum scandalo sacrificabat, & alij: Ad quorum perditam aciem etiam *Petrus* Apostolus properare videbatur, qui ad leuis mulierculæ vocem Dominum ac Magistrum, & ter, & non sine anathematizatione sui negabat, & commentitius huius successor *† Marcellinus* idolis sacra faciens. Sed pius atque cordatis grauius infufurrat illud Dominicum: *Esto fidelis (constans) usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* Eheu! *Capisse* multorum est, ad culmen peruenisse paucorum.



Psal. 92. v. 19
Aristot. Problem. 7.
Plin. lib. 16. c. 42.
A. Gell. Noct. Attic. lib. 3. cap. 6.
Erasm. Apophthegm. lib. 8. p. 688.
Matth. 7. v. 24. 25. & c.
Ephes. 3. v. 17. † Coloss. 2. v. 7.
Ephes. 4. v. 17. ibid. v. 15.
Syr. 4. v. 33.
Sophocles.
Psal. 125. v. 1.
Dan. 3. v. 18.
2. Maccab. 7.
Pallad. in vita Ambrosii.
Theodoret. Hist. Eccles. lib. 2. c. 31.
Triparti. lib. 9. cap. 20.
Plin. 1. 7. c. 23.
Petr. Crinit. de honest. discept. lib. 9. c. 8.
Soz. om. lib. 6. cap. 18.
Chryssostom. in oper. imperfecit. in Mart. Homil. 27.
** Epiphanius in immanissimis. 1. Maccab. 2. v. 33.*
Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22. & Io. han 18.
† Ex Platina in Marcellin. Refert Alard. de Infit. Rom. Pontif.

ETIAMSI OCCIDERIT ME DOMINVS,
tamen sperabo.



Anxietas animi; metus finire dolores Sed Spes coelestis coelestia munera donat,
Præsentis gladio spe vel ense iubet: Et melius miseris eras fore semper ait.
Bekümmernus, angst vnd verdries Wo nicht die himlisch Hoffnung tröste.
Oftt manchen in verzweiflung sties, Best Gottes hülfk komt vnd erlöse.
Angoisse et Desespoir est tous prêt a se pondre, Content le vient et garde qu'il nese face mal:
Ou soy mesme egorger: Mais Esperance rendre En Dieu doncques espere, tu le verras loyal.

*Fidei & Spei
conuenientia,
& differentia.
Spei quid?*

Opponuntur Spes & Desperatio. Spes $\gamma\upsilon\eta\sigma\tau\alpha$ Fidei soboles est, quod enim illa tanquam verissimum atq; certissimum apprehendit & credit, hæc patienter, dum appareat, & præstetur, expectat. Est autem Spes qua beneficia cum corporis tum animæ, cum dandorum bonorum, tum malorum auertendorum leniter expectamus, indubitatè nixi gratia Dei, veracibus eius promissionibus, meritis Christi, & efficaci dictamine consolationis Spiritus S. per fidem apprehensis. Est virtus pulcherrima & Deo gratissima, quod in ipso vno solo Deo firmiter fundatur, tribuit enim Deo laudem bonitatis, veracitatis, constantiæ, & in laudem Dei

dem Dei Ter Max. Opt. rectà vergit; Et maximas habet vtilitates: *Qui enim sperant in Domino, mutabunt fortitudinem, assument pennas sicut aquila, current & non laborabunt, ambulabunt & nō deficient. Spes futurorum bonorum* (ait Augustin.) *presentem fortunam lenit.* Spes cōstanter dicit: *Dominus lux & salus mea est. x.ō timebo, &c.* Sed spei pulcritudinem turpitudō in credulitatis, diffidentiaē ac desperationis inprimis si non superat, certe æquat: Cūm Deum plane mendacem, quantum ad se, faciat. Satanus quoq; desperationis artifex & architectus est *μυεῖς πρυϑ*, & quoquo modo potest hominē ad desperationē impellit, laqueos quibus se suspendat, ferrum, quo se perimat, obiiciens. Grauius & piē Augustin. *Rogo vos, fratres charissimi, vt si forte aliquis ex vobis, vt se habet humana fragilitas, calliditate diaboli superatus, templū Dei in se violando destruxerit, de misericordia Dei non desperet, sed cito de malo iniquitatis sua consurgat. Non enim q̄ peccauerit, sed q̄ in peccatis perseuerauerit, abominabilis est Deo. Nam vt de indulgentia diuina nemo diffidat, Dominus nos p̄ Prophetam tanq̄ piissimus pater consolatur dicens: Nolo mortē peccatoris, sed vt conuertatur & viuat. Sed ista tanta misericordia tunc nobis p̄dest, si non tardamus conuerti ad Dominū, nec crimina criminibus superaddimus.* Hacten⁹ August. locus digniss. qui totus legatur in Sermonib. de Tempore. Sunt autē multæ causæ & cōcausæ desperationis: Peccatum primū locū obtinet, quando cū Caino blasphematur: *Maiora sunt peccata mea, q̄ qua possint mihi remitti.* Hic Augustin. cit. loc. ait: *Nemo hic nec post centū peccata nec potius mille crimina de misericordia diuina desperet, sic tamen non desperet, vt sine mora Deū sibi repropitiari festinet, ne si forte consuetudinem peccandi fecerit, etiamsi velit, de diaboli laqueis liberari non possit.* vid. loc. Deinde desperationem non parum acuit contemptus, deiectio de priori statu, fortuna, eminentia, &c. *Vbi enim non sis qui fueris, non est cur velis viuere.* Sic Saul proprio gladio incumbit, & se confodit. Sic ybi consilium suum optimum & regni inuasori maxime p̄ficuum posthaberi videt, instrato alino domum se confert, & facto testamento, semetipsum suspendit ΑΗΙΤΟΡΗΕΛ. Inprimis magna ad desperationem concausa est *Mundus*, & ij, cum quibus & quibus consciis hoc vel illud flagitium scelusve patratum est: Nam ab initio Satanus per sua organa ad peccata incitat, trudit, pellit, vbi vero hominem in suam pellexit nassam, medium illi digitum ostendit, & ad desperationem adigit. Sic cū Iuda proditore Domini egerunt Pharisei, nam cum ipsum in primo desperationis limine viderent, fatentem, p̄nitentem, ringentem; *Quid ad nos, inquit, tu videris.* Hoc quid aliud erat, quam obijcere laqueum, quo gulam frangeret. De furioso *Aiace*, de furiosa *Laconica* iam non dicemus. Desperandum nobis minimè est, qui Christi profiteamur fidem, quod esset Deum mendaciū arguere, vt S. Iohannes ait, imo in domo fidei fidem negare, vt loquitur Augustinus.

Esaï. 40. v. 31
Psal. 27. v. 1.
1. Ioh. 5. v. 10.
Augustinus
Serm. 58. de
Tempore.

Desperationis
causæ.
I.
Genes. 4. v. 13.
Serm. 58. de
Tempore.

II.
Lib. 7. Epist.
familiar.
1. Sam. 31. v. 4

III.

Matth. 27. v. 4



INOBEDIENTIÆ ET OBEDIENTIÆ Antithesis.



Nulla Salus Legi nulla est legalibus umbris L'alibus omisiss, amplectere corde fideli
 Nulla salus plautis inveniendâ Sophûm: Quæ gratis offert gratia grata Dei.
 Wan du schon leuffest fern und weit, Als nur bey Christofolg sein Rath,
 Findst doch kein Heyl noch Seeligkeit Verlas dich stieff uff Gottes gnad,
 Il est tout impossible que sauras nous soyons Portans patiemment et on Obedissance,
 Par la ley de Moysse: Mais si en Christe croyons, La croix, nous obtiendrons de salut iouissance.

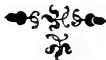
Obediencia in
 genere quid?
 Vide Lamber.
 Dana. in Eth.
 Christ.
 Obediencia in
 specie quid?
 O M N I B U S
 & S I N G U -
 L I S mandatis
 Dei obstringi-
 mur.

Obedientia (ἰσχυροῦς) in genere est fidelis & prompta iussus & mandati à superio-
 ri vel pari facti executio, & prestatio. Obediencia autem erga Deum est man-
 datorum diuinorum humilis obseruantia & prompta executio per Spiritum S. accensa
 in Dei gloriam & nostris salutem. Hanc sanctam obedientiam Deo debemus p
 omnia, tanquam supremæ omnium potestati, quæ omnibus iussa dicat ac
 leges figit, præsertim cum omnes aliæ creaturæ ipsius iussa prompte capef-
 sant, & sine contradictione exsequantur. Adstringimur igitur conscientiæ
 ratione, & sub interminatione æternæ damnationis omnibus mandatis

DEI, &

DEI, & DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI, vt dum exclamat: *Agite pœnitentiam & credite Euangelio, Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego vos reficiam. Discite à me, quoniam mitis sum & humilis corde. Tollite iugum meum super vos, & inuenietis requiem animabus vestris, quoniam iugum meum suauis, & onus meum leue. Luceat lux vestra coram hominibus, vt videãt vestra bona opera, & glorificetur pater vester cœlestis. Hoc est mandatum meum, vt diligatis vos inuicem: vnde dignoscemini discipuli mei, si diligatis vos. Etiam inimicos vestros diligite: Benefacite qui oderunt vos: & orate pro persequentibus & calumniantibus vos, vt sitis filij patris vestri qui est in cœlis. Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habetis? nonne & publicani & peccatores hæc faciunt. Si benefactoribus vestris benefacitis, quid singulare facitis; nonne & publicani & peccatores faciunt idem? &c. Estote igitur perfecti, sicut & pater vester, qui est in cœlis, perfectus est. Qui concupiuerit mulierem afficiens eam, iam adulterium commisit cum ea in corde suo. Nolite thesaurizare in terris, vbi arugo & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt & furantur. Thesaurizate autem in cœlo, vbi neque arugo neque tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt nec furantur. Vbi enim thesaurus vester est, ibi est cor vestrum. Attendite autem ne corda vestra grauentur crapula & ebrietate, & curis huius vitæ, & superueniat in vos repentina dies illa, &c. Hæc sunt mandata præcipue, in quibus pleraque alia comprehenduntur, & hæc est sancta illa obedientia, qua Deo tenemur, & qui vere Deum diligunt, id totis viribus præstant, Christo Domino asserente: Qui diligit me sermonem meum seruabit, (AVDIN' amatoré Dei erga mandata eius audientem autem gerere!) & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Ad hoc adstringit nos etiam fides & salutaris eius cognitio: Si enim dicimus, diligere nos eum, & non seruamus mandata eius, mentimur. In hoc enim cognoscimus, quod nouimus ipsum, si mandata eius seruamus. Hæc sancta obedientia, vt mandatum habet, ita & promissionem, & meretur præmia magnifica. In tali enim manet & habitat Christus. Quemadmodum igitur pastori suo oues obtemperant, ait Basil. in Constitutionib. siquidem eius sunt) & viam quamcunque ille vult ingrediuntur, sic qui ex DEO pietatis cultores sunt, &c. hi omnem habebunt sufficientiam. Sed & omnis præuaticatio & inobedientia semper accepit iustam retributionis mercedem, quare nec inobedientes effugient, si tantam salutem neglexerint. Insonet igitur semper auribus nostris, quæ Pater cœlestis de throno suo intonat: *Hic est filius meus dilectus, in quo complacitum mihi est, HVNC* † AV-*

DITE.



Math. 4. 8.
17.
Marc. 1. v. 15.
Ioh. 8. v. 12.
Math. 11. v. 7.
28.
v. 29.
v. 30.
Math. 5. v. 16
Ioh. 15. v. 12.
Ioh. 13. v. 35.
Math. 5. v.
44.
Luc. 6. v. 32.
Math. 5 &
Luc. 6. loc. al-
leg.
ibid. v. ult.
Ioh. 15. v. 28
& cap. 6. v. 19
ibid. v. 20.
ibid. v. 21.
Luc. 21. v. 34
Amar pellicis
ad obedientiã.
Ioh. 14. v. 23.
Fides & salu-
tariu agnitio
Dei.
1. Ioh. 2. v. 3.
& 4.
1. Ioh. 2. v. 5.
Basil. in Re-
gul.
Ioh. 10. v. 10.
Hebr. 2. v. 2.
† Math. 17.
v. 5.
Mat. 4. 9. v. 7.
Luc. 2. v. 3.

ARBOR VITÆ CHRISTVS,



In Cruce suspensi diros perpende dolores, Ara salutis hic est, vitæ fons hauriet inde
 Quem Crucis impositæ tangit et angit onus. Quod sitit, accedens non dubitante fide
 Wer betrübt ist in sein hertzen Dic er am Creutzes Stam aufstund.
 Der denck an derer chrystlichschmertz; Erwarb vns verzeyhung der sund
 Toute fois, ô Christem ton Sauveur se presente. De croire en lui metz peine, pour by ila souffe
 A toy tresabusement de lui point ne t'absente: Vne mort trescruelle, ale ciel t'a ouvert

CHRISTVS
 nostrum copia
 cornu.

1. Joh. 1. v. 17.
 ibid. v. 16.
 Coloss. 1. v. 19.
 & cap. 2. v. 3.

Ro. 8. v. 3.
 Allegor.

PROponitur nobis Dominus noster IESVS CHRISTVS Salus ac Soter noster, vt in ipso omnem abundantiam & omnissufficietiam corporis, & presertim animæ habeamus: Lex enim per Moysen data est, GRATIA autem per IESVM CHRISTVM, vt ex PLENITVDINE eius omnes accipiamus Gratiam pro Gratia. In ipso enim habitat omnis PLENITVDO, &c. In eo reconditi sunt omnes THESAURI: propterea placuit Patri, vt in ipso PLENITVDO habitaret. Opponentur Moyses & Christus; Mons Sina & Mons Sion; PELLICANVS & Lex & Euangelium, quæ tametsi verè opposita non sunt, subalterna tamè sunt seu disparata, & quod impossibile erat Legi, siquidem per carnem infirmabatur, id fecit Deus misso filio. Moyses rectè repro-

repro-

repromissionis non ingreditur, sed *eminus tantum ipsi datur videre*; Iosua autē non tātum ingreditur, sed etiam totum populum Israëiticum introducit. Non per Legem Moysis, sed per Euangelium Christi datur omnisufficiētia, vita, salus. Quicquid igitur nobis deficit, id ex inexhausto bonorum omnium thesauro petere & expectare fide possumus. Principio *Moses* nos per Legem accusat, & reos peragit; Absolutionē habemus nos in Christo & ex plenitudine CHRISTI, qui accusationem & maledictum Legis in se recepit, vt per passionem & mortem eius in conspectu Patris absolueremur; Ipse enim est *in quo Patri complacitū est*, qui *Dilectus est & nos sumus dilecti in dilecto*, vt gloriari nunc possimus: *Quis intentabit, &c. aduersus electos Dei?* Si deficit nobis iustitia, cōuincente nos *Moysē* peccati, & inde resultantis iustæ iræ diuinæ, sumere nobis iustitiam licet ex plenitudine Christi, *Agni Dei tollentis peccata mundi, cuius sanguine perpergamur ab omni peccato, qui factus nobis est à Deo Patre iustitia*. Omnes enim *Propheta testimonium perhibent, quod in nomine eius habemus remissionem peccatorum credentes. Ipse redimit Israel ex omnibus iniquitatibus eius.* * Ad quod allusum est à Mose in deserto per exaltatum serpentem æneum, vt ipse *Soter* explicat: *Sicut Moses exaltauit serpentem in deserto: Ita filium hominis exaltari oportet, vt omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam eternam.* Si vita nos deficit, mortis per Legem nos condemnāte *Mose*, habemus in ipsius plenitudine vitam: *Ipse est enim resurrectio & vita*: Et quemadmodum *ipsi Pater dedit vitam habere in seipso; Ita ipse omnib⁹ in ipsum credentibus vitam impertitur.* Et quemadmodum *Pellicanus* rostro peccatus aperit, & elicit sanguine mortuos pullos in vitam reuocat, sic per vulnera Christi vita nobis quoque parata est. Si carbones Infernales accendit & sufflat *Moses*, habemus in sanguine Christi salutem, nam *per trombos grumore sanguinis Christi omnes sulphureæ cataractæ infernales ita extinctæ sunt, vt Electos Dei nec accendere nec amburere possint: Nihil enim condemnationis in his qui in Christo Iesu sunt: Nemo ipsos condemnabit, Christus est, qui mortuus est, imo qui & resurrexit. Si constantia deest, in Christo habemus, per quem omnia possumus dum ipse confortatur; per ipsum habemus, vt nihil nos à dilectione Dei separare possit: Denique ipse est Mediator noster, Caput nostrum, Ἀπολυτῶτης noster, Aduocatus noster, Dux vita, & autor consummatorq³ æterna salutis, vt & Ambrosius: OMNIA nobis Christus est si volumus. Curari desideras, Medicus est: feltribus astuas, fons est: Granaris iniquitate, Iustitia est: indiges auxilio, virtus est: mortem times, vita est: Ire desideras, viâ est: tenebras fugis, lux est: cibum appetis, alimentum est, &c.* Id tantum nunc agamus, vt ne infidelitate hos tantos thesauros amoliamur, sed vera fide Christum cum omnibus suis beneficiis amplectamur.

Deut. 34. v. 6.
Iosua 10.
Oppositio
Rom. 3. v. 29.
Matth. 5. v. 17
Galat. 3. v. 14
Matth. 3. v. vlt.
Ephes. 1. v. 6.
Rom. 8. v. 15.
1. Cor. 1. v. 5 & 6.
Iob. 1. v. 29.
1. Iob. 1. v. 7.
1. Cor. 1. v. 30.
Act. 10. v. 43.
Psal. 130. v. vlt.
Numer. 21. v. 8. 9.
Iohan. 3. v. 15.
Oppositio.
Deuter. 27. v. vlt.
Iob. 21. v. 25.
Iob. 5. v. 21.
Pellicanus.
Deuter. 27.
Rom. 8. v. 1.
& 34.
Philipp. 4. v. 13.
Rom. 8. v. vlt.
1. Tim. 2. v. 5.
Ephes. v. 23.
1. Iob. 1. v. 2.
Heb. 2. v. 10.
& c. 12. v. 2.
Ambros. lib. 10. de Virginit.



PER VNUM HOMINEM MORS, PER
vnum vita.



*Lothiferum primi dat morsus ab arbore pomi Qui pedibus calcet Satanam, qui spicula mortis
Vulnus, Adamisatum quo genus omne perit. Infringat Christus nunc rediit uis, adose.
Der erst Bis voms Baumes Frucht Christus durch seine Schmach vnd tode,
Macht das wir Menschen seind verflucht: Sund, Deusel, Höll vberwunden hat.
Adam n obeysant a Dieu perdit sa grace Chriſt aux pins Satan soule l' aq uillan de la Mort
Et merita la mort pour soy et pour sa race: Resusſitant il brise, se monstrant le plus fort.*

*Augustin lib.
de Lib. Ar-
vir.*

OPPOSITIO
*Adami &
Christi.*

Monet alicubi *Augustinus*: Non tam quæredum esse, quomodo in peccatum ac mortē inciderimus, quam quomodo ex iisdem liberemur: Qui enim primum quærant, perinde facere atque, qui de lapsu in puteū cum præsentī periculo vitæ, diu interroget, quomodo incidit, cum id potius agendum erat, ut quamprimū extraheretur & liberaretur. Haud incommodè! Interim, ubi extract⁹ erat, quæri poterat, quomodo incidisset, ut de cætero à tali lapsu sollicitè sibi cauere, &c. Perinde enim nos in horrendam foueam peccati, mortis, & æternæ damnationis incidimus; quæri igitur

igitur nō tam quomodo inciderimus, q̄ quomodo liberati simus, par erat, vtrumq; tamen scitu necessariū, vt à lapsu & peccato de cætero eo studio-
 sius nobis caueamus: Quare nobis vtrumq; hac Tabella Emblematica o-
 stenditur, estq; adeo summa doctriinæ Apostolicæ: *Sicut per vnus delictum in* Rom. 5. v. 17.
omnes homines in condemnacionem sc̄it & per vnus iustitiam in omnes homines in iu- ibid. v. 19.
stificationem vita. Sicut enim per inobedientiam peccatorum constituti sunt multi: Ita
& per vnus obedientiam iusti constituntur multi. Alio in loco vtriusq; authorē
 nominat, & *vita & mortis*, dicens: *Sicut in Adam omnes moriūtur, ita & in Chri-* 1. Cor. 15. v. 21.
sto omnes viuificantur, &c. vel viuificabuntur. Vides duas radices, vnam *mor-* 22.
tis, alteram *vita* germinatricem: Illam dici *Adamum*, hunc *Christum*: vt enim
 illa radix *vitiosa*, ita hæc *integra*, vt illa *mortifica*, ita hæc *beatifica*: vt illa *succum*
in suos transfundit, eosque peccata facit & originale & actualia plurima
 (gemmarū loco) protrudere: Ita hæc quoq; transfundit succum, & p̄tru-
 dit gemmas, innocentia, virtutis, iustitia, vitæ. Id q̄ latius deducit Spiritus
 S. in S. Scriptura: *Per mulierem introiit peccatum in mundum, & propter ipsius del-* Syr. 18. v. 33.
ictum (decerptum ab arbore pomum vetitum, comestum, & viro imperti-
 rum, qui & ipse comedit) *omnes morti sumus obnoxij. Per hominem peccatum in-* Rom. 5. v. 12.
trauit in mundum, & per peccatum mors, & ita omnes homines mors peruasit, è Rom. 6. v. vlt.
φ̄ π̄ντες ἡμ̄ωντων. *Stipendium enim peccati mors.* Hinc lethiferum iaculum à Sa-
 thana astutè ac potenter vibratum adhuc in ipsius hæret corde & medul-
 lis, & virus in posteros transmittit, generatq; *sobolem sui similem, conceptum in* Genes. 5. v. 9.
iniquitatibus, & natum in peccatis, seruum peccati, filium ira, carbonem inferna-
 lem: sed per Christum *vita*; quam peperit passione, & morte, efficitq; vir-
 tute resurrectionis, ascensionis, &c. *Estq; adeo resurrectio & vita, conterit sub* Ephes. 2. v. 3.
p̄dibus Sathanam, vincit mundum, abolet mortem, adferens iustitiam, vitam, in- Iob. 11. v. 23.
mortalitatem, vt verbum diuinum prolixè testatur. Quare Apostolus: Sti- vt supr. sc̄po
pendium peccati mors: Donum autem vita aeterna per Dominum nostrum Iesum Chri- Rom. 6. v. vlt.
stum. Concludit hæc omnia in fasciculum ita acute, ita neruose, ita pie,
 BASILIVS, vt dignissima sint verba, quæ integra (conuersa) huc ponantur:
Genitus est (inquit) *per mulierem, vt genitos regeneraret, Crucifixus est volens, vt in-* Basil. Epist.
uite crucifixos detraheret. Mortuus est volens, vt inuoluntarie mortuos exsuscitaret: omnium p̄-
suscipit, quam non suscipiebat mortem, vt eos, qui sub morte sunt, viuificaret. Deuo- stema.
rauit ipsum mors ignorans, vbi deuorasset, cognouit, quem non deuorauit; Deuorauit
vitam, deuorata est à vita. Deuorauit vnum cum omnibus, perdidit vnum propter om-
nes. Rapuit vt leo, contracti sunt dentes ipsius, quapropter etiam velut debilis contem-
nitur. Non enim amplius velut leonem timemus, sed velus pellem conculcamus. Vfus.
 nam demum nos pro his tantis donis Christi gratos exhiberemus, ne
 etiam super nostra queratur ingratitude; *Dolorem suum tanto*
acerbiozem esse, quo nos ingratiore reperiat, quemadmodum
Bernhardi alicubi verba sonant.

Bernhard.

MVTVA IVSTITIÆ AC PACIS OSCVLA.



Quando Iustitia Pax oscula mutua tangit
Continuo rerum copia maiori adgit:

Wan Fried der Gerechtigkeit gibt Kus,
Ist aller dingen überflus:

Quand Iustice et la Paix sentrebaissent nonseintes,
Il j a plus de biens au monde et moins de plaintes: Mais le Saint Euan-gile nous resjouit le Couer.

Seruis Lex stimulis miserorum pectora torcet,
Quæ recreat Christi sanguine vera fides.

Was Gsetz miß sein laßt wider drücke,
Der wahr Glaub solchs wider erquickt.

Optimū Reipub. Statū.

VT eo melius hanc Tabellā intelligamus, consulendus & p̄ducendus est is ipse locus Sacri Codicis, ex quo fluit, & de quo desumptam esse in propatulo est: *Gratius ex ipso fonte bibuntur aqua.*

Psal. 83. v. 9.
ibid. v. 11.
v. 12.

Cardinales virtutes floventis Reipub.

Sic autē sonant verba: *Audiā, qd loquatur Deus ille, fortis Iehouah, &c. Vtiq; propinqua est timentibus eū salus, habitatura est gloria in terra nostra. Benignitas & fides occurrent inter se, Pax & Iustitia osculabuntur se. Fides ē terra germinabit, & iustitia ē caelis, &c. require locū. Describit optimū Reipub. statū. Ostendit multiplicem esse vsum & fructū & modū fruendi talibus bonis Dei donis. Cardinales virtutes quibus Reipub. nixa viget floretq; sunt: Prima, Iustitia. Murus aheneus Regni, Regionis, Urbis, Reipubl. &c. est Iustitia; Iustitiam ex*

æquo administrare, suum cuiq; tribuere, personas nō assumere, nec vorare munera sup innocentē: *Definite*, inquit Dominus, *malefacere, discite benefacere, quarite ius, beate oppressum, ius dicite pupillo, suscipite causam viduæ: si acquiescatis & audiat, bono huius terræ fruemini.* Iustitiæ succedit clementia, *benignitas, mansuetudo*: hæc consummat felicitatē Reipub. Non dico de indulgētia nimia, sed hoc volo: Oportere Rempub. regi *Boniæ verbū, & grauibus Pœniū.* Vin' sci-re, q̄ sint Reipub. Ahenei muri; q̄ latæ fossæ; q̄ firma, ppugnacula; quæ robustæ munitiones; quæ valida tormenta; quæ deniq; summa vis ac robor summū; audi, dicam; Prudens clementia est, [*nota quid dicam.*] Quos rigor *Roboani* ad defectionem permouit, clementia seruare potuisset. *Alphonsum Regem Neapolitanum* nil magis confirmauit, q̄ clemētia & benignitas. Quid austeritas & rigor faciat, nouitio exemplo doceri posset, sed odiosum est. Accedit *Pax & publica Tranquillitas*, hæc regnorum, nationum, vrbium, ac Rerumpublic. *Anima* est, qua totum corpus viuificatur & vegetatur, qua perempta emori corpus oportet necessario. *Distractione elanguescit bonum propriū ciuitatis, atq; egrotare incipit & consensescit*, ait Varro. Notum est de mēbris corporis humani simile * *Menenij Agrippæ.* Et obesi illud paruæ staturæ *Bythonū* ridiculum gestum. Quod est in corpore humano *φλεγμαονη*, hoc est in Reipub. distractio, dissidia, & simil. *Lucan.* Exemplo probat

— *Marius quo mœnia victor*
Corripuit, quantoq; gradu mors saua cucurrit.
Nobilitas cum plebe perit: lateq; vagatur
Ensis, & à nullo renouatum est pectore ferrum, &c. vide loc.

Fides magnum etiam bonum est, vbi omnia candide ac sincere aguntur. Nam vbi animi distracti sunt, corpora nullo negotio distrahi possunt ac distrahuntur.

Intrans fraudes, cautiq; doli,
Ferrumq; latens, vix vna fides.
Tenet auratum limen Erinnyis.

Vbi autē talis est Reipub. status, & hæc gubernacula tenēt virtutes, ibi bona plurima à Deo Opt. Max. obtingunt, *Iehoua dat q; bonū est, vt terra ista edat prouentū suū, &c.* ¶ Ad regnū Christi à plærisq; ferè transfertur: Nimirum si in Ecclesia hæ imperitent virtutes, ibi nō minus atq; in ciuili politia crescunt bona, manet indisruptū *vinculum perfectionis, & pmittit Dominus benedictionē & vitā.* Si Christo cum Moyse ita conueniat, vt ex illo miseriam per hunc liberationē edoceare & adipiscare, & ex illo vicissim gratitudinem tuam discas exercere, implebitur itidē istud de quo in hoc Psalmo. *Arnobius* q̄ in toto suo Psalterio (si quidē verē ipsius est, q̄ ego * nō crediderim) ad mysticū sensum alludit, transfert ad tēpus aduentus & Natiuitatis Domini, in quo ipsum hic quidē audire possim⁹, reliqua autē sæpissimē & fallit & fallitur. Obseruemus autē nos in genere iustitiæ (vt suū cuiq; tribuamus) benignitati ac māsuetudini (ne omnia delicta nimis acriter subducamus) & paci (quid. n. hac natura melius, pretiosius, vtilius) hærare, teneri, vt *benedictio Domini sit super nobis, & gratia eius calius in nos defluat.*

68
 * *Viam sibi*
 * *quoties de-*
 * *monstratum,*
Esai. 1. v. 17.
 & 18.

Graviss. di-
ditum! CLE-
MENTIA.
 1. Reg. 12. &
 14.

N.B.
Testat. Panor-
mitianus de
di. & fact.
eiusd.

Varro lib. 1. de
vit. popul. Ro-
man.

* *Ducit ad-*
uersus Sabi-
nos.

Erasim. in A-
pophthegm.
Lucan. lib. 2.
de bell. ciuil.
 pag. 32.

Seneca.
Hercul. Oe-
zæus Act. 3.
Scen. 14.

in *Psal. citat.*

Charitas. ad
Coloss. 3. v. 14.
Psal. 133. vers.
ult.

* *non leuibus*
inductus ra-
tionibus.
Iudicium de
B. Arnob.

Psal. v. vit.

NUN QUID MILITIA EST VITA HOMI-
nis super terram.



Quid miser incipiam, vtl qu' mea brachia tendam. Nam Caro blanditur, Mors terret, Mundus
Anceps sollicitum, verat vtrinq; metus. Tu vitam atq; fidem, tu dabis arma DEVS
Ich elender betrücker Man Ach her Gott verleiß du mir Gnad
Wie soll ich mein leydt fangen an. Daß seindes list vnd Macht nicht Ches
Helas moy miserable qu' est ce que ie feray. Je contemple la Mort, et la Chair, et le Monde.
Je tremble tout de crainte, s'chapper ne pourray. Mondieu, ne permets point que j'aten me con-
fonde.

Ambrosius in
Serm. de Pas-
sion.

Job. c. 7. v. 1.

Codicillum Testamenti à Christo in cruce pacti Ambrosius in hanc formam
redigit: Autor Pietatis in cruce pendens: testamentum condidit, singulis pietatis o-
pera distribuens. iudæis (legavit) corpus, Patri spiritum, virgini Paranympum, La-
troni Paradisum, peccatori (irreligiosenti) infernum, Apostolis persecutionem, omni-
bus piis Christianis crucem. Sane militia est vita hominis super terram, & perpetuo
,, in acie stat. Nunquam bella piis, nunquam certamina desunt,
,, Et quocum ceres mens pia semper habet.
Genes. 3. v. 16. Inimicitia indicta est in Paradiso, & quas cum capitalibus nostris hostibus
pepige-

pepigerimus inducias, ex verbis Christi colligere habemus: *Quicumq; discipulus meus esse vult, renunciet sibi ipsi, tollat crucem suam & sequatur me.* Qui autē capitales illi hostes nostri sunt, hæc pictura Emblematica nobis ob oculos ponere nititur. Princeps hostis est *Satanas*, q̄ nos adortur palam, ex insidiis, à dextris, à sinistris, rebus integris & adstrictis: Nec est contemnendus, vt *leuis militia armatura*, sed est † *Princeps*, est *Deus*, est *potestas tenebrarum* ipsa, est *fortis armatus*, & *Leo & Draco*, magnum torrentem *Armaturæ* producents: *Is petit vt cribret: circuius leo rugiens, quærens quem deuoret.* Paulus non inuenit verba, quibus ipsius potestatem sufficienter describar; sic scribit: *Non est nobis collectatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus PRINCIPES & POTESTATES, aduersus mundi rectores tenebrarum, contra spiritualia nequitia in cœlestibus.* Huic ex insidiis succenturiatur *CARO*; Nam *caro concupiscit aduersus spiritum*, estq; hostis omnino periculosus, vt quem nos cotidie nobiscum circumferimus, nec possibile est ipsam effugere posse. *Mercenarius diaboli miles est Mundus, in quo pressuram habemus*, nocere ille studet *Mendacii ac Sophistica*: *Oportet enim semper hæreses esse*: Nocere tyrannide; *Persequentur vos*, inquit *CHRISTVS*: nocere deniq; *malo exemplo*: Nam *fascinatio improbitatis obscurat qua bona sunt, & circumagratio concupiscentia transvertit mentem carentem malitia*, &c. Sed, quid quæso copiarum ij hostes tam potentes producam? quomodo victoriam obtinebo? Producante omnia *Fidem*, nam *victoria nostra FIDES est*; Vincimus in Christo, vincimus cum Christo, vincim⁹ per Christum. Produc *Charitatē*, nam etiā *Inimici diligendi sunt*. Produc *spem*, est enim *firma ea vt Anchora*. Produc *preces*, nam *preces & lacryma sunt arma tēclesia*. Produc *Patientiam*, & *fenestram ei dedisti plagam*: inquit *Chrysostronus*. Sic armat *Apollolus*, hac induit *panoplia* hominem Christianum, quando monet: *Accipite armaturam Dei, vt possit is resistere in die malo. Sate succincti lumbos vestros veritate, induti lorica m iustitie, calceati pedes in preparationem Euangelij pacis: In omnibus sumentes scutum fidei, quo possitis omnia tela ignea nequissimi extinguere. Et galeam salutis assumite, & g'adium spiritus, verbum Dei: per orationem & obsecrationem, Vigilantes, & orantes, ne vincamini tentatione. Ad hunc modum tamen si tribulationibus & pressuris mundi premamur, tamen p̄ter Deum in nullo alio fiducia habemus, expectantes Saluatorem, credentes in eum, oculosq; ad eum semper dirigentes, speramus nos exaudiendos, quoties inuocamus.* Denique, cum non coronatur, nisi q̄ legitime certarit, attendendum, ne succumbamus, titubare & ictum excipere omnino necesse est, q̄ nimirum nostra infirmitas est! Nam acerbos ictus etiam sanctissimi & excepterunt, & grauior sunt hallucinati, sed succumbere in totū & in finem electorū non est, dum enim † *Petrus confisso in ore deficeret* (iurante, deuouente se, Anathematizante se) *non tamē defecit fides in corde*: Nihilominus etiā solari labores certaminis poteris *δεμαρχων* * *Angelorum lucta*, inuisibili illa quidem sed *POTENTI*, verum hac propugnatione non ignauiorē, sed ex citatione fieri oportet.

Mat. 8. v. 9.

Hostes nostri
SATHA.
N. 14.

† Ioh. 14. v. 30
2. Cor. 4. v. 4
Ephes. 6. v. 12
Luc. 11. v. 21.
c. 22. 31.
1. Pet. 5. v. 5.
Apoc. 12. v. 15

Ephes. 6. 12.
CARO.

Galat. 5. v. 17

Ioh. 16. v. 7. li.
1. Cor. 11. v. 19

Ioh. 15. v. 20.
Mialum Ex-
emplum.
6. ap. 4. v. 6.
Panoplia
CHRISTIA-
NI.

“ 1. Ioh. 5. v. 4
“ Matth. 5. v.
“ vlt.
Act. 7. v. vlt.
Hebr. 6. v. 19.
Chrysostr. dict.
Ephes. 6. v. 12.
vers. 13.
vers. 14.
vers. 15.
vers. 16.
vers. 17. 18.
Hieronym. in
7. c. Michæ.

2. Tim 2. v. 5.

† Augusti. lib.
de corrept. &
Grat. cap. 7.
Chrysostr. Ho-
mil. 3. in Mat-
thæum. c. 27.
Theophylact.
in 22. Luc.
* vt hic gladio
pugnati flammanti,

NON

NON POTEST ARBOR BONA MALOS
fructus ferre,



Religione Chaos Confusa informe laborat: Interea quicumque cupis contingeret editam
 Vi Manifestentur corda probata Deo. Iustitiae Radicans iniquare iubar
 Die Religion ist sehr verwirrt. Verzicht will frender, sich allerb
 Die Rechtschaffen werden probirt. Vff die Sonn der Gerechtigkeit.
 Satan ayant au monde trouble Religion. Die uilapertus, afin que manifestes fussent
 H nesen peut en suivre sinon Confusion. Ceux de mise, a orreur les infidels occurent

Arbor Reli-
 gionis inge-
 niofa.

ARBOREM VIDES PIETATIS AC RELIGIONIS. Religionis cura natura
 infita est, sed naturæ lumine recte ac salubriter agnosci & exerceri nõ
 potest. Magnæ pietatis atq; industriæ est, vbi pura colitur, mediante verbo
 veritatis sincerè prædicato, vt à plerisq; æque deuote atq; recte suscipia-
 tur. Duo eius sunt Fundamenta, duæ radices. Prima est Fides, q̄ generat (se-
 cundū) Amore, siue Dilectione, eamq; qua Dei, qua proximi. Age ergo, certū
 propriumq; Fidei Catholica fundamentū est CHRISTVS. Fundamentū enim nemo po-
 nere aliud potest, q̄ quod positum est, q̄ est IESVS CHRISTVS. Hac fides necessaria est,
 vt bea-

August. En-
 chir. ad Lau-
 rent. cap. 5.

vt beatitudinem consequamur omnibus humana natura bonis, id est, Animi & Corporis. Et est in CHRISTO definita, qui in carne resurrexit a mortuis, non moriturus vltterius, nec nisi per illum quenquam liberari a diaboli dominatu, per remissionem. Sine hac aliâs (vera, CHRISTIANA, saluifica) fide, *Impossibile est Deo placere, Impossibile iram Dei effugere, Impossibile saluari.* Ex hac autem fide gignitur Amor & Dilectio, per quam, Apostolus dicit, fidem *ἐνεργουμένην εἶναι*, & se gloriose exercere, vt qui verus Fidei sit cultor, hunc omnino comitetur amor. Subscribit non ita pridem allegatus Augustin. *Iustus quidē, inquit, ex fide viuuit, sed per dilectionem operatur, ita vt virtutes quoq; ipsæ, quibus prudenter, fortiter, temperanter, iusteq; viuuitur, omnes ad eandem referantur fidem, &c.* Hæc autem ipsa Religio ac fides multifariam corrumpuntur. Et quidem in genere Idololatria, qua colitur id, quod coli non debebat, & cultus putatur esse, quod reuera non est. Nam quicquid extra verum Deum diuino honore colitur, Idololatria est: In quocunq; præter Deum spem ponas, Idololatria adeoq; non religio, sed religionis tantum meretur dici LARVA? Et fides quæ non nititur DN. NOSTRO IESU CHRISTO Sotere & Salvatore nõ fides est, sed fidei simulacrum, vel ne simulacrum quidem; Et quicunq; cultus non refertur ad vnus ac solius VERI Dei gloriam in solidum; falsus cultus est; quantumuis magna se pietatis specie externa veditet, vt apud Turcas, qui immane quantum externa deuotionis imagine promicent: tradunt Leonclauius, Budovvecius, alij. Corruptunt religionem Ecclesiastici, heresi & simoniâ, vtraque exitiali Religionis peste, & cordium duplici veneno capitali; Nam vna est veritas qua saluamur. Simoniâ cum salute animarum stare non potest; Nam & qui spiritualia, remissionem peccatorum & salutem animarū, emunt, &c. quiq; vendunt, vtrique æternæ damnationi subiacent. Seculares corrumpunt violentia, abstrahentes a cultu diuino, adigentes ad Idololatriam, non aduertentes illud: *Fides suaderi potest, cogi non potest.* In communi perditur religio * *Damnata Auaritia*, quam Idololatriam esse & radicem omnium malorum Sacra & Ecclesiastica proclamant. *Hypocrisis* capitale religionis venenum est, nam vt maximè hypocritæ se externè ac forinsecus tolerabiles, imo laudabiles præbeant, tamè intrinsecus sunt pleni fœtoris ac abominationum; Dicam verbo: *Athei.* Magnifice se sæpe efferunt, sed monstra alunt, & est tantum *vana iactantia.* Hæc monstra omnia veræ Religioni infesta, damnantur vno D: N: I: C: effato: *Omnis planta, quam non plantauit pater meus cœlestis, eradicabitur.* Quare tanquam spirituales *Aquila* recta & irretorto oculo in Solem Iustitiæ intueamur, eum, Ducem, lucemque sequamur vitæ præuiam, nec sicut *Talpa* ad accensum lucidissimum Euangelij iubar volentes ac petulanter cæcutiamus, sic lucebit nobis ad fidem, pietatem, amorem, ac vitam denique ÆTER-

Idem lib de Trinit. lib. 14. cap. 20.

1. Cor. 3. v. 11. Hebr. 11. v. 6. Ioh. 3. v. 36. Marc. 16. v. 16.

Galat. 5. v. 6. Loco alleg. sub fin. cap.

Religio corrumpitur Idololatria.

Εἰδωλολατρεῖα quid?

Leonclauius. Budovvecius. Sarracenia Heidelbergens.

Vide Extr. de Simonia. in Decret. & Decretal.

Augustin. cōtra Iulian. lib. 2. c. 23 Tertulian. ad Const. A. 45.

* Ephes. 5. v. 5. Coloss. v. 5.

1. Tim. 6. v. 10 Hypocrita sunt Athei.

Augustin. de ciu. Dei lib. 19. c. 5.

Matth. 15. v. 13. Chrysof. Homil. 2. in 1. Epist. ad Cor.

SI FILIUS VOS LIBERAVERIT, VERE
liberi eritis.



En miserum *diu* constructum carcere mortis, Dilige, quos debet, Fidei quoque lumine *Christum*
Vincula constructa cura manuum tenent. Respice; te soluet Spes tua; liber eris.
Der arme Mensch steckt hier im Ploch, Glaub, lieb und Hoff, wie sich gebührt,
Geplaget vnderm schweren Joch: *Christus* dich recht frey machen wirt.
Ici est enserre ce pauvre miserable, Ainsi es tu, ô homme; Mais si scais esperer,
La Mort lui fait tourment et le Monde et le ^{diabole} Aimer, et en *Christ* croire, il te vient delivrer

Captivitas Fi-
dei, Spei, atq;
Charitatis.

CONSPICIS virum, manicas simul atque pedicas patientem. Qui vir fiet,
Cex circumstantibus sociis facile coniectare potes, sunt illæ, Fides, Spes,
Charitas: vnde facile colligitur, Fidei, hanc, Spei, atque Charitatis cultorem
esse, qui tam iniqua & indigna patitur, atque adeo significari, illas ipsas
virtutes hodierno die captivas detineri, non exerceri, exercentesque non
permitti. Adstringentibus *Satana, Mundo, Carne*, per fidelia sua organa, &c.
De Fide indubium est, nam iam inde ab initio vere fideles propter suam
fidem male habitati sunt, quod vel solum *Habelis* exemplum comprobatum
facere

facere potest. Post ministerium Christi nihilo mitius habiti sunt vere-fideles, certe Petro, Iohanni, Iacobo, carceri mancipatis, manicae pedicæque iniectæ, Paulo ac Silæ (seu Siluano) inprimis, de quibus scriptum est: *καὶ οὐδὲν πόνος αὐτῶν ἢ σφάλλισατο εἰς τὸ ζῆλον.* Idem euenit postmodum constantibus Christi fidelibus. Vt iam non dicam de carceribus piorum huius nostri temporis, & integri superioris seculi, & quàm multi in ipsis vinculis *εἰς τὸ ζῆλον* fideliter & feliciter expirauerint, & animas suas in manus Saluatoris sui deposuerint. Verum hoc maximè solatur, vt ut fideles vincuntur, *Fides tamen, fidei verbum, fideiq; praconium vinciri non potest, sed currit, & quidem, secundum Psalmistam, velociter.* In cõmuni vita quàm nulla fides est in dictis, factis, pactis, vt iure cum Hieronym. conqueri liceat: *Rara nunc fides est, cum aliud in labiis, aliud in corde versatur: Venenũ animi, lingua melle tegunt.* Hieronym. in 7. cap. Michæ. *Boni spei homines vincuntur, vincuntur equidem propter spem bonã, quæ in ipsis est, q̄ ipsis ereptam volunt carnifices, vt etiam cineres ipsorum in præterfluentes disperfi legantur. Sed spes non confundit.* Et ita cum sperantibus emoritur, vt simul cum ipsis reuiuifcat, imo vt speratis plenè potiantur. Deniq; *Charitas* itidem vincitur *εἰς τὸ ζῆλον*, si non plane exulare iubetur. Quod eo melius experiemur, si oculos circumcirca conuertamus I. In *Templa & Scholas.* Eset quidem *Charitatis officium, pascere Dominicum gregem*, sed Sacerdotes non sincerè amant ac curant suos Auditores, *pascunt seipsos*: sacra pascua inficiunt lethiferis herbis, q̄ est captiuare charitatem, imo occidere. Auditores odio habent suos Pastores, præsertim si p̄ dignitate paulò asperius ab illis obiurgentur: *Odio habent eum qui sana docet & salutaria.* Propheta inquit. A deo autem Charitas apud hos tales exulat, vt etiam fidis suis animarum curatoribus propterea detrahant, eos infestèt, ac quoquo modo persequantur: *Experto crede Roberto!* ô charitatem! Pergamus in *Aulas, in Dicasteria, in Curiam, &c.* vbi Profopolepsia? vbi acceptio munerum super innocentem? vbi vis ac violentia? nisi ibi *SÆPE*: sæpè, inquam, & interim paritur iustus, qui damnatur; absoluitur iniustus. ô Charitatem! Expilationes, grauamina, alia non attingam. ô Charitatem captiuam! Progre diemur in *Oeconomias.* Opifices, artifices, compendia quærūt, cum damno ac detrimento proximi. Vbi hic Charitas? Omnes sua quærunt. Proximus quisq; sibi. ô Charitatè! Apud mercatores, propolas, myropolas, similes, lances dolosæ, falsæ mensuræ, diminutio vlnæ; palea pro tritico: omnia cõmunia! ô captiua Charitatè! Regnat ira, inuidia, acedia seu rancor, conuicia, proba, obreçtationes clandestinæ, calumniam, falsa testimonia; vbi hic Charitas? si non vincita est *εἰς τὸ ζῆλον*, vaga certe est, proscrita est, exular. Quid possumus denique aliud, nisi ingemiscere: *Opie CHRISTE; bone IESV, cæl. stu clauiger, Veni & nolis tardare, & captiuum tuum miserè, ordiæ libera per sanguinem tuum! Fiat!*

Act. 4. 5.
16. &c.

Act. 16. v. 24

Consul. Martyrolog. maxime & minime.

2. Tim. 3. v. 9.

Psal. 117. v. 15.

1. Pet. 3. v. 15.
Euseb. lib. 5. cap. 2.

Rom. 5. v. 5.

Gregor. in Pastor. Et in Moral. Itidem in Registr.

Amos. 5. v. 10

H. bac. 2.
Hebr. 10.

NON VIDENTES, VIDEBUNT; ET VIDENTES, CACI FIENT.



*Fax Euangelij lucet succensa per orbem. Mater at errorum secunda est seruit Et innixi.
 Quo simul offertur spes .via. vita. salus. Mundo gaudentes suasio vana necat.
 Das helle liecht aus Gottes wort Doch gehs in der welt saltzam zu,
 Ist angezündt au manchen Ort. Steckt vñl betrug, list vñd vñruh.
 Du seigneur la lumiere au monde sa clarté Le Monde cependant a un tel bien si propose,
 Et pand, elle nous offre le Salut menté. O Monde malheurcux tu ne seais aubt chose.*

Evolutio Emblematica.



LIBER *cœlestis Veritatis* explicatus est, non tantum prædicatur verbum Dei ubique proklam, sed micat etiam splēdidissima eius fax in omnibus linguis longissimè, latissimè, vt qui pio salutis suæ desiderio, bonoque & secundum scientiam zelo flagrat, salutis suæ non possit esse anceps aut dubius. Sed quis est hic homo, qui ad tam roseum iubar, ad tam splendidum fulgorem, imo qui ad meridianam lucem nescio quàm obscuram; quàm malè-olidam; quàm deceptricem lucernam accendit; ô Tenebriones! qui cæcutire quàm in clara refulgentē luce veritatem aperte contueri malunt.

CAVSA.
 cur multi à
 salutari veritate exorbiant.

malunt. Sed; quid quæso causæ est, quod in tanta claritate veritatis tam multi sunt, qui ei non adfentiuntur? Ex multis hæ: *Naturalis Dei ad salutem ignorantia.* Nam, *Naturalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus DEI.* Studium *indefessum* † *Satana*, qui radios veritatis tam potenter iusto Dei iudicio prohibet, *vt credant mendacio.* *Fulgor Mundi*, quod Primates: Imperator, Archiduces, Duces, Principes; imo & cognati: Pater, Mater, Frater, Soror; similes veritati fortè non adfentiuntur. *Nuda veritas est.* In aprico est. Proculcantur Sacra Biblia propalàm, quare cum *Omnis homo mendax*; verbum autem infallibile sit, *ad Legem & ad Testimonium*, non homines, erat attendendum. *Honores huius aui*; ô quàm multorum oculos hîc fulgor præstringit, vt agnitæ veritati recalcitent. Sed opprobrium Christi, gloria cæli. Gloria Mundi, opprobrium Christi, & æterna damnatio. *Leuitas multorum*, qui volunt decipi. At agitur Gloria Dei & salus Animarum. Μη δὲ ἀναστῆς, Θεὸς οὐ μωχθητέστι. *Fœcunditas Errorum & Sectarum.* Sed omnia erant probanda, & quod bonum erat retinendum; maximè in tanta luce Evangelij. *Pharisaicus furor, odium, liuor, & inuidia*, qui in primis Ecclesiasticorum corda occupat. At illi considerare exempla debebant. * Sanè! in Christianis olim aliud damnabatur nihil, nisi vnum ac solum nomen, nulla ratione. *Opima præbenda*, & è contra metus paupertatis. *At si totum mundum lucrere, & animam patiari, ad quid proderit tibi?* *Oscitantia in perquirenda veritate.* Plerique enim putant, Ecclesiasticorum tantum esse, capitibus religionis intendere cognoscendis penitüs, suum esse forensia, opificia, Oeconomica, &c. tractare. At religionis curam nôsse illi debebant præcipuam esse, & salutarem agnitionem Dei omnibus ad salutem necessariam. *Quærendum* q; adeo primum & ante omnia regnum Dei, in quod conditi, redempti, electi, sanctificati, &c. *Vana persuasio.* Sicut enim *Seneca* ait: *Multis obstare, quominus ad solidam sapientie cognitionem perueniant, quoniam se peruenisse putant.* Ita & hic in causa fidei. Sed fides nostra non vana persuasionem, sed indubitata veritatis cognitione niti dicitur. Huc pertinet etiam *preiudicium*, & *præconcepta opiniones*, quæ quantopere noceant in negotiis religionis præconcepta opinio discipulorum Christi de corporali regno abunde edocere poterat. † *Calumnia*, quibus veritas incessitur. At semper id factum. *Metus contemptus & odij.* At præualere debebat gloria Dei, propria salus. *Quæramus igitur orantes, & oremus inuestigantes sincero corde, & veritas nobis obscura esse, aut nos planè latere, non poterit.*



1. Cor. 2. v. 14.
† Matth. 13.
v. 25.
Luc. 8. v. 12.
2. Thess. 1. v. 12
NB.
“ Ex Psal. 16.
“ v. 11. in
“ Epist. ad
“ Rom. 3. v. 4
Esaï. 1. v. 20.
“ Non omnes
“ similes be-
“ neuoli illius;
“ Tripert. l. 9.
c. 20. &c.
Heb. 11. v. 26.
Galat. 6. v. 7.
1. Thess. 5. v. 21
* Cæcum odiũ
Cajæ cæci a-
moris Tuij. Et
Bonus vir
(Scius, sed
tantum ma-
lus, quia Chri-
stianus. Ter-
tull. Apol. 3.
Matth. 16. v.
25. &
Marc. 8. v. 36
CROESVS &
IRVS erunt
æuales.
O Corydon, Co-
rydon, quanta
hæc dementia
vulgi est?
Huc pertinet
ὁ περὶ μὲν
κ' φόβου.
Phil. 2.
Matth. 6. v. 33
Senec. diff.
ἡλρηροφo-
ειω.
Heb. 11. v. 1.
Matth. 20.
Luc. 22. Act.
1. &c.
† At vel Nero
dicit: Si accu-
sare sufficit,
nemo innocens
erit, &c.
Heb. 11. v. 26.

DOMINVS RESPICIT COR.



Dues hic ad Dominū non corde sed ore p̄cipin: Pauper hic ad Christum bis sed corde p̄cetur
 Mille loci erat meū: vaga lingua rogat. Pauper hic auditur, dum miser ille perit.
 Der Reich man bet: zwar mit dem Mund; Der arm wende sein ganz hertz zu Gott
 Geth: Aber nicht von hertzen grund: Vnd komt zu gnad: nenor zu spott.
 A grand peine (vous dit la tres sainte Escriure) Dun Riche qui de leurs p̄c̄e Dieu, mais son
 Der Reicher sont sauues: voir. In la pour structure Est ailleurs: de ce bivre le cœur tend au
 Seigneur.

PRECATIO.

Ex Cyprianū
 Epist. de Orat.
 Domin. & E-
 pist. de Lap.
 Refert Ful-
 gent. lib. 2. ad
 Thrasim. Re-
 gem.
 Ierem. 17. v. 10
 Euoluit. Em-
 bliatic.

Pponuntur Precatio vera & Precatio falsa. Differentia autem præcipuè,
 quinimo vnicè in motibus & adfectibus cordis consistit. Nam oratio
 res est cordis magis quam vocis: quia Deus non vocis, sed cordis præcipue Auditor est, nec
 admonendus est clamoribus, qui cogitationes videt, & mentis conceptus, intra ipsas ad-
 huc clausi pectoris latebras intuetur; qui dicit apud Ieremiam: Ego DOMINVS scru-
 tans cor. Quare, qui hæc propius ad aram consistit, proximus etiam Deo
 est corde, nam ex agnitione peccati sui, & iustæ iræ Dei aduersus peccata,
 contritus est torus corde, & afflictus spiritu. fatetur noxam, deprecatur,
 veniam implorat, adeoq; toto spiritu ac fide fertur in vulnere Domini nostri IESV

CHRIST-

CHRISTI, per quæ ipsi propitius est redditus DEVS, ideoque vere implet, quod Christus monuit: *Deum spiritum esse, eoque in spiritu ac veritate esse adorandum*: sed de hoc superius abunde diximus, vt de eo nunc amplius superferendum censeamus. Cæterum qui & eminus geniculatur, toto etiam corde longissime abest à Deo, tametsi videatur corpore ad Deum appropinquare. Quæso autem te, pie, quot in locis diuersissimis diuagantur cogitationes mentis, cordisve eius. Est apud 1. *sementem facientem seruum*. Est apud 2. *præteruehentem curram*. Vagatur etiam in 3. *æquore* & apud sua 4. *mercimonia*, adeo angusta ipsi terra est facta, vt etiam inter sæuas procellas maris iactetur. In 5. *cista pecuniaria regnat*. In recens 6. *exstructis ædibus habitat*. Iam 7. *vxorem amplexatur, suauaiatur, &c.* ô cor diuisum! ô stolidum caput! quantum tu *fecerem in sanctum Dei conspectum producis!* *Nescis tu, quam graue sit oratione contrahere peccatum, vbi speras remediū.* Audi, obsecro te, *Chrysostrum*, nam illum obiurgantem te, quam melenius feres, sic ille: *Labia tua mouentur solummodo, mens autem sine fructu est, & aures eius surde sunt. Tu non audis orationem tuam, & Dominum vis audire precem tuam? Flexi (inquis) genua: Curuasti quidem genua, sed mens tua foris vagatur. Os quidem loquebatur, sed mens vsuras cogitabat, possessionem redditus supputabat, descriptiones domorum videbat, amicorum verba voluebat, negligentias intuebatur famulorum, parasitorum vrbانيتates ridebat, mulierum speciem considerabat.* Hactenus *Chrysostrum*. *Quomodo Deum, vt tibi attenderet, orare poteras, qui tibi ipsi non attendis?* inquit *Cyprianus*. *Sola anima, nihil carnis, carnaliumq; cogitationum in oratione attrahens loquitur Domino.* *Augustin*, in *Psal.* 111. Non quidem omnes cogitationes inter orandum vitari possunt, sed hoc fugere possumus, ne præualeant, & deuotionem suppriment, vt *simil. ab auiibus sumpto Pater* ille declarabat. Videndum etiam ne cogitationes sint *ludicra*, quemadmodum qui equum deposuerat, sine cogitationibus sine oraturum stipulans, in medio autem orationis cursu de fræno quæritabat. Leuitatem! Cogitare debemus, maius quidpiam facere nos non posse, quam cum summa potestate colloqui, quare etiam & verba eo humilium formari, & habitum eo decentius componere debebamus: Denique *in spiritu & veritate adorare, vt* supra. *Clausum cordis cubiculum intrantes, quo non membra clauduntur, sed includuntur cogitationes, versanturq; sensus, cuius arbiter nullus, est nisi solus Deus.*

Ioh. 4. v. 24.

Vide Esai. 29. v. 13.

Matth. 15. v. 8.

Vide August. in Psal. 3. Hieronym. in Epist. ad Saluian. de seruand. viduis.

Ambros. de Cain & Abel, cap. 8.

Chrysostr. Homil. 12. de mulier. Chanaan.

Πρόβ. 2. v. 15. Affectiones pessima inter orandum.

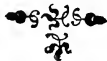
Lib. de Orat. Domin.

Occupatio.

Aures prohibere nisi si cætes. In viuis Patr. non præteruolantes. Luther. memorat. hystor. lib. de simplici modo orandi.

Supra Emblemata. 73.

Ambros. de Cain & Abel, cap. 8.



SORTES NOSTRÆ IN MANU DOMINI,



Tres numero Paræ tria volvunt Tempore: Volvit Clotho colum lachesis aet et Atropos occat;
 (Scripta Poëtarum si meruerit fidem) Stat sua crug dies: mors sua quæq; manet.
 Ein weib helt hic den Rockenstab, Diss aber: wirrt dadurch bedeüt:
 Das ander spint, dar dritt schneidt ab; Ein iden sey bestimt sein Zeit.
 Trois Femmes il y a qui des humains la vie Clotho tient la quenouille, lachesis le fuseau,
 conduisent, si vray dit l'ancienne Poësie: Atropos souvent coupe au juy tout au plus beau

PARCÆ.

De Hesiod.
 Æg. xij. v. 487.
 Ex diis. Cle-
 anth. Duceant
 volentem sa-
 tia, nolentem
 trahunt.
 Apulei. Inter-
 pretat.

PARCARVM apud Gentiles Fabula non est. Commentum sunt de his, q̄
 sint tres puellæ sorores, Deæ, quod vitam hominis & eius fata, ortuque
 ac finem in manu habeant, & omnia discutiant; Nomina earum sunt: Clo-
 tho, Lachesis, Atropos. Ad vnum colum sunt omnes. Clotho stans colum tenet:
 Lachesis, quæ filum ducit, sedet; sedetq; quæ occat, & amputat Atropos.
 Ait Apuleius: Tres Parcæ tria fata sunt numero cum ratione facultia, si po-
 testatem earum ad eiusdem similitudinem Temporis referas. Nam quod
 in fuso perfectum est, præteriti habet speciem; & q̄ torquetur in digitis,
 momenti præsentis indicat spatia, & quod nondum ex colo tractum est,
 subactumq; cura digitorum, futuri & consequentis seculi posteriora vi-
 detur

detur ostendere. Sic vides etiam vetustos saniores sub harum fabularū in-⁶⁶ NB.
uolucris aliud dixisse, aliud intellexisse: quod & *Lactantius* vidit, alicubi ita
scribens: *Omnia cum tribus temporibus contineri necesse est, præterito, præsentis, &*
futuro. Præteriti est origo, præsentis substantia, futuri dissolutio, quæ omnia in singulis
hominibus apparent. Incipimus enim cum nescimur, sumus cum viuimus, desinimus
cum interimus. Vnde etiam Parcas tres voluerunt esse Poëta. 1. Vnam quæ vitam ho-
minis ordinet. 2. Alteram, quæ contexit. 3. Tertiam quæ rumpat & finiat, & quæ in
hoc versiculo continentur:

Clotho colum baiulat, Lachesis net, & Atropos occat.

Non reiicio hanc interpretationem, sed potius confirmo; opinor autem,
q. per ventum innotuisse Gentilitiæ vetustati, de tribus Personis Diuinita-
tis, quæ sint vnus ille verus Deus, qui tempora ordinet, trahat, ac finiat,
eumq; vnicuiq; disposuisse dies vitæ, & dierum vitæ. Fata, ita vt ortus no-
ster atq; occasus sit *ἔν γένεσι Θέσ,* & solus Deus prostituat tempus quodq;
venturum, quod ipsum vt opinor facit numerus personarum, facitq; ex-
plicatio fabulæ, quam ad partem audiuius, facit denique ipsum verbum
Dei. *Iob* ait: *Homo natus de muliere, breuis atate & satur commotione. Vt flos simulac*
egressus est, & fugit velut umbra, neq; consistit. Quandoquidem præcisi sunt dies eius,
numerus mensium eius penes te est, determinationes eius fecisti, quas non prætergredia-
tur. Et proprio exemplo *Dauid*: *Celebro te (Iehouah) eo quod suspiciendis operi-*
bis istis in admirationem adducor, celebros mirabilia opera tua, quam maxime nouit
animus meus, &c. Massam meam vident oculi tui, in libro tuo hæc omnia scripta sunt,
ex quibus diebus formabantur, quum nullum vsq; quam adhuc exstaret. De Salomo-
nis sententia peruulgatum est, Habet sub cælo vnumquodque suum tempus, &c.
Tempus nascendi, tempus moriendi. Hinc adeo factum esse auguror, quod di-
ctæ sunt *Parca, ἀντιφεραίνωσ,* non enim parcunt. Potestati non minimo viti-
bus: non opulento: non pauperi, &c. *N VLLI,* quod confirmat Poëta:

Si mihi lanificæ ducunt non pulla sorores

Stamina, nec Surdos vox habet ista Deos. Et iterum:

Lanificas nulli tres exorare puellas,

Contigit, obseruant quem statuere diem.

Nos fabula missa sensum retinemus, non propter fabulam, sed propter in-
fallibile, facem his præferens, verbum Dei; & quoniam terminus *DEI* no-
rus, nobis incognitus est, loca, horas, tempora, omnia suspecta habemus,
memorantes:

Quem dies vidit veniens superbum

Hunc dies vidit fugiens iacentem, &c.

Miscet hæc illis prohibetq; Clotho,

Stare fortunam, rotat omne fatum, &c.

Res Deus nostras celeri citatas

Turbine versat.

Infir. diuin.
lib. 2.

Clotho.
Lachesis.
Atropos.

Ad eundem
modum & a-
lij Ethnici.
Plato in Ti-
mao, &c.
Trismegistus.
Aristoteles.
Xenophon a-
ly, &c.

Iob. 14. v. 1.
ibid. 5.

Psal. 139. v.
14.
& v. 13.
ibid. v. 16.
Vers. Luth.
Græc. signifi-
cantior. vt &
vulgar. ed.
Eccles. 3. v. 1. &
& seqq.

Martial, Epi-
gramm.

Sente. Thyest.
Act. 3. Scen.
II & id.
Senec. Hercul.
Furc. Act. 1.
Scen. 6. 7.

AMORI CEDVNT OMNIA.



*Dum furis et fundis tomulento spicula cornu Effasti rapiunt te, vane Cupido, iugales.
 Matris et Lualia fana profana colis: Præda puella tibi est: sunt tibi præda viri.
 Die Lieb scheyßt aus ihr scharpff pffel, Zu Venus Kirch: seth vff dem bergk,
 Ihr freche pferd treibt sie in eyll Daselbst geschahen saltzam w erck.
 Cupido Dieu d'auour qui tes piquantes fleisches, Les homes et femmes tant pires que malleurs
 (Ayant tes Leux bandes) deschocher, et alleches, Te sont tout un, et rire et pleurer fais plusieurs.*

Προκίση δὲ
 ἡμῶν πῆρ-
 των ἰπιθυ-
 ρειν.

Homerus
 Odysf. 8.

elemens Alex.
 in Padagog.

PO^TENTIAM Cupidinis [hoc est] Libidinis καὶ Ἀφροδίτων pingit no-
 bis hæc Tabella: Infernalis enim cupido ex alto, cuiusvis ordinis homi-
 nes iaculo ferit, & sub potestatem suam iugumq; mittit. Primum proximè
 Cupidinem locum sibi sumpsit impudicus ille Sodomita, Incestuosus,
 Adulter, Leno: & nihil non huiusmodi, Iupiter. ô cæcam Gentilitatem!
 Rectius vidit Homerus, qui scribit:

Οὐ μὲν ἀέτλια ἔργα θεοὶ μάκαρες φιλέουσιν, &c.

Et ex Euripide Plutarchus citat. Εἰ θεοὶ τι δρᾶσιν αἰσχρὸν, οὐκ εἰσὶ θεοὶ. Omnia e-
 nim dicenda sunt potius, quàm Deū malum facere, νεὶ θεὸν τῷ κακῷ αἴτιον εἶναι: νε
 noster

noſter *Clemens Alexandrin.* inquit. Quid enim homines facient, ſi Dij talia auſint? *Cherea Terentianæ* talium blaſphemarum fabularum uſum graphice depingit, quando ait:

Suſpectans tabulam quandam pictam, ubi inerat pictura hac, Iouem Quo pacto Danaa miſſiſſe aiunt quondam: in gremium imbrẽ aureum Egomet quoque id ſpectare capi, &c.

*Terent. in Eunu-
ch. Act. 3. v.
S. c. 5.*

At quem Deum? qui templa cæli ſumma ſonitu concutiſ!

Ego Homuncio hoc non facerem? &c. ô barbaram libidinem!

Sed ô incircumſpectam & futilem Gêritatem! quam hoc cõmento vim atq; potentiam libidinis ſubindicare voluiſſe, mihi perſuadeo, q̄ certe nõ in *Priamo* ac *Thyſbe*, non in *Eurialo* atq; altera *Lucretia*, non in *Cherea* & ſuo ſcortillo, ſeſe exeruit, ſed in multo maioribus atque eminentioribus hiſce: In fortiffimo nimirum *Hercule*. In pugnaciſſimo *Marcello*. In bellicoſiſſimo *Alexandro*. In *Ouidio*. *Tibullo*, & aliis. Et ne noſtra obmittamus in *Lotho*, *Samſone*, *Dauid*, *Salomone*, & aliis tam paruis & medioximis, quàm magnis, vt maxima libidinoſorum pone *Cupidinis* thedam hîc ſequens conteſtatur turba. Sed ſapienter ac fideliter monet *Seneca*: *Libidinis initia continebit, quia exitum cogitat, non caput, ſed cauda eius ſpectanda erat.* Sane ſi in vllũ aliquod vitiũ grauitè Deus animaduertit, in hoc libidinis ſcelus certe grauiſſime. Grauiſſimũ libidinis vitiũ hæſit *Dauidi* in affecta fere ætate, ſed totum id tempus, & commiſſum illud crimen, ſecutum eſt, plenum ſuit perſecutionũ, ærumnarũ, turbarũ: Soror à fratre vim patitur. Frater fratrem per horrendam particidiũ trucidari iubet. Ipſe *Dauid* regio pellitur ſolio, & in acerbiffimũ exſiliũ excutitur. *Holophernes* in medio libidinis incendio perimitur & capite truncatur. *Libidinoſi Neronis* αὐτοχρησῶ, *Heliogabali* in cloaca interfecti: Ipſe olidiſſima ſcelerũ cloaca, &c. *Tragicos* exit⁹ quis ignorat? Turpiſſimus adulter *Vitellius* nunquid turpiter periit? *I*dem inceſtuos. *Caracalla*, &c. *Popil. Macrin.* iuſtiſſime ſtatuit, vt duo milites, qui hoſpitam ſuam per vim compreſſerant, duobus bouibus includerentur exertis capitibus, vt colloqui poſſent donec exſtinguerentur. *Historiam euerſa Troia* propter raptum *Paridiũ* cantant. *Oleſipus* etiam inceſtuosus, tamen per ignorantiam, peſſimo exemplo periit. Impuriſſimi iſtius hominũ ſterquilinij, quem non puduit *Natæ* ſinum permingere, vt *Sannazarus* canit, *Alexandr. VI. Pontif. Roman.* Exl. non ignoramus. *Otto Imp.* furtiuam ſuam cum *Creſcentij Rom.* conſuetudinem Deus per illud ipſum propudium morte Cæſ. priuſquam in *Germaniam* veniret, grauitè vltus eſt. Non iam dicam de *Diluuiõ*, de *Excidio Sodoma & Gomorrha*, de *Samri & Baal-Peor*, de *Beniamitiũ*, de trifti occaſu *Samſonis*, Gigantis & pij ac fortiſſimi. *P. Tarquinij Superbi*. *Appij* nece, de *Adræſtia Nemefi* in *Laconas* propter ſcelus in *Scedaci* filias cõmiſſum. Sed deſino: Nunquam quiſquam multum tulit facinus libidinis admiſſum.

*Euolutio Eua-
ngelica.*

*Seneca lib.
Mor. 5. 11.*

*2. Sam. 13. **

*2. Sam. 14. **

*2. Sam. 15. 16.
17-18.*

*Sueton. in Cle-
ron. Auguſt.
Æl. Lampri.
in Heliogab.
Sueton. in Vi-
tell.*

*Ex Iul. Capi-
tolin.
* referri Phi-
lipp.
Id. in Chronie.*

*Sannazarus.
Platina. Ba-
laus. Alardus
omnes.
Ioan Baptiſt.
Egenat. in Ot-
thon. 3.*



Tale Pudicitæ decus est, hoc ore triumphat,
 Post fractos arcus, cæcæ Cupido, tuos;
 So komt die keuschheit offeren ogen,
 Wan sie Zerbrochn der Liebe bogen
 C'est ainsi que triomphe la belle Chasteté,
 Apres auoir les flechettes au Dieu d'amour osté:
 Temple peüs, castos aris vt ponat honores:
 Victrices palmas addita turba gerit.
 Vnd eijllt als bald zum Tempel zu,
 Das sie daselbst ihr Opffer thu.
 Au temple elle s'en va, pour offrir sacrifice,
 Deuant elle et apres vont les vainqueurs du vice.

Lib. 6. cap. 1.

Encomium
 Pudicitia
 Rhetoricum.

Distinctio in
 ter Pudicitia
 & Castitatem.
 A. Gell. lib. 10
 cap. 15.

PVDICITIA, quanto in honorē priscis temporibus habita fuerit, id vir-
 ginum ex vestaliū exemplo relucet: Valerius Maximus oratorie quidem
 sed grauiter: Vnde te virorum pariter ac sceminarum precipuum firmamētum inuo-
 cem. Tu enim prisca religione consecratos Vestæ foros incolis. Tu Capitolina Iunonis pul-
 uinaribus incubas; Tu Palatii columen augustos penates sanctissimumq; Julia gentis ge-
 nialem thorum assidua statione celebras. Tuo praesidio puerilis ætatis insignia munita
 sunt. Tui numinis respectu sincerus iuuentæ flos permanet. Te custode Matronalis stola
 censetur. Id autē interest inter Pudicitiam & Castitatem, q̄ illa in affectu, hæc
 in effectu consistit. Tantæ autem dignitatis p̄cessit PVDICITIA apud pri-
 scos, vt & Consul Romanus, imo totus Senatus virginibus vestalibus, p̄pter ser-
 uatam

uatam Pudicitiam de via decederet. Vnde tanto atrocius in ipsas animad-
 uersum est, postquam compertum est, Impudicitiam luem ipsas inualisse. Virgini⁹
 certe Rom. tamen si plebeij generis, Patricij tamen ac nobilissimi spiritus
 homo, cum filia vitij ipsi innotesceret, maluit pudicam interemptam, quam
 corruptam pater esse. Non disputo quod recte quam vobis fecus factum. Pudicitiam
 saltem semper fuisse laudem multo maximam probare intendo. Idem P. *Aufi-*
dianus; idem P. *Attilius Philiscus*, vt recte concludat Val. *Quam sanctam igitur*
pudicitiam fuisse existimare debemus! &c. *Gratia*, inquit Sapiens, *suprema est pu-*
dica & fidelis mulier: Neque est pretium vllum aque pendendum ac temperans anima il-
*lius: Vt Sol Domini oriens in altissimis, ita * Pulcritudo bonae mulieris est in ornamen-*
to ipsius. Vt columna aurea imposita basilicis argenteis: Vt lucerna elucens in telychnocho
sancto: Ita, &c. Fallax gratia & vana est pulcritudo mulieris timens Dominum, ipsa lau-
dabitur. Hoc autem non huc trahi velim, quod Pudicitia foemine tantum sexus
 sit, cum virorum pariter ac mulierum pretiosissimus sit Thesaurus, & illu-
 strissimum ornamentum. Tam enim laudabilis est in *Iosepho* pudicitia, quam
 turpis in *Dina* impudicitia. Et impotens in *Amnone* impudicitia tragicum
 sortita est exitum; magnam laudem fortitus *Xenocrates*; magnam ab initio *A-*
lexander; magnam *Scipio*, &c. maximam *Iosephus*, &c. *Quaeritum* est, vtrum ex-
 pugnato corpore, pudicitia sit etiam expugnata, sed respondemus ex *Hieron.*
Corpus sanctarum mulierum non vis maculat, sed voluntas. Thamar Davidis filia, virgi-
 nitatis florem amiserat, pudicitiam non amiserat. Stulte *Lucretia* se interimit
 quae inexpugnatum ac pudicum animum gerebat, in oppresso corpore. *Feli-*
cius & rectius *Comathia Orithiagontis* vxor, quam tribunum, a quo passa vim e-
 rat, capite per insidias plecti iubet, idque ad pedes admirantis mariti abiiciens,
 dixit: *Praclarum puto, vnum duntaxat, quod mecum concubuerunt, viuere.* Quare recte
 etiam illa paupercula, rogata, ecquam sponte dotem allatura esset, *Pudicitiam*
respondit. O opulentam dotem! Haec. n. omnibus thesauris, gemmis, vnioni-
 bus, & totius diuitiis mundi incomparabiliter pretiosior. *Antiochus tertius cum*
Ephesi moraretur, atque *Dianae* sacerdotem vidisset supra modum eleganti for-
 ma, continuo soluit, ne quid se indecens tentaret! Pudice! Improbe ille
 alter, qui ne a *Stratonica* nouerca sibi temperabat. Maiori honori ac gloriae
 est *Scipioni* Lucio sponsam illibatam dedisse quam Carthaginem expugnasse. *Iose-*
phi magna gloria in Imperio, maior pudicitiae. Deus pudicitiae *Sarae* & *Sus-*
sanna vindex probauit quantum opere pudicitia sibi probaretur. Parum erat pu-
 dicam etiam *Iudithae*, nisi capitale pudicitiae hostem etiam sustulisset, vt *Comathia*,
 sed meliori fortuna *Zenobia* non nisi tentandarum conceptionum gratia cum
 marito coibat, quas vbi cooperisset, et concubitu abstinere. O pudicam mu-
 lierem, quam, si fieri posset, etiam sine concubitu ac dolore parere digna erat, quam sine volu-
 ptate concipiebat! Quare quicumque *Pudicitia* hactenus strenue ac gauius haerent
 cum *Iosepho*. &c. incomparabilem thesaurum sese custodisse certo sciant, sin vero eius
 naufragium sunt passi, colligant tabulas, cum *Themistole*, *Alcibiade*, *Polamone*: *Humana-*
num est errare, ac in errore perseverare, proijctum diabolicum!

Luluus Vixer
de Institutione
famini. Chri-
stian. lib. 1.

Valer. loc. al-
leg.

Idem ibid.

Syrach. 25. v.
20.
ibid. v. 21.
** Pudicitia.*
ibid. v. 22.

Pron. 31. v. 30

Genes. 40. &
34.
*2. Sam. 13. **

Quaest.

Resp.
Hieronym.
Quaest. He-
braic. in Gene-
sin.

Erasm. in A-
pophisegmat.
ibid. &
Valer. Max.
lib. 6. c. 3.

Erasm. ibid.

Ex Trogo Phi-
lipp.
Ex Liu. Geli-
o, Plutarch.
&c.
*Genes. 40. **
Genes. 12. &
21.

Indith. cap. 12
Trebell. Pollio
de 30. Tyrann.
Plura Exam-
pla require
apud Ludou.
Viu. Lib. de
In 7it. faemin.
Christian.

SIC TRUCULENTA METIT SÆVA MORS
omnia falce.



Forcea, cruda, rapax, iauris inuicta, proteruis
Omnia Mors vnicâ falce timenda metit: Obuia quæq; sibi prostermit; parcere nescit
Der grausam Tödt vff seinom Sarg Poplitibus iuuenum poplitibus senum.
Zwen Ochsen wild fuhrn an dem karch, Hauwt mit der Sausen alles vmb,
O Mort, cruelle Mort qui pitié de personne Es sey hoch, nider: schlecht oder krumb.
Ne scis iamais auoir; et qui aux vns es bonne, Et aux autres mauuaise: partoy montons aux cieux
Les vns; les autres vont par toy aux plus baslieux.

Omnes & singuli homines
morti obnoxij.

Mortis spiculis omnes & singulos in hoc æuo expositos esse, probat
hæc pictura:

Est commune mori, mors nulli parcit honori:

Mors seruat legem, tollit cum paupere regem:

Debilis & fortis veniunt ad limina mortis.

De Themistocle: & de Pericle refert Erasmus.

Senec. in Heroul. Furris.

Act. 3. Scen. 11

Hoc etiam Ethnici Poëtæ, Oratores, Historici, Philosophi, plenis buccis
efflarunt. Nescitur nihil, & non sit moriturum. Sciebam me mortalem genuisse. Mors
omnes & omnia aequat. Dura peragunt pensa sorores, nec sua retro fila reuoluunt; nul-
li in iusto cessare licet, &c. Pallida

Pallida mors aequo pulsat pede pauperum tabernas
 Regumq; turres, &c.
 Vita summa brevis spem nos vetat incoare longam.
 Iam te premet nox fabulag; manes.

Horat. Olor.
 lib. 1. Od. 4.

Libet hîc apte admodum exclamare cum *Augustino*: *Circumspice qui similibus fluxere splendioribus? vbi sunt qui ambiebant cursum potestatis? vbi in super.ribiles Imperatores? vbi sunt qui conuentus disponebant? & festi? & equorum splendidi nutritores? vbi nunc vestes & ornamenta peregrina? vbi seruorum turba? vbi iocus & latinitia? vbi Exercituum duces? vbi Satrapa & Tyranni? Nonne omnia puluis & favilla? Nonne in paucis versibus eorum vita patet memoria? Respice eorum sepulchra, & vide quis seruus, quis dominus, quis diues, quis pauper? Discerne, si potes, vinctum à Rege, fortem à debili, pulcrum à deformi. Quandoquidem igitur mors certa, hora incerta, omnium idem exitus, & æqua omnium fortuna; videndum est, quomodo, qui pij sumus, mortem ita oppetamus, vt & beate & honeste, & gloriose eam oppetamus. Qui morte sua testimonium perhibet veritati saluificæ, gloriose moritur; Et huic mors alia æquari non potest: Tales enim morte sua glorificant Dominum: & talium mors pretiosa est in conspectu Dei. Qui pro patria, pro aris, sociisq;, pro muris & legib; fortiter decertantes occumbunt, honestam mortem oppetunt; nam pro patria mori pulcrum atque gloriosum est. Qui in Domino moriuntur, beate moriuntur. Qui in fide decedunt Christi iusti, Eorum anima in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis. Qui abripiuntur ante πνευλοεθ είας, beati, beati sunt, requiescunt in pace in cubiculis suis. Qui discedunt rebus omnibus recte dispositis, conditis proba & illæsa conscientia testamentis, tranquillo animo emoriuntur. Mors, quam bona vita præcessit, mala mors putanda non est: Non enim male mori potest, qui vitam bene transiegit. Qui liberos suos † concordēs, florentes, vigentes cernit, pacato is animo obdormiscere potest. Qui mente ac desiderio à rebus omnibus caducis ac euanidis abstracto, toto animo ad cœlestia contendit, aspirat, anhelat, beate moritur. Qui* defecato ira, odio, rancore corde emoritur, feliciter emoritur. Hoc modo quicumque se ad beatam ex hac vita emigrationem præparat, ille non vincitur à morte, sed ipse vincit mortem: quare etiam eo patientius expectatur, ac æquanimiter toleratur. Sane vna est cathena, qua nos alligatos tener, Amor vitæ: qui vt non est abijciendus, ita minuendus est: vt si quando res exigat, nihil nos detineat, nec impediatur, quo minus parati simus, quod quandoq; faciendum est, statim facere. Monitum secutus est, nam salientes venas ridens intuitus est, & aperiēti magno animo brachia porrexit: Ita iugulum ferendum morti animose præbere potest, quicumque vitam ita exegit suam, fidemque coluit, vt per fidem in Christum æternam animæ mors ipsi non metuenda sit.*

Lib. de Natur. & Grat. Senec. Epist. 24.
 Hunc ipsius que viuimus diem, cū morte diuidimus. Idem Epist. 91.
 Equat omnes ciuū imperes nascimur, & pareremur.
 §. 1.
 MORS GLO-
 riosa.
 Ioh. 21. v. 19.
 Psal. 116. v. 15
 2.
 MORS HO-
 nesti.
 Vide Horat. Olor. lib. 3. Od. 2. loc. illustriſſ.
 3.
 MORS
 BEATA.
 Apoc. 14. v. 13
 Sap 4. v. 1.
 Esai. 57. v. 1.
 Esai 38. v. 1.
 August. diſt.
 † Abraham.
 Genes. 25.
 Scilicet, vt est apud Eras-
 m. T. l. i.
 Philip. 1. v. 20
 * Matth. 18.
 vers. vit.
 Cathena mortis inenitabili.
 Seneca Epist. 101.
 Plutarch.
 Diogenes.
 Eras-
 Senec. Ep. 97.
 Omne tempus Clodius, non omne Catones feret.



INGREDITVRq; SOLO, ET CAPVT INTER
nubila condit.



Fama tubæ sonitu, latè loca disita complet
(Corpore quam magno bellua magna trahit)
Der Fama bild steth oben an,
Ziehen zweij starker Thier dran,
Le bruit de ses trompettes par tout fait retentir
Renommée qui ose et vray dire et mentir

Hac sacri Vater, hac inclyta pectora bello
Viuunt: Virtutem Laus sua certa manet.
Ihr'schall wirt weit vnd bräit gehört:
Sie preißt kriegslaut, vnd wolgelehrt.
Elle fait viure ceux, qui bien qu'ils soyent en terre,
Ont esté vertueux, ou en paiz, ou en guerre.

BON. A. F. A.
M. A.

NB. „
Prou. 22. v. 1.

Senec. Epist.
29.
Cat. in Moral.
Sirabo lib. 14.
Senec. lib. 1.
Ira. cap. 9.

GLoriam, Nominis perennitatem ac bonam Famam quærere, non ar-
bitror quisquã condemnabit vanitatis aut stultitiæ: Non enim malis o-
peribus sudaturum credimus, quem amor bona fama iuuat. Spiritus quoq; Sanctus in
Scriptura bonam famam, nomenq; & gloriam etiã maximũ thesauris, & pre-
tiosissimis in hoc æuo rebus præfert. Non intelligo nomen aut gloriam q̃ in
applausu tantum stolidi vulgi consistit, q̃ facile in iudicio fallitur, & vana est
ea gloria, stultos quoq; in vanum vexat, titillatve, neq; q̃ prouenit ex ma-
le factis, qualis erat *Herostrati*, nobilissimi Ephesiorum Dianæ templi euer-
foris,

foris, sed quam gignunt pie, præclare ac laudabiliter gesta, vt quando Dauid occiso Goliatho, seruata patria, defensis aris gloriose celebratur, canatur: quâdo *Asmones* (qui & *Maccabæi*) libertatis vindices populi Dei Legis præconio & armis gloriam reperiunt: quâdo *Themistocles* *Miltiadis* tropæa suauiter & in vtramuis aurem dormire non sinunt. Hæc laus, hæc gloria, hic honos, nullo modo improbari potest, cum bonum Dei sit donum: Apriis ac sacris plerisque; quæ sita, quemadmodum *Syracides* distinctis aliquot capitibus deduxit ac præbuit; & pro benefactis merito detur. VIRTUTI DEBETUR HONOS. Et vicissim vbi virtuti præmia nõ dantur, nec vitis merita irrogantur supplicia, ibi virtutem languescere, vitisq; indies magis magisque; ac crescere oportet: quis ergo verabit quo minus exclamem, *1. tinnam totus hic populus* gloriæ studio accendatur, ardeat, de flagret! & bonâ studeat habere famam! Vtinam omnes pietate fideq; virtute ac bonis factis æternitati se vendere curent! Etiam enim non cuius datur adire Corinthû, & *Catonis*, *Platonis*, *Alexandri Magni*, *Hannibalis*, *Pyrrhi*, πολυπύτρα *Vlyssu* nomen, fama q; indispici possit, nec in primis possit, pulcrum tamen est in secundis, tertiusq; consistere. Optime sanè Poëta:

Sciantur vestes, gemina frangentur, & aurum,

Quam tribuis Prius: Fama perennis erit.

Fama manet facti, p. sicut uelam ne currunt,

Et memorem Famam qui bene gessit habet.

Hieron. sic habet: *As. endisti in excelsis: admiratus es virtutum choros, timuisti ruinas, abegisti insidiatores: dulcis te pro tuum laboris fructus insequitur: Et in morem literarum radicem amaritudinem pomorum suauis: onpensabit?*

Ac pulcrum est digno monstrari ac dici: Hic est.

Diuino *Ennij* ingenio debetur, vt effigies eius in *Corneliæ* gentis collocetur. Dignus est *Alexander*, cuius *Curtius* præclare gesta ad seros posteros transmittat. Dignus *Dauid*, cuius *myriades* decantentur. Digni summi, quorum se *Syracides* laudum præconem præster. Heus igitur vos, ô *Polistarche*, Habere vultis Lumina, virtutem euehite. Virtutem protrahite ex tenebris. Date præmia virtuti! Spondeo. Habebitis.

**Sint Mercurates; non deerunt flacce Marones*

Et tibi Virgilium vel tua vna dabunt.

Sed ô tempora! ô mores! *Virtus calatur, præmitur*, (sed flamma sæpe fit) vt melius tibi consultum non nõris, quam illo *Ouidiano*:

Crede mihi bene qui loquitur, bene vixit.

T. Labienus cum forti militi *Scipio* dona dare nollet, ipse largitus est, ne honos violaretur, de ferueretq; virtutis studium. Sed modo; at quid agimus: cum defleri nostri mores possint, corrigi non possint.

Τῆς ἀρετῆς ἰδρῶ τὰ θεοὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐπιπέσειν ἐθελῶν.

Quæcunq; contra hanc laudis & gloriæ dissertationem ἐγκωμιστικῶς adferuntur, certum est, non nisi de vana gloria mundi, & inutili applausu κένε-

ως loqui.

2. Sam. 17. & 18.

1. Maccab. lib. per tot.

Plutarch. in Vita Themistocles.

Syr. 4.4 & seqq.

Senec. in Herc. cul. Or. Act. 4 Scen 5.

O tempora! ô mores! Virtus premiatur, extollitur ignavia Hadrian. VI. P. R. re. Eijf. Multum interest, in qua tempora virtus incidat.

Quid lib. 1. Amor. Eleg. 10.

Idem lib. 2. Epist. 1.

In Mansion. H. br. mauf. 5.

Perfius Satyr. 1. Enny laus.

Alex. Magn. 1 Sam. 18. v. 7

Martial. Traj. tantum felices nosti amicos. Epigr. lib. 11.

Non belle facit, sed inuana hoc facere.

**Martial. Epigram lib. 58. Ouid de Tristib. lib. 3. Eleg. 4.*

Lu. in scrib. de bell. in Afric.

Hesiodus in 17.

SIC CVRRIT TEMPVS, TRANSITq;
volatilis etas.



Tempus edax rerum, nullo reuocabile motu, Vn: Aestas Autumnus, Hyems (mirabile visu)
Ducitur a cernis: efficit hora rotas. Currus sunt comites pro vice quisq; sua.
Die Zeit laufft schnel, nimt alles mit, Vmb Winter, Herbst Sommer Frühling,
Die Hirsch vnd Staud saumen sich nit: Ist es ein wunder saltzam ding.
Le temps consume tout, et est irreparable. A des quadrans pour rouës le Printemps est l'Esté,
Son char tire des cerfs (chose bien remarquable) L'Automne, l'Hiver pager sont de sa Meschie

Temporis ha-
benda ratio.

Sueton in Tito
Vespasian.
Tempus velo-
cissimum: tri-
umphat cum
Aureliano in
cernis tempus.
Ouid. lib. 1. E-
leg. Eleg. 8.

SI rem penitus consideramus, monet hoc nostrum Emblemata, Tempo-
ris aptam, probam, accuratamq; (subducendam rationem, ne quod pre-
tereat, de quo oporteat dicere: *Amici diem perdidimus*; sed vt semper memo-
res simus illius: *Nulla dies sine linea*: a ta'ia autem agamus, vnde nobis laus &
vtilitas nascatur. Temporis certe & cita & pretiosa iactura est, vt qui istud
recte collocare velit, magna attentione opus habeat. Vnde factum est, vt
Temporis rheda à cernis velocissimis trahatur.

Labitur occulter fallitq; volatilis etas,

Et celer admissis labitur annus equis.

Tempus

*Tempus edax rerum, tuq; inuidiosa vetustas
Omnia destruit: vitia: q; dentibus aui
Paulatim lenta consumit omnia morte.*

*Tibull. lib. 13.
Metamorph.*

Dum igitur Tempus habemus, benefaciamus. Inprimis cum tempus & volatile sit & irreuocabile, & mors tacitis sua veniat pedibus, differenda pœnitentia seu resipiscencia non est, ne nos hora nostra cum æterno animæ ac salutis nostræ non periculo tantum, sed & certissimo damno reperiat. Nam morâ corrigendorum nullus alius quàm in hac vita locus est. Et post hanc vitam quisq; habebit, quod in hac sibi conquiserit. Itaq; compellimur animæ nostræ charitate, inuenire per ea, ne istam vitam sic transigat, per culpam, vt ea finita non possit finire supplicium: ait Augustin. in Epist. & Hieron. Quia didicisti, q; omnia morte finiantur, & in inferno non sit pœnitentia, nec aliquis ad virtutes recursus: dum in isto seculo es, festina, contere agere pœnitentiam, dum HABES TEMPVS, Labora, libenter enim suscipit Deus pœnitentem. Et B. Martyr Christi Cyprian. Quando isthuc excessum fuerit, nullus iam locus pœnitentiæ est, nullus satisfactiois effectus, hic vita aut amittitur, aut tenetur, hic salutis aterna cultu Dei & fructu fidei prouidetur, nec quisquam aut peccatis retardetur aut annis, quo minus veniat ad consequendam salutem. In isto mundo pœnitentia nulla sera est: patet ad indulgentiam aditus, quarentibus facilis est accessus. Deinde etiam hoc nomine temporis est scrutanda ratio, quoniam omnia atterit & consumit: Et dum hoc atterit, illud excitat; dum hoc consumit, renouat illud: Nam vt Lucretius sapienter dicit:

*Cedit enim rerum nouitate extrusa vetustas
Semper & ex aliis aliud reparare necessum.*

Lucret.

*Et Ouid. In species translata nouas, sic omnia veri
Cernimus, atq; aliis assumere pondera gentes:
Nunc humilis veteres tantummodo Troia ruinas
Et pro diuisis tumulos ostendit auorum.
Clara fuit Sparta, magna vigere Mycena, &c.*

*Ouid. Meta-
morph. lib. 15.*

Nempe, ostendit nobis nostrum occasum, & renascentiam noui orbis q. Quare in Tempore sepositis huius æui curis, curemus cœlestia, q̄ sanguine Christi nobis parata sunt, quorsum verbo Dei euocamur. Deniq; quoniam tempus tempori & iterum succedit, & omnia suo fiunt tempore. Ver sua producit, tanquam anni & temporis initium: succedit Veri Æstas, Æstati, Autumnus; Autumnus, Hyems, & vnumquodq; tempus sua producit, vnumquodque suo fit TEMPORE: Ita certo credamus, fore etiam, quando promissa cœlestia bona reuelentur, & nos in plenariam eorundem possessionem intromittamur: Sane absconditum hyeme latet semen, latent gemmæ, latent virentia folia, vere producuntur, reuelantur, manifestantur: Etiam vita nostra abscondita est cum Christo, nec spem nostram videmus modo, scimus autem quando Christus vita nostra reuelabitur aperte in gloria, tunc etiam nos cum ipso apparituros in gloria, & messuros fidei nostræ, Charitatisq; pramium, vitam nimirum æternam. Exspectemus igitur vt patientes ac prudentes agricolæ.

*Coloss. 3. v. 1.
&c. 2. 3. &c.
1. Pet. 4. &
Iac. 4. 5.*

OMNES SYSTEMVR TRIBVNALI DEI
& Christi.



*Omnia pratererunt tacite labentib, annis
Durat in aeternum Sermo vigetq Dei.
All ding verzehrt sich mit der Zeit,
Gottes wort bleibt in ewigkeit.
Toutes choses se passent, la Parole de Dieu
Est seule qui demeure en tout point en tout lieu.*

*Cum ludex adorib solidus tibi: Christe Redemptor
Extrema tandem sine triumphus erit.
Christi Triumph sich erst erzaigt
Wan alls sein endschafft hat erraicht.
Quant tu viendras, Seigneur, pour ce faire paroître
Ahas-tu tu feras ton triomphe cognoître.*

2. Pet. 1. v. 16.
& 5.

2. Pet. 3. v. 3.
ibid. v. 4.

1.

2.

3.

PETRVS grauis Christi Iesu Apostolus, non secutus Aniles fabulas, sed firmū habens sermonem Propheticum, de extremi temporis hominibus vaticinatur in hunc modum: Scitote, quod venient in nouissimis diebus in deceptionem illusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes; Dicentes: vbi est promissio aut aduentus eius, &c. Mirum videri cuiquā possit, quomodo tam deprauati sint futuri mores Ecclesiae quorundam ciuium ante nouissimum diem nisi Sathanas antehac in populo Dei & nominatim Sadducæis huiusmodi præluseret, & Petrus factis fore tam improbos testetur: & incredulitatem suam, quæ-
stione

stione sint prodituri. Tametsi autem in dono Fidei negatur sint quidam fidei, recompensat tamen Deus hunc defectum ex parte in Ethnicis; sanè Ouid. aperte de extremo Iudicio loqui videtur, cum ait:

*Esse quoq; in fatis reminiscitur, affore Tempus
Quo mare quo tellus correptaq; regio cæli
Ardeat, & mundi moles operosa laboret.*

Ouid lib. 1.
Metamorph.
fabul. 9.

Sed & Seneca haud obscurè fidem suam confusam prodit. (Christianum enim eum fuisse, & à Paulo conuerso firmioribus argumentis probari oporteret) quando scribit: *Mors quem pertimescimus ac recusamus, intermittit vitam, non eripit. Veniet iterum, qui nos in lucem reponat dies, quem multi recusarēt, nisi oblitos reduceret.* Sed nos certioribus nitimur demonstrationibus, infallibili nimirum verbo D. N. I. C. *Soteros nostri, reducis ex mortuis, Ducis vitæ, Sponsi reddituri, Regis iudicaturi*, qui totum habendi Iudicij sui processum nobis ante oculos pingit, subditq;: *Cælum ac terram transitura prius quam verborum suorum vnum vel minimum transeat*, hoc est verbum immotum, **MIHI FLECTETVR omne genu**, requirit id Iustitia Dei immutabilis, vt *sistamur ad Tribunal Christi, recepturi prout quisq; meruit in vita, vitam atq; gloriam sempiternam, flammis vindices infideles & inobedientes Euangelio.* Sic Apostoli docentur; Sic credimus nos. Et hæc vltima, summa spes atq; consolatio est omnibus in Christum verè credentibus. *O sancte Domine, bone IESV, quàm terribilis erit dies illa omnibus qui in te non vere crediderunt, nec morem gesserunt Euangelio tuo, plangent omnes fines terræ, & iratum Iudicem expauescent: Hinc erunt peccata accusantia, inde terrens Iustitia. Subtus patens horrendum chaos inferni, de super iratus Iudex, intus conscientia vrens, foris mundus ardens, vix iustus saluabitur. Latere impossibile, & parere intolerabile. Va omniū hominū iustitia, quantumuis laudabili, si remota misericordia excutiantur; Videbunt enim in quem pupugerunt, videbunt & horrifonum eiulabunt: Mones, cadite super nos; celles abscondite nos à facie sedentis super thronū, & ab ira Agni, nam venit dies ira magnus, & quis poterit stare. At ô misericordissime Domine, IESV optime, quàm lata erit lux illa! quàm roseum iubar! quàm gra us splendor OMNIBVS IIS, qui in te hic verè crediderunt, verè à fide te hic sunt amplexi, & opera CHARITATIS fideliter atq; constanter exercuerunt. Venit dies, quo vindicabis sanguinem ipsorum, venit dies quo persecutiones ac fugæ ipsorum cessant; Venit dies quo abstergentur omnes lacryma ipsorum ab oculis. Venit dies qui dempto omni metu, eiulatu, horrore veram reponet letitiam, gaudium quod nunquam finietur, gaudium nunquam tollitur ab ipsis. ô beatos se vos, quos tum paratos Domini dies inueniet! ô felices, quos sum mens male conscia non stimulat! ô beatos, qui hic de peccatis suis actæ pœnitentia sincera ac vigili, Christum tum non iudicem, sed Aduocatam experient! Beatas vir gines prudentes quæ à somno obrepenti confestim euigilata, recollectaq; lampadas ardentes comprehentes, in occursum sponsi ibunt! Beatos omnes qui cum sponsa verè & ex animo dicunt: Veni Domine Iesu: Fiat! Fiat!*

Epist. 36.

1.
Ahor 10. v.
41. & c.

2.
Añ. 2. v. 15.

3.
Matth. 25. per
101. m.

4.
Luc. 2. v. 33.

5.
2. Cor. 5. v. 10.

7. 8.
2. Theff. 1. v.

6.
Ioh. 3. v. 17.
2. Theff. 1. v. 8.
Matth. 2. 4. v.
30.

Anshelm.
conf. de extr.
Iudic.

August. diſſ.
Apec. 1. v. 7.
ibid. cap. 6.

v. 16. 17.
Ioh. 3. v. 16.

Matth. 25. v.
35.

Apec. 6. v. 10
Psal. 55. v. 9.

Eſai. 25. v. 8.
Apec. 21. v. 4

Eſai. 50. v. 11.
Ioh. 16. v. 22.

Luc. 12. v. 35.
& ſigq.

1. Ioh. 2. v. 2.
Matth. 25. v.

7. 8.
Apec. 21. v. 10.
ſic. vlt.



ELENCHVS BREVIVS CVLVS CONTENTORVM IN HOC OPVSCVLO.

Numerus designat ordinem Emblematum ac Tabellarum,
non paginarum.

A.		<i>Albertus Marchio Brãdaburgico-Onoltz-</i>	
A	<i>Bel fortuna victor.</i>	<i>bacensis.</i>	6
	<i>Acceptio personarum.</i>	<i>Alexand. Imp. Sever. in discip. militar.</i>	5
	<i>vide Profopoleps.</i>	<i>Alexandri Magni fortitudo animi.</i>	57.
<i>Acedia.</i>	36	<i>præstat fortitudine corporis.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Acessus quorum exemplar.</i>	33	<i>contemnis probra & sannas.</i>	66.
<i>Adoratio. vide Oratio.</i>		<i>idem exemplum impudicitia.</i>	93.
<i>Adolescentia est instar mollis cere.</i>	21	<i>Α' ποραιο-επιπονοιας crimen.</i>	29
<i>Adrian. Imp. venationes.</i>	44	<i>Ambrosius Epif. Mediolanens. Constantia</i>	
<i>Adamus & Christus opponuntur.</i>	85	<i>exemplum.</i>	81
<i>Adulatio.</i>	2.	<i>Amictus virilis. 37. & in genere.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Adulter factus Aegyptus per otium.</i>	32	<i>Amor illicitus.</i>	44
<i>adde & David.</i>		<i>Amor vice. 95. idemq. cæcus.</i>	73
<i>Adulterium summa est stulticia & certa</i>		<i>Anabaptista refutantur.</i>	13.
<i>pœna.</i>	77	<i>Androdi Serui historia.</i>	65
<i>Adulterium gravius peccatum furto. ibid.</i>		<i>Angeli exemplum humilitatis.</i>	7.
<i>Aduocati periti & imperiti.</i>	19.	<i>eorum Liturgia, Psalmodia.</i>	68
<i>Egritudo animi post amissam pugnam.</i>	6	<i>Antonius Trium-vir vomitū reddens.</i>	43
<i>Afflictiones pessime inter orandum.</i>	91	<i>Aquile spirituales.</i>	88
<i>Agnitio Dei sapientia summa est.</i>	77	<i>Arbor Religionis.</i>	88.
<i>Agnus cuius rei hieroglypton.</i>	9.	<i>Argentinenfis Reipublic. mos laudabilis de</i>	
<i>Agricultura quam laudabilis.</i>	30	<i>tollendis fucis & ignavis.</i>	38
<i>Alacritas omnia commendat.</i>	69	<i>A' eviã Domini quomodo pascenda.</i>	21
<i>Alcagabalus. vide Heliogabalus.</i>		<i>Armatura hominis Christiani. vide Pa-</i>	
<i>Alea ludus.</i>	45	<i>noplia.</i>	

E L E N C H V S.

<i>Affinis cuiusdam sanguinaria obedientia.</i>	11	<i>C. Jul. Cesar. fortitudo.</i>	57
<i>Afinus cuius rei typus.</i>	66	<i>Carol. V. Imp. exemplum Constantia.</i>	6
<i>Athanas. 21. Exemplū varie fortuna.</i>	48	<i>Carpi historia ex Dionys.</i>	69
<i>A teneris adsuescere.</i>	21	<i>Carnalis homo eiusq; studia finisq;.</i>	37-38.39.40.
<i>Asmonai. vide Maccabai.</i>		<i>Castitas. 35. exemplum Iosephi.</i>	63
<i>Atropos Parcarum vna.</i>	93	<i>Cedrus cuius rei hieroglyph.</i>	27
<i>Auaritia. 2.23. & 36. vide fiduc. in diuit. Confidit in diuitiis. 45. eius turpitudine & insatiabilit. 58. vide & 58. & 76. & 88. & c.</i>		<i>Ceres & Bacchus sociat Venerem sibi.</i>	42
<i>Aucupiorum studium quale.</i>	44	<i>Certamina hominis Christiani. Vide Militia.</i>	
<i>Aurigeæ. 45. vide & 19. & 79</i>		<i>Charitas. 7. eius causa. adiunct. distinct. obiect. & 12. & 53. exemplum Stephan. 67. eius praconium & vsus. 53 in oratione necessaria. 71. eius pulchritudo. 75. 86. 88. eadem captiua. 89</i>	
<i>Aurea creta permutare. 17. 18. & c.</i>		<i>Ciconia cuius rei hieroglyph.</i>	28.
<i>Aurelian. Imp. moderatio in vestitu. 37 eiusd. severitas in disciplin. militar. 5</i>		<i>Circus fabula quid significet?</i>	43
<i>August. Imp. moderatio in vestitu. 37. eiusdem frugalitas in victu. 38.</i>		<i>Clementia fortissimum Reipub. munimentum. 86. Vide etiam §. NERO.</i>	
<i>Aula culmen lubricum. 22</i>		<i>Clotho Parcarum vna.</i>	93
B.		<i>Columba cuius rei hieroglyphon.</i>	9.
<i>Babylonica in fornace pueri. 81</i>		<i>Commerciorum consideratio.</i>	16
<i>Bassus triumphatus & triumphans. 66</i>		<i>Cogitationes in oratione.</i>	91
<i>Belli consideratio secundum causas, effecta, & c. 5</i>		<i>Comathia exemplum pudica & prudent. fortitudo.</i>	94
<i>Benedictio per Christum. 85</i>		<i>Concordia & pax colenda cum omnib. 7</i>	
<i>Benevolus Quaestor Imperatr. Iustina, exemplum Constantia. 81.</i>		<i>Coniunx propter Christum quomodo deserendus. 74</i>	
<i>Bianis Prienei dictum in signe. 66. 79.</i>		<i>Conscientia bona & mala. 23. 35. 39 Tyrannis mala. 39</i>	
<i>Biuium hominis Christiani. 27</i>		<i>Constantia in rebus integris & afflictis. 39. 67. in Exl. Iobi, & c. & 81</i>	
<i>Boni ac mali dies. 64</i>		<i>Constantin. Magn. Imp. 51</i>	
<i>Brafilla Dyrrachina. 55</i>		<i>Consuetudo altera natura. 33</i>	
<i>Bufo cuius rei typus. 64</i>		<i>Contra veritatem non veniat. 72</i>	
C.		<i>Cor recte preparandum in oratione. 91</i>	
<i>Cain desperans. 82</i>		<i>Contemptus Dei & proximi. 3. causa desperationis. 82. impedimentum veritatis. 90</i>	
<i>Cacum odium Caij. 90</i>		<i>Crateris</i>	
<i>Cacus avior filij. ibid.</i>			
<i>Calumnia ex invidia. 4. impedimentū veritatis. 90</i>			
<i>Calumniator stultus est. 77</i>			

- Cratetis Thebani voluntaria paupertas. 13. 45. 66. 79
- Creatio, eius causa, finis. 1.
- Crocodelus cuius rei hieroglypton. 22
- Cræsi de Pace dictum. 8. eiusdem immoderatus luxus in vestitu. 37. & 52. exemplum ebrj fortuna. 52
- Crudelitas. 56. vide Seuitia. Tyrannis.
- Cursus cuiusq; rei εμφορῶ. 1.
- Curiositas. 3. & 78
- Cyri moderatio in vestitu. 37. frugulitas in victu. 38. exemplum varia fortuna. 48. & 63.
- D.
- D**avid triumphat de Borsusia. 66
- Detractio ex Inuidia. 45
- Decoloris iocus. 43
- Demadis vesania in corporalibus quærendis. 72
- Demarati fidum consilium. 5.
- Demas spreto celo amat mundum. 72
- Demosthenis Apophthegmā super nocte Laidis meretricis. 15
- Desiderium trahit currum Patientia. 61
- Desiderabilia mundi missa faciendā. 72
- Desidia turpissimum vitium. 29. 30. 31. 32. 33.
- Desperatio & eius cause. 82
- Deus lux est. 1.
- Dilectio Dei & Proximi latissime. 12. vide Charitas. Est causa obedientie sancte. 83
- Diuitie. 3. & earum ratio. 22. vide etiam 13. fiunt per accidens causa omnium malorum. 3. finis. 24. reconducentes diuitias. d. fodientesq; 25. vsus. 79.
- Diaboli peccatum primum Inuidia ac Superbia. 80
- Dionysius Syracusanus Tyrannus. 56. exl. omnium Tyrann.
- Disciplina Ecclesiastica. Scholastica. OEconomica. 21. in genere. 34
- Dognata Mahometis. 59.
- Dolus. 2. 86
- Domitiani vana voluptas in diuitiis. 2.
- Dorophagia. 10. & 19
- E.
- E**brietas, eiusque contraria. 38. & 41. eius fuga. 42. & effecta. ibid. & 43
- Ebrj fortuna & successibus. 52
- Elephas in quo Stephanus triumphat. 67
- Ecclesiastici corrumpunt puritatem verbi, & cultus. 88.
- Eleemosynæ si perbia perduntur. 78
- Engladrada Rauennas pudicitia. 55.
- Ehba iustitiam requiritur. 16
- Επιχαίρεκαία. 80.
- Errorum multiplicitas impedimētum veritatis. 90.
- Esau improba desidia exemplar. 30
- Euangelium & lex opponuntur. 84
- Eusebij Samosatens. Constantia. 81
- Exemplar Pudicorum. 94. Αὐταρχείας. 79. Impudicorum. 93. eorumque punitorum. ibid. desperantium. 82. punita superbia. 78. Paupertatis liniter late. 66. Bibonum. 41. & πολυποτῶν. varia fortuna. 48. 49. 50. punita Veneris immund. 93. virorum fortunam. 57. Inuidorum. 80. Superborum. 78. constantia in Confessione. 81.
- Exemplum Christi imitandum in obedientia. 11
- Exilium grauiissimum. 68. quomodo solandum. ibid. & 74.
- Exercitatio ad naturā multum cōfert. 34

EMBLEMATVM.

F.

Falsi Dd. fugiendi. 72
 Falsa mercimonia. 2. ibidemq; falsa pondera, &c.
 Fama. Vide Gloria.
 Fata viam inueniunt virtuti. 30
 Fidelium triumphus olim in rheda nubis, subuehente triumphatore Christo. 70.
 Fides communis (Exew vnd Auffrichtigekeit) 86. Optimum Reipublica fulcimentum. ibid.
 Fides. 7. & 35. & 53. Oculus. Manus. Medium, &c. Electorum. 75. in Oratione necessaria. 73. Fidei & Spei collatio. 82. 86. 88. Captiua. 89
 Fiducia vana. 2. Inprimis in diuitiis. 23 79.
 Florentinorum laudabilis mos in tollendis fucis. 31
 Fortitudo. 35. eiusdem distinctio. ibid. & 57.
 Fortuna. 49. 50. 51. &c. eius nomine quid nobis veniat. 49. superans, omnibus fortior. ibid. precipitium fortuna. 50. vincit patientia fortunam. 47. lusus eius violentus. 48. eius successibus ebrj. 52
 Francisci I. Galliarum Regis exemplū. 5
 Fraus. 2. & 45. in mercimoniis & contractibus. & in Republic. 86
 Frugalitatis laus & effecta. 38. & exl. ibid.
 Fumus mordax, illecebra huius vita. 76
 Fundamenta Imperij. 86
 Furor arma ministrat. 5. eius causa est ebrietas. 41.

G.

Galeatij Caracciola Illustris. Marchionis de Vico exemplum longe il-

lustrissimum. 74
 Germanorum Germanum vitium ebrietas. 41
 Gloria vera ac solida appetēda. 96. & 90
 Gloria cupidorum exempla probata. ibid.
 Gregorij Nazianzeni dictum. 21. exemplum inconstantis fortuna. 48
 Grus cuius rei hieroglyph. 28.
 Gula vitium. 38. eius finis. 39. taxatur. & 76.

Gut machi Ruth. 3.
 H.

Habilis exemplum. 63
 Hamanis interitus. 52
 Heliogabalus Imp. 54
 Heluones. vide Bibones. 60
 Hercules. 27. & 93. & saepe alias. eius indoles & genius. 207. ἀπὸ ἀπὸν ὄνυχων. 21
 Herodes sua carnis osor. 12. & 60
 Hieronymi mortificatio carnis. 38
 Hilarion quomodo carnem edomuerit. 38
 Historia de rege filiorum indolem probaturo. 34
 Historia de vitando processu. 14
 Hippolytus. 63
 Hirundo cuius rei hieroglyph. 28
 Honores huius aui. 22. eorumq; consideratio & ratio. 22. impedimentum suscipienda veritatis. 90. idem quomodo appetendi. 96. exl. & rationes. ib.
 Holophernes. 57-93
 Hospitalitas commendatur. 79
 Hostes hominis Christiani. 87.
 Humanitatis virtus. 65
 Humilitas Christiana. 6. 7. 22. inprimis eius consideratio & commendatio. ib. & 35. & 52. in oratione inprimis necessaria. 70. & quare. ibid. opposita, superb. 78.

Cc Hypo-

E L E N C H V S

Hypocritis in oratione inprimis vitanda.
73. est Atheismus. 88

I.

Iactantia consideratio. 3. & 88
Iesu Christi Domini & Saluatoris nostri Triumphus, & vsus eiusdem. 60
ipse veritas, ideog, solus audiendus. 70
liberat nos à laqueis Satanae. 76. est
omnisufficiencia nostra. 84. in ipso
habemus iustitiam, vitam, salutem,
omnia. 84. opprimitur Adamo ra-
dix radici. 85. de Christo Iesu Turca-
rum fides. 59. cum Mose opponitur.
84. cum Adamo opponitur. 85
Idololatria quae. 86
Ignatij promptitudo ad patiendum mar-
tyrium. 67
Ignorantia naturalis impedimentum ve-
ritatis. 90
Ignauis in communitatibus nebulones non
tolerandi, sed tollendi. 29. 30. 31. 32
33.
Impudentia litigatoribus opus. 14
Impudicitia. 93. eius exempl. ibid. eadem
punita. ibi. & sap.
Imperator militaris qualis esse debeat. 51
Indolis Encomium. 34
Ingenium puerorum cui rei simile. 21
Innocentia qua. 35
Ingratitudo. 65
Inobedientia. 3. ex inuid. nascitur. ibid.
vide Obedientia.
Inopia belli finis. 5
Institutio pueritiae. 21. & 34
Intemperantia quae. Eiusque effecta, &c.
36.
Inuidia ratio & consideratio. 3. & 4. &
36. itid. 80. & 75
Inuidia Fortuna Comes. 80. etiam obie-

ctio nocet propter effect. ibid.
Ioannes Chrysostomus exemplum indig-
na fortuna. 48
Ioannis Friderici Ducis Saxoniae Electoris
captiuitas & constantia. 5
Iobi Triumphus. 67. vide & 26
Ioseph exemplum obedientiae. 62. & casti-
tatis. ibid. Idem est exemplum Casti-
tatis. Pudicitiae. Prouidentiae diuinae. 63
estq, typus Christi. ibid.
Ioannes-Iacobus Triuultius exemplar ho-
minum litigatorum. 17
Iosua introducit in terram repromissio-
nis. 85
Iouis, primi deorum apud Ethnicos laudes.
93. & quod eius ἐπιμύδιον. ibid.
Ira & eius distinctio, &c. 36
Iudas exemplum auaritia. desperantiae.
Isaacus exemplum obedientiae. 62. patien-
tia. ibid. prouidentia. ibid.
Iudices iusti & iniusti. 19. eorum moni-
tio. 18.
Iudicij extremi consideratio. 98
Iudicium de B. Arnobij Psalterio. 86
Iugurtha Rex Numidarum typus Satanae.
68
Iuliani Imperator. dict. egreg. 79
Iustitia Δεσμεπικη. 35. 52.
Iustitia Christi imputatiua. 84. funda-
mentum Reipub. validissimum. 86
K.
Κεμήλια deuorat processus. 17
Κέντρον vani applausus. 96
L.
Liberos quomodo fieri debeant. 29
quomodo benedicantur. 30. neces-
sarij. 31. 32. 33
Lachesis Parcarum vna. 93
Lances doloſa. 16. 89. &c.
Laquei

EMBLEMATVM.

Laquei Satanae, quibus irretiri tentat humanum genus.	76	Manasses exemplum salutaris conuersionis.	69
Laurentius exemplum patientia.	26	Marcellus impudic. exemplum.	93
Leana Tyrannicidas tacet.	81	Marchionis D' Ancre exemplum.	52
Leo X. Pontifex Rom. venationum studio nimis deditus.	44	Marius ex. ciuili. distulit & distract.	86
Leonum natura & consideratio. 65. in exemplo Dauidis imitata.	ibid.	Martian. Imp. dictum de pace.	8.
Lex & Euangelium.	84	Martial. ex. eruditorum inuidia obnoxiorum.	80
Leuitas impedimentum agnoscenda veritatis.	90	Marcellinus Pontif. Rom. inconstans. exemplum.	81
Liberalitatis Encomium.	24	Medici indocti taxantur.	40
Liberorum habenda cura. 60. & pie educandi.	21	Medium tenuere beati.	36
Libido. 76. & sapiss. Vide Pudicitia. Impudicitia. Castitas.		MEI & TVI distinctio, licita.	13
Litigator. eius requisita. Adiuncta. Effecta. Finis.	14. 15. 16. 19. 20	Mendacij flagitiosa turpitud.	73
Liuor trahit currum Inuidia.	4	MEVM & TVVM.	13. 14. 15. &c.
Lothi exemplum sapiss. 73. 76. eiusdem vxor.	74	Mercatores.	89
Lucretia Romana. eiusdemq; interitus.	55.	Metallarius cuius rei typus. 24. oblitiscuntur charitatis.	ibid.
Lux praestantissimum operum Dei. i. quid fuerit lux primigenia. ibid. eius consideratio. origo.	ibid.	Militum virtutes & disciplina.	5
Luxuria crimen.	36. 76	Militia hominis Christiani. 87. contra quos hostes. ibid. quaq; Panoplia.	ibid.
Luxus immoderatus victus. 36. & amicitus.	37	Modinensis ciuium est adeundo.	81
M.		Montium Sinai & Sion oppositio.	84
Machometes.	59	Modus seruandus in omnibus.	36
Maccabeorum victoria.	47	Morbo confecti. 40. eorum officium. ibid.	
Magistratus & eius munia. 10. 54. &c. non amandus titulus tantum, sed & res sectanda.	10	Mors securis diuitibus insidiatur. 24. est certa. 49. circumstantia incerta. ibid. triumphata. 70. ab ea Christus nos liberat. 76. stipendium peccati. 85. omnibus & semper imminet. 95. gloriosa. honesta. beata.	ibid.
Magnificentia. vide Philotimia.		Moria damnabilis.	77
Mala crux quibus parata. 31. 32. 33. &c.		Moses & Christus opponuntur.	84
Mammona non seruendum. 79. vide Auaritia.		Mulieris fortis virtutes.	29
		Mulierofitas in Magistratu.	54.
		Murus aeneus bona conscientia. Reipublica. iustitia.	53. 86

E L E N C H V S

Mundi illecebra causa desperationis. 82	Omnisufficientia nostra in Christo. 84
triumphatus. 70. eius fulgor impedimentum veritatis. 90	Opulentia consideratio. 2. effecta per accidens. <i>ibid.</i> gignit superbiam. 3
N.	Opprobrium Christi gloria cæli. 90.
N atale solum dulce. 68. propter Christum deserendum. 74	Oratio quid. 73. quomodo fieri debeat? <i>ibid.</i> in Spiritu & Veritate orare quid sit? <i>ibid.</i> cordis magis est, quam vocis. 91. cogitationes inter orandum. <i>ibid.</i>
Natiuitas hominis. 92	Origenis laudes & indoles. 21
Natura bona. 21. genij videl. ingenij & indolis vsq; recurrit. 33	Oscitantia in requirenda veritate. 90
Natura rerum nunquam otiosa, semper negotiosa. 31. Monstra. 60	Otiij & desidia turpitudine. 32. vid. Ignau. desid. quodq; suo loco. <i>itidem</i> 33
Nauta docent nos spiritualem sapientiã. 72.	Ottonis Imp. dictum & factum laudabile. 55
Nebulones nostri aui, qui. 60.	P.
Neronis venationes & piscatus. 44. eius colloquium cum Seneca praeceptore. 56	P acis bonum. 4. origo. 7. & 8. optimum fundamentum Reipub. 86
Tyrannis & crudelitas. <i>ibid.</i>	Pambi historia attingitur. 36
Nicolaus Episcopus Mirorum beneficus. 44	Palma typus fidelium. 81
Noctis & Diei constitutio. 1	Panoplia spiritalis. 87. eadem ipsa vid. etiam 27.
Niobes superbia. 78	Parcarum fabula, eiusq; interpretatio. 92
Norimbergensium mos laudatissimus. 31	Parentũ amoris Christus proponendus. 74
Notarij negligentes & imperiti. 19. X. pro V. scribent. 16	indoles in prolem profeminatur. 34
Nuditas nostra ab vtero ad sarcophagum consid. 24	Parfimonia bonum. 45
Nutrices qua eligenda. 34	Pax optima. 8. triumphis potior. <i>ibid.</i>
O.	Patentia praconium & consider. 26. Litigatcribus maxime necessaria. 14.
O bedientia, eiusque distinctio & consideratio. 11. exemplum illustre in Isaaco. 62. inprim. 83. impulsua ad obedientiam. <i>ibid.</i>	vincti fortunam. 47. Necessaria in primis sub onere paupertatis. 26. triumphat de Fortuna. 61. 63. 67. exemplum Iob. &c. <i>ibid.</i> Sapientia magna est. 77.
Ocellus Christum intuens, Fides, 75	Pa:ria dulcis. vide Natale solum.
Odiu, nascitur ex litigandi libidine. 18. & vitium est turpissimum. 36. Impedimentum veritatis. 90. Passio subiecto nocens. vide Inuidia.	Paupertas. 20. ratio ferenda. 68. & 26
Operibus communibus qui addicendi. 32	Peccatum omnium malorum, inprimis desperationis causa. 82. à D. N. I. C. deletum. sapiss. & 84. generat mortem. 85
Opinio multos fallit. 15	Pecuniã

EMBLEMATVM.

<i>Pecunia litigatoribus maxime necessaria.</i>		<i>num monstrum.</i> 15. & <i>causa.</i> 15. 16
14		17.
<i>Pellicanus cuius rei typus.</i>	84	<i>Prauidicium impedimentū veritatis.</i> 90
<i>Perillus artifex iustissime enectus.</i>	56	<i>Præcepta Christi generalia & specialia.</i>
<i>Perdix cuius rei hieroglyphon.</i>	13	83.
<i>Perseuerantia coronatur.</i>	11	<i>Procuratores diligentes & negligentes.</i> 19
<i>Persa fucos non ferunt. laudabiliter!</i>		<i>Prodigalitas. adiuncta. effecta.</i> 45.
<i>Petrus Apostolus inconstantia exemplū.</i>	81	<i>Profopolepsia.</i> 10. 19. & <i>sep.</i>
<i>Phalaris Tyrannus.</i>	56	<i>Providentia Dei.</i> 1.
<i>Pharisæi coadiutores Satanae.</i>	82	<i>Prostitula & Lenocinia.</i> 44
<i>Philippi Hæsiaci gloriosa Constantia.</i>	5	<i>Prudentia.</i> 35. 53. & <i>f.</i>
<i>Philotimia.</i> 46. <i>Exl.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Ptolomæus Physcon rex Ægypti nequissimus.</i> 60
<i>Φλεγμαονή cuius rei typus.</i>	86	<i>Publica tranquillitas.</i> 86
<i>Φυροδικεῖν honestum, vtile, necessarium.</i>		<i>Pudicitia. eiusque Exl.</i> 55. & 63. & 94
17. <i>eo recitatur historia.</i>	14	<i>animi.</i> 94. <i>vide inprimis notab. loc.</i>
<i>Φύσις καὶ μάχης quid faciant.</i>	21.	<i>Purgatorium Turcarum.</i> 59
<i>Photion Dux Atheniensis ἀπαγκής.</i>	45	<i>Puer Alexandri Magni sacrificantis.</i> 62
<i>Pietas, vera ac solida sapientia.</i>	77	<i>Pugna hominis Christiani.</i> 87. <i>vide Militia.</i>
<i>Piscatus, eiusque consideratio.</i>	44	
<i>Piscium delectus in littore.</i>	76	
<i>Pisistratus Φιλῶπον.</i>	31	
<i>Pluuia per iridem decidens.</i> 8. <i>fructuosissima.</i>	<i>ibid.</i>	
<i>Pœnitentia. Vide Resipiscencia.</i>		
<i>Politarcha virtuti premia debent.</i>	96	
<i>non sunt mulierosi.</i>	54	
<i>Polycarpi alacritas & constantia.</i>	67	
<i>Polycrates ebrius fortune successu.</i>	52	
<i>Pompeij cum Cratippo disputatio.</i> 5. <i>Eidem non licet in Iconibb. triumphare.</i>	69	
<i>Pondera iniusta.</i>	16	
<i>Posseßio propriorum bonorum licita.</i>	13	
<i>Precatio. vide Aduocatio. &</i>	71	
<i>Præbenda opima impedimentum veritatis.</i>	90	
<i>Prauidicia, & præconcepta opiniones impedim. veritatis.</i>	<i>ibid.</i>	
<i>Processus Iuris. Eiusq. fuga.</i> 14. 15. 16. & <i>c.</i>		
<i>& ἀπὸ τῆς α. 17. eiusdem horridissimi</i>		
		<i>Q. Vatuor insatiabilia.</i> 17
		<i>R. Adix salutis, Sapientia.</i> 9. & 77
		<i>duplex.</i> 85
		<i>Rapina.</i> 2. & 45
		<i>Regnandi libido.</i> 22
		<i>Regniper a quam sint stulti.</i> <i>ibid.</i>
		<i>Reipubl. status optimus.</i> 86
		<i>Religionis cura natura insita.</i> 88. <i>quomodo corrumpatur.</i> <i>ibid.</i> & 90
		<i>Resipiscencia salutaris necessaria.</i> 69.
		<i>qualis esse debeat. ibid. est vtilissima.</i>
		<i>ibid. non diffrenda.</i> 96
		<i>Resuscitatio mortuorum.</i> 77. & 98.
		<i>Retia Satana. vide Laquei.</i>
		<i>S. Æuitia. vide Tyrannus.</i>
		<i>Salomonis incontinentia.</i> 76

E L E N C H V S

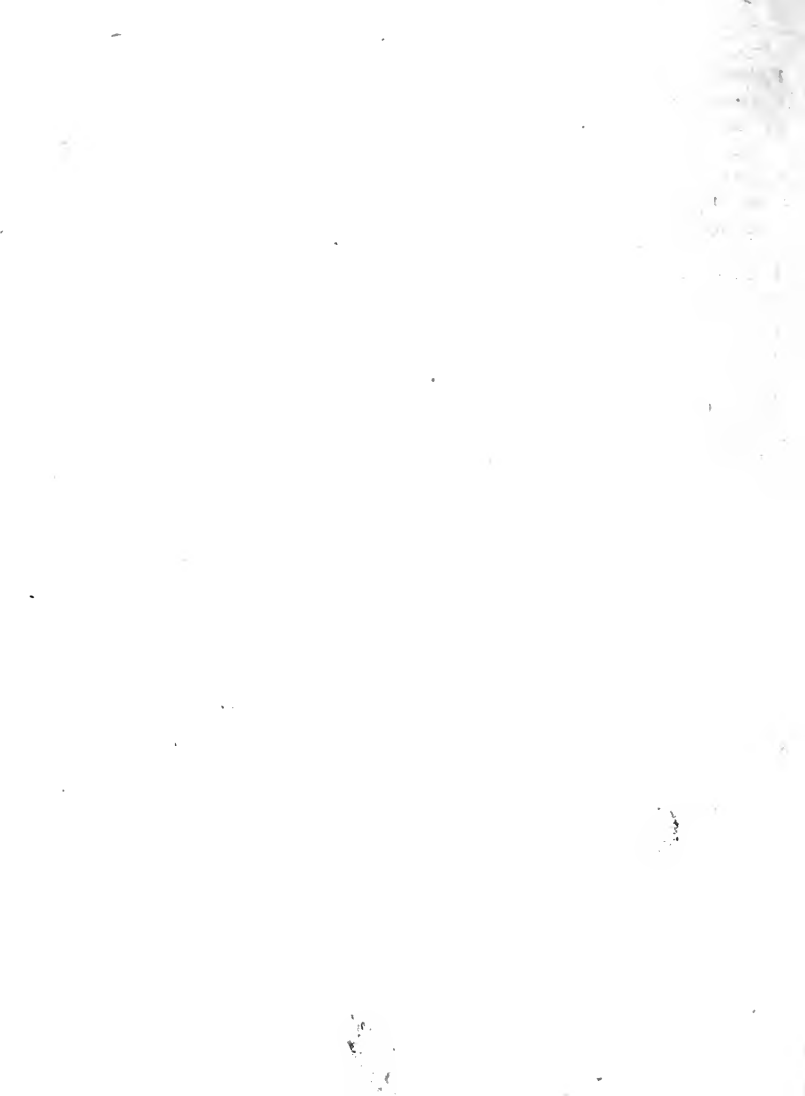
<i>Sanctorum victoria aduersus fortunam.</i>		<i>Tantalus auarorum typus.</i>	76
61		<i>Taurus in triumpho Iosephi.</i>	63
<i>Sapientia vera & falsa. 9. itidemq; Diabolica. 77. est in apricum posita.</i>	9	<i>Temperantia laus.</i>	35. & 53
<i>ibid. salusfica.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Tempus omnium dispositio.</i>	92
<i>Sapientia & stultitia opponuntur.</i>	77	<i>Tempus auriga aui. 1. iactura pretiosissima. 17. quare eius ratio accurate subducenda. 28. tempore quaq; suo facienda. ibid. & 97. omnia consumit. ibid. veniet, &c.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Sara fortuna victrix.</i>	61	<i>Testamentorum codicilli.</i>	15
<i>Sardanapalus & eius interitus.</i>	54	<i>Testis verax & falsus.</i>	19
<i>Satanas triumphatus. 70. eius retia. 76</i>		<i>Themistocles. 21. eiusque dictum de processu Iuris. 15. exemplum indigna fortuna. 48. fauentis fortuna in bello. 51.</i>	
<i>Sauls exitus. 5. 56. sue carnis hostis. ib. & 60. exemplum desperantis. 82. exemplum obedientia erga parentes. 62. boni principis ab ini. 10. vide Nere.</i>		<i>Th. odosi imp. felici. as.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Scipionis Africani fortitudo. 57. & f.</i>		<i>Th. sauros recondere in terram. 25. quantum malum.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Serpens cuius rei h. erog. pp. 11.</i>	9	<i>Timor Domini vera sapientia.</i>	77
<i>Seruitus corporalis vnde?</i>	6	<i>considerat fata nostra.</i>	92
<i>Sepultura ligatorum infamis.</i>	21	<i>Tobias triumphans.</i>	68
<i>Simoniam, maxima religionis corruptela.</i>		<i>Trifolium Dei charissimum.</i>	66
88.		<i>Trinitatis mysterium apud vetustos.</i>	92
<i>Sol vergit ad occasum.</i>	75	<i>Triumphii processus & applicatio ad Christum.</i>	70
<i>Solon deridet & corrigit Cræsum.</i>	37	<i>Turcismus & eius dogmata impissima. 59. 88</i>	
<i>Somnus suavis magni bonum. 18. mente seruata tranquilla.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Tyrannis.</i>	55. &
<i>Spes & eius consideratio. 7. 35. 52. posita in diuitiis fit Idololatria. 23. trahit currumpatientia. 61. spei & fidei collatio. 83. captiua.</i>	89	<i>Tyrannorum mores atque exitus.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Spiritu orare quid. 73. per partes explicatur.</i>	<i>ibid.</i>	V.	
<i>Stephani: rot. martyris triumphus.</i>	69	V <i>ana iactantia. vide Iactantia.</i>	
<i>Stipendium peccati mors.</i>	85	<i>Vana fiducia. vide Fiducia.</i>	
<i>Stultitia in bonorum operum.</i>	77	<i>Vana persuasio impedimentum veritatis.</i>	
<i>Stultitia que; & multiplex.</i>	<i>ibid.</i>	90	
<i>Sublimia periculis plensissima.</i>	22	<i>Vana superbia in diuitiis.</i>	3
<i>Superbia causa, effectus, carpitudo. 3. 36. 52. 78. causa ipsa est inuidia.</i>	80	<i>Venationes & earum consideratio.</i>	44
<i>Sybaritarum damnosissima stultitia.</i>	39	<i>Veneris retia vitanda. 36. eiusque fomenta. ibid. ex Cerere & Baccho.</i>	42
T.		<i>Venti.</i>	1:
T <i>Ala cuius rei hieroph. 88</i>		<i>Verbum</i>	

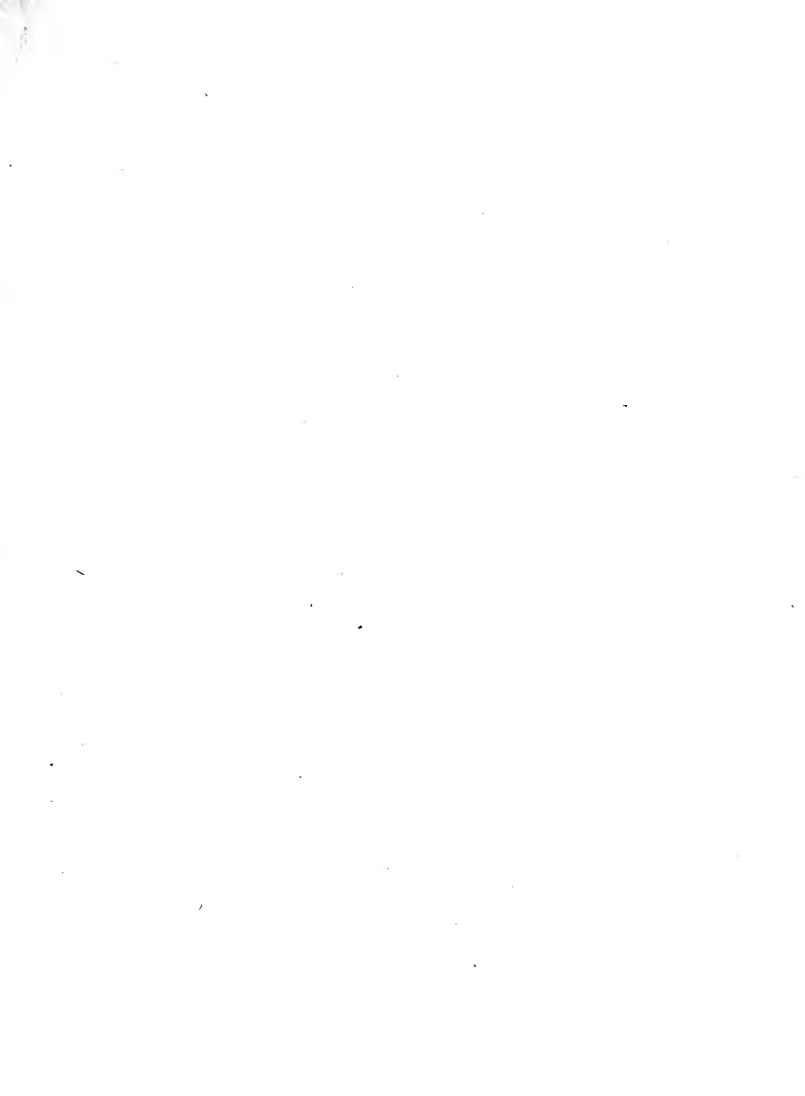
EMBLEMATVM.

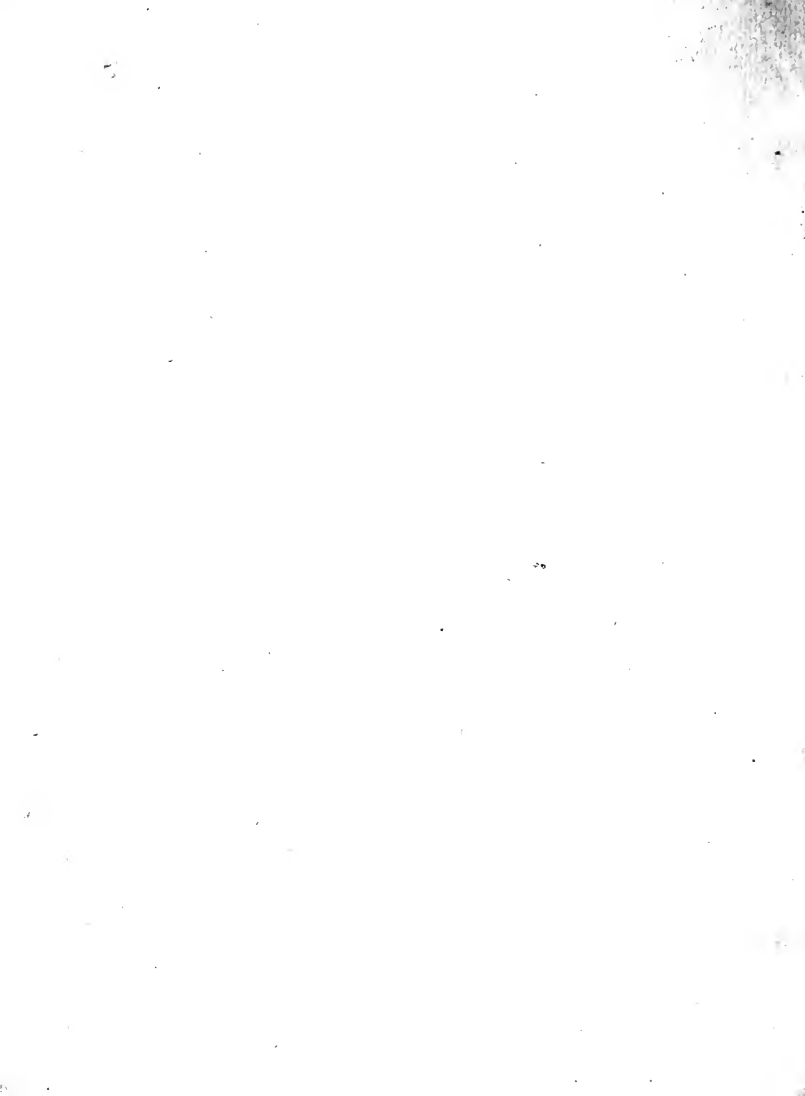
<i>Verbum Dei quid & quale.</i>	1.	<i>Vitell. Imp.</i>	76
<i>Veri Imp. venationes.</i>	44	<i>Vita aeterna donum Dei.</i>	83
<i>Veritas, eiusque definit. distinct. vtilitas.</i>		<i>Vita nostra nauigio similis.</i>	36
72.		<i>Vita aeterna Mahometistarum.</i>	59
<i>Veritate orare quid.</i> 75. <i>pulcritudo veritatis. ibid. tantum vna est.</i> 88. <i>clara & explicata est.</i> 90. <i>impedimenta, quo minus agnoscat.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Vmbo diuina prouidentia.</i>	64
<i>Vestitus. vide Amictus.</i>		<i>Voluptas. 2. & 27. summum bonum lucratur. 59. in genere fugienda. ibid.</i>	
<i>Vetusta is vanus pretextus.</i>	70	<i>Vomere per nimiam ingurgitationem, ebrietas emq̃.</i>	43
<i>Via dua ad gloriam & honorem.</i>	46	<i>Vsura.</i>	2.
<i>Victoria datur à Deo. 51. in lubrico posita est.</i>	19	<i>Vxor Lothi.</i>	74
<i>Vincula Fidei, Spei, Charitatis.</i>	89		
<i>Virgines Antiochena pia. 55. Milesia impia.</i>	<i>ibid.</i>	X.	
<i>Virtutis trames. 27. ei fortuna cedit. 53 ei debentur premia. 96. aliàs exspirat.</i>	<i>ibid.</i>	<i>X</i> <i>Erxis agritudo animi potius amissa pugn.</i>	5
<i>Virtus improbiſſime & flagitiose premittur.</i>	<i>ibid.</i>	Y.	
		<i>Y</i> <i>Litera quid mystice significet.</i>	27
		Z.	
		<i>Z</i> <i>Enolia exemplum Fortitudinis & pudicitia.</i>	94
		<i>Zoilus inuidus.</i>	80

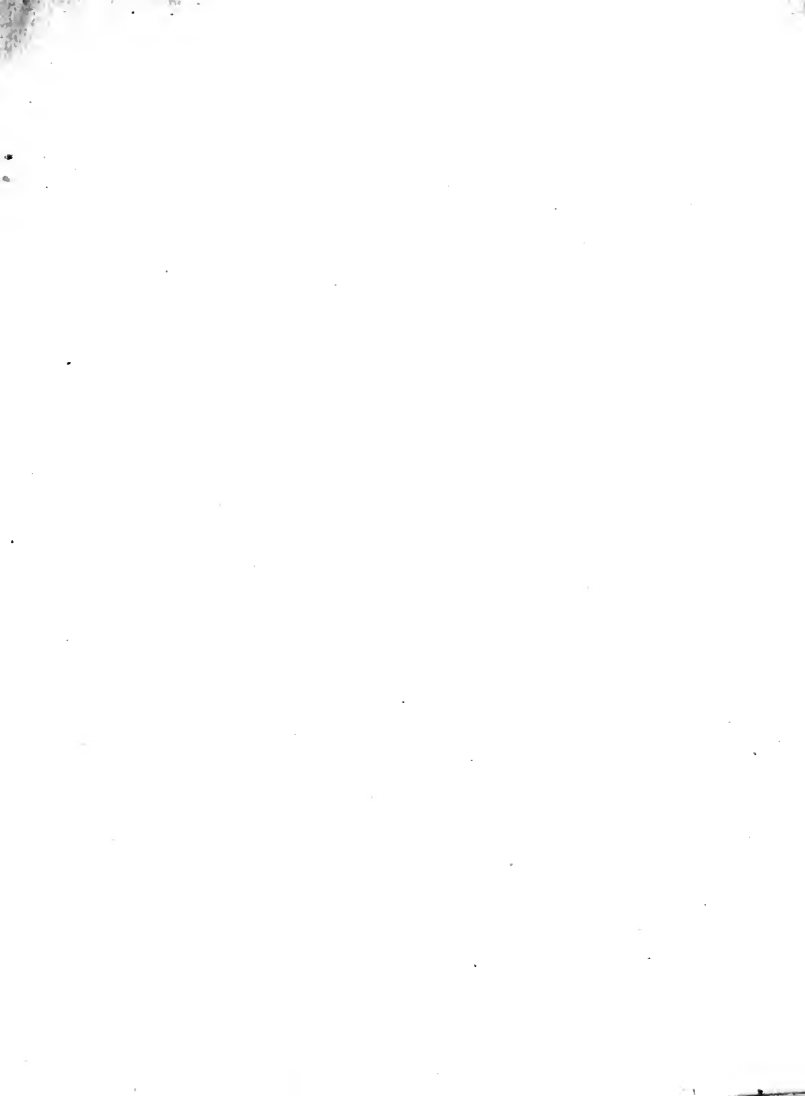
FINIS,











Handwritten text, possibly a signature or name, oriented vertically.



C

—

OAK

400-

Play 440-

Les. leaf 76

